

לקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת בלק

לקראת שבועת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 385

פנינים לפרשת בלק

הגיע יום הפורים והכל עבד לפי התוכנית. שתיתי את הכוס, אחרי כמה דקות כבר לא ידעתי בושה מה היא... ניגשתי לראש הישיבה זצ"ל, ואמרתי לו שמרן הגראי"ל שטיינמן הורה לי להידבק בו, ולכן אני מבקש שהרב ילמד איתי מוסר בחברותא... מרן זצ"ל חיך ואני המשכתי להתעקש...

הגאון רבי יהושע מישקובסקי שליט"א, ראש ישיבת 'אמרי משה', מספר כיצד הצליח להפוך לאחד מתלמידיו המובהקים של מרן רבינו ראש הישיבה הגרי"ג אדלשטיין זצ"ל

יעקב א. לוסטיגמן

בגליון הקודם הבאנו שיחה מיוחדת, שקיימנו עם ראש ישיבת 'אמרי משה', הגאון רבי יהושע מישקובסקי שליט"א, ובה שיתף אותנו בצרור עובדות נפלאות, שראה ושמע בעת שהיה מסתופף בצלו של מרן רבינו ראש הישיבה הגאון רבי גרשון אדלשטיין זצ"ל. בסיומה של השיחה שאלנו, בדרך אגב, את הגרי"ג מישקובסקי, כיצד הצליח להתחבב כך על ראש הישיבה עד שהפך לאחד מתלמידיו המובהקים, ואף היה לומד עמו בקביעות בחברותא במשך שנים. כששמענו את התשובה, ידענו שיש לנו כבר סיפור מעניין למאמר נוסף... והרי הוא לפניכם:

"זכיתי לגדול כבן בית בביתו של מרן הגראי"ל שטיינמן", מספר הרב מישקובסקי. "הרי אבי מורי, (הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א) נחשב לאחד התלמידים הקרובים ביותר למרן הגראי"ל, הוא היה מגיע אליז בתכיפות גבוהה מאוד, וכך זכיתי גם אני להצטרף אליו. מן השמים זיכו אותי שזכות אבותי עמדה לי, ולבקשתו של אבי מורי שליט"א, זכיתי לקבל ממרן הגראי"ל הדרכה מפורטת בשנות הבחורות.

"לפני שנכנסתי ללמוד בישיבת פוניבז', ביקשתי מהרב שטיינמן שייתן לי הדרכה, על מה כדאי לתת דגש, מה היא הדרך שאני צריך לברור לעצמי בלימוד, לפי אילו פרמטרים אני צריך לבחור חברותות ועוד.

"בין הדברים שאמר לי מרן זצ"ל, הוא אמר לי בצורה מאוד מאוד ברורה: 'תחפש דרכים להידבק ברבי גרשון', כך אמר לי, 'החזון איש דיבר עליו דברי שבח בהפלגות עצומות. תידבק בו כמה שאתה יכול'.

"אצלנו בבית קיבלנו 'חינוך' בכל העניין הזה של הציות לגדולי ישראל. מילה של הרב שטיינמן היתה אצלנו קודש קודשים, והיינו עושים כפי שציווה אותנו בלי לחשוב בכלל, באמונת צדיקים תמימה.

הפעם מרן זצ"ל כבר ממש צחק, ואני הרגשתי שזה נותן לי 'אשראי' להמשיך עוד קצת. התחלתי לשיר ניגון עתיק בידיש המיוחס להרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א, ושנהוג לשיר אותו בעיקר בקרב חסידי סלונים... הניגון אומר שבעצם איפה שאני הולך הקב"ה נמצא איתי, איפה שאני יושב הוא איתי, מזרח דו, מערב דו... במזרח אתה נמצא במערב אתה נמצא, בכל מקום שהוא.

בנוסף ביקשתי מכל החברים שהיו נוכחים שיעזרו לי, וביחד אמרנו תהילים כדי שהבקשה שלי תתקבל. מרן זצ"ל אמר לי שהוא מוכן לדבר איתי על זה אחרי פורים, אבל אני מיד אמרתי שאחרי פורים אני כבר אתבייש מאוד, ולא אוכל לעמוד על שלי...

לבסוף קרא לי מרן זצ"ל, ולחש לי באוזן שהוא מוכן באופן עקרוני ללמוד איתי בחברותא, ולאחר פורים נסכם את הפרטים מה נלמד ומתי נלמד...

"א מצוה בשליימעס"

אחרי פורים, חשבתי לעצמי שעכשיו יש לפרוט את זה 'למעשה'. יש לי הסכמה עקרונית של הגר"ג אדלשטיין, אבל בלי לסכם על הפרטים זה לא יתקדם. מצד שני, התביישתי מאוד לבוא ולומר למרן: "הרב הבטיח, עכשיו הגיע הזמן לקיים..."

חשבתי לבוא בכיוון ההפוך. באתי למרן זצ"ל ואמרתי לו שאני נורא מתנצל. בטח הרסתי לו את שמחת הפורים, הצגתי דרישה לא מכובדת, מי אני ומה אני שיש לי בכלל זכות לדרוש מאדם גדול כמוהו שילמד איתי בחברותא...

אבל מרן זצ"ל חיך ואמר לי שלא הפרעתי לו בכלל. אדרבה, מאוד שימחתי אותו והוא מאוד נהנה. "תשאל את מי שהיו שם", הוא הציע לי, "אני כל הזמן חייכתי!".

"כשאני למדתי בישיבה, בתור בחור", סיפר לי מרן זצ"ל, "למד איתי אחד מצאצאי ה'יהודי הקדוש' מפרשיסחא זיע"א. הוא היה בחור מאוד חשוב, ושנה אחת, בפורים, הוא שתה יין והשתכר, ובמשך מספר שעות הוא התייפח וחזר שוב ושוב על אותו משפט.

"מרן זצ"ל חזר על המשפט, בידיש בהברה חסידית, כפי ששמע אותו מפיו של אותו בחור: 'דער יהודי הקדוש האט געזאגט, אז א ייד דארף טאהן א מצוה בשלימות'. הוא חזר על זה שוב ושוב: 'א מצוה בשליימעס'. (היהודי הקדוש אמר שצריכים לעשות מצוה בשלמות).

"הגעתי לישיבת פוניבז', ומיד התחלתי לחפש דרכים להתקרב למרן רבינו ראש הישיבה זצ"ל. כמובן שזה לא היה קל, מדובר בישיבה ענקית, רבי גרשון אומנם לא הוגדר אז כראש הישיבה, אבל כבר אז הוא היה ר"מ ותיק מאוד, מבוגר מאתנו ביותר מחמישים שנה... ואני לא היחיד שרוצה להתקרב אליו, כל בחור בישיבת פוניבז' רוצה, מטבע הדברים, להתקרב לראשי הישיבה והר"מים, ולשתות בצמא את דבריהם.

"הייתי ניגש אליו אחרי השיעורים לשאול שאלות והוא היה עונה בסבלנות, כמו לכולם. ניסיתי למצוא דרכים לאתר זמנים שבהם הוא פנוי יותר ואפשר לדבר אתו, אבל הוא הקדיש לי דקות בודדות בכל פעם.

"למרות הכל, החלטתי שאני לא נשבר. יש לי הוראה ממרן הגרא"ל שאמר לי לחפש דרכים, זה אומר להיות יצירתי, לא להסתפק בכך שאני מגיע כמו כולם.

"האמת, שחשבתי לפנות לראש הישיבה ולומר לו בצורה ברורה, שהרב שטיינמן הורה לי להידבק בו, אבל התביישתי".

תיקון לנשמה

עברו שבועות וחודשים, והנושא נשאר ללא שינוי של ממש, ואז כשהתקרבו ימי הפורים הכנתי תוכנית: אחד החברים בישיבה סיפר שהוא יודע איך אפשר להשתכר בקלות. מערבבים יין מתוק ויבש יחד עם עוד כמה משקאות, ומי ששותה כוס אחת מהתמהיל הזה, הופך שיכור בתוך דקות בודדות.

ביקשתי מאותו חבר שיכין לי תמהיל של כזה משקה, ושכשאנחנו עולים בפורים לביתו של הר"מ, הגר"ג אדלשטיין, שייתן לי לשתות את הכוס הזאת. אני חייב לאבד את הבושה כדי לומר לו את אשר על לבי!

הגיע יום הפורים והכל עבד לפי התוכנית. שתיתי את הכוס, אחרי כמה דקות כבר לא ידעתי בושה מה היא... ניגשתי לראש הישיבה זצ"ל, ואמרתי לו שמרן הגרא"ל שטיינמן הורה לי להידבק בו, ולכן אני מבקש שהרב ילמד איתי מוסר בחברותא...

מרן זצ"ל חיך ופטר אותי בלא כלום, אבל אני המשכתי להתעקש, ואף הסברתי את עצמי שאם הרב שטיינמן הורה לי להידבק בו, משמע שהרב שטיינמן ראה שהנשמה שלי פגומה, והיא לא תבוא על תיקונה, אלא אם כן אזכה ללמוד מוסר עם הגר"ג אדלשטיין...

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעיי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

הגאון רבי יהושע מישקובסקי שליט"א, ראש ישיבת 'אמרי משה'

חודש אלול. לאחר מכן מגיע ראש השנה. שנה חדשה, וחשבון חדש של פרנסה. מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד ראש השנה! מעכשיו ללכת לעבוד כל יום בלי להרוויח כלום, רק כדי שבשנה הבאה תהיה להם פרנסה, אחרי ראש השנה? שנה הבאה זה חשבון חדש, לא יעזור שום דבר שהם עושים עכשיו, כדי להשפיע על הפרנסה של שנה הבאה!"

תנאי קודם למעשה

בכל אופן, ממשך הגר"י מישקובסקי, לשמחתי הרבה וסייעתי דשמיא עצומה שהיתה לי, אולי בזכות ברכתו של מרן הרב שטיינמן זצ"ל, זכיתי שהגר"ג אדלשטיין לא קבע איתי חברותא קצרה פעם בשבוע כמו שקיוויתי שיקרה, הוא נתן לי הרבה יותר מזה. הוא קבע איתי שנלמד בשבת, כך שיצא שבחודשי הקיץ למדנו שעתיים, ובחודשי החורף היינו לומדים בליל שבת, לפעמים אפילו יותר משעתיים.

הלימוד הזה, אפשר לי להתקרב אליו מאוד, היינו לומדים מסכת ברכות, ולאחר מכן היינו מדברים על הסוגיא שנלמדה השבוע בישיבה, ומרן זצ"ל היה מאיר לי פנים ומסביר לי את כל מה שביקשתי שיסביר, שוב ושוב, בצורה מופלאה.

עם זאת, היה לו תנאי ללימוד איתי: באחת הפעמים הראשונות שלמדנו, אמר לי ראש הישיבה שהוא רוצה שאני אביא לו מדי שבוע שמות של שני בחורים מהשיעור, שצריכים חיזוק וקירוב. "אני לא יכול לדעת יותר מדי על הבחורים", אמר לי מרן זצ"ל, "אני ר"מ, וממילא הבחורים לא מספרים לי הכל. אבל אתה אחד הבחורים בשיעור, אני מבקש ממך שכל שבוע תמצא לי שני בחורים שאני יכול לעזור להם במילה טובה, בשיחה קצרה, או במחמאה."

מיד אמרתי לראש הישיבה שיש לי כבר שם של בחור אחד לתת לו, בחור שזקוק בדחיפות לשיחת חיזוק רצינית מהרב. מרן זצ"ל שאל אותי מי זה הבחור הזה, ואני עניתי לו "יהושע מישקובסקי...". הוא צחק ואמר לי: "יהושע מישקובסקי יכול להתחזק לבד, אני צריך שתיתן לי שמות של בחורים שלא יכולים להתחזק לבד, שהם שזקוקים לעזרה שלי כדי להתחזק."

"אני כל הזמן מתרפק בגעגועים לאותה שכרות שראיתי אצל אותו בן עליה!", אמר לי ראש הישיבה, "כשראיתי אותך בפורים, הזכרת לי קצת את אותו אירוע, ולכן מאוד נהנית!".

אגב, ב'שמחת תורה' שלאחר מכן, קרא לי ראש הישיבה, וביקש ממני לשיר את א דודעלע, כך הוא כינה את הניגון הזה ששרתי אז בפורים. אני הייתי נבוך, אמרתי לראש הישיבה, אבל עכשיו לא פורים, איך אני אשיר את זה פה? והוא ענה לי במעין נזיפה: "מה זה, זה היה 'פורים תורה'? זה דבר תורה של פורים? זה היסוד שלנו, החיים שלנו! מזרח דו מערב דו, דרום דו צפון דו! איפה שיהודי הולך הוא נמצא עם הקב"ה, צריכים לזכור את זה ולשיר את זה, לא רק בפורים אלא כל ימות השנה!"

כמו כן, שנים רבות אחר כך, בכמה וכמה הזדמנויות שהייתי שואל אותו שאלות אודות חובת ההשתדלות, הן במקרה ששאלתי על ענייני שלי, והן עבור אנשים אחרים שביקשו ממני לשאול עבורם, האם כדאי לעשות כך וכך כדי להרוויח מכך כזאת וכזאת, או שאולי עדיף להימנע מפעולות כאלו כי יש בזה גם סיכון מסוים וכדו'... הוא היה מחייך ועונה לי: "נו... מזרח דו מערב דו!!! הקב"ה נמצא בכל מקום, כל ההשתדלויות היתירות האלו לא יעזרו כלום, צריכים לסמוך על הקב"ה שהוא מנהיג את הכל כרצונו, ולהימנע מפעולות מיותרות שנועדו כביכול 'לעזור' לו..."

בהקשר לזה אציין, שפעם שמעתי ממנו דיבור מאוד מאוד חריף, אודות שאלה מסוימת ששאלו אותו לגבי אשה כלשהי שעבדה במקום שאין רוח חכמים נוחה הימנו. מרן זצ"ל אמר שהוא לא מבין איך האשה הזאת, או כל מי שעובד ומתפרנס מכאלו מקומות, מסוגל בכלל לעמוד בבית הכנסת בראש השנה וביום הכיפורים ולומר את פיוט 'ונתנה תוקף'.

"אומרים בפיוט 'מי יעני ומי יעשר', והיא עומדת שם ואומרת שהיא כביכול מאמינה שהקב"ה זן ומפרנס וקובע כמה יקבל כל אחד. אם היא מאמינה שהקב"ה זן ומפרנס, למה היא הולכת לעבוד בכזה מקום פסול??? להתחכם עם הקדוש ברוך הוא, ולתת לו כביכול דרכים לפרנס אותה, באופן שאינו עומד בכללי ההלכה???"

בהזדמנות אחרת, התבקשתי לשאול את מרן שאלה אודות אשה מסוימת שעבדה במקום כלשהו, ובאותו זמן זה יצא שאת רוב השכר שקיבלה בעבודה, היא היתה צריכה לשלם למטפלת שטיפלה בתינוק שלה.

הם חשבו שאולי כדאי לה להתפטר, שלושה חודשים הם יכלו להתפרנס מהפיצויים שהיא תקבל ממקום העבודה, ולאחר מכן שישה חודשים נוספים מדמי אבטלה.

השאלה שלהם היתה האם היא צריכה בכל זאת להחזיק בעבודה למרות שזה לא רווחי, כדי להמתין עד שהתינוק יגדל מעט ויצא לגן, ואז העבודה תשתלם יותר, או שאולי עדיף להסתכל על הטווח הקרוב בלי לדאוג את דאגת המחור.

היה זה בחודש כסלו, ומרן ראש הישיבה מיד עשה את החשבון: "בחודשים טבת שבט ואדר, הם יסתדרו עם כספי הפיצויים, לאחר מכן שישה חודשים נוספים יהיו להם דמי אבטלה, כלומר, עד סוף

מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל, היה הולך מידי יום ביומו לטייל באיזה גן או יער שקט, לצורך בריאותו, ולפעמים הייתי מלווה אותו ושמעתיו מצייר לעצמו איך הקב"ה ישאל אותו על מעשיו, ומה הוא ישיב על כל דבר. לפעמים היה אומר: "ריבוננו של עולם, אם תשאל אותי למה לא פעלתי מספיק עבור הילדים בעיר... אשיב לך שאני כבר פתחתי ישיבה וגם תלמוד תורה, ואי אפשר לי יותר, שטירחת הישיבה עלי"

פוסק הדור, מרן ראב"ד העדה החרדית, הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א, על המלחמות של הגויים ומלחמות הדת שאינן כדי לעזור לעצמם, אלא משנאה לישראל ושומרי התורה

‘וַעֲתָה לְכָה נָא אֶרֶץ לִי אֶת הָעָם הַזֶּה’ (במדבר כ"ב, ו')

ונשק כדי להשמיד עוד יהודים הי"ד, ימח שמו וזכרו. ובזמנינו אנו רואים כעין זה כאן בארץ ישראל, שהממשלה מקצצים מאוד בכל ההוצאות שלהם, אבל מאידך מייחדים תקציבים גדולים כדי לפעול מרובה, כדי להוציא בני ישיבות מלימוד התורה, וכל זה בעוד שאנשי הצבא גופא אומרים 'מה לנו ולצרה הזאת', הרי החרדים רק מפריעים לצבא בדרישותיהם המיוחדות לכשרות ותפילה וכיו"ב, ומ"מ השלטון דורש את גיוס בני הישיבות, כי אין כוונתם בגיוס החרדים לתועלת עצמם, אלא יש להם מטרה בפני עצמה, לשבור את החרדים ולשלוח אותם לצבא ל"כור ההיתוך" הטמא שלהם, בתקווה ששם יתרגלו לחיות כמוהם ויהיו עם אחד עם החילונים ח"ו.

הקדוש ה'חפץ חיים' הוסיף ואמר עוד, שיש להתבונן כאן בטהרת נפשם של ישראל לעומת שפלות נפשם של הגויים, דהנה בן ישראל שמצבו בכי-רע, מה הוא עושה, הולך הוא לצדיק ומבקש ברכתו ומתפלל להשי"ת שיושיעו, אך אינו מחפש לקלל את הצד השני המפריע לו, אבל אומות העולם בעת צרתם, אינם מחפשים רק את ישועת עצמם, אלא מחפשים להזיק ולקלל את הצד השני ומנסים לכלותו.

הקדוש ה'חפץ חיים' שאל, מדוע בלק קרא לבלעם לקלל את ישראל ולא קרא לו לברך את מואב, והלא בלעם היה לו כח גם לקלל וגם לברך, וכמו שנאמר "כי ידעתי את אשר תאור יואר ואת אשר תברך מבורך", וא"כ לכאורה היה יותר הגון שיקרא לו לברך את מואב, וממילא לא יוכלו ישראל להרע להם.

ואמר ה'חפץ חיים', שבלק היה שונא ישראל, ורצה לכלות את ישראל כמטרה בפני עצמה, מלבד עצם פעולתו להציל את מואב מפני בני ישראל, ולכן כשהיו לו שתי אפשרויות, או לברך את מואב או לקלל את ישראל, העדיף לקלל את ישראל שכן בדרך הקללה הרוויח לעצמו עניין נוסף, שראה בו כמטרה בפני עצמה.

וזו דרך הגויים, שרוצים לכלות את השני כמטרה בפני עצמה ולא רק כדי להציל את עצמם (עי' עוד בדברינו לעיל בפסוק ג' בעניין זה).

דבר זה רואים אנו בחוש בהרבה מלחמות של הגויים נגד ישראל מדורות עולם, שאין מטרתם במלחמה רק כדי להציל את עצמם מיד האויב, אלא מטרתם בעיקר להפסיד לישראל מתוך שנאה גלויה לעם ישראל, עד שפעמים הרבה הם מסכימים גם להפסיד לעצמם, כדי להשיג עוד מפלה לישראל.

ועובדא הווי קרוב לסוף מלחמת העולם השנייה, שבאו גנרלים מהחזית והודיעו לצורך היהודים היטלר ימ"ש, שצריך בדחיפות את קרונות הרכבת כדי להביא חיילים ונשק למלחמה, וביקשו את רשותו להפסיק באופן זמני את השימוש ברכבות, עבור העברת יהודים למחנות השמדה להורגם, כיון שצריכים את הרכבות להעברת נשק לחזית המלחמה. הצורך רגז עליהם ואמר: "אינכם מבינים, עיקר המלחמה שלנו הוא למחוק את היהודים מהעולם, וכל עוד שנשארו כמה יהודים בעולם, לא היה כדאי לנו כל המלחמה" (עפ"ל), ושילח אותם בחרון אף. וכך הייתה גודל רשעותו שהסכים להמעיט בקרב הרבה חיילים

באכזריות, והשליכו לתוך תאי הגזים ריבי רבבות ובהם רבבות תינוקות וילדים, כי דאגתם לבעלי חיים לא היתה מתוך מידות טובות, אלא מתוך דאגה לעצמם ולתחביבם, ולכן בשעה שהגיעו הדברים לעם ישראל, השנאה קלקלה את השורה והם התפרצו בכל מידותיהם המוגנות והמושחתות לאין ערוך. ועלינו להודות להקב"ה שהבדילנו מן הטועים ונתן לנו תורתו הקדושה שהיא לבדה דרך האמת.

"אוי מי יחיה משמו קל" (במדבר כ"ד, כ"ג)

"אוי מי שמחיה עצמו בשם קל" (סנהדרין ק"ו ע"א)

נראה בביאור הדברים כפשוטו, דראוי לו לאדם שמדמה לעצמו שכל מה שהוא עושה זהו רצון הקב"ה ומחיה עצמו בכך, ואינו בודק עצמו בכל עת כדי לתקן עצמו, אלא בטוח הוא שהוא עושה רצון הקב"ה, וכאשר יגיע לעולם האמת יראה את מצבו המדויק, ויתברר לו שאם היה עושה חשבון עם נפשו כראוי, היה רואה כמה צריך הוא לתקן. וכעין זה שמעתי מפי כ"ק האדמו"ר מגור בעל ה'בית ישראל' זצ"ל לרמוז בפסוק (שמות י', כ"ו) "ואנחנו לא נדע מה נעבוד את ה' עד בואנו שמה", שהאדם מסתובב בעולם הזה ומדמה שבוודאי כבר יצא ידי חובתו ועבד את ה' כראוי, אבל אנחנו לא נדע באמת מה עלינו לעבוד את ה', עד בואנו שמה לעולם הנצח, כי רק אז נבין כמה תובעים ממנו לעשות ולפעול, ויתכן שנראה שבזבזנו את זמנינו וכוחינו בעולם הזה שניתן לנו כדי לזכות על ידו לחיי נצח, ונבין מה החמצנו בעולם הזה.

והגה"צ רבי ישראל סלנטר זצ"ל, נשאל מאחד שטען שיש לו שעה אחת פנויה ביום, ושאל באיזה עניין בתורה הקדושה ראוי לו לקבוע לימודו באותה השעה, והשיב לו רבי ישראל שילמד מוסר, כי על ידי לימוד מוסר שעה אחת, ימצא ויראה שיש לו עוד שעות רבות פנויות ביום ללימוד התורה.

מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל, היה הולך מידי יום ביומו לטייל באיזה גן או יער שקט לצורך בריאותו, ולפעמים הייתי מלווה אותו, ושמעתי עושה חשבון הנפש ומצייר לעצמו איך הקב"ה ישאל אותו ביום הדין על מעשיו ומה הוא ישיב על כל דבר, וכך היה הולך ומונה את מעשיו ומוסר דין וחשבון מתוך פחד הדין, ולפעמים היה אומר: "ריבנו של עולם, אם תשאל אותי למה לא פעלתי מספיק עבור הילדים בעיר, שרוב רובם בלי חינוך חרדי, אשיב לך שאני כבר פתחתי ישיבה, וגם תלמוד תורה מלבד הישיבה, ואי אפשר לי יותר, שטירחת הישיבה עלי ואני מרגיש שאיני יכול עוד", וכך היה ממשיך לחשוב ולדון האם הקב"ה יתבע ממנו שעליו לפעול עוד, עד שהיה מגיע למסקנא שעשה כפי יכולתו, והקב"ה בוודאי לא יתבע ממנו עוד, וכפי הנראה למד כן מרבו החפץ חיים' שכידוע היה עורך בכל יום חשבון הנפש, והיה מכין עצמו כל חייו ליום הדין.

(מתוך הספר 'ביאורים והנהגות' על התורה)

ובעונותינו הרבים, היום נתפשט, שכאשר יש איזה ריב או מחלוקת בישראל, מקללים אחד את השני, ויש לדעת שזהו דרכו של בלעם ולא דרכם של ישראל. ושמעתי מפי הרה"ק בעל ה"דברי יואל" מסאטמאר זצ"ל, שבכל דרשותיו שדרש ודיבר על משמר התורה, אע"פ שהתריע כדרכו נגד פריצי ורשעי עמינו, מ"מ מעולם לא קילל ולא דיבר אישית נגד תלמיד חכם או צדיק, וכן הרה"צ רבי עמרם בלויא זצ"ל אמר לי פעם, שבכל דרשותיו נגד המתפשרים הוא נזהר מאוד שלא להזכיר את שם המתפשרים כדי שלא לפגוע בהם, שהוא לוחם כנגד השיטה ולא כנגד בעלי השיטה.

"יִתַּטּ הָאֲתוֹן מִן הַדֶּרֶךְ וַתִּלְךָ בְּשֹׁדֵה" (במדבר כ"ב, כ"ג)

"הרשע הזה הולך לקלל אומה שלמה שלא חטאה לו, ומכה אתונו שלא תלך בשדה" (מדרש תנחומא בלק, ח)

פשוטו של המדרש לבאר את גודל הביזיון של בלעם בעיני כל שרי בלק שהלכו יחד עמו, שהיה צריך להכות את אתונו, ולא היה יכול לפעול בדיבור לבד, וא"כ איך יוכל להשפיע לקלל אומה שלמה רק בדיבור. אמנם נראה לבאר עוד כונת המדרש, שבאו לבאר גודל צביעותו של בלעם. דמחד גיסא הלך לקלל אומה שלמה שלא חטאה לו במטרה לכלותה מעל פני האדמה, אך מאידך, תוך כדי שהוא עושה דרכו לכלות אומה שלמה, הוא עושה פעולות שאתונו לא תיכנס לשדה אחר, כדי שלא ייחשב כגולן שבהמותיו אוכלות ומזיקות בשדה אחר.

והדברים נוראים: יכול להיות אדם שנראה כלפי חוץ כאדם טוב לב, שגם מקפיד מאוד שבהמתו לא תיכנס לגזול משדה אחר, אך באמת הוא מושחת מאוד במידותיו, ובשעה שנוגע הדבר לרווחיו הפרטיים, מתגלה קלונו בכל מידותיו הרעות המקננות בליבו, עד שלא איכפת לו לקלל ולכלות אומה שלמה מתוך שנאה עצומה.

כן אנו רואים אצל בני אדם המסתובבים בינינו, שישנם אנשים המדקדקים במצוות קלה כבחמורה, אבל כאשר פוגעים בהם, מתפרצים מידותיהם הרעות החוצה, ועלולים הם לפגוע באחרים בלא שום רחמים.

וסוד העניין וביאורו שמעתי פעם מפי הגה"צ רבי אליהו דסלר זצ"ל, שהאדם מצד טבעו מלא במידות רעות, וכדי להכניע את מידותיו הרעות מוכרח האדם ללמוד מוסר ולהתעסק בתיקון המידות, אך אם אינו לומד מוסר, הרי הוא נשאר בצורתו הטבעית עם כל מידותיו הרעות שנוול עמן, ולכן גם אם הוא מדקדק במצוות, או גם אם בימים כתיקונם הוא נעים מאוד לסביבתו, אבל כשמגיע דבר שנוגע לעצמו ולכבודו, מתפרצות כל מידותיו המוגנות כלפי חוץ, והוא עלול גם לפגוע בשני, ולפעמים גם מתוך מחשבה שהוא עושה הכל לשם שמים ומתוך כוונה טהורה.

ובדור האחרון ראינו אצל הנאצים ימ"ש, שמחד גיסא היו מראשי העוסקים בפעולות למען הגנת בעלי חיים, והיו נחשבים בין האומות לאומה נימוסית ואנושית, אך מאידך בשנאתם לעם ישראל הם הרגו

"לאחר הנחיתה הכנסתי את החבילה לתוך התיק שלי. אבל כשעברתי את הביקורת, ביקש השומר לפתוח את התיק וחיטט בין החפצים. הוא הציץ והסתכל, אבל את החבילה עצמה הוא לא ראה. הוא הוכה בסנוורים"

הגאון רבי חיים שמרלר שליט"א, על דמותו המיוחדת של כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז זצ"ל, ועל החבילה שהעביר על פי בקשתו של בנו כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

יעקב א. לוסטיגמן

בשבוע שעבר הבאנו עלי גיליון שיחה מיוחדת שקיימנו עם הגאון רבי חיים שמרלר שליט"א, רב בית המדרש 'היכל צבי' צאנז בירושלים, ומגדולי מרביצי התורה בדורנו. השיחה עסקה בדמותו הקמאית והעילאית של כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז זצ"ל, שהיה מכונה בפי כל 'הרבי מקלוינזבורג', על שם העיר בה כיהן ברבנות לפני השואה.

אנו ממשיכים את השיחה השבוע בנושא שהזכיר הגר"ח שמרלר שליט"א, שהרבי זצ"ל היה בבחינה של 'פושט צורה ולובש צורה', והיו לו כמה דמויות, בהנהגה הציבורית ובהנהגה הפרטית מול אנשים שבאו להתיעץ עמו ולהתברך מפיו.

"היתה לו חשיבה אסטרטגית, הוא היה יזם ראשון במעלה. הוא יכול היה לשקוד על תלמודו במשך שעות רבות, לאחר מכן להתפלל בהשתפכות הנפש, ולשפוך נהרות של דמעות במשך כמה שעות נוספות, ולאחר מכן להקים קריה או לבנות בית חולים, ובהמשך למסור שיעור לתלמידים בכזאת התלהבות ועם כזאת הארת פנים, זה היה מדהים.

"כשהרבי החליט להקים את קריית צאנז בנתניה, לא היה שם כלום, רק חול. אבי מורי היה אחד מחמשת הדו"רים הראשונים בקרייה.

"סיפר לי אבא זצ"ל, שהאזור כולו היה חול ושוממה, על חוף הים, הרחק מן העיר נתניה, בפינה מבודדת. פעם כשהיה צורך לקנות את איזה מצרך לבית, צעד אבי מורי קילומטר וחצי בחול כדי להגיע למכולת הקרובה בנתניה הסמוכה... כשהוא הגיע לעיר, היו שם שני חילונים שראו אותו, אחד מהם הצביע עליו ושאל את חברו: 'מה זה?...' "

"הם אפילו לא דיברו עליו בלשון 'מי זה' כמו שאומרים על בנאדם, אלא 'מה זה', כאילו היה זה איזה בעל חי מוזר ומשונה. עד כדי היתה נתניה מנותקת מיהדות. אבל הקריה החסידית גרמה לכך שאנשים נוספים הגיעו בהמשך, נתניה שינתה צורה, לא מזמן אמרו לי שכיום יש בנתניה יותר מ-2,300 בתי כנסת. רוב חברי המועצה בנתניה הם יהודים שומרי תורה ומצוות!

"אבל מה? הרבי לא סתם סחב אנשים לגור במדבר שממה, הוא גם חשב על העתיד שלהם, אז הוא הקים בית חולים, אין צורך להסביר כמה זה דבר מורכב ומסובך להקים בית חולים, אבל הוא

לא נרתע ולא נבהל. בכך לא אמר די, הרבי הקים גם בית מלון וגם בית אבות, כמובן גם תלמוד תורה ובית ספר לבנות, ישיבה וסמינר וכו' וכו', הוא חשב קדימה, הרבה שנים קדימה, עד היום עדיין ניתן להרגיש היטב את ההשקעה האדירה שלו בכל פסיעה ופסיעה בקריית צאנז.

"את כל זה עשה הרבי, אחרי שעבר את השואה הנוראה, בה איבד כידוע את רעייתו ו-11 ילדיו. עוד לפני שפרצה המלחמה, הוא כבר היה בשיא תפארתו והצלחתו, ולאחר מכן איבד את הכל, עבר ייסורים קשים, ושב והתאושש ביתר שאת, כשהוא מקים מחדש משפחה לתפארת, בונה מוסדות ומשפיע על אלפים ורבבות. זה לא יאומן שיש ילוד אשה שמסוגל לכל זה.

"הרבי עצמו היה מסביר שאחרי מה שהיה, הוא הרגיש שיש לו שתי אפשרויות. או לשקוע בעשייה של הרבצת תורה ובניית מוסדות עד כלות הכוחות, או שהוא חלילה וחס ישתגע מצער על מה שהיה."

מעשה ניסים

שמעתי מאבי מורי שני סיפורים מופלאים, שאני חושב שחשוב להעביר אותם הלאה. הרבי זצ"ל אמר לו כמה פעמים, שמאחר והוא ניצל מהצורך הנאצי בדרך נס, הרי כל החיים שלו הם מעשה ניסים, ולכן אסור לו ליהנות בעולם הזה בשום אופן, כי חז"ל

הזהירו שלא ליהנות ממעשה ניסים...

"אבא סיפר לי שכשהרבי החל להכין את השו"ת שלו 'דברי יציב', שאבי מורי כתב אותו מפיו של הרבי, הגיעה העת והכרך הראשון כבר היה מוכן. הוא עבר עריכה ולאחר מכן הגהה מדוקדקת, הדפיסו אותו ברוב עמל וגיעה, וכרכו את הספר הראשון כדי להביא אותו לרבי."

"אבא היה בטוח שכשהרבי יראה את הספר, הוא מאוד יתרגש ובוודאי יעלעל בין דפיו בשמחה. אבל כשהוא הביא את הספר, ישב הרבי והתבונן בספר הסגור במשך כמה דקות, לבסוף ביקש שיכניסו את הספר לארון, ולא הציץ בו. 'אני לא רוצה ליהנות בעולם הזה', אמר..."

"שוב היה מעשה, שנים לאחר מכן, הרבי פיתח את המוסדות גם בבני ברק, ולאחר עמל וגיעה קנו שטח ובנו עליו מבנה מכובד למוסדות צאנו ברחוב רבי יהודה הלוי."

"באותה העת אירע שהיה צורך לנסוע לאחד מגדולי ישראל, ואבא הצטרף לנסיעה יחד עם הרבי. לפני שנכנסו למכונית כדי לחזור הביתה, לחש אבא על אוזנו של הנהג שיעבור דרך רחוב רבי יהודה הלוי, כדי שהרבי יוכל לראות את המבנה שהקים בעמל וביגיעה רבה."

"ואכן, כשנכנסה המכונית לרחוב רבי יהודה הלוי, אמר אבי מורי לרבי שיסתכל, הנה פה הבניין שהוא בנה בבני ברק ושרק באחרונה נחנך, אבל הרבי השפיל את עיניו ולא רצה לראות את פרי עמלו. הוא לא אמר דבר, אבל אבי מורי כבר הבין היטב, מדוע בחר הרבי שלא לשזוף את עיניו במראה הבניין שלו."

גם נשים וילדים

"מעניין לציין שהעניין הזה של 'פושט צורה ולובש צורה', היה נכון לא רק לגבי זה שהוא יכול היה ללמוד בהתמדה, ולאחר מכן לעסוק בהקמת בית חולים, אלא גם בכל אחד מהתחומים בפני עצמו, הוא יכול היה לעשות את זה ברמה הגבוהה ביותר וגם ברמה הבסיסית ביותר, זה שהוא בנה בית חולים, לא היה מונע אותו מלחשוב גם על דברים קטנים יותר, וזה שהוא היה מוסר שיעורים וכותב תשובות בפלפול חריף ובסגנון של 'גג על גג', לא הפריע לו למסור שיעורים בפשטות, בשפה ברורה ונעימה כך שאפילו נשים וילדים הבינו אותו מצויין."

"כך היתה גם סבתי ע"ה, אמו של אבי מורי זצ"ל, שהיתה כבת 88 וישבה במרפסת הבית הסמוך לבית המדרש, כשהרבי היה מוסר שיעורים בחומש-רש"י, הוא היה אומר את השיעור עם רמקול והיה קולו נשמע היטב גם מחוץ לבית המדרש. הסבתא היתה יושבת במרפסת עם חומש, ומקשיבה לשיעור, והיא היתה מבינה כל מילה, כי הוא היה מסביר את הדברים בצורה כל כך מתוקה ופשוטה, עם סיפורים ואמרות טהורות, עם גאונות אדירה שאותה הוא תרגם לשפה הכי פשוטה, כדי שכולם יבינו אותו."

"אגב זה אציין, שהיה מתפלל ומוריד דמעות כמים מדי יום בברכת 'אהבת עולם' לפני קריאת שמע. לפעמים הוא היה יכול

להאריך בברכה זו לבדה 25 דקות ואפילו חצי שעה, והיה חוזר על המילים ומתחנן לפני בורא העולם: 'ותן בליבנו בינה, איך בעט דיר טאטע, האב שוין רחמנות, ותן בליבנו בינה... זיסער באשעפער, ותן בליבנו, ותן בליבנו, ותן בליבנו בינה להבין ולהשכיל, אוי טאטע אוי אוי טאטע...!'

"גם כשהוא כבר היה גאון עצום וידע לפלפל בכל מכמני הש"ס והשולחן ערוך, ובכל מקצועות התורה, הוא היה בוכה כמו ילד קטן, מתחנן שהקב"ה יזכה אותו להבין את התורה הקדושה, בהרגשה שכל חייו תלויים רק בבקשה הזאת."

הוכו בסנוורים

"ואסיים במעשה שבדידי הווא עובדא: בחודש אלול שנת תשמ"א, נסעתי לארה"ב. הרבי התגורר שם באותה התקופה, ונסעתי אליו כדי להסתופף בצלו מספר שבועות, וגם להיות אצלו בימים הקדושים של חודש תשרי."

"לפני שיצאתי מנתניה לכיוון שדה התעופה, נכנסתי אל בנו ממלא מקומו, כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, שהיה אז רב הקריה בנתניה, כדי להיפרד ממנו כפי שנהגו בתפוצות ישראל ומופיע גם בהלכה שנכנסים לרב כדי להיפרד ממנו כשיוצאים מהעיר."

"הרבי שליט"א קיבל אותי במאור פנים, ואיחל לי הצלחה בדרכי ושאשוב בשלום לבית אבי. לפני שיצאתי מביתו הוא ביקש ממני להמתין רגע, כי הוא רוצה לשלוח אתי משהו לאביו, הרבי זצ"ל. "האבא ביקש שאשלח לו מהארץ בשר ליום טוב", הסביר לי הרבי שליט"א, 'הוא לא אוכל בשר בחו"ל אלא רק בשר שמגיע מהארץ'."

"אני הייתי בחור צעיר וקצת חששתי, אמרתי לרבי ששמעתי שבגבולות של ארה"ב לא מרשים להכניס דברי מאכל, הם עלולים להחרים לי את הבשר, ואולי גם ינקטו נגדי בהליכים פליליים עם ניסיון הברחה..."

"אבל הרבי חיך ואמר לי שאין שום סיבה לדאגה: 'אבא ביקש שאשלח לו בשר ליום טוב! אני מבטיח לך שהבשר הזה יגיע אליו כרצונו, והשומרים בגבולות? אל תדאג מהם, והאנשים אשר פתח הבית הוכו בסנוורים!'"

"כמו כן קיבלתי הנחיה שכשאני מגיע למטוס אבקש להכניס את החבילה למקפיא של המטוס. כך אכן היה, עליתי למטוס, ניגשתי לראש הצוות ואמרתי שיש לי חבילה שצריך להכניס למקפיא. הוא מיד שאל אותי 'אתה שמרלר מנתניה?', והתברר לי שמישהו בצאנו כבר דאג מראש לוודא שבטיסה הזאת יסכימו לבקשה של הנוסע שמרלר מנתניה, ויכניסו את החבילה העטופה למקפיא."

"לאחר הנחיתה הכנסתי את החבילה לתוך התיק שלי. אבל כשעברתי את הביקורת, ביקש השומר לפתוח את התיק וחיטט בין החפצים. הוא הציץ והסתכל, אבל את החבילה עצמה הוא לא ראה. הוא הוכה בסנוורים כמו שאמר לי הרבי שליט"א, שהוא בטוח שהכח של אביו הקדוש בוודאי יעזור את עיניהם ולא יאפשר להם לראות מה בחבילה!"

"אבא סיפר לי שהוא היה מחטט בפח האשפה של הישיבה, בדק אולי נשארו כמה חצאי פרוסות של לחם, אם היה מוצא הוא היה שמח ומאושר, נוטל ידיים ואוכל בשמחה לחמו, ואם הוא לא מצא שאריות הוא היה נשאר רעב, אז הוא פתח גמרא והתיישב ללמוד כדי להשקיט את הרעב, והפלא הגדול הוא, שהשיטה הזאת באמת הוכיחה את עצמה..."

דמותו המאירה והייחודית של גאון הגאונים רבי פנחס שרייבר זצ"ל,
בשיחה מיוחדת עם בנו הגאון רבי דוד שרייבר שליט"א

"לא ראה עמל פִּי שְׂרָאֵל" (במדבר כ"ג, כ"א)

לאחר ההקדמה הכל כך מיוחדת, פותח הגר"ד שרייבר בסדרה של עובדות שאירעו עם אביו, ומדגיש שכל הסיפורים הללו הם אמת לאמיתה, והוא יודע בידיעה ברורה שהם אכן אירעו כפי שמתואר: "אבא היה חלק מקבוצת 'לדי טהרן' הידועה. מרן החזון איש זצ"ל הורה לרב משה חיים אקון שיודיע לרשויות, ששני הילדים שרייבר, אבא ואחיו, הם קרובי משפחתו, וכך חילצו אותם מילדי טהרן. לאחר שחולץ משם והגיע לאחר כמה טלטולים ל'בתי אבות' בפוניבז' בבני ברק. הוא היה בודד בעולם, ולא היו לו אמצעים בכלל. למעשה היה לו זוג מכנסיים אחד בלבד, והוא היה מכבס אותם פעם בשבוע, ביום חמישי בערב. בזמן הכיבוס והייבוש הוא היה לובש פיז'מה ולמד בחדר.

"מצב זה נמשך שנה וחצי, ובתחילת החורף הוא החליט להקדיש לימוד מיוחד לאותם 'לילות שיש' שהוא לומד בחדר, ואכן באותו החורף הוא סיים את כל הספר 'תקפו כהן', בעודו יושב בחדר וממתין שהמכנסיים יתייבשו.

"אבל ארע פעם שזוג המכנסיים נקרע, ולא היתה לו שום אפשרות להשיג זוג אחר. לכן צעד אבא ברגליו במשך שעות, עד לביתה של משפחת אקון בתל אביב, שם תפרו לו את המכנסיים..."

השבוע החלטנו לכתוב מעט על דמותו המאירה והטמירה, של גאון הגאונים רבי פנחס שרייבר זצ"ל, אב"ד אשדוד וראש ישיבת ברסלב, אשר זכה להעמיד תלמידים הרבה, ובכל זאת, נותר צנוע ועניו והתרחק מהפרסום כמטחווי קשת, אבל כבר אמרו חז"ל מה סופו של הבורח מן הכבוד - שהכבוד רודף אחריו, וזכה רבינו זצ"ל להעמיד אחריו שבעה בנים וחתנים, אשר כולם מאירים לארץ ולדרים עליה, בהרבצת תורה לאלפים ולרבבות.

שוחחנו עם בנו חביבו הגאון רבי דוד שרייבר שליט"א, בעל ה'דיני מגדים' ומחשובי מורי ההוראה, ששיתף עמנו צרור של עובדות מופלאות, על הדביקות המופלאה של אביו הגדול בתורה הקדושה שהיתה משוש חייו ועיקר העיקרים של חייו.

"כששאלו את אבא זצ"ל כיצד הצליח להגיע לכזאת דרגה של אהבת תורה", מספר בנו רבי דוד, "הוא היה אומר שאביו רבי ישראל בונם זצ"ל, היה לומד אתו כסדר את דברי ה'אור החיים' הקדוש בכל מקום שבו הוא מדבר על מעלת התורה, ומדגיש שוב ושוב שכשאדם זוכה להידבק בתורה הקדושה, כל הגוף שלו נהיה משועבד ומחובר לתורה, והיא השולטת על מצבו הגופני.

"הלימוד הזה חדר בעצמותו, ועשה אותו למי שהוא היה. ומה שהכי מדהים זה, שאבא התייתם מאביו כשהיה בן עשר... מתי הספיק אביו ללמוד איתו את דברי ה'אור החיים' הקדוש? מי יודע באיזה גיל הוא היה כשאביו ישב אתו וקרא יחד אתו את המילים הללו, שחדרו עמוק כל כך לתוך הלב שלו..."

"מי שקרא את הספר הנפלא 'ואיוותר אני לבדי', שמעלה על נס חלק אחד מחייו של אבא זצ"ל, יכול להתרשם שם על אילו קשיים הוא התגבר, מאז שפרצה המלחמה ובמשך שנים, כמה הוא דאג לאחיו הצעיר ממנו למרות הקושי העצום עמו התמודד.

"והאמת, שההסבר היחיד כיצד יכול היה להתמודד עם כל הקושי העצום הזה, הוא רק הדבקות שלו בתורה, דבקות שהעלתה אותו למצב שבו הוא היה מעל הטבע. זה היה המנוע שנתן לו להתגבר על כל מה שעבר כל חייו."

שאריות הוא היה נשאר רעב, אז הוא פתח גמרא והתיישב ללמוד כדי להשקיט את הרעב, והפלא הגדול הוא, שהשיטה הזאת באמת הוכיחה את עצמה...

"וכך במשך כל חייו, למרות הקושי הכאב והמשקע העמוק שסחב עמו כל ימי חייו, כך העיד על עצמו, אבל כאשר קרה, והגיע לבקר חבר שעבר עמו את מסכת החיים הנוראה של ילדי טהרן, ועשרות שנים לא ראה אותו, מפני הנימוס ישב ושמע אותו, ושוחחו זמן מועט ובה סיים, וכך גם כשנפגש אחרי עשרות שנים, עם שני חברי נעורים שלמדו אתו ביחד בת"ת בעיירה ירוסלב, שוחח איתם רגעים ספורים וסיים, ומפני הנימוס כל נושא שיחה שניסו להעלות על אותם ימים, אמר שכבר אינו זוכר וכך הסתיימה לה השיחה במהרה. "אבל האמת היתה שהוא זכר היטב, הוא גם אמר לי שהנושאים האלו דווקא מאוד מאוד מעניינים אותו, ומעוררים אצלו רגשות מאוד חזקים, אבל מה לעשות שעוד שורה בגמרא חשובה יותר בעיניו, ועוד רגע אחד של לימוד מעניין אותו עוד יותר מזיכרונות הילדות המתוקים והנעימים.

"כשהוסר מסך הברזל מעל ארצות חבר העמים, עם נפילתה של ברית המועצות, שאלה אמי מורתי את אבא, אם הוא חושב שהוא יוכל לאתר את המקום של קברי אבותיו, אבא הרהר קמעה, שיחזר, וענה שאם העצים באותו מקום ביער נשארו כבעבר הוא יזהה את המקום. שאלתי נו, אולי באמת כדאי שאבא יסע לקברי אבותיו, אבל הוא ענה לי בביטול 'אה, חבל על הזמן'. אמרתי לו שכבר יש כמה שנסעו לציון הוריהם, עכשיו לאחר נפילת מסך הברזל, אבל ענה לי 'יש כאלו שנסעו, אבל לי אין זמן'..."

"למעשה הוא לא היה מעורר אף פעם על גודל חומר העיון של ביטול תורה. הגישה שלו לנושא היתה הרבה יותר פשוטה, כשיש לך גמרא לפניך, אתה מניח אותה ועוסק בשטויות? כמה יכול בנאדם להיות נמוך ושפל כדי להגיע למצב כזה, שבמקום ליהנות מעוד שורה בגמרא, הוא בוחר לשמוע חדשות. גם אם היה בחדשות איזה נושא שכל העולם סער וגעש, אירועים היסטוריים רבי משמעות, מבחינתו מי שגול מעצמו זמן כדי לדבר עליהם או להתעדכן בנעשה, הוא אדם עם מנת משכל די נמוכה, כי כל מי שהוא חכם ומבין ענין, יודע הרי שהגמרא הרבה הרבה יותר מעניינת..."

את האופן בו היה רואה את נושא לימוד התורה, אפשר ללמוד מהמעשה הבא: "כשהיינו ילדים קטנים", מספר בנו הגר"ד שליט"א, "היו מגיעים אלינו הביתה בחורים מהישיבה ללמוד עם אבא שולחן ערוך 'יורה דעה'. בבית שלנו היה רק סט אחד של שולחן ערוך, אבל זו לא היתה בעיה כלל: הבחורים הצטופפו בצד אחד של השולחן, ליד הכרך הפתוח, ובצדו האחר, אינו מביט בהם אפילו, ישב אבא וציטט בעל פה את דברי השו"ע.

"הוא ציטט קטע, הסביר, המשיך לציטט את הש"ך, הט"ז, ה'פרי מגדים', 'פתחי תשובה' ושאר נושאי הכלים. הוא היה מצטט, מסביר, משווה בין האחד לשני, מה ההבדל בין השיטות השונות

"פעם סיפר לי אבי זצ"ל, שהוא ידע שיש לו דודים בארץ, אחיו של אביו ואמו שעלו לארץ לפני השואה, והוא אפילו הכיר וזכר אותם, כי הם גרו יחד בעיירה לפני פרוץ המלחמה. שאלתי את אבא למה הוא לא הלך לחפש את קרוביו, בוודאי היו מקבלים אותו בשמחה ומסייעים לו כפי יכולתם, אבל הוא ענה לי בפשטות: 'לא היה לי זמן לזה, לא בשביל זה נשארתי לחיות!'..."

"בחורף הראשון שלו בישיבה חזר 16 פעם על מסכת יבמות עם רש"י ותוס' ועם פירוש הרא"ש מתחילה ועד סוף. 'זה פשוט, צריך רק לשבת וללמוד, ורק לשבת וללמוד', שח בחיבה. בכל מסכת שסיים בבחירתו, היה יורד למרן החזו"א זיע"א, ונבחן אצלו על כל המסכת ב'מבחן סיכה', מכרך לכרך. גם את צאצאיו היה בוחן בשאלות בלתי שגרתיות: כמה פעמים מוזכר רבי יהודה במסכת? מהי המילה האחרונה בכל עמוד? כך שאל את הקטנים. מהגדולים תבע יותר... היה ברור לו שאלה שאלות פשוטות וקלות, שמי שלמד היטב מוכרח לדעת במקום את תשובתן. הרגעים המאושרים בחייו, היו כשנכדיו וניניו עמדו ב'מבחן'..."

הגר"ד שרייבר, מבקש לחדד נקודה חשובה: "מי שלא הכיר את אבא זצ"ל, יכול אולי לחשוב שפשוט לא היו לו רגשות. הוא כנראה היה כל כך שקוע בתורה שהוא שכח את כל הטבעים האנושיים ולא היה לו שום קשר אליהם. אבל האמת היא שזה לא יהיה נכון לחשוב כך, אבא התגעגע בגעגועים עזים למשפחתו ולהוריו, ועד אחרית ימיו יכולנו לשמוע ממנו מפעם לפעם מעין פליטות פה, שבה היה מבטא את הגעגועים אליהם, ונאנח על חסרונם ועל כך שלא זכה לגדול בצלם יותר שנים.

"עם זאת, היתה פעם שהרב וונדר שלמד אתנו בישיבת פוניבז', סיפר לו שיש לו תמונות מהעיירה ומהבית, בית הילדות של אבא, והציע לו לבוא לפנימייה כדי לעיין בתמונות, אבל אבא זצ"ל לא נעתר להצעה, והסביר שהוא מדי עסוק בסוגיא הנלמדת, אין לו זמן להסתכל בתמונות..."

"אבל היתה לו שיטה מאוד מיוחדת להתמודד עם הגעגועים העזים, שהיו תוקפים אותו בלילות כשהיה שוכב לישון, וכך הוא היה מספר בעצמו, שכשהגעגועים גברו מאוד והחלו לצער אותו צער רב, הוא היה לוקח גמרא ועושה חשבון: 'היום למדתי שעה, ועוד שעה! ועוד שעה!!!' וכך היה מגיע עד שמונה שעות, ואז היה קורא בסיפוק והנאה 'א מחיהה!!! אהההה'..."

"השיטה הזאת התבררה כיעילה גם לדכא את תחושת הרעב. הרי בישיבה המצב הכלכלי היה דחוק מאוד, מה הביאו לארוחת ערב? קצת לחם שחור. ומה קרה לבחור שהיה שוקע בלימוד ושוכח לבוא לארוחת ערב בזמן? כשהוא היה מגיע לחדר האוכל, לא פעם זה היה אחרי שכבר סיימו לפנות את השאריות מהשולחנות.

"אבא סיפר לי, שהוא היה מחטט בפח האשפה של הישיבה, בדק אולי נשארו כמה חצאי פרוסות של לחם, אם היה מוצא הוא היה שמח ומאושר, נוטל ידיים ואוכל בשמחה לחמו, ואם הוא לא מצא

בביתו של הרב הקדוש בעל ה'שפת אמת' מגור זצוק"ל היה כלי נאה ומיוחד: בקבוק העשוי מאבן קריסטל יקרה ביותר. היה זה כלי יקר ביותר בכל קנה מידה. באחד הימים, כשסידרה בתו את מזנון הכלים היפים, חמק מבין ידיה בקבוק זה, ובנפילתו על הארץ התנפץ לרסיסים! קול הנפץ נשמע היטב בחלל הבית, וה'שפת אמת' יצא מחדרו לבדוק מה קול הרעש...

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, על אין מקרה בעולם!

"וַיִּקְרַךְ אֱלֹקִים אֶל בְּלָעַם וַיֹּאמֶר אֵלָיו" וגו' (במדבר כ"ג, ד')

ונימה בנימה, על ידי חיפוש הנהגת "מידה כנגד מידה" שבכל דבר, עד שיתברר ויתאמת אצלנו מה צריך לתקן, ועל מה הוא נענש כאן.

בביתו של הרב הקדוש בעל ה'שפת אמת' מגור זצוק"ל, היה כלי נאה ומיוחד: בקבוק העשוי מאבן קריסטל יקרה ביותר, היה זה כלי יקר ביותר בכל קנה מידה.

באחד הימים כשסידרה בתו את מזנון הכלים היפים, חמק מבין ידיה בקבוק זה, ובנפילתו על הארץ התנפץ לרסיסים! קול הנפץ נשמע היטב בחלל הבית, וה'שפת אמת' יצא מחדרו לבדוק מה קול רעש הנפץ.

בראותו הבקבוק היקר מנופץ התעצב מאוד אל ליבו, והיה מצטער וכואב על הכלי היקר שנשבר. באותה שעה עמד בחדר ההמתנה אחד מחסידיו גור, איש נגיד מעשירי העיר לודז', שלא היה יכול לראות בצערו הגדול של רבו. ניגש אפוא אל הרבי ואמר: "רבי, למה להצטער כל כך? הנה אני מתחייב להמציא כאן בקבוק יפה ויקר יותר מזה שנשבר! ברוך השם הנני בעל אמצעים, ויכולני לרכוש זאת עבור בית הרבי!".

פנה אליו ה'שפת אמת' בחיוך מר, ואמר: "אל תהיה נער, וכי

בספר 'קומץ המנחה' (ח"ב אות נ"ד) להרב הקדוש מוהרצ"ה מלובלין זצוק"ל, פירש ענין "ויקר" מלשון מקרה [ענין רש"י ויקרא א, א]. ללמדך, שהיה בלעם בכפירתו תולה הכל בדרך 'מקרה', ומכחיש אמונת אלוקי עולם, עפרא לפומיה, והיה הולך תמיד לקראת נחשים, לומר שהכל תלוי במקרה הטבע.

לכן העידו חכמינו ז"ל (ויקרא רבה א, יג) בלשון "ויקר", שהוא לשון טומאה ומקרה. כי הטהרה באה מצד סיוע השם יתברך והשגחתו, אבל הטומאה - מקרה, מצד העדר ההשגחה כביכול, אחר שפותחין לו לילך כמה שירצה בלא סיוע, כלשון חז"ל (יומא לח:)

מסופר על הרב הקדוש רבי רפאל מבערשיד זצוק"ל, תלמידו הנאמן של הרב הקדוש רבי ר' פינחס מקאריץ זצוק"ל, שהיה איש אמת עד למאוד, כאשר למד אצל רבו להיזהר עד מאוד באמיתת כל דבר.

פעם אחת כשהחזיק אחד מילדיו הקטנים בכוס ושתה משקה, נשמטה הכוס מידו ונשברה. נבהל הצדיק מאד על שקרה כזאת בביתו, והחל חוקר ודורש את כל בני הבית, אם יש בידם איזה עוול שעשו שבשביל זה קיבלו העונש במידה כנגד מידה שנשתברה הכוס.

לא שקטה רוחו עד שנודע לו שורש סיבת המקרה, שאירע איזה כעס בבית, רחמנא ליצלן, שמזה הסתובב המקרה.

מטיב מעשה זה נוכל ללמוד, עד כמה צריך האדם להתבונן בדרכיו, ולבדוק פסיעותיו תמיד. מכל מכשול קטן הנקרה בדרכו - צריך להתעורר לתקן את אשר צריך תיקון. לפעמים, כאשר נתבע ממנו רצון של מעלה ביתר חוזק - אם אינו מבין חובתו מן המקרים הראשונים הזעירים, אזי מגיעים אחר כך מקרים יותר קשים, רחמנא ליצלן, כדי לזעזעו ולעוררו לתשובה, כידוע.

לפיכך, אם רואה אדם בביתו שאין העניינים מתנהלים כשורה, והוא מסובב בבעיות ובחבילין דמעיקין, יבדוק ויחפש ויערוך בדק ביתו, מה גרם והביא לכלל בעיותיו וחסרונותיו, ויבקש מהשם יתברך לתקנו בעצה טובה ולהננו בבניה ודעת, שיוכל לקשור דבר בדבר

להגיש בזמנים קשים שכאלו, אבל כרגע יש מעט בביתי כדי לחיות מעט את רעבון נפשך!"

"צר לי!", ענה הבחור לכן שיחו, "אך מעודי קיבלתי על עצמי בגדרי שמירת העיניים, שלא להיכנס לבתים זרים שנמצאות שם נשים ובנות! לא אוכל אפוא להתלוות אליך!..."

נחרד האיש והתפלל: "וכי זו עת עתה לנהוג בחומרות? [צו פרווען פרומקייט...], הלא אם לא תאכל תגווע חלילה ברעב!"
"אין על מה לדבר!", פסק הבחור נחרצות, "לבית זר איני נכנס ויהי מה!"

"אל תהי שוטה! הרי יודע אתה שהמלחמה הקשה משתוללת בחוצות בעוז, ואין מי שיסתכל עליך כלל, ומי ידאג עבורך לפת לחם? אצווה על אשתי ובנותי שתטמנה עצמן עד שתסיים את ארוחתך, ועתה אל תתמהמה! כי מי יודע אם בעוד כמה שעות יישאר בידי משהו..."

אך להפתעתו הגדולה לא נענה הבחור ונשאר עקשן בסרובו. על אף חולשתו ורעבונו הנורא אמר: "מודה אני לך מאוד על טוב לבך, אבל על גדרי לא אעבור! בטוח אני בחסדי צורי וקוני, שלא יטשני בשביל חומרתי, וימצא המזון הנצרך לנפשי!"

הלך אפוא האיש לדרכו, והשאיר את הבחור לרעוב ללחמו. ברם - ספר הגאון רבי דוד זצוק"ל, שנוכח שם ועמד כל אותה העת מחריש מן הצד - לא חלפה שעה קלה, והנה נכנס אותו אדם לבית המדרש עם מגש בידו, ועליו ערוכה כל אותה ארוחה שלצרכה הזמינו מקודם לסעוד עמו בביתו.

"מה קרה?" שאל הבחור בפליאה, "הלא לא מזמן עזבתני בהחלטה ברורה להשאיר אותי ברעבוננו אם איני מצטרף אליך לביתך?!"
"התחרטתי!", ענה האיש, "פשוט ריחמתי עליך והתבוננתי בנפשי, שהביטחון הזה שאתה בוטח - אין בו עדיין מאכל ומשקה לגופך המיוסר, הא לך סעודתך ואכלת ושבעת! [ולא שת אל ליבו, שדוקא אותו ביטחון שבטח הבוטח בקונו - גרם להפוך את דעתו להביא המזון לבית המדרש...].

ועל כיוצא בזה מעיד נעים זמירות ישראל בתהילותיו (לד, ט-יא):
"טעמו וראו כי טוב ה', אשרי הגבר יחסה בו. יראו את ה' קדושו, כי אין מחסור ליראיו. כפירים רשו ורעבו, ודורשי ה' לא יחסרו כל טוב!"

(מתוך הספר 'טיב המעשיות')

נדמה בעיניך שעל הפסד הכלי הנני מצטער? לא זה מה שכואב לי ומטרידני כלל. אלא שיודע אני שהקב"ה מדבר עמי בצורה זו, ולא בסתם התגלגל הדבר שנשבר זה הכלי, אלא הוא בא להורות וללמד על שבירה רוחנית, שיש לתקנה ולהחזירה לתיקונה. על כך מצטער אנוכי, על החלק הרוחני הנרמז בשבירת זה הכלי, ולא על ההפסד הגשמי. שכן אם לא אתפוס עתה מה רומזים לי מן השמים שעלי לתקן, הרי יצטרכו חלילה לרמוז רמזים קשים יותר, ומי יודע מה תהיה המכה הבאה, שעלולה להיות יותר קשה, רחמנא ליצלן, כי מן השמים רומזים ומכים עד שהאדם תופס ומבין מה צריך לתקן בעולם, ומתקן את מה שצריך לתקן."

כך חיו הצדיקים! בכל מקרה שקרה עמהם בעולמם, הבינו שהשם יתברך קורא להם ומדבר עמם, ולא נחו ולא שקטו עד אשר תיקנו את הנרמז...

סיפר הגאון הגדול רבי דוד הלוי סולוביצ'יק זצוק"ל, ראש ישיבת בריסק, מעשה מיוחד במינו, שראה בעיניו.

בתקופת המלחמה, כאשר רגזו ורעשו מוסדות תבל, היה בחור אחד ירא אלוקים ושמור מן החטא, שישב בשיאה של מלחמת העולם רכון על תלמודו בבית המדרש. הוא לא שת אל ליבו שום פחד ומורא, גם כאשר מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה, ולא פסק פומיה מגירסא.

ברם, שאלה אחת ניקרה בבטנו: "מנין ירק זה חיי? בזמני הרעב הקשה והמחסור שנוצר בעקבות המלחמה שהקיפה את רוב העולם, היה קשה עד מאוד להשיג מזון.

אבל גם לקושיא אלימתא זו לא נתן הבחור הצדיק דנן להפריע בעדו בעבודת הקודש. הוא התעלה מעל הרעב המקרקר, התגבר על כל הקשיים, לא עזב את ספסלי בית המדרש, והמשיך בעוז בסדרי לימודיו. מצידו היה נראה כאילו עולם כמנהגו נוהג... אין מלחמה ואין שואה!

אחד מבאי אותו 'שטיבל' קטן, שנכמרו רחמיו על הבחור שהלך ונחלש מיום ליום, בהעדר תזונה ראויה, ניגש אליו ושאלו:

"אמור נא בחור'ל, האינך רעב?"

"רעב מאד!", לאט הבחור ברוב חולשתו.

"בוא נא אם כן עמי לביתי והצטרף לארוחה. הרבה אמנם אין לי

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

כשמגיעים לפרשת בלק, אני נזכר במעשה שסיפרו לי ידידי ראשי כוללים חשובים, שיצאו פעם כדי לגייס תרומות בארה"ב, הם הסתבכו עם האנגלית ופגשו שם את נכדו של רבי יעקב גלינסקי, שסיפר להם סיפור הזק ביותר, שאירע עם סבו זצ"ל

הגאון רבי יחיאל צוקר, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה', מסביר מה קרה לבלעם, שפתאום שכח לבקש תשלום עבור שירותי הייעוץ שלו...

כסף לטובת הישיבה בחדרה.

בארה"ב המתין להם נהג שהוכן מבעוד מועד, והלה היה עם רשימת כתובות של יהודים בעלי יכולת. הוא היה מביא אותם לפתח ביתו של העשיר, הם היו דופקים על הדלת מבקשים להיכנס, מסבירים לו על הישיבה ועל המצב הכלכלי הדחוק ומבקשים תרומה. הנהג המתין בחוץ, וכשסיימו הם היו יוצאים, והוא היה מסייע אותם לכתובת הבאה. אחד העשירים הגדולים אליו הביא אותם הנהג, קיבל את פניהם בסבר פנים יפות, והכניס אותם ללשכתו שכולה אומרת את כבוד עושרו ורוב כספו. האיש היה עשיר בכל קנה מידה, והם קיוו שיתן להם סכום הגון, כי אפילו נתינה קטנה לפי דרגתו, בוודאי תהיה גדולה מבחינתם.

אותו עשיר שמע את דבריהם ברוב קשב, האזין לדרשה הארוכה, שמע כמה חשוב לתרום לישיבה וכמה זה דבר גדול ועצום, ולבסוף השיב את פניהם ריקם: "אני יש לי כלל, אני לא נותן כסף להחזקת תורה. יש לי מצוות אחרות, אני מוכן לתרום לבתי חולים, להקמת ספריות, אגפים באוניברסיטאות שבהם ילמדו מדעני הדור הבא, אבל לתורה? לא תודה, לזה אני לא תורם. ועכשיו בבקשה, אני לא רוצה לגזול עוד מזמנכם ולא שאתם תגזלו מזמני, בואו ניפרד כידידים..." רבי יעקב קם, לחץ בחביבות את ידו של העשיר ואמר לו: "בסדר גמור, זה הכסף שלך, אתה לא חייב לתת כלום, שהקב"ה יברך אותך

כשמגיעים לפרשת בלק, אני נזכר במעשה שסיפרו לי ידידי ראשי כוללים חשובים, שיצאו פעם, כדרכם של ראשי כוללים, כדי לגייס תרומות בארה"ב. השניים ירדו מהמטוס, עברו את בידוק הדרכונים, וכשהגיעו לשכור רכב, הם הסתבכו עם האנגלית, ולא הצליחו להבין מתי הפקיד שואל אותם אם הם מעוניינים במנוי לכבישי אגרה, ומתי הוא פשוט מזהיר אותם ומזכיר להם שהם חייבים להחזיר את האוטו עם טנק מלא בדלק...

בעודם עומדים שם, ולא מוצאים את ידיהם ורגליהם, מגיח מאחוריהם יהודי חרדי, ישראלי שמדבר מצוין את השפה האנגלית. הוא מתרגם עבורם, והשניים יוצאים מרוצים ב"ה, הכל בא על הצד היותר טוב. כמובן שהם הודו לו מקרב לב, ובתוך כדי דברים גם שאלו אותו לשמו, והוא השיב להם ששם משפחתו גלינסקי. הם החליפו מבטים ביניהם, והתכוונו לשאול אותו אם הוא נכדו של מגיד המישרים המפורסם הגר"י גלינסקי זצ"ל, אבל האברך הזה שכבר צבר עשרות שנות ותק כבן למשפחת גלינסקי, ידע מה הם מתכוונים לשאול עוד לפני שפצו את פיהם, והוא השיב להם על אתר: "כן כן, אני נכדו של רבי יעקב גלינסקי. מודה באשמה!"

אדהכי והכי, הוא כבר הרשה לעצמו לשאול אותם לרגל בואם: מה עושים הרבנים הנכבדים כאן בארה"ב? והם כמובן ענו לו שהם באו כדי לזכות את יהודי ארה"ב בהחזקת תלמידי חכמים, אברכי כוללים בארץ ישראל.

"אהה, באתם לארה"ב כדי להתרים יהודים טובים, ואני הרי נכדו של רבי יעקב גלינסקי, אם כן מוטל עלי לספר לכם סיפור חזק ביותר שאירע עם סבי זצ"ל, והסיפור הזה יהיה נר לרגליכם בכל מסעותיכם, שאתם עתידים להיטלטל פה בארץ נכר בחיזור על הפתחים ובקשת תרומות".

הם כמובן הטו אוזניהם כאפרכסת כדי לשמוע מה בפיו, ותיכף גם אספר לכם את הסיפור שסיפר להם הנכד.

סירוב סדרתי

"היה זה לפני שנים רבות, כשמרן ה'חזון איש' עוד היה בין החיים", סיפר נכדו של הגר"י גלינסקי לשני ראשי הכוללים. רבי יעקב זצ"ל הגיע לארה"ב יחד עם הגאון רבי אלחנן פרלמוטר זצ"ל, כדי לגייס

בפרנסתך בכפל מתרומתך...". הם יצאו החוצה, והמשיכו לכתובת הבאה, כמעט שכחו מאותו סיפור.

חצי שנה מאוחר יותר נאלץ רבי יעקב לנסוע שוב לארה"ב כדי לגייס כספים לשיבה, וכשהוא התיישב ברכב של הנהג, שכבר הכיר אותו מהפעם הקודמת, הוא ביקש מהנהג שייקח אותו הישר משדה התעופה לביתו של אותו עשיר מופלג.

הנהג הסתכל עליו בתימהון. מה הפשט? הרי הוא לא נתן אפילו דולר אחד בפעם הקודמת, למה לבזבז עליו את הזמן? אבל רבי יעקב עמד על שלו, צריכים לנסוע לביתו של אותו עשיר, וכעבור זמן לא רב אכן נקש על הדלת, נכנס, והסביר לו שהוא בא לאסוף כסף עבור השיבה בחדרה, יש שם בחורים ששוקדים על התורה בצורה מופלאה, ומי שיתרום להם, יש לו זכות גדולה של החזקת תורה.

העשיר לא היה בטוח שהוא מכיר את רבי יעקב, אבל הדמות הייחודיות שלו היתה נראית מוכרת. כך או כך, הוא אמר לו בתקיפות: "אני לא זוכר אם כבר היית אצלי או לא, אבל תדע שיש לי עיקרון, שאני לא נותן כסף להחזקת תורה. אני יש לי מצוות חשובות יותר לעשות עם הכסף שלי, אל תבזבז את זמני בבקשה!".

רבי יעקב שוב לחץ את ידו בחביבות, בירך אותו בחום רב שהקב"ה ייתן לו עשירות מופלגת, עוד יותר פי שבע מנתנתו... ושיזכה לאורך ימים ושנות חיים.

אחרי שנה שוב הגיע לארה"ב, ושוב ביקש להתחיל את המסלול מביתו של אותו עשיר, שהפעם כבר זיהה אותו והיה קצר רוח. הוא שמע את רבי יעקב בחוסר סבלנות, הקשיב לדבריו ולאחר מכן הסביר לו ביבושת שהוא לא תורם להחזקת תורה.

בפעם הרביעית העשיר כבר קיבל את פניו בדלת: "כן אני יודע, אתה אוסף לשיבה בחדרה, ואתה גם יודע שאני לא תורם כסף להחזקת תורה, להתראות בפעם הבאה...". שוב בירך אותו רבי יעקב בחום, וחזר לרכב כדי להמשיך לכתובת הבאה.

בפעם העשירית, העשיר כבר לא יכול היה להתאפק. הוא התפרץ על רבי יעקב בזעם מהול בחוסר הבנה: "תגיד, אתה לא רואה שאני עומד בסירובי. אני מסביר לך עשר פעמים שיש לי עיקרון שאני לא תורם ללומדי תורה, למה אתה ממשיך לבוא לפה בכלל? יש לך זמן מיותר? בזמן הזה אתה יכול לנסות לדפוק על ביתו של עשיר אחר, שאולי כן יתרום לך משהו...".

תחזית מדויקת

רבי יעקב, שהפקחות והשנינות שלו היו לשם דבר, נתן לעשיר להתפרץ. הרי לרגע הזה הוא חיכה, הוא המתין בסבלנות ואז אמר לעשיר: "אני אסביר לך למה, אם רק תקשיב לי...".

"תשמע טוב", אמר רבי יעקב לאותו עשיר, "לפני שהגעתי לאמריקה בפעם הראשונה כדי לגייס כסף, נכנסתי למורי ורבי ה'חזון איש', וביקשת את ברכתו.

"ה'חזון איש' בירך אותי בהצלחה מרובה, חזק את ידי ואמר לי שאני עושה דבר גדול ונפלא, אבל הוא הוסיף גם עוד משהו, מעין תחזית, וכשתחזית כזאת יוצאת מפיו של אדם קדוש כמו ה'חזון איש', אני

יודע בוודאות שהיא תקייה במלואה, ודבר מדבריו לא יפול ארצה". העשיר לא הבין איך זה קשור אליו, "לא הבנת? מה אני קשור לתחזית שנתן לך ה'חזון איש'?"

"או, אתה קשור אליה בקשר בל ינתק", הסביר לו רבי יעקב בסבלנות ובחביבות גדולה. "אם תשמע את התחזית, אתה תראה שלא רק שהיא קשורה אליך, אלא שאתה משחק בה את תפקיד חשוב מאוד, הביקור אצלך בבית הוא השלב הראשון של מימוש אותה התחזית".

עכשיו העשיר כבר היה סקרן באופן מיוחד, הוא חייב לשמוע את התחזית, אבל רבי יעקב שהיה אומן הנאום והפאטוס, ידע למשוך את המילים כדי להגביר את הדרמה, ורק כשהוא ראה שהעשיר עומד להתפקע מרוב סקרנות, הוא הסביר לו לאט לאט, כדי שהעשיר יבין היטב מה החלק שלו בסיפור...

"כך אמר לי ה'חזון איש'", אמר לו רבי יעקב בטון חגיגי, "כשאתה תבוא לאמריקה, יהיו לך ארבעה סוגים של תורמים. אחוז אחד מאנשים שתיגש אליהם, לא יתנו לך כלום, אתה שומע? כלום. אפס! אתה תדפוק על הדלת ותצא מהם בלי פרוטה אחת.

"הקבוצה השנייה, שמורכבת מכ-30 אחוז מהתורמים, הם יתנו לך נתינה מועטת. יסתפקו בכמה מטבעות או שטר קטן ומאכזב.

"הקבוצה העיקרית תהיה מורכבת מ-50 אחוז מהתורמים שיתנו לך סכומים יפים ונכבדים, כל אחד כפי יכולתו, סכומים שהיית מצפה לקבל מהם, ותהיה גם קבוצה רביעית, 19 אחוז מהתורמים. הם יתנו לך נתינה מרובה, סכום גדול יותר ממה שציפית, סכום שישמח אותך. לכן, כשאתה רואה שמישהו נותן לך נתינה מועטת, אל תתאכזב, הוא מה-30 אחוז האלו, ואם מישהו לא נותן לך כלום, אל תכעס, תמיד יש אחוז אחד כזה של אנשים שלא נותנים כלום!"

"עכשיו", ממשיך רבי יעקב להסביר, "כשאני בא לבקש מאדם כסף, אני כל הזמן חושש שאולי הוא לא יתן לי כלום. החשש הזה מאוד מטריד אותי וזה לא נעים לי לעבוד ככה בגיוס כספים, שכל פעם אני אומר שאולי האיש הזה שאני מדבר אליו יפטור אותי בלי כלום.

"לכן עשיתי לעצמי מנהג, כשאני בא לאמריקה, אני מכין לנהג רשימה של 100 כתובות של עשירים שבבתיים אני מתכוון לבקר, כדי לבקש מהם כסף. 100 כתובות זה אומר שכל אחד מהעשירים הוא אחוז אחד.

"ומה אני עושה כדי להתמודד עם החשש הזה כלפי כל אחד מהם שאולי הוא לא יתן לי, זה התפקיד שלך בסיפור", אמר רבי יעקב לעשיר, "אני קודם כל מגיע לביתך, דופק בדלת, מבקש יפה שתתרום כסף לשיבה, אתה אומר לי שיש לך עיקרון שאתה לא תורם ללימוד תורה, ואני נושם לרווחה. יופי! ברוך ה', את החלק הזה של התחזית של החזון כבר הגשמת, עכשיו אני כבר יודע שכל 99 העשירים הבאים שאדפוק על דלת ביתם בוודאי יתנו לי משהו. נכון ש-30 אחוז מהם יתנו לי נתינה מועטת, אבל לפחות לא אצא מהם בדיים ריקות..."

"נו...", סנט בו רבי יעקב, "עכשיו אתה רואה שאתה קשור בקשר בל ינתק עם התחזית של ה'חזון איש'? אתה הוא האחוז הבודד שלא נותן לי כלום!"

הוא שבר את רגלו, והדבר מנע ממנו את החזרה לארצות הברית ומשם לאנגליה, ולהפליג בהפלגת הבכורה של אוניית הפאר החדשה, הענקית, טיטניק. האוניה שמתכנניה הבטיחו שאינה יכולה לטבוע. אך "רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום". בהפלגתה הראשונה התנגשה האוניה בקרחון ענק, נשברה, וטבעה במקום

רב העיר כרמיאל, הגאון רבי אברהם מרגלית שליט"א: בלעם דאג לנו לפרשה נפלאה!

כאשר מגיעים לפרשת בלק, פרשה עשירה כל כך, ישנה דילמה עצומה, על מה לדבר, מגיע לבלעם ברכת 'ישר כח' גדול על הפסוקים הנפלאים בהם זיכה אותנו. "מה טבו אהליך יעקב משכנותיך ישראל", ופסוקים נפלאים נוספים. כל פסוק יהלום! לולא בלעם, לא היו אלו בנמצא, היינו מפסידים ברכות נפלאות ושבחים מופלגים שכאלו. לשם מה סובב מסובב כל הסיבות פרשה זו? יש מרבותינו שאומרים, שאם יבואו אומות העולם ויטענו כלפי בורא עולם 'מדוע קופחנו? מדוע לא נתת לנו נביאים כדוגמת אלו של עם ישראל?', יאמר להם הקדוש ברוך הוא: 'הנה, נתתי לכם את בלעם, קידמתי אתכם כבקשתכם, וראו מה עשה נביאכם, קלקל בדברים שלא חלמתם עליהם בעצמכם'...

ויש אומרים שמטרתו של מעשה בלעם היא, כדי שגם הגויים יסכימו לברכותיו של עם ישראל. בפרט אחרי הטרוניה של עשו על ברכותיו של יעקב, שכביכול נטלן בעורמה. כאן נביאים של הגויים מסכים לברכות בפה מלא.

ואני אומר: איזו שאלה יש כאן? מה היינו עושים בלי פרשה נפלאה זו? בלי אותם משפטים מרוממים "הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא" [במדבר כג כד]. "מי מנה עפר יעקב ומספר את רבע ישראל" [במדבר כג ז]. כל פסוק שכזה טומן בחובו כל כך הרבה! על כל משפט כזה אפשר לדבר שעות, ימים וחודשים, בלי גוזמא!

כל מה שעושה ה' - הכל לטובה!

נפתח בסיפור נפלא לחיזוק האמונה:

כולם מכירים את העיר נתניה. כמעט כולם יודעים שבירושלים יש רחוב ששמו 'שטראוס'. מה המכנה המשותף ביניהם? העיר נתניה והרחוב נקראים על שמו של נדיב בשם נתן שטראוס. נתניה על שם שמו הפרטי, נתן, וגם על שם נתינתו וצדקתו, ורחוב שטראוס - שם משפחתו.

נתן שטראוס היה יהודי אמריקאי עשיר, בעל מפעל גדול לפיסטור. כשהגיע פעם לביקור בארץ, הכיר את הישוב הישן האותנטי, ראה את הדלות והעוני השוררים בקהילה זו, והחליט שהוא נרתם לסייע. מכספו בנה בתי תמחוי, מרפאות ומוסדות סיוע. והנה, באחד מביקוריו בארץ, הלך לבקר באחד מבתי התמחוי שלו.

שם החליק נפל ושבר את רגלו.

מה אמרו הרואים והשומעים באופן טבעי? "זו תורה וזו שכרה"? האיש הוזיל מכספו כדי לסייע ללומדי התורה בני הישוב הישן, ודווקא בבית התמחוי שהקים - שם נשברה רגלו! מילא, אם היתה רגלו נשברת במהלך טיפוס על הרי האלפים, ניחא... אבל כיצד יתכן שהדבר קרה דוקא במקום בו עשה מצוה כל כך גדולה?!

זו לכאורה התגובה הפשוטה והמתבקשת, ובאמת מותר לנו לשאול. יש לנו הרבה שאלות, ובדרך כלל איננו מקבלים תשובות במקום. אבל בהמשך ודאי נקבל את מלוא התשובות, לא יישאר דבר אחד שאינו פתור.

ידוע המעשה: לרמב"ן היה חבר. כאשר נטה הלה למות, ביקשו הרמב"ן שכאשר יגיע למעלה, יציג שם רשימה של שאלות שהתעוררו לו בענייני השקפה ואמונה. וכשיקבל את התשובות, ישוב אליו ויספרם לו. החבר נפטר. עבר זמן רב, והלה לא חזר.

עשה הרמב"ן מה שעשה, והחבר הופיע בפניו. שאלו הרמב"ן: "מה זאת, מדוע לא עמדת בדבורך, הרי הבטחת לחזור אליי?!" אמר החבר: "אמת, אבל כאשר הגעתי למעלה, השאלות התמוססו כלא היו. הכל פשוט וברור. עד כדי כך שהתביישתי לשאול את השאלות, התביישתי לבקש לחזור אליך כדי להסביר לך."

ואחת קצרה? הרי די לנו בכך שאחת נורמלית ואחת קצרה ממנה, או להיפך? אלא אם כן נאמר שביחס לרגל רגילה, ממוצעת באדם זה, אחת ארוכה מידי ואחת קצרה מידי.

אמר הרב מיניץ: יש מום של 'שרוע' בגוף האדם, ויש מום כזה גם בנפש. דהיינו, יש יהודי שמקיים מצוות מסוימות עם כל המסתעף, עם כל ההידורים והחומרות, אך לעומת זאת, ישנן מצוות בהן הוא מזלזל, אינו מקיימן כראוי. אדם זה הינו בעל מום בנשמתו. הוא 'שרוע'. אצלו מצוה אחת 'ארוכה מידי', ומצוה אחת 'קצרה מידי'.

צריך לדעת: אין דבר כזה, יש מצוות שאני מקיים ויש מצוות שלא. ודאי, אפשר להחמיר ולהדר במצוות מסוימות, אבל לא על חשבון מצוות אחרות.

אדם אינו יכול לומר: "אני לומד טוב, אז ביכולתי לזלזל קצת בתפילה", או להיפך, "אני מקפיד להתפלל כראוי, אז אינני צריך להתאמץ כל כך בלימוד", "אני מתפלל ולומד טוב, אז לא חשוב כל כך לעשות חסד", "אני עושה חסדים, אז אני פחות מקפיד על המנעות מלשון הרע". מי שנוהג כך הינו בעל מום!

פעם בא מישהו אל הגר"ח קמיל ראש ישיבת אופקים, סיפר לו על חומרה חדשה שמצא.

אמר הרב: "חומרות הינן דבר נפלא, אבל, אי אפשר לקיים את כולן. אני קיבלתי על עצמי להחמיר בשני תחומים - בלימוד תורה ובענייני שמירת הלשון. אם החומרה שלך נוגעת לאחד משני תחומים אלו, אשמח לשמוע, אבל אם לא, אין החומרה שלך נוגעת אלי!".

אי אפשר להחמיר מצד אחד ולהקל מצד שני

כאמור, מי שמחמיר מצד אחד, ומזלזל מצד שני, הינו בעל מום. ישנה תחושה שכזו, אם אני מושלם או מנסה להיות מושלם, בענין מסויים, אזי יסלחו לי על חולשה בנושא אחר.

זו כמובן טעות חמורה. בענייני בריאות, ברור שהקפדה יתרה בנושא מסויים אינה יכולה להתיר זלזול בעניינים אחרים, ומי שינהג כך, ודאי שבריאותו תתרופף ותחלש, הוא יהפוך לשבר כלי. ישנם תחומים שונים בבריאות הגוף, וצריך להקפיד שכולם יהיו בשלמות. יש פחמימות, יש מינרלים וכו'. אי אפשר לומר: "אני אדאג לפחמימות בהקפדה יתרה, ומנגד - את ענין המינרלים אזניח..." ודאי שמי שינהג כך יחלה.

כך גם בענייני המצוות. ישנן תרי"ג מצוות, רמ"ח מצוות עשה ורמ"ח מצוות לא תעשה. כנגדן יש רמ"ח איברים ורמ"ח גידים. כל מצוה מחיה איבר. אם מקיימים מצוה מסויימת בשלמות, אבל אחרות אין מקיימים כלל, או שאין מקיימים בשלמות, אדם זה הינו בעל מום. לא יוכל להגיע לשלמות. "תמים תהיה עם ה' אלקיך", באדם אפילו שיערה שחורה אחת פוסלת, שכן הקדוש ברוך הוא מדקדק עם חסידיו כחוט השערה.

בלעם סבר שעל ידי הקפדה יתירה,

יעלים הקדוש ברוך הוא עין מאי ציות מצידו

כלפי מה הדברים אמורים? היו דברים שבלעם עשה באופן מרשים. שבעה מזבחות, קרבנות, שירות ותשבחות. חשב בלעם, 'נכון, אינני

כאן, בעולם הזה, יש לנו שאלות. מדוע אני, שמקפיד כל כך להגיע לתפילה בזמן, לומד ברצינות וברציפות בסדרים, מקפיד על הנהגות של בין אדם לחברו ולמרות כל מאמצי לא הולך לי, ואילו חברי, שממש לא מתאמץ במיוחד, מצליח הרבה יותר. אנחנו לא מבינים את דרכיו של הקדוש ברוך הוא. אבל, אין שאלה שלא נקבל עליה תשובה.

נחזור לסיפורנו, כאמור, נתן שטראוס שבר את רגלו והדבר מנע ממנו את החזרה לארצות הברית בדרך בה התכונן לחזור. הוא תכנן לטוס לאנגליה, ומשם להפליג בהפלגת הבכורה של אוניית הפאר החדשה, הענקית, טיטניק. האוניה שמתכנניה הבטיחו שאינה יכולה לטבוע... אך "רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום". בהפלגתה הראשונה התנגשה האוניה בקרחון ענק, נשברה, וטבעה במקום. אלף וחמש מאות איש מצאו את מותם באותו אסון נורא, ביניהם אחיו של נתן שטראוס, איזידור.

עתה יש לנו תשובה מדוע נשברה רגלו, ודווקא בבית התמחו בו הקים. זו תורה וזה שכרה. אכן כן. דוקא במקום בו הרבה צדקה וחסד, הצילו הקדוש ברוך הוא ממיתה משונה ונוראה.

אין דבר בעולם שאין עליו הסבר ברור וחד משמעי. אבל לא תמיד אנחנו מבינים.

במה טעה בלעם?

רבים עוסקים בשאלה: הרי בלעם לא היה טיפש. איך הלך נגד רצון ה'? בתחילה אומר לו הקב"ה "לא תלך עמם. לא תאור את העם כי ברוך הוא" [במדבר כב יב]. דברים חד משמעיים.

בבוקר אומר בלעם לשרי בלק: "מאן ה' לתתי להלוך עמכם" [במדבר כב יג]. אין אתם מספיק חשובים שאלך איתכם.

בלק שולח שרים רבים ונכבדים מאלה. אומר לו הקדוש ברוך הוא: "אם לקרוא לך באו האנשים קום לך איתם, ואך את הדבר אשר אדבר אליך אותו תעשה" [במדבר כב כ].

בלעם שומע דברים מפורשים: אתה תעשה רק מה שאומר אליך, וכי יתכן שהקדוש ברוך הוא יאפשר לבלעם לקלל את בניו אהוביו? אבל בלעם בכל זאת הולך, וכפי שכותב רש"י, "שמא אפתנו ויתרצה".

הכיצד, הרי בלעם יודע את כוחה של תפילה, הרי כוחו בפיו, הוא יודע מה רצון ה' יתברך. מה חשב? כיצד סבר לפתות את הקב"ה?

יש מום 'שרוע' גם בנפש האדם

רבי משה פיינשטיין אומר באור מתוק. אקדים הקדמה. בליל שבת האחרון ביקר כאן הרב סובול. יהודי תלמיד חכם. כאשר ניגש אלי אחרי התפילה לומר 'גוט שאבעס', אמר לי אימרה של אחד מרבותי בארצות הברית, הרב מיניץ.

אחד המומים שפוסל כהן לעבודה הוא 'שרוע'. שרוע הכוונה שאין סימטריה בין איבריו. רגל אחת גדולה מידי, ואחת קטנה מידי וכדומה. כפי שכותב רש"י [ויקרא כא ח]: "שאחד מאבריו גדול מחברו, עינו אחת גדולה ועינו אחת קטנה, או שוקו אחת ארוכה מחברתה".

אגב, יש כאן שאלה מעניינת בפשט. מה הכוונה שאחת ארוכה

Dirshu
דרשו ד' ועיון
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

תורמים לארגון 'אחינו' ומקבלים מת

3

תרום 25
למשך
סך כל התרומה

זקבל

סט 'מש

6 כרכים,

שו"ע דר

שו"ע דר

הכרך

ספר ז

שווי המתנה

2

תרום 24 ש"ח להודש
למשך 13 חודשים
סך כל התרומה 312 ש"ח

זקבל

סט 'משנה ברורה'

6 כרכים, כריכה קשה

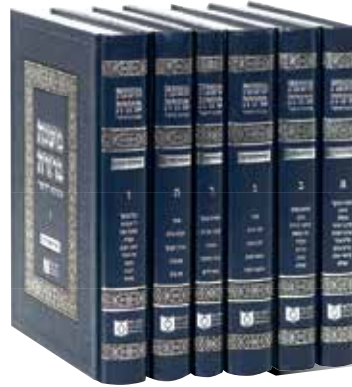
שו"ע דרשו' כרך י'

הכרך החדש!

ספר המפתח

שווי המתנה בחנויות 587 ₪

1

תרום 24 ש"ח להודש
למשך 13 חודשים
סך כל התרומה 312 ש"ח

זקבל

סט 'משנה ברורה'

6 כרכים, כריכה קשה

שו"ע דרשו' כרך ט'

ספר המפתח

שווי המתנה בחנויות 587 ₪

זרוע החיזוק של 'דרשו' זנורת ענק

של ספרים מארגון 'דרשו' ללא הגרלות וללא כוכביות

להצטרפות וקבלת המתנות
02-5609000
או
בנדריים פלוס

5

תרום 199 ש"ח
ניתן לפרוס עד 3 תשלומים

זקבל

שו"ע 'דרשו' כרך י'
הכרך החדש!

סט 'משנה ברורה'
כריכה רכה מהדורת כיס

שווי המתנה בהגויות 381 ₪

4

תרום 25 ש"ח לחודש
למשך 13 חודשים
סך כל התרומה 325 ש"ח

זקבל

סט 'משנה ברורה'
כריכה רכה מהדורת כיס

שו"ע 'דרשו' כרך ט'
שו"ע 'דרשו' כרך י'
הכרך החדש!

ספר המפתח

'דרש דוד' על התורה
3 כרכים

שווי המתנה בהגויות 606 ₪

3

ש"ח לחודש
15 חודשים
זומה 375 ש"ח

זקבל

גנה ברורה'
כריכה קשה

שו" כרך ט'
שו"ע 'דרשו' כרך י'
החדש!

המפתח

בהגויות 686 ₪

אני נזכר כמה מושפל הייתי, כשהייתי צריך לצעוד בכיתה, בוכה ומתייפת, מסוחרר מכאב ומעלבון. הייתי צריך להתכופף ולחפש את המשקפיים שלי, כי ה'רבה' לא הרשה לילדים אחרים להרים אותן, עבור הילד הזה שמתחצף ככה לאמוראים...

הרה"ג ר' יונה פינהנדלר, איש חינוך ומרביץ תורה במסגרת שיעורי 'דרשו', עם סיפור מדהים שאירע עם אחד מתלמידיו, באחת הישיבות החשובות בירושלים

הרב יונה פינהנדלר

"לא הבית און פֿיעקב" (במדבר כ"ג, כ"א)

הסיפור שאני רוצה לספר לכם הוא אמיתי מתחילתו ועד סופו. הפרט היחיד ששונה זה שמו של הבחור. זה קרה לפני עשר שנים. שימשתי אז כר"מ באחת הישיבות בירושלים, הייתי ממונה על קבוצה של בחורים ב'קייבון', ותפקידי היה לשמור על קשר איתם, למסור להם שיעורים קצרים, לדאוג שהם נכנסים לסוגיות, שהם מחוברים לנושאים הנלמדים בישיבה ועוד.

באחת הפעמים, באמצע חודש אדר ניגשתי לבחור אחד שעד כה לא פנה אלי. אמרתי לעצמי, מעניין למה הבחור הזה לא יוצר קשר, אולי שווה שנבדוק מה איתו, בדיקה יזומה מכיווני.

אמרתי לו, "אלחנן, תביא בבקשה את הגמרא שלך, בוא נשב ונלמד יחד ככה חצי שעה, אולי קצת יותר. מה אתה אומר???" אבל אלחנן, שם בדוי כמובן, הסתכל עלי במבט אטום: "אין לי גמרא".

לא הבנתי, "מה זאת אומרת אין לך גמרא? מתי היא אבדה לך? הלוויית אותה למישהו?"

והוא משיב לי ביבושת, "לא הרב. אין לי גמרא כי לא קניתי ולא הבאתי גמרא לישיבה".

אני עדיין לא מבין... "אלחנן", אמרתי לו, "הזמן התחיל בראש חודש אלול, אנחנו עכשיו בעיצומו של חודש אדר, כלומר עברה יותר מחצי שנה, עוד לא היה לך זמן לקנות גמרא. תסביר את עצמך?".

ואז הוא שואל אותי: "הרב רוצה את כל ההסבר או רק את הגרסה המקוצרת?".

"כמובן שאני רוצה את כל ההסבר", אמרתי, והתיישבתי לידו, הבנתי שאני עומד לשמוע סיפור...

והוא סיפר, ועוד איזה סיפור!!!

"אבא שלי ראש ישיבה", אמר לי אלחנן, "הרב בטח שמעת עליו, הגאון רבי

"מגיל קטן, הוא החדיר בנו אהבת תורה. כשרק התקרב הסיום של כתיב ג' בחיידר, אני כבר הייתי כולי ב'אורות'. לא יכולתי לחכות לתחילת כיתה ד', שיתחילו ללמוד גמרא.

"אני הייתי מקשיב לאבא שלי כשהוא היה לומד עם חברותא עם או תלמידים. הוא תמיד היה שואל שאלות, וגם שמעתי אותו אומר פעם שכשלומודים גמרא, אסור לשבת כמו בול עץ ורק להקשיב. חייבים לשאול, לבדוק מה לא מובן, לברר, לחקור.

"כשהתחלנו ללמוד בכתה ד', לא היה מאושר ממני בעולם. מהרגע שקנו לי חוברת של 'אלו מציאות', הייתי מלטף אותה בחיבה, וקורא בה כל יום, בלי להבין. קורא וקורא. הייתי יושב ליד הסטנדר ומתנענע ככה, משמיע 'ניגון של גמרא' כמו אבא. זה היה מדהים.

"בשבוע הראשון למדנו רק את המשנה. זה היה קצת מאכזב, כי משניות כבר למדנו גם בכתה ג', אבל מצד שני זה הגביר את הציפייה, וכשהגיע השבוע השני, התחיל המלמד שלנו להסביר את דברי הגמרא, והנה מגיע הקטע. 'מצא פירות מפוזרין שואלת הגמרא וכמה?', עונה הגמרא: 'אמר רב יצחק קב בארבע אמות!'.
"המלמד עשה כזאת דרמה מהשאלה, ואחר כך מהתשובה, שהחלונות כמעט נעתקו ממקומם.

"ואני, כולי נרגש, סוף סוף למדנו את המילים הראשונות של הגמרא,

אלחנן הסתכל עלי, עכשיו המבט
שלו שוב היה אטום כמקודם:
"לא הרב, אני סיפרתי לך את כל
הסיפור. שם זה נגמר, מאז ועד
היום לא למדתי גמרא אפילו
לא פעם אחת. אתה שומע?
אפילו לא פעם אחת. זאת היתה
הפעם הראשונה והאחרונה
בחיים שלי שלמדתי גמרא

פרוטקציה, התקבלתי לישיבה. אבל לא למדתי בה אפילו לא שורה אחת של גמרא!"

אני שמעתי את הסיפור, והרגשתי שהלב שלי נקרע. יושב מולי בחור איכותי, מבית טוב, יש לו יראת שמים, הוא צמא לידע תורני, הוא באמת נראה בחור טוב, והוא לא מסוגל ללמוד גמרא. ה' ירחם. חשבתי רבות מה לעשות בעניין, ולבסוף החלטתי שאני ניגש לאחר מאנשי הצוות, שהערכת מאוד את היכולת שלו לרדת לעומק דעתם של בחורים. סיפרתי לו את הסיפור וכמובן שגם הוא היה המום.

במאמר המוסגר אציין, שאחרי כעשר שנים סיפרתי את הסיפור הזה גם לאביו של אלחנן. הוא שמע את הסיפור ופרץ בבכי, הוא הודה לי שמעולם לא ידע על כך, הבן שלו במשך שנים רבות הצליח להסתיר את זה מכולם, שהוא פשוט לא מסוגל ללמוד גמרא. אבא שלו ראה שהוא חלש בלימודים, אבל הוא לא הבין את שורש הבעיה, כי הבחור לא סיפר לאיש. משום מה הוא בחר לספר לי את הסיפור בפעם הראשונה, אולי בגלל שזה כבר לחץ עליו כל כך חזק, והוא הרגיש שהוא חייב לשתף מישהו.

אותו רב, מרבני הישיבה, ששמע את הסיפור, אמר לי שיש לו רעיון, וצריכים להתפלל שזה יצליח בסייעתא דשמיא. הוא אמר לי שאני צריך לחבר את הבחור ללימוד רמב"ם, שילמד כל יום פרק אחד. שיתחיל מההתחלה, 'מדע', 'אהבה', 'זמנים' וכן הלאה. אני המלצתי לבחור שייגש אליו, והוא ידריך אותו איך לומדים רמב"ם, והמגיד שיעור אכן הסביר לו איך ללמוד.

הרמתי אצבע ושאלתי: 'הרב'ה הרב'ה, אבל יש לי שאלה???'
"הרב'ה הסתכל עלי ואמר: 'כן אלחנן, מה השאלה שלך?'

"אמרתי לו, 'אני לא מבין. אם רב יצחק יודע שפירות מפוזרין זה 'קב בארבע אמות', למה הגמרא צריכה לשאול שאלה ולענות תשובה? הגמרא היתה צריכה להתחיל ככה: 'מצא פירות מפוזרין, אמר רב יצחק, קב בארבע אמות'."

"הרב'ה שמע את השאלה והסמיק מזעם. הוא קרא לי לגשת אליו, ואני ניגשתי עם חיוך ענק, הייתי בטוח שהוא הולך לתת לי איזה פרס קטן על השאלה הנפלאה ששאלתי, אבל אז הוא הנחית על לחיי כזאת סטירה מצלצלת, שאני ראיתי כוכבים. המשקפיים שלי עפו לצד השני של הכיתה, הכיפה נפלה לי, ואז הוא צעק עלי: 'תרים את הכיפה, שייגעץ! לא פלא, ילד ששואל כאלו שאלות על הגמרא, לא צריך בכלל כיפה. אתה לא מתבייש, זה בן של ראש ישיבה? אתה תדבר על הגמרא בכבוד, מה זה לשאול כאלו שאלות על חז"ל הקדושים. אתה יודע מי היו האמוראים הקדושים האלו? כל אחד מהם היה יכול להחיות מתים, מי אתה בכלל שתשאל עליהם כאלו שאלות!!!...'"

כשאלחנן סיפר לי את הסיפור, הקול שלו רעד. לא הרמתי את עיני כדי לא להביך אותו, אבל אני בטוח שדמעות התגלגלו במורד לחייו, למרות שהסיפור הזה התחולל יותר מעשר שנים קודם לכן. ההשפלה עדיין היתה צרובה בבשרו.

הוא קם והתחיל ללכת, אבל אני עצרתי אותו: "רגע, אלחנן, לא סיפרתי לי את הסוף, וגם לא אמרתי לי איך זה קשור לגמרא שאנחנו לומדים עכשיו, הסיפור היה ב'אלו מציאות' ואנחנו לומדים עכשיו יבמות...".

אלחנן הסתכל עלי, עכשיו המבט שלו שוב היה אטום כמקודם: "לא הרב, אני סיפרתי לך את כל הסיפור. שם זה נגמר, מאז ועד היום לא למדתי גמרא אפילו לא פעם אחת. אתה שומע? אפילו לא פעם אחת. זאת היתה הפעם הראשונה והאחרונה בחיים שלי שלמדתי גמרא.

"מאז, כל פעם שאני פותח גמרא, אני מרגיש את הסטירה ההיא צורבת לי בלחי, אני נזכר כמה מושפל הייתי כשהייתי צריך לצעוד בכיתה, בוכה ומתייפח, מסוחרר מכאב ומעלבון, הייתי צריך להתכופף ולחפש את המשקפיים שלי, כי הרב'ה לא הרשה לילדים אחרים להרים אותן עבור הילד הזה שמתחצף ככה לאמוראים.

"אז אין לי ברירה, אני לומד בישיבה, הייתי חייב לפתוח את הגמרא, אז פתחתי, וישבתי מול הגמרא ולא עשיתי כלום. שנה ועוד שנה ועוד שנה. עכשיו אני כבר בקיבוץ, כבר לא יכולים להכריח אותי, אז לא הבאתי בכלל גמרא. אני לומד קצת משנה ברורה, קצת חומש ורש"י, קצת ספרי מוסר, אפילו משניות, אבל לא גמרא. מצטער, אני לא יכול ללמוד גמרא!!!".

שאלתי אותו איך הוא הצליח להתקבל לישיבה, ואלחנן החזיר אותי לתחילת הסיפור: "אבא שלי ראש ישיבה, שכחת? עשו לי

שצריכה לאותת בראשו של כל איש חינוך, בראשו של כל הורה. ואם תרשו לי, אני חושב שיש לנו מהסיפור הזה כמה מסקנות עיקריות: המסקנה הכואבת, היא על הרב'ה בחיידר והתנהגותו הבלתי נתפסת, רק המחשבה כמה תלמידים עברו תחת ידיו פשוט מעבירה צמרמורת...

בנוסף, למדתי על שבכווחו של מלמד או כל איש חינוך להשניא את הגמרא על תלמידיו. אפשר להשניא עליהם גם את השבת או את מצוות הנחת תפילין חלילה וחלילה. הכל פתוח, הכל אפשרי, זה תלוי אך ורק בהתנהגות של המורה והורה. מעשיך יקרבוהו ומעשיך ירחקו. ככל שתעשה יותר פעולות שמרחיקות את התלמיד מהגמרא, כך תצליח להרחיק אותו ממנה. אם תהיה מספיק 'חכם' כדי להחטיף לו סטירה עוצמתית בפעם הראשונה שהוא מעז לשאול שאלה על הגמרא, אתה בהחלט תצליח להרחיק אותו מהגמרא לעשר ואפילו ל-15 שנה. אולי אפילו לכל החיים. כדאי לזכור את זה...

אבל יש כאן עוד מסר, קצת יותר מורכב: הילד הזה עבר את כתה ה' וכתה ו', הוא למד גם בכתה ז' וכתה ח', הוא למד שלוש שנים בישיבה קטנה, ועוד חמש שנים בישיבה גדולה עד שהוא החליט לספר לי את הסיפור שלו.

לפי חשבון פשוט זה יוצא לפחות 11 אנשי חינוך שהיו מופקדים לעקוב אחר לימוד הגמרא שלו, ואף לא אחד מהם לא שם לב, שהילד לא למד אפילו לא שורה אחת! אחת!!!

כמובן שרוב הילדים לא היו מצליחים להסתיר זאת בצורה טובה כל כך, אבל במקרה הזה מדובר בילד מוכשר במיוחד שלמד לתמרון. הוא היה שומע בעל פה ויודע לענות במבחנים, לקבל ציונים בינוניים אומנם, אבל עדיין לא שמו לב שהוא פשוט לא קורא מילה אחת בגמרא. הדבר הזה צריך לעמוד לנגד עיניו של כל איש חינוך, לחשוב כל הזמן, מה אני מפספס, מה אני מחמיץ, מי מהתלמידים מצליח לרמות אותי ולא נותן לי לגלות את המצב האמיתי שלו... ואם ניגש לעבודת הקודש הזאת בכזה כובד ראש, בוודאי שנצליח בה יותר, בסייעתא דשמיא.

ולסיום, אני מודה ומהלל לקב"ה שזיכה אותי, להיות נטפל לעושי מצווה. החלק שלי היה די שולי בסיפור, אני בסך הכל שמעתי סיפור והעברתי אותו הלאה, לידיים הנכונות, אבל למעשה זה לימד אותי להקשיב לאנשים. למדתי שאתה אף פעם לא יכול לדעת, אם מי שעובר לידך נמצא במצוקה נוראה, להטות אוזן קשבת יכול לפעמים להציל אנשים ברוחניות וגם בגשמיות. פשוט להקשיב.

הוא התחיל ונהנה מאוד, שני החלקים הראשונים של הרמב"ם, מדע ואהבה, הם חלקים קלים יחסית, יש שם דברים המושכים את הלב. אבל אחרי תקופה הגיע הבחור לחלק השלישי, 'ומנים', והחל ללמוד מתחילתו - הלכות שבת. הוא התחיל ללמוד ולא מצא את ידיו ורגליו.

ניגש הוא אל אותו מגיד שיעור שמלכתחילה הציע לו ללמוד רמב"ם, ואמר לו שהוא לא מצליח להבין כלום. למעשה, המגיד שיעור חיכה מלכתחילה שהתלמיד יגיע לשלב הזה, אבל הוא שיחק את המשחק בתמימות...

"תשמע, אתה רואה את ההלכה הזאת ברמב"ם? זה לקוח מהגמרא במסכת שבת. תביא שניה גמרא, בוא אני אראה לך את זה כתוב בפנים, ואז תבין יותר טוב".

התלמיד שהיה להוט להבין את דברי הרמב"ם, לא הבין שהוא נופל ב'מלכות' שהכין לו הרב בחכמה רבה. הוא החל ללמוד את דברי הגמרא, ירד לשורש הסוגיא, ולאחר מכן הבין את דברי הרמב"ם.

למחרת הוא למד עוד הלכה, ושוב חזר הניגון על עצמו, המגיד שיעור שלח אותו להסתכל בגמרא, להבין את ההבדל בין ההסבר של רש"י להסבר של תוס', להסתכל איך הרי"ף העתיק את זה להלכה, ולבדוק איך הרמב"ם מסכם את זה במילותיו שלו, וזה גם מסביר את ההבדל בין הכסף משנה ולבין המשנה למלך... פשוט... הבחור ממש התלהב.

אחרי שבוע הוא כבר התחיל ללמוד את זה לבד. הוא למד איך מוצאים את המקור לדברי הרמב"ם בגמרא, וכמובן שכדי להבין את דברי הגמרא הספציפיים, צריכים להבין את כל ההקשר, ככה שנוצר מצב שהוא למד עוד דף ועוד דף, וכל זה בלי ללמוד בכלל גמרא, הוא הרי לומד רמב"ם, הוא לא מסוגל בכלל לפתוח גמרא...

עברה תקופה, והבחור למד את כל מסכת שבת עם רש"י ותוס', עם רי"ף ורמב"ם, ומאחר וכבר הגיע עד לרמב"ם, הר"מ עודד אותו לבדוק גם איך מתייחסים לזה הטור והשו"ע, ואיך זה נפסק להלכה במשנה ברורה...

כיום, הבחור הזה הוא אחד מחשובי האברכים בעירו, הוא כותב את השיעורים של אביו, מערכות שלמות בעיון עמוק, ובידע מקיף. הוא השלים הרבה מאוד, ועתידו עוד לפניו.

עד כאן סיפרתי לכם סיפור מדהים, סיפור שאכן קרה ושהייתי עד לו ואפילו שותף לו, אבל זה נראה כמו סיפור ותו לא.

אבל האמת היא שזה לא סיפור, זה אור אדום! זו נורת אזהרה

077-2222-666 או ***4992**

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

ביום מן הימים, התדפק על דלת חדר ראש הישיבה בחור צעיר שהגיע היישר משדה התעופה, אחרי טיסה לא ארוכה מלונדון, להתקבל לישיבת חברון ששמה כבר אז הלך לפנייה. הבחור אהרון דוד דונר היה בנו של רבה של לונדון, הגאון רבי יוסף צבי דונר, מה שגרם לראש הישיבה לא לסרב אוטומטית לבחון את הבחור...

הקושיה פשוטה, מדוע נצרך בלעם למשלים ולדוגמאות?

מאת: הרב ישראל היימן

"כְּנַחֲלִים נְטִיּוֹ כְּגִנּוֹת עֲלֵי נֶהָר" (במדבר כ"ה, ו')

מצבן הכלכלי של הישיבות הבודדות שהיו בארץ ישראל בשנות ה-כ', לא היה מזהיר במיוחד. ראשי הישיבות התמודדו עם המיתון הכללי במשק הישראלי, שכלל שהוא הקשה את חייהם של בעלי המשפחות, שאמורים לפרנס כמה פיות בודדים, ראשי הישיבות שהיו צריכים לדאוג לעשרות עד מאות של תלמידים לארוחות ולשאר צרכיהם, חוו תקופה לא קלה בכלל.

מצב זה הוביל את מרנא רבי יחזקאל סרנא זצ"ל לסרב לרוב הפניות לקבלת תלמידים חדשים לישיבת חברון בראשה עמד. די היה לו בכמות התלמידים המכובדת שכבר היו בישיבה, עליהם הוא פרס את חסותו ואת אחריותו, ולישיבה לא הייתה אפשרות לקבל תלמידים נוספים.

ביום מן הימים, התדפק על דלת חדר ראש הישיבה בחור צעיר, שהגיע לשם היישר משדה התעופה. הוא הגיע אחרי טיסה לא ארוכה מלונדון הברייה, להתקבל לישיבת חברון, ששמה כבר אז הלך לפנייה ומכל העולם באו לחסות בצל כנפיה. הבחור העונה לשם 'אהרון דוד דונר' היה בנו של רבה של לונדון, הגאון רבי יוסף צבי דונר, מה שגרם לראש הישיבה לא לסרב אוטומטית לבחון את הבחור.

הבחינה שלא הייתה קלה בכלל עברה בהצלחה. אהרון דוד הצעיר (שלימים מילא את מקום אביו ברבנות לונדון, לאוי"ט) גילה כישורים נדירים ובקיאיות מדהימה, ובצירוף נתוני המשפחה וטרחתו להגיע מלונדון הרחוקה, הודיע לו ראש הישיבה שהוא אכן התקבל לישיבת חברון. "אבל", סיג ראש הישיבה, "התקבלת לבית המדרש בלבד! לא לפנימייה ולא לחדר האוכל". הוא עשה חשבון שבחור לונדוני כנראה יוכל להחזיק את עצמו. ר' יחזקאל הסביר לו את מצבה של הישיבה, והתנצל שכך הם פני הדברים, וזו כרגע האפשרות היחידה שרק במסגרת זו הוא יוכל לקבל לישיבה.

אהרון דוד קיבל את הדברים, ולאחר שניות ספורות לעיכול המצב הוא ביקש את רשות ראש הישיבה לשאול שאלה בחומש... הרשות ניתנה והבחור פתח בדברים: בברכתו של בלעם לישראל

נאמר: "כנחלים נטיו כגנות עלי נהר" ובגמרא בברכות מובא למה נסמכו אוהלים לנחלים? לומר לך: 'מה נחלים מעלין את האדם מטומאה לטהרה אף אוהלים מעלין את האדם מכף חובה לכף זכות'. כלומר כמו אדם הנטהר בנחל כשהוא עולה נטהר, אף המְכַבֵּס עצמו באוהלי התורה מטה את עצמו לכף זכות בזה ובבא.

והקושיה פשוטה: מדוע נצרך בלעם למשלים ולדוגמאות? וכי מה היה ברצונו לומר - שהמשקיע עצמו בתורה מעלה את עצמו לכף זכות!? שיאמר זאת במפורש, איזו תוספת הבנה יש במשל הנחלים שלא ניתן להבין אותו במשל האוהלים??

ר' יחזקאל סרנא חייך בהנאה מהשאלה המקורית והנפלאה. הוא הבין שהבחור הכשרוני שמולו מנסה לומר לו משהו, והוא החווה בידו. "מסתמא לא באת רק עם שאלה, מניח אני שיש בידך אף תשובה ניצחת", אמר לו בהנאה.

אהרון דוד שקיבל רשות, נזקף וענה לראש הישיבה: "כתוב כאן יסוד נפלא! הנחל, כידוע, הוא סמל לטהרה. אין לו צורך בשיעור של מים או בהלכות מסוימות. כל נחל הנובע, גם אם המים זורמים בו בשטף, אם יטבול בו האדם יטהר מטומאתו. אמנם, תנאי אחד ישנו בנחל, אם תציץ החוצה אפילו שיערה אחת מראשו של

58 יתומים

נישאים בתמוז

מחן ראש הישיבה הגר"ד כהן שליט"א:

**כל התורמים סך 580 ₪ ל-58 יתומים
שמתחתנים בתמוז תשפ"ג ועושים
נחת רוח בשמים,**

מידה כנגד מידה -

**יזכו שיהיה להם נחת רוח
מכל צד**

**וסייעתא דשמיא
בחינוך ה**

לתרומות עבור 58 יתומים המתחתנים בחודש
תמוז - קרן מס' 10880

(הכסף מתחלק בין כולם לפי הצרכים - לפי הוראות הרבנים)

ח יהודית
אצאיהם,
מזופלאה
"ילדים"

כ"א

מרון הגר"ד כהן שליט"א
חותם על הברכה לתורמים

בכל תרומה יש לציין עבור קרן 10880

1800-39-47-47

מפיצי האור

זרקור קטן לאנשים שעושים מעשים גדולים
והשבוע עם אחד מרבני 'אחינו' הרה"ג ר' יוסף ברכץ

יש לי שכן, סוכן ביטוח שהצליח למנף את העלונים האלו להפצת יהדות במקומות נוספים. הוא מחלק עלונים בקרית אונו וכדו', שם הוא עובד ויש לו קהל של אנשים שממתינים בצימאון לקבל את העלון

"אני משאיר חלק מהעלונים אצלי, ואנשים באים לבקש. הביקוש עצום, אני כל הזמן מבקש עוד, אנשים רוצים עלונים וזה מאוד קשה לומר להם 'לא' בגלל שהחבילה כבר נגמרה רגע אחרי שהיא הגיעה..."

מה התגובה שהכי ריגשה אותך במשך שנות ההפצה הזאת?
"קשה להניח את האצבע על נקודה מסוימת, או תגובה ספציפית, כי כל פעם שאני רואה את האור על פני האנשים ששמחים שהשבוע הם הצליחו להשיג את העלון, זה מרחיב לי את הלב.
"במיוחד אני מתרגש מתגובות של אנשים שמעידים באוזני שזה שינה להם את שולחן השבת. ואני שומע את זה מאנשים מכל קצוות הקשת, מבעלי בתים שעמלים לפרנסתם במלאכת כפיים, ועד תלמידי חכמים מופלגים. העלון שווה לכל נפש, הוא מתאים לכולם, גברים, נשים, ילדים, בחורי ישיבות, אשכנזים ספרדים, ליטאים וחסידים. כולם אוהבים לקרוא את העלון האיכותי עם הסיפורים המיוחדים והנושאים ההלכתיים ורבים מעידים שהוא ממש משפיע עליהם ועל האווירה בבית שלהם.
"זוהי מבחינתי הכי חשוב. אם הצלחתי לגרום לכך שבשולחן שבת אחד יהיה לילדים יותר מעניין, חוויית הילדות שלהם מהשבת תהיה מרוממת יותר ורוחנית יותר - זה לבד שווה את כל המאמץ. על אחת כמה וכמה כשמודבר בהרבה מאוד משפחות, כולל המשפחה שלי עצמי, בוודאי שזה שווה כל מאמץ וכל טרחה."

הרב יוסף ברכץ מרבני 'אחינו' ואחד הוותיקים בארגון 'אחינו'. לצד היותו אברך כולל השוקד על התורה והעבודה וכן מכהן כמשגיח בישיבה לצעירים בבני ברק, הוא מקדיש שעות כדי לסייע ולקדם בחורי ישיבות, לשבץ אותם בישיבות המתאימות להם, למנוע מצבים שבהם בחורים נשארים בלי ישיבה חלילה, ועוד פעולות גדולות ונצורות לקירוב רחוקים וקירוב קרובים.
אבל לצד הפעילות הענפה הזאת, מצא לו הרב ברכץ בקעה קטנה נוספת להתגדר בה: מדי שבוע הוא טורח להפיץ את עלוני 'לקראת שבת', לזיכוי הרבים.

"האמת שנכנסתי לזה בלי לשים לב", הוא אומר, "כפעיל 'אחינו' היתה לי גישה למוקד הראשי של העלונים שמגיעים מבית הדפוס בירושלים לנקודת הפצה מרכזית בבני ברק. לקחתי פעם חבילה אחת, ואמרת, למה לא? נחלק לחברים בבית הכנסת בטח ייהנו מזה.

"אם הייתי יודע מה תהיה התגובה, אני לא בטוח שהייתי נכנס לזה", הוא אומר בחיוך, "אבל אני לא מתחרט על כך שעשיתי את זה, כי פתחתי לעצמי אפיק חדש ונפלא של זיכוי הרבים, עם מינימום מאמץ."

ובכן, זה לא בדיוק בלי מאמץ, אבל זה בהחלט יותר קל מנסיעה לאור יהודה או לאשקלון כדי לשוחח עם בחור אחד שמתלבט להיכנס לישיבה או לא, כך שעבור פעיל ב'אחינו' זה באמת לא נחשב למאמץ גדול...

"אני בסך הכל לוקח כמה חבילות, זה קצת כבד אבל לא נורא, מביא אותן מבני ברק לאלעד, ומשם אנשים כבר באים אלי הביתה כדי לבקש עלונים.

"החלק הכי בעייתי בכל הסיפור זה שהעלונים נגמרים מהר מדי, ואני צריך להשיב את פניהם של הבאים ריקם. אני כל הזמן מבקש מההנהלה שישלחו יותר עלונים, אבל כמות ההדפסה מוגבלת, והביקוש תמיד גבוה יותר מההיצע..."

חוץ מהחלוקה באלעד זה התפתח לכיוון נוסף: "יש לי שכן, סוכן ביטוח נמרץ שהצליח למנף את העלונים האלו להפצת יהדות במקומות נוספים. הוא מחלק עלונים בקרית אונו וכדו', שם הוא עובד בחלק מימות השבוע ויש לו קהל של אנשים שממתינים בצימאון לקבל את העלון שמרומם אותם ומעלה את השבת שלהם לדרגות אחרות.

יום אחד באמצע שיעור דף היומי שנמסר בבית הכנסת, והנה נכנס אברך צעיר, מניח ספר על השולחן הקרוב לכניסה וממהר לצאת. המגיד שיעור עוצר אותו ושואל לפני כולם: "הספר שהנחת כאן זה ספר שלנו?" והאברך משיב "כן". "מי הוציא את הספר?" ממשיך המגיד שיעור ושואל. "אני", משיב האברך...

הוי דן את כל האדם לכף זכות!

הרב בנימין בירנצוויג

"אִפְס קָצְהוּ תְרָאָה וְכָלוּ לֹא תְרָאָה" (במדבר כ"ג, י"ג)

בלק לוקח את בלעם לקלל את ישראל, והנה הנסיון לא צלח, הקב"ה אומר לבלעם "את אשר אשים בפך דבר" ובלעם מדבר בשבחם של ישראל ולא אבה לקללם.

מבין בלק שאם בלעם יראה את מעלות עם ישראל לא יוכל לקללם, אז עלה בליבו רעיון "לך נא איתי אל מקום אחר אשר תראנו משם אפס קצוהו תראה וכולו לא תראה", מה מונח ברעיון הזה של בלק להביא את בלעם למקום שהוא לא רואה את כלל ישראל?!

רעיון נפלא שמעתי שכתוב כאן, המשנה באבות (א, ו) אומרת "הוי דן את כל האדם לכף זכות" והביא אחד מגדולי החסידות רבי יחזקאל מקוזמיר זצ"ל, בדייקו את לשון המשנה 'הוי דן את כל האדם לכף זכות', מדוע לא כתב התנא 'הוי דן את האדם' מה זה 'את כל האדם'? אלא ללמדך שהדרך לדון את השני לכף זכות, זה לראות את כולו! לראות את כל הצדדים שבו, לראות את כל הסיבות והמסובבים למעשיו!, רק ככה נוכל לדונו לכף זכות, שהרי אם כל חטאת של ראיית מעשהו של האדם באופן שלילי, הוא ההסתכלות הצרה על המעשה כמות שהוא מבלי לבחון את כל המצב שהיה בו האדם בעת עשיית המעשה, ומבלי לראות את הסיבה והמסובב למעשהו, רק כשנדון את 'כל האדם' מכל בחינותיו ומצבו, אז נראה שברוב הפעמים הרי הוא צודק וצדיק ולא אשם ורשע!

נפלא מאד מסבירים לפי זה את דברי בלק לבלעם בבואו לקלל את עם ישראל, כאשר חיפש חסרונות בעם ישראל כדי שתחול עליהם קללתו "אפס קצוהו תראה וכולו לא תראה", שבזה רצה בלק לומר לבלעם, תסתכל על עם ישראל רק על קצוהו, ואז תמצא בו 'מומים' ופגמים, אבל "וכלו" - אם תתבונן בכל מעלותיו, "לא תראה" בו חסרונות.

מזה נלמד יסוד גדול כיצד לדון אדם לכף זכות, לראות את כל האדם בכללותו ולא לדונו לפי מעשה מסוים ויחיד, ורק כך נוכל לדונו לכף זכות.

ספרים מבית המדרש בלי רשות, ולא מיהרו להשיבם, דבר שהפריע מאוד ללומדי בית המדרש.

יום אחד באמצע שיעור דף היומי שנמסר בבית הכנסת, והנה נכנס אברך צעיר, מניח ספר על השולחן הקרוב לכניסה וממהר לצאת. המגיד שיעור עוצר אותו ושואל לפני כולם: "הספר שהנחת כאן זה ספר שלנו?" והאברך משיב "כן".

"מי הוציא את הספר?" ממשיך המגיד שיעור ושואל.

"אני", משיב האברך.

"מדוע אתה מוציא ספרים?" החל המגיד שיעור להוכיח את האברך. "כדי לזכות את הרבים", השיב הלה תשובה בלתי צפויה לחלוטין...

וכך מספר האברך בעל המעשה:

זכיתי בס"ד להוציא ספר בשם "לחיות כהלכה", ואני משתדל להפיץ אותו בין היתר דרך תרומה לבתי כנסת. פעם בעת שחילקתי ספרים נכנסתי לבית הכנסת מסויים להניח בו את הספר, וזה היה באמצע שיעור שנמסר שם, וכמובן שהשתדלתי לא להפריע לכן הנחתי הספר על השולחן הראשון ומיד פניתי לצאת.

אבל אז המגיד שיעור שואל אותי לפני כולם: "הספר שהנחת כאן זה ספר שלנו?"

עניתי שכן, שהרי תרמתי את זה לבית הכנסת.

היה בית כנסת בבני ברק שסבל מתופעה לא רצויה: אנשים הוציאו

שיעור התנצל בפני.
מראיית מעשה אחד אפשר להגיע לטעות, תמיד צריך לחשוב על כל האדם, לנסות לחשוב על עוד אפשרויות להסבר מעשהו מלבד הראיה של המעשה בפני עצמו, וכך לא נבא לידי טעות של לדון אדם לכף חובה.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצוויג,
כתבו ל: 7622500@gmail.com

והוא שואל: "מי הוציא את זה?" וכמובן שעניתי - אני לזכות את הרבים, שהרי אני הדפסתי את הספר... לזיכוי הרבים ולא למטרת רווח.

ואז הוא התחיל לומר לי בלשון תוכחה: "למה אתה מוציא ספרים?" עמדתי נבוך, כי חשבתי שכוונתו שיש כבר כל כך הרבה ספרים, ולמה כל אחד מדפיס עוד ספרים... עד שמישהו ממשתתפי השיעור הציל את המצב והסביר בקול את אי ההבנה... והמגייד

המשך מעמוד 9 | רבי פנחס שרייבר זצ"ל

בדק את הייחוס שלו עצמו אל ה'חתם סופר', הוא יכול לדאוג לכך שלילדים שלו יהיה ייחוס אליו, כי הוא יהיה תלמיד חכם גדול יותר, אם ישקיע עוד כמה שעות בלימוד...

"מתוקף משרתו כדיין בבית דין צדק של מרן הגר"נ קרליץ זצ"ל, שאבא היה אחד ממייסדיו, ובהמשך כאב"ד בבית הדין של אשדוד, התבקש אבא לשמש כדיין באחת מהסוגיות הסוערות והכואבות ביותר שידע הציבור החרדי, סוגיא שנגררה במשך שנים רבות, והיו מעורבים בה גדולי ראשי הישיבות ואין כאן המקום לפרט בעניין.

"באחת הפעמים התקיים דיון בביתו של אבא, והיה זה דיון מאוד מכריע והרה גורל. דיברו על זה בכל הארץ והעולם, ואל הבית שלו הגיעו הצדדים, כשהם מלווים בגדולי תורה ובעוזרים ומסייעים.

היה בבית בלגאן עצום, ואבא ניסה לברר ולפשר בין הצדדים. זה היה מחזה מפעים לראות אותו שקוע בלימוד, כאילו הוא יושב לבד בחדר סגור, מסביבו המולה גדולה, ומדי פעם היו פונים אליו עם שאלה, הצעה, עדכון, או בירור כלשהו, הוא היה חושב, משיב כעניין וכהלכה ו... שקע שוב בתלמודו, עד שאחרי כמה דקות, חזרו אליו עם תשובת הצד השני וחוזר חלילה.

"מחזה קבוע היה חוזר על עצמו, בכל פעם שמישהו דפק בדלת כדי לשאול שאלה. הוא היה עונה ממקום שבתו ליד הסטנדר 'כן', לאות שאפשר להיכנס, אבל אחרי שניה הוא כבר היה שוקע שוב בגמרא, ושכח שמישהו דפק בדלת ועושה את דרכו אליו כדי לשאול אותו שאלה..."

וההסברים השונים, וממשיך הלאה ללמוד את השו"ע בעל פה, ושוב חוזר לנושאי הכלים. כך כל יום, דף אחרי דף, כשהיה אברך צעיר יחסית, הוא לימד ללא כל ספר לפניו. אנחנו הילדים בכלל לא ראינו בזה דבר פלא. זה היה דבר הכי טבעי בעולם, שאבא יודע את כל התורה כולה, חשבנו לתומנו שכל אחד, כשהוא נהיה אבא, באופן טבעי הוא גם נהיה תלמיד חכם בכזה סדר גודל. זה חלק מהחיים...

"לימים, כשהבנתי שזה לא כזה 'טבעי' שאדם זוכר כל כך הרבה בצורה כל כך מופלאה, שאלתי את אבא איך מגיעים לדרגה כזאת של ידיעת התורה, והוא ענה לי שצריכים לכך בסך הכל שני דברים, ומי שיחזיק בשני הדברים הללו יזכה לכך: התנאי הראשון הוא לחזור שוב ושוב, והתנאי השני הוא שזה יהיה הדבר היחיד שיעניין את האדם בחיים, שלא יתעניין בשום דבר חוץ מידיעת ולימוד התורה, וממילא יזכה לכך. ופעם פלט תוך כדי שיחה עמי, שהוא חזר מאות פעמים על 'סדר טהרות'.

"ובאמת לא עניין אותו שום דבר אחר בחיים, זה היה מדהים לראות את זה בכל כך הרבה דרכים וצורות. אבא זצ"ל היה מיוחס למרנא ה'חתם סופר', ושם משפחתנו 'שרייבר' מעיד על כך. הוא גם שמע זאת מאביו כשהיה ילד, אבל לא הספיק לשמוע את כל השושלת ולא ידע לומר את הייחוס המדוייק. שאלו אותו פעם למה אתה לא חוקר את העניין? הרי ייחוס ל'חתם סופר' זה לא עניין של מה בכך, שווה לבדוק את הנושא. אבל אבא השיב בחיוך שבאותו הזמן שהוא

המשך מעמוד 21 | הרב ישראל היימן

לך לאכול אצל קרובי משפחה... אם הוא רוצה השפעה מהתורה שתטהר אותו ותרומם אותו, הוא חייב להשקיע את עצמו בלא שום חציצה ומחיצה כל כולו ממש באהלה של תורה".

אהרון דוד הצעיר סיים את נאומו הקצר, והביט בחשש בראש הישיבה. חיזו של זה האחרון רק התרחב והוא הכריז בהתפעלות: "אם אלו שאיפותיך ואם זוהי השגתך, הרי שאני מקבל אותך בזאת לישיבה בצורה מושלמת, והרי אתה תלמיד מן המניין!".

הטובל, שוב לא תעלה הטבילה את האדם מטומאתו והרי היא כלא הייתה כלל.

"יסוד עצום מונח כאן! אלו הם פני הדברים גם בלימוד התורה. הרוצה שלימוד התורה ישפיע עליו ויעלה אותו מכף חובה לכף זכות, חייב הוא להיכנס אל האוהל כל כולו בלי 'שיציק' שום חלק ממנו החוצה... אי אפשר לומר לבחור ללמוד בבית המדרש אבל לגור במקום אחר, לא שייך שהתורה תשפיע, אם את לימודו הוא יעשה בישיבה אבל

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלחו מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

פחות "ממלוא ביתו כסף וזהב" כדי להעניק לבלק את מבוקשו, הנפש הרחבה שלו - גם לה יש מקום.

אך פלא עצום, בסופו של דבר אומר לו בלק: "לקוב אויבי קראתיך והנה בירכת ברך זה שלוש פעמים, ועתה ברח לך אל מקומך... מנעך ה' מכבוד". לך מפה, אני לא רוצה לראות אותך, תברח מהר לפני שאני אגרש אותך בכח, או אולי אפילו גרוע מכך...

ואז קורה דבר מדהים. מגיע בלעם שכל כך אוהב כסף, ועושה דבר שהוא מעולם לא עשה. הוא נותן לבלק עצה, בחינם!!! שמעתם? הוא לא מבקש כסף, נותן עצות בחינם!!!

לכאורה זה תמוה מאוד, זה הרי נגד כל המהות של בלעם. הוא יש לו נפש רחבה, הוא אוהב כסף, פתאום הוא נותן שירות בחינם. ועוד איזה שירות, הרי העצה הזאת היא העצה היחידה שאכן עבדה והשיגה לבלק לפחות חלק ממה שהוא ביקש. הוא נותן לו עצה להכשיל את עם ישראל בעבירות חמורות שבחמורות.

הדבר הזה בהחלט טעון ביאור!

הביאור הוא, לבלעם יש מטרה ברורה והוא מסה לעשות זאת לאורך קללותיו, חז"ל אמרו לנו: תעקוב אחרי ברכתיו שנהפכו מקללות ותראה מה הוא ביקש לקלל, המטרה היתה אחת: "להפוך את ישראל לחלק משבעים האומות".

נשק יום הדין

נתבונן - אומר הגר"ש פינקוס זצ"ל, בכל חטאי המדבר גם אם הבורא ביקש לכלות את ישראל, בסופו של דבר סלח להם, אבל בחטא השיטין כל מי שחטא מת, מדוע?

אומר הרב פינקוס: כשיש בעיות בשלום בית, ניתן כמעט בכל מצב לגשר ולפשר, אבל כשהבעיות יוצאות החוצה - כבר לא ניתן לעשות כלום, כל זמן שישראל חוטאים בתוך הבית ניתן לסלוח, אבל כשחטאו בחוץ, הכביסה המלוכלכת בחוץ - זה הסוף של עם ישראל, בלעם ידע זאת והוא גילה בברכותיו שזהו יחודו של העם "הן עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב".

כשבלעם לא משיג את מטרתו בקללות, הוא מוציא את נשק יום הדין, וכמו שאמר מרן הגר"א לופיאן זצוק"ל, באחרית הימים היצר יוציא את הנשק האחרון, הוא נשק העדר הקדושה שביטוי הוא במעשים, בדיבורים ובעיקר בהתערות עם הרחוב, כשעם ישראל הוא ככל הגויים אות היא שהיצר ניצח רח"ל, הדבר נותן לו כח לאבד את העם חלילה.

זאת עלינו לזכור: בכל יהודי בכל מצב, גם כשהיצר מתגבר עליו, היהודי הרחוק ביותר יש לו את הנקודה היהודית, שכשהוא יגלה שהוא ה'שבת גוי' הוא יתפוס נסיגה מדרכו, ויחזור למוטב, נזכור שעצת בלעם היא היא הנשק החזק של היצר, שמוציא אותנו חלילה מחוץ למחנה ישראל, כשנזכור זאת נדע לעצור בזמן ולהתכנס לבתי מדרשות ולבתי כנסיות.

לעילוי נשמת אבי מורי רבי נתן ב"ר יחיאל מאיר צוקר ז"ל

מששמע זאת העשיר אדמו פניו והוא התמלא בזעם וחרון: "אז מה אתה אומר? שאני הגוי של שבת שלך?... אתה מתייחס אלי כאל אותו אחד שלא תורם כלום, ותמיד בא אלי כדי להיפטר מהאחוז האחד הזה! אני? אתה לא מתבייש? אתה משתמש בי בצורה כזאת כדי לקבל כסף מכל שאר התורמים? היה לא תהיה, העשיר ניגש ללשכתו הוציא מהמגירה פנקס צ'קים, וכתב לרבי יעקב סכום כזה שהצדיק לא רק את הביקור הנוכחי, אלא גם את כל תשעת הביקורים הקודמים...

לא 'שבת גוי'

הסיפור הזה מסביר לנו, שאדם יכול לאהוב כסף, יכולים להיות לו 'עקרונות' שלזה הוא לא נותן, ושהוא לא מספק שירות בחינם, אפילו לא שהוא עצמו נהנה מלתת את השירות הזה, אבל כשהוא מרגיש שהוא הגוי של שבת', שהוא האיש שממנו לא מצפים לכלום, ומלכתחילה מצפים ממנו להתנהג בצורה שאינה ראויה, הוא מתהפך, הוא רוצה להוכיח שהוא כן שווה משהו.

אפשר לראות אנשים שמסתירים את יהדותם רח"ל, אנשים רחוקים מאוד מיהדות, הם הולכים בעולם ומנסים לדבר רק באנגלית, שאף אחד לא ידע שהם יהודים, לא בגלל שהם מפחדים מהתקפה אנטישמית וכדו', אלא פשוט, כי הם מתביישים בהיותם יהודים.

אבל אם יבוא אדם חרדי ויאמר להם שהם לא יהודים, הם יכעסו כעס רב, ובצדק. מה זאת אומרת? בוודאי שאני יהודי, סבא שלי היה חזן בבית כנסת וסבתא שלי היתה מתפללת כל היום.

וזו רבותי, הצצה קטנה לנפש האדם. מי שישכיל ויפתח את הצוהר הזה, יראה שיש בו כוחות עצומים שאפשר להשתמש בהם אם מתמרנים אותם נכון. רבי יעקב גלינסקי זיהה שאצל העשיר ההוא יש נקודה יהודית, הוא ידע שאם הוא ילחץ מספיק, הנקודה הזאת תתפרץ והאיש הזה לא רק שיסכים לתרום לו משהו, אלא גם ירשום צ'ק בסכום כפול ומכופל ממה שאפשר היה לצפות ממנו. צריכים לדעת להשתמש בנקודה הזאת גם כדי לחנך את הילדים שלנו, ובעיקר כדי לחנך את עצמנו. כי לכל אחד יש קווים אדומים, והתפקיד שלנו הוא למקם אותם במקום יותר גבוה מהמקום שבו הם מתוחים עכשיו.

מחשבתו של בלעם

ומכאן לפרשתנו: אנחנו יודעים שבלק בן ציפור מלך מואב שלח שליחים לבלעם בן פעור, וביקש ממנו לקלל את ישראל. כולנו גם יודעים שבלעם היתה נפש רחבה ורוח גבוהה, בנוסף לעין הרעה ששימשה אותו כדי להטיל קללות בזולתו.

כשבאים לבלעם ומבקשים ממנו לקלל, בעיקרון הוא צריך לומר: "בוודאי, בשמחה, אני אקלל את מי שאתה רוצה, לכבוד ולעונג הוא לי". הרי יש לו עין רעה לבלעם, הוא אמור לשאוב הנאה מעצם מעשה הקללה. ובכל זאת בלעם לא נותן שירותים חינם, הוא לא מתפשר על

צוף התורה

מגיד המישרים הג"ר אליעזר יוטקובסקי, עם שאלות בראי הפרשה, משולבים בעובדות ומעשים מגדולי הדורות

לעבור לדירת הקבע שלו והוא היה עסוק יחד עם ננות ביתו באריזה עד שעת לילה מאוחרת, ולכן הלך למחרת להתפלל בבית כנסת אחר. להפתעתו גילה שבבית כנסת זה מתגורר שכנו הנגר, וכל התפילה היה בטוח שהנגר עכשיו בוחן אותו כדי לראות כיצד מתפלל האברך השקדן הזה, ובוודאי מצביע ואומר לילדיו, ראו כיצד נראה אברך השוקד על התורה והעובדה...

ואכן, אחר התפילה ניגש אליו השכן הנגר ולחץ את ידו בחביבות גדולה ואמר לו: "שלום עליכם ר' יהודי, אתה שכן חדש כאן באזור, כי מעולם לא ראיתך קודם לכן..."

הסתבר שהנגר אכן היה יושב עם ילדיו במרפסת, אבל לא עלה על קצה דעתו להציץ לבתיהם של השכנים המתגוררים ממול...

ב'ספר ללא שם', מובאת הנהגה נפלאה של הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל, שלא היה מדבר על עצמו וכל פעם שהיה איזה עניין של שבח היה אומר זאת על 'מישהו' בלי לפרט במי מדובר. כך כשהיה מספר על 'מישהו' ששמע מהחזון איש הלכה פלונית, או 'מישהו' ששאלה שאלה חזקה מאוד בסוגיא ופשט אותה מדברי הרשב"א בסוגיא אחרת, ו'מישהו' שפעם השיב אבידה באופן מאוד מעניין או 'מישהו' שראה ברז מים מטפטף בשבת ומיד הסתפק בהלכה הנוגעת לעניין וכדו'.

פעם באמצע השיעור שאל שאלה חזקה במיוחד בשמו של אותו 'מישהו' ואחד השואלים לחץ על הגרב"צ שיספר מי הוא אותו מישהו ששאל שאלה כזאת נפלאה, השיב לו הגרב"צ פלמן בפשטות: "איני יודע, מעולם לא ראיתי אותו, את השואל..."

ומעשה היה שהביאו איגרת לפני מרן הגר"ע גרודזיניסקי זצ"ל, והקריאו לפניו את האיגרת שנפתחה בתארים מופלגים שנכתבו עליו. כששמע מרן את התארים העלה חיוך על פניו, וכשהתארים נמשכו ונמשכו הוא פרץ בצחוק של ממש, עד כדי כך שהמקורב שהקריא את האיגרת נדבק בצחוקו וצחק גם הוא ולא יכול היה להקריא את האיגרת.

שאל המקורב את הגר"ע, מודע צוחק הרב, הרי התארים הללו הם נכונים... נענה מרן הגר"ע ואמר שהתארים הללו מזכירים לו את הרובל הרוסי.

כשהתחוללה המהפכה ברוסיה, אמר הגר"ע, הגיע הרובל הרוסי לשפל שכוה, שערכו של הרובל היה כקליפת השום, ובדולר אחד בודד יכלו לקנות מאות אלפי רובלים, כך שכל מי שהיו לו שניים או שלושה דולרים כבר היה מיליונר, כי היו לו יותר ממיליון רובלים,

1 פעם באמצע השיעור שאל שאלה חזקה במיוחד בשמו של אותו 'מישהו' ואחד השואלים לחץ על הגרב"צ פלמן שיספר מי הוא אותו מישהו ששאל שאלה כזאת נפלאה

"מה טבו אהליך יעקב" (במדבר כ"ד, ה')

שאלה: פנחס מתכנן עכשיו ללמוד במשך חמש שעות רצופות. הוא מתלבט היכן כדאי לו לשבת ללמוד, האם עדיף לעשות זאת בבית בצנעה, או בבית כנסת קטן וצדדי שאף אחד לא יראה, או שמוטב יהיה אם ילמד במרפסת או בבית כנסת גדול, בתקווה שאנשים רבים יראו אותו לומד ויחקו את מעשיו, וכך ירוויח גם שכר של זיכוי הרבים???

תשובה: פעם ביקש מאן דהו להוכיח שיש מקום ללמוד דווקא בחוץ, שכן מרן שר התורה נוהג היה לשבת שעות ארוכות סמוך לפתח ביתו, מבחוץ וללמוד שם בהתמדה רבה, אבל באמת אין משם ראייה, כי מרן היה לומד בחוץ מהסיבה הפשוטה שבביתו לא היה מזגן באותה התקופה... כמו כן לא חשב לרגע שמישהו מסתכל עליו בכלל.

ולגופו של עניין, מוטב שיפשפש השואל בנבכי לבבו ויבחן את עצמו אם באמת כבוד שמים לנגד עיניו או שחלילה וחס יש כאן גם עניינים שעלולים להיות קשורים למידת הגאווה, והדבר תלוי בדרגתו וברמתו, כמו גם בגילו ובמעמדו, ובוודאי שכשמדובר בבית כנסת גדול יש יורת השפעה על האחרים שנמצאים כדי ללמוד וקל התורה יכול לסחוף אותם אל תוך הסוגיא, ואילו לימוד ברחובה של עיר או במרפסת לא צפוי להניב תוצאה דומה.

ומעשה שמעתי מפיו של בעל המעשה בעצמו, שבהיותו אברך צעיר והתגורר ברח' רבי עקיבא, היה מתגורר מולו יהודי שעבד לפרנסתו כנגר, ופעם הבחין אותו אברך שבשעת לימודו יושבים הנגר וילדיו על המרפסת, וחשב לעצמו שהם צופים בו כשהוא לומד בחשק גדול, ויש בזה משום יוהרא, ולכן עמד וסגר את החלון. אחרי דקות אחדות חכך בדעתו לפתוח את החלון כדי שאדרבה, ישמש דוגמה ויסייע לנגר בחינוך ילדיו שיראה להם כיצד צריך יהודי להיראות, ושוב סגר את החלון כי חשש ליוהרא וחוזר חלילה.

אחרי מספר חודשים שהתגורר שם בדירה הזמנית, הגיעה העת

אבל בפועל לא היה יכול לקנות עם מיליון הרובלים הללו אפילו כיכר לחם אחת...

כך גם התארים הללו שנכתבו אודותי, אמר הגר"ע, כותבים עלי כמו על גאון עצום, אני ממש מיליונר בתארים, אבל בפועל, לב יודע מרת נפשו...

השוחד?" אמר המושל, "הרי אתה מסתכן בכך שאולי אני גם יאשים אותך בניסיון לשחד אותי ותיענש על כך בחומרה". נענה ה'בית הלוי' בפקחות ואמר למושל: "כשביקשת שיבוא לפניך רק אדם אחד ולא משלחת, הבנתי מיד למה אתה מכוון". חייך המושל, אסף את המעטפה השמנה אל חיקו, וביטל את הגזירה באותו המעמד.

האגדה מספרת על יהודי אחד שהסתבך עם השלטונות ברוסיה והגיע לכך שהוא הוזמן לבית המשפט. שכר אותו יהודי את שירותיו של עורך דין מפולפל ודאג למצוא ראיות לכך שהוא חף מפשע. חבריו אמרו לו שבבית המשפט לא בודקים לפי ראיות, אלא בעיקר לפי גובה הסכום שהעניק הנאשם לשופט, ומקובל בסביבה שכל מי שנותן לשופט מטבע של זהב יוצא זכאי בדין, ומי שאינו נותן את המטבע יוצא חייב בדין גם אם חומר הראיות מוכיח אחרת.

היהודי היה תמים מעט ואמר שהוא לא מקבל את הלשונות הרעות הללו, הוא יבוא לבית המשפט ויוכיח את צדקתו גם בלי שוחד, כי יש בידיו ראיות מוצקות שהוא לא פעל נגד החוק.

והנה הגיע המשפט עורך הדין הציג את כל הראיות, והשופט גזר את הדין לרעתו של היהודי. משראה שאכן צדקו חבריו, פשפש היהודי בכיסו, הוציא מטבע, נפל לרגלי השופט כדי להתחנן לפניו, ובעודו מתחנן תחב מטבע אל תוך הגרב של השופט שכמובן הרגיש את המגע הענוג של מטבע הזהב על רגלו, ובאותה השניה חזר בו מגזר הדין: "אה, אני רואה שהגיעו עכשיו ראיות חדשות", אמר השופט, קימט את מצחו כמה רגעים, הכה בפטיש והכריז: "אל מול הראיות החדשות אני מחליט בזאת לזכות את הנאשם מכל אשמה".

כתב האישים בוטל, היהודי יצא זכאי בדין, והשופט התהלך כל היום כשמטבע נתונה בתוך גרבו.

רק כשהגיע השופט לביתו הוריד את הגרב ונחרד לגלות שהיה זה מטבע של כסף ולא מטבע של זהב...

"לאיפה עוד תידרדר החברה שלנו", אמר השופט בזעזוע נורא, "איזה אנשים! אפילו לתת שוחד כמו בני אדם הם לא יכולים וחייבים לרמות את השופט עם מטבע פשוטה מכסף..."

והנמשל לסיפור הזה הוא כמובן אנחנו, כל אחד יודע למתוח ביקורת על הדור, על השכונה, על תושבי העיר, על השכן ממול, אבל באותה העת הוא מעלים עין מהעובדה שהוא עצמו המקבל שוחד, ולא עולה על קצה דעתו שהאיש הרע בכל הסיפור זה דווקא הוא עצמו...

2 "מנין לך שאסכים לקבל את השוחד?" אמר המושל, "הרי אתה מסתכן בכך שאולי אני גם יאשים אותך בניסיון לשחד אותי ותיענש על כך בחומרה".

"אם יתן לי בלק מלא ביתו פסוף וזהב" (במדבר כ"ח, י"ח)

שאלה: אם באו לפניך שני אנשים להתדיין בפני הרב, ולאחר שחכך בדעתו והכריע ביניהם ואף כתב את פסק הדין, הצליח אחד מהם להעניק לרב מתנה גדולה. האם יש בזה משום שוחד? תשובה: ברור שהדבר אסור, ואין לו לדיין לקחת שוחד בשום פנים ואופן גם לאחר שפסק הדין כבר חלוט.

מסופר על אחד מגדולי הדורות שאחר שפסק את הדין הביא לו אחד מבעלי הדין יהלום יקר מאוד, והיה הרב משתעשע עם היהלום על יד החלון כדי לראותו לאור השמש כשהוא זורח בשיא תפארתו, והיו מי שחשוב שהוא עומד חלילה לקבל את היהלום, אבל אמר אותו גדול שהוא רק רצה לראות עד כמה גדולה המתנה שהתכוון בעל הדין לתת לו, כדי שכשהוא ידחה את השוחד ולא יקבל אותו יזכה במצווה גדולה יותר, בהתאם לגודל השוחד שיכול היה לקבל אם לא היתה בו יראת שמים חלילה.

ומעשה היה במרן ה'בית הלוי' שפעם גזרו במקומו גזירה על החינוך הטהור ורצו לאלץ את היהודים ללמד את בנייהם לימודי חולין. הקימו משלחת של רבנים וביקשו לחלות את פני המושל כדי לבטל את הגזירה, אבל המושל אמר שהוא אינו מעוניין לקבל משלחת שלמה, אלא שיבחרו רק נציג אחד ויבוא הוא לדבר עמו בעניין.

כששמע זאת מרן ה'בית הלוי' הכין מעטפה עם סכום כסף גדול, וכשהגיע לפני המושל, הניח אותה על שולחנו ללא אומר ודברים. הביט המושל במעטפה והופתע: "מנין לך שאסכים לקבל את

האזינו לתוכנית 'הפותח בכל יום' בקו השיעורים של דרשו

כל הכתבות והתוכן משודרים להאזנה מדי יום מפי הרב אברהם פוקס

077-2222-666 שלוחה 31

התפילה. נטלתי איזה ספר ועיינתי בו כעשר דקות - רבע שעה. מסובב כל הסיבות טובב, שבסעודת השבת עלתה שאלה קשה שבדיק נידונה באותו ספר. ראשי הישיבות נדמו, לא ידעו מה להשיב. אני, שראיתי את התשובה בבוקר, עניתי אותה ברהיטות. כולם התפעלו. אני צחקתי בלבי, בסך הכל קמתי מעט מוקדם... כשעיינתי באותו ספר חשבתי לעצמי, 'מתי כבר יצא לי להשתמש בידיעה שקניתי לי עתה?...! והנה לא עבר זמן רב, והיה לי בכך שימוש מופלא. היתה זו תחושה נפלאה. כולם ישבו עם פה חתום ונעול. זה ניסה בכה וזה ניסה בכה, אך הדברים נדחו, לא עלה בידם ליישב את השאלה. דוקא אני הצעיר זכיתי ליישב את הקושיה כמין חומר. איזו תועלת יש בכל דבר לימוד? לא רק כלפי שמיא, גם להרגשה הטובה. כל ידיעה, כל חצי ורבע משפט. ישנם דברים שלמדתי, חשבתי מתי כבר אשתמש בהם, ופתאום בצורה פלאית היה להם שימוש מפתיע. חשבתי שחבל להשקיע זמן בעניינים נידחים אלו, אבל תמיד יש את ההזדמנות.

אין לך לימוד שהוא נצחי מלבד התורה הקדושה

בלעם התפעל ממסירות הנפש. מהיותו על הנאות עולם הזה כדי לעסוק בתורה, כאמור, מהלימוד עצמו לא התפעל, משום שכל אחד מבין את חשיבותו. אין לך דבר גדול, נצחי ושימושי יותר מלימוד התורה.

פעם היתה לי שיחה עם אב אחד, בנו עמד לסיים כתה ח', והיתה לו דילמה האם לשלוח אותו לישיבה קטנה או לישיבה תיכונית. האב ניסה להסביר לי כמה חשוב שהילד ילמד מקצועות כמו פיזיקה, כימיה וכדומה.

אמרת לי: "הרי שנינו מאמינים, אתה יודע שבנך לא ישאר כאן בעולם הזה לעולם. אמור נא לי, מה יעשה עם הפיזיקה בעולם העליון, הוא ישקיע כאן את מיטב שנותיו בלימוד עניינים או לכל היותר יהיה פרופסור. הרי אין זה עובר לסוחר".

למה הדבר דומה? לאדם שמשקיע בלימוד סינית, על אף שלא ישתמש בכך לעולם, כל הלימודים הללו רלוונטיים לכל היותר, רק לעולם הזה. לימוד התורה הינו הדבר היחיד שהינו בעל ערך הן בעולם הזה והן בעולם הבא.

"מי מנה עפר יעקב". ממה באמת מתרשמים ומתפעלים? מהעמל! היום לבחור ישיבה אין הרבה קשיים, התנאים נוחים, יושבים בבית מדרש ממוזג ונעים. זכורני כאשר אנו היינו בני ישיבה, ישבנו בבית המדרש בשיא חום הקיץ, ישבנו נוטפי זיעה, כאשר יצאנו מהסדר היינו כמו אחרי ריצה של כמה קילומטרים...

גם אם יש קשיים צריך לשמוח בהם. הקשיים מכניסים את התורה לעצמותנו של האדם כפטיש המכה על המסמר. תורה שלמדתי באף היא שעמדה לי.

(מתוך הספר 'מפיק מרגליות' שבועות)

מציית בדיוק לרצון ה', בזה אני חלש, אבל מצד שני, יש דברים שאני עושה על הצד הטוב ביותר...! זו הסיבה שחשב שיכול הוא לזלזל בדבריו של הקדוש ברוך הוא. אולי יתפתה ויתרצה.

בלעם בנה שבעה מזבחות, כנגד כל המזבחות שבנו אבותינו, אברהם יצחק יעקב. סבר שמשום כך יוכל קצת לסטות מדבריו של הבורא יתברך. כאמור, רבים חושבים כך, מדקדקים במצוות אלו, ומנגד מזלזלים באחרות. אבל האמת היא שלא היא. אדרבה, זה שאתה טוב בענין אחד, זו סיבה להיות טוב גם בדברים אחרים!

מרון ראש הישיבה הגראי"ל זצ"ל, שואל שאלה מעניינת: בלעם מבקש מבלק לבנות שבעה מזבחות כדי להעלות עליהם ארבעה עשר קרבנות, מדוע לא הסתפק במזבח אחד? הרי בבית המקדש היה רק מזבח אחד, פעמים רבות הקריבו עליו קרבנות רבים, ובערב פסח הקריבו עליו אלפי אלפים של קרבנות!

אומר מרון הגראי"ל: בלעם ידע שאצל הקדוש ברוך הוא מה חשוב הוא העמל. נכון, אפשר להביא את כל הקרבנות על מזבח אחד. אבל הוא, בלעם, מחמיר. הוא 'פרומער'. אמנם מצד ההלכה מספיק מזבח אחד, אבל הוא לא מסתפק במועט במצוות. בלעם חשב שיוכל לשחד בכך את הקב"ה. הרי בסך הכל הוא בסדר, ואפילו יותר מכך. הקב"ה יגמול לו על כך ויעלים עין מכך שיסטה מעט מציוויו.

בלעם התפעל מעמל התורה

זה עתה חזרתי מאירוע שהתקיים בחיידר לרגל מבצע משניות. אמרתי לילדים: בלעם אומר "מי מנה עפר יעקב" [במדבר כג י'], מבאר רש"י, "עפר יעקב, אין חשבון במצוות שהם מקיימים בעפר [דברים כב י'] "לא תחרוש בשור ובחמור", [ויקרא י טיט] "לא תזרע כלאים", אפר פרה אדומה, ועפר סוטה וכיוצא בהם".

אבל בילקוט שמעוני מצאנו פירוש מענין: בדרך כלל האדם שומר על בגדיו שיהיו נקיים ומסודרים, שלא יהיה עליהם רבב, ואפילו לא אבק. אומר המדרש, לעם ישראל ישנה אהבת תורה כה גדולה, עד שהם מוכנים לעלות הרים ולרדת עמקים, כל הבגד מזיע, מעופר ומאובק, הכל כדי ללמוד תורה. זהו "מי מנה עפר יעקב".

שואל ה'בן איש חי': בלעם מתפעל מהעפר ומהאבק, מדוע אינו מתפעל מלימוד התורה עצמו, מחמש שש שעות שבחור לומד ברציפות? והתשובה, מלימוד תורה אין מה להתפעל. אין לך אדם מאושר יותר מזה הלומד תורה, והתורה היא נצחית, נשארת תמיד, מעבר למצוה שבלמוד כל מילה, יש מהלימוד תועלת עצומה. לא תמיד מיידית, אבל התועלת בוא תבוא...

התועלת מהלימוד בוא תבוא

סיפרתי פעם: באחד מביקורי בארצות הברית התארחתי בשבת אצל משפחה אחת. אני הייתי צעיר לימים, ישבו שם איתי אריות, ראשי ישיבות מפורסמים. באותה שבת קמתי מוקדם. נותר זמן עד

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

◆ כשמחזירים את ספר התורה למקומו בחדר אחר בבית הכנסת - האם צריך ללוותו?

◆ מדוע עושים שני 'עצי חיים' לספר התורה?

◆ אילו ספרים חובה לרכוש עבור בית הכנסת?

וכתובים הכתובים על גבי קלף, וגם כשאנו יודע שאינן נקיות, ראוי שיטול ידיו תחילה.

מהלכות קריאת התורה

• למנהג בני אשכנז, המגביה את ספר התורה מחזיק את הספר באופן שהצד הכתוב מופנה כלפיו, וכן בשעת הגלילה - הצד הכתוב מופנה כלפיו.

• בסיום קריאת התורה אומרים קדיש. יש אומרים שאם יש בבית הכנסת אבל בתוך שנים עשר חודש לפטירת אחד מהוריו, ראוי שהוא יאמר את הקדיש. ויש חולקים.

• ביום שיש שני ספרי תורה, מוציאים את שני ספרי התורה יחד. ומנהג בני אשכנז שאחד מהקהל יושב ומחזיק את ספר התורה השני. ויש שכתב שלכתחילה יחזיקו זה שהולכו מארון הקודש.

• אין לעשות 'תשמיש קדושה' מחפץ ששימש לצורכי חולין. ואם מדובר בחפץ שיוצר לצורכי חולין אך טרם השתמשו בו - נחלקו הפוסקים אם מותר לעשות ממנו תשמיש קדושה.

בניית בית הכנסת

• מצוה על בני העיר לבנות בית הכנסת. יש אומרים שמצוה זו היא מדאורייתא, הכלולה במצנת "ועשו לי מקדש", ויש אומרים שזו מצוה מדרבנן.

• חובה על הציבור לרכוש עבור בית הכנסת ספר תורה, וכן את כל הספרים הנחוצים ללומדי התורה: תנ"ך עם פירוש רש"י, משניות ותלמוד בבלי ומפרשיהם, רמב"ם, טור, שולחן ערוך, ועוד.

• בית הכנסת צריך להיות גבוה מבתי המגורים שבעיר; ויש אומרים שאם הוא עומד במקום הגבוה שבעיר, אין צורך שיהיה גבוה מיתר הבתים.

עמידה בפני ספר תורה ובשעת הקריאה

• בעת שמולכים ספר תורה צריך לעמוד מפניו עד שיניחוהו במקומו - בארון הקודש או על הבימה, או יִשְׁבּוּ עמו, או עד שייעלם מעיניו. ויש שכתב שחייב זה הוא מדאורייתא.

• מן הדין מותר לשבת בשעת קריאת התורה, וכן ראוי לעשות על פי הקבלה. ויש שנוהגים לעמוד, בדומה למעמד הר סיני שבו עמדו בני ישראל.

השבת ספר התורה למקומו לאחר הקריאה

• אם ספר התורה נלקח ממקום אחר, ומחזירים אותו למקומו בסיום התפילה - צריכים כל הקהל ללוותו למקומו; אולם אם מחזירים אותו לפני סיום התפילה - יש אומרים שאינם צריכים ללוותו.

• כשמחזירים את ספר התורה מהבימה אל ארון הקודש - צריכים המגביה והגולל ללוותו עד ארון הקודש, ולהמתין שם עד שיכניסוהו לארון.

• מנהג ישראל מימות עולם לנשק את ספר התורה כשעובר לפניהם, ומחנכים גם את הילדים לעשות כן. יש שנהגו לנשק בפייהם, ויש שהקפידו שלא לנשק ישירות בפה, אלא באמצעות היד.

נגיעה בספרי תנ"ך

• אסור לנגוע ישירות ביריעות ספר התורה, משום כבוד הספר; ובמקרה שמוכרח לנגוע בהן, ואינו יכול לחצוץ בטלית או בבגד, ולא לעטות כפפות על ידיו - אין איסור בדבר, אך ראוי שיטול את ידיו.

• על פי ההלכה האמורה, נהגו לעשות לספר התורה שני 'עמודים' - המכונים 'עצי חיים' - כדי שיוכלו לגוללו מתחילתו לסופו ומסופו לתחילתו ללא מגע ביריעותיו.

• אסור לנגוע בידים שראינן נקיות ישירות בספרי נביאים

הַמִּדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ

בא אלי גביר גדול אחד יהודי חרדי, ואמר לי שרוצה לקנות בית חרושת לזכוכית והזהרתי אותו, שהכל יודעים שבית חרושת לזכוכית קשור עם חילול שבת. לצערי לא הבין אזהרתי, ולא עברו רק שנים מועטות, והלה איבד הכל באופן מבהיל, עד שהוצרך לברוח מא"י לחו"ל

המלחמה לקדושת השבת של מרנן בעל השבט הלוי ובנו רבי חיים ואזנר זצוק"ל

אזהרתי, ולא עברו רק שנים מועטות, והלה איבד הכל באופן מבהיל, עד שהוצרך לברוח מא"י לחו"ל."

"כאמור, הגישה הזאת נראתה ביתר שאת גם אצל בנו הגר"ח מ"מ זצ"ל. לפני כשנתיים זכיתי להיכנס אל הקודש פנימה, כדי לבקש ממרן זצ"ל מכתב שיעודד את הזהירות שלא לתמוך במפעלים שמחללים שבת, והסברתי לרבנו זצ"ל, שכמו שאמר אביו מרן השבט הלוי זצ"ל לגבי הזכוכית, כך גם לגבי מוצרי פלסטיק ונייר, שמייצרים אותם על ידי שימוש בכבשנים עם טמפרטורה גבוהה מאוד, ולכן יש לבעלי המפעלים הללו ניסיון מאוד גדול בעניין של שמירת השבת, כי הכבשנים פועלים יממה שלמה בלי לייצר כלום, וזה בהחלט ניסיון לא פשוט מבחינתם.

"מרן רבי חיים זצ"ל כבר לא היה אז בקו הבריאות, והיה קשה לשוחח עמו, מחמת החולשה והחולי. ובכל זאת, כששמע שבאתי בעניין המאבק על שמירת השבת, יכלו לראות איך שאזר כגבר חלציו, ומיד התחיל לדבר בלהט של קדושה על השבת וחשיבות שמירתה. הוא היה נסער מאד, ודפק על השולחן וממש צעק מקירות ליבו: זה חובה על כל אברך שהולך לקנות במכולת, להיות הלוחם של השבת!! כל אברך צריך להיות אחראי בביתו על כך!!

על פי בקשתו ניסחנו מכתב על הנושא, והגשנו לפניו את המכתב לחתימה, ולא נחה דעתו עד שהוסיף בכתב ידו, וכתב כמעט באפיסת כוחות "וע"ז באנו על החתום להקפיד לקנות רק מהמיוצר במפעלים של שומרי שבת קודש", "אני זוכר את ההרגשה המפעימה שאחזה בי כשיצאתי מביתו נאוה קודש", "מסכם הגר"ש" שטיצברג שליט"א. "ראיתי יהודי שכל כולו תורה ועבודת ה', הוא סבל מחולשה גדולה, ובכל זאת הבערה הפנימית היתה בשיאה, ראו עליו שהוא ממש מצטער בצער השבת וחפץ בקדושתה."

יעקב א. לוסטיגמן

סח לי הגאון רבי שמואל יוסף שטיצברג שליט"א, מרבני ק"ק גור בבית שמש, הלוחם כבר שנים רבות את מלחמתה של השבת, על התמיכה הנלהבת שתמך אב"ד 'זכרון מאיר' מרן הגאון רבי חיים מאיר ואזנר זצוק"ל, במאבק למען קדושת השבת, כשבכך המשיך את הדרך אשר סלל לנו אביו הגדול, מרן בעל 'שבט הלוי' זיע"א.

"אחד הנושאים הבולטים, היה המאבק על מדי המים הדיגיטליים. ניהלנו מאבק גדול, במהלכו זכיתי גם לפקוד את מעונו של מרן בעל 'שבט הלוי' זצ"ל, ופרסתי בפניו את הנושא על חלקיו ופרטיו השונים, כשהזכרתי גם כמה פתרונות הלכתיים שהוצעו על ידי מכונים שונים העוסקים בתחום.

"הגר"ש ואזנר הסתכל עלי ואמר לי "אני מבקש ממך, בבקשה, בכל מה שקשור לשמירת שבת אל תחפש היתרים וקולות. אנחנו צריכים להחמיר, כי שמירת שבת צריכה להיות באופן של לכתחילה". גם במכתב שנתן לי על מדי המים הכשרים לשבת, בירר שיש על זה פיקוח כראוי לוודא שאין שום חשש ומכשול, ואחר כך הוסיף לפני חתימת שמו: "החתום למען קדושת שבת".

"הגר"ש ואזנר גם הזכיר באותו המעמד את הסיפור שהיה עמו לפני שנים רבות, ואשר גם העלה אותו על הכתב באיגרת שכתב בשנת תשנ"א כדלהלן:

"לפני בערך כמעט ארבעים שנה, בא אלי גביר גדול אחד יהודי חרדי, ואמר לי שרוצה לקנות בית חרושת לזכוכית שהיא מקור פרנסה גדול", כותב הגר"ש ואזנר. "והזהרתי אותו, שהכל יודעים שבית חרושת לזכוכית קשור עם חילול שבת, עכ"פ באופן של אמירה לגוי, כי צריך לשמור על החום של בתנור הגדול. ואמרת לי לו אז, ר' פנחס, כל הנוגע בשבת מפסיד ויורד מנכסיו. ולצערי לא הבין

גליון 580
שנה י"ב תשפ"ג

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

דודו למשפחה קיימין על האישור לפרסום בלבד

סיפורי חז"ל

ברוך הרחמן ששלח אותך לשם

סיפר רבי יוחנן, פעם סיפר לי יהודי מעשה שאירע לו, חולה היה במחלות רבות ולא התרפא, למרות שפנה אל רופאים והרבה בתפילה ובתחנונים. יום אחד ראה ערבים הולכים אל אליליהם, זובחים להם ומתפללים לפניהם, וזוכים לרפואה. החליט ללכת גם הוא למרות שידע שאיסור גדול היא, רק לראות כיצד נכנסים הם לשם חולים ויוצאים בריאים, חשב בלבו, והלך יחד עם הערבים אל בית האליל שלהם. בלילה לן יחד אתם ונשאר ער ודרוך גם כשכולם נרדמו. לפתע ראה את השטן עובר ביניהם, כלי רפואה בידו והוא מרפא את החולים. עבר השטן לידו ולא ריפא אותו, שאל אותו מדוע אינו מרפא גם אותו, הן גם הוא חולה כמו האחרים, ענה לו השטן, לא אגע בך, רק אותם את הגויים פקדו עלי להאביד מהעולם הבא, וחלילה לי לגזול חיי עולם מבניו של יעקב. יצא משם האיש בשמחה ובשבח לה' יתברך, וכשסיפר לי זאת אמרתי לו, ברוך הרחמן ששלח אותך לשם לראות ולשמוע כל זאת.

(ז"ח בראשית יא)

פרשת השבוע

לא איש א-ל ויכזב וכן אדם ויתנחם
(כ"ג - י"ט)

הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זיע"א אמר, נשמתי תצא אך מפי לא יצא דבר שקר. הרה"ק תלמידו רבי רפאל מבראשיד זיע"א הלך בעקבות רבו הגדול, והיה מוכן ומוזמן למסור את נפשו בפועל ולא להוציא מפיו דבר שקר.

מסופר: יהודי אחד עבר על חוקי המדינה, מכר סחורה אסורה ונתחייב עונש חמור למלכות. השופטים הסכימו שאם הצדיק רבי רפאל מבראשיד יעיד כי היהודי חף מפשע יפטרוהו לביתו לשלום. רבי רפאל שכל חייו עמל על שלימות מידת האמת, לא היה יכול לקבל עליו אותה שבועה, והרהר, אולי כדאי שהלה יענש ואף בחמורות אך לא תיעקר האמת. אשת הנאשם וילדיה לא נתנו לר' רפאל מנוחה, ובכו בביתו ימים רבים השכם והערב, כי יורה היתר לעצמו.

ר' רפאל הרחמן שמעודו לא השיב פני אדם ריקם, והיה מוכן להפקיר את נפשו ומאודו בשביל דמעה אחת מישראל, הקשיח הפעם את לבו ולא שמע לתחנוניהם. בהגיע המועד האחרון למתן השבועה בכתה המשפחה תמרורים ולא זוה מביתו כל היום. הלילה ירד ור' רפאל יושב בחדרו סגור

ומסוגר, יודע הוא כי מחר הוא יום הדין של היהודי בעל האשה והבנים, ובידו להצילו ולהשיבו לביתו, אך איך הוא יכול להעיד שקר, כל ימיו הוא לחם למען האמת השכם והערב, הטיף והכריז נגד השקר ולמען האמת שהיא מקור כל קודש, חותמו של הקב"ה, יסוד לכל עבודת האדם עלי אדמות ועיקר העיקרים, כל ימיו מסר נפשו עבור האמת, ועתה בזקנותו ילך להעיד ולהישבע לשקר? הוא לא יעשה את הצעד הזה, אך המשיך להרהר לעומת זאת הרי הצלת היהודי ומשפחתו תלויים רק בו, ומה יהיה עתה, לאיזה מבוי סתום נקלע.

ויתן את קולו בבכי אנא השם, קח נא את נפשי ממני, קחני מן העולם השפל הזה ובלבד שלא אוציא דבר שקר מפי, וכה התמוגג בבכי כל אותו לילה עד שפרחה נשמתו ועלתה בטהרתה השמימה.

הבוקר אור והמבשר נחפו לבית רבי רפאל לבשר לו, כי הנאשם הודה מעצמו על חטאתו, כי לא חפץ שבגללו ישביעו לשקר את הצדיק. כשפתח את הדלת ונכנס לחדרו של ר' רפאל והנה רבי רפאל שוכב ללא רוח חיים כי שמע ה' קול בכיו שמע ה' תחינתו ה' תפילתו לקח.

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 8:31 ת"א: 8:33 ר"ת: 9:03

בלק \ חקת-בלק בחו"ל

זמני כניסת השבת
ירושלים: 7:14 ת"א: 7:29

גם מה שפחות מתיישב במיטב היגיון והוא המשיך להפציר ברבי גרשון לעשות את הצעד הלא שגרתי ולצאת לרחובות. "גם אם כדברייך לא ייצא מהמסע הזה כלום, לפחות תדע שניסית ועשית הכל למען בריאותה של הרבנית", אמר.

מִרְן ראש הישיבה סיפר, "השבתני את רבי טוביה דבר כי הנני עומד איתן בדעתי שאני אינני מאמין בדברים הללו. אצלנו חונכנו שעל ידי תורה אפשר להועיל לא פחות מברכה של גדול כזה או אחר. לאחר שהוא לא הניח לי והמשיך להפציר הבעתי את הסכמתי לעשות את הדרך לרחובות אך בתנאי אחד. הבהרתי שאני נוקט בצעד זה אך ורק מפאת הכבוד שאני רוחש לו בקרוב משפחה וכתלמיד חכם, ושידע מראש שאינני יכול לעשות שקר בנפשי. לפיכך אם חפץ הוא שאפקוד את מעונו של הרבי הרי שעליו לבוא יחד איתי ובהיות שאני הנני איש אמת אני מזהירו מראש כי אם הרבי ישאל אותי, אני יגיד לו במפורש שבאתי הנה כי אתה הוא זה שביקשת ולא כי אני זה שרציתי, אני יגיד לו את הכל".

רבי טוביה תלמידו של מִרְן החפץ חיים ז"ע שהכיר מקרוב את עוצם קדושתו ואת כוחו הגדול של הרבי מקרעטשניף לחולל ישועות מעל לדרך הטבע נענה בחיוב ל'איום' הלא שגרתי והשניים מגיעים אל מעון הקודש.

לאחר המתנה פוסעים השניים אל תוך היכל הקודש פנימה חדר קבלת הקהל. הרבי מקבל במאור פנים את ידידו משכבר הימים רבי טוביה שממרה להציג את האורח שהתלווה אליו בקרוב משפחתו המכהן כר"מ בישיבת פוניב'ו. רבי טוביה מספר לרבי שאשתו של הרב אדלשטיין זקוקה לברכה וישועה תוך שהוא מציין כי הלה נאות להגיע הנה הישר מבני ברק לאחר הפצרות רבות ומסע שכנועים כשהוא מתרה בפניו שהסיבה לכך היא שהוא אינו רוצה לעשות שקר בנפשו ושיש לו אמונה בדף גמרא לא פחות מברכה של רבי... אבל אמרתי לו שלא ידאג ושכנס יחד עמו לרבי ושמתתי שהוא נענה לבקשתי.

מכאן ואילך יובאו הדברים כפי שנשמעו מפי מִרְן ראש הישיבה זצ"ל בעצמו:

הרבי פונה לרבי גרשון ומתעניין לשלומו ומצדו משיב כי הכל ב"ה בסדר, האישה קצת לא מרגישה טוב אבל שהרבי יידע שאני פחות בענין... פשוט רבי טוביה סחב אותי הנה מבני ברק. אני אמרתי לו ואף הוהרתי אותו מראש שאני איש אמת ואם הרבי ישאל אני גם יגיד לו לא מתוך זלזול או פחיתות ערך ח"ו פשוט אני מאמין שלשבת עם דף גמרא ולצלול בעומק הסוגיה מסוגל להועיל ולעזור לא פחות מ'ברכה' של רבי או 'גודל' ככל שיהיה...

הרבי הביט בו בחיוב רחב ונענה לעומתו, 'אתם צודקים לחלוטין. האמת היא שידוע אני את מיעוט ערכי ואני מרגיש מאוד לא בנוח לשבת על הכיסא הזה. אבל מה לעשות ומִרְן החזון איש הוא שציווה עלי ואף הסמיך אותי לקבל אנשים לעצה ולברכה'.

"אם יש לך טענה", המשיך הרבי, "היא יכולה להיות מופנית אך ורק לחזון איש". כשהוא ממשיך בדבריו החל הרבי לשאת את משלו ויאמר: כשון המלחמה הנוראה הסתובבו להם שני יהודים יחידו. האחד היה נצר למשפחת אדמו"רים ורבנים שמשפחתו נכחדה בשואה ואילו השני הצעיר יותר איבד גם הוא את משפחתו ונותר אף הוא בודד בעולמו. הלה שימש כעוזרו למסע של החבר וליווה אותו על כל צעד.

ליומא דהילולא של כ"ק מִרְן אדמו"ר רבי דוד משה מקרעטשניף זיע"א ט"ו תמוז

"אני מאמין יותר בדף גמרא": כך הגיב מִרְן הגרי"ג אדלשטיין לכ"ק מִרְן אדמו"ר מקרעטשניף זצוק"ל לאחר ש"אולץ" להחיש פעמיו לעבר מעונו שברחובות

הרה"ח זאב אלפרוביץ (סופר המבשר)

אחד ממאפייניו של מִרְן ראש הישיבה זצ"ל היה היותו אדם של אמת, כזה שבנושאים עקרוניים אינו חושש לומר את אשר עם לבבו גם אם הדבר יגרום לצד השני לזוע באי נוחות. זה אני וכך קיבלתי מאבותיי. שכן כאשר ניכרים דברי אמת גם אם מדובר בעמדה מנוגדת לבר הפלוגתא, מכל מקום הוא יידע להעריך את העמידה על העקרונות וגם אם לא יסכים הוא לפחות יבין.

את הסיפור הבא שמציג וויית מרתקת על היות נפשו של ראש הישיבה קשורה בלימוד התורה ללא עוררין מחד תוך שזירת אלומת אור על כנותו וישרותו בהיותו איש אמת ללא פשרות מאידך מציג כותב השורות בפרסום ראשון אי פעם.

הסיפור הבא נמסר לראשונה לפני שנים אחדות על ידי הגאון רבי משה שטיינמן שליט"א להרה"ג חיים מרדכי ראזענבוים ראש ישיבת קרעטשניף ובן כ"ק אדמו"ר מקרעטשניף שליט"א כאשר הסיבה לפיה ביקש כותב השורות להיכנס למעונו של מִרְן ראש הישיבה היתה על מנת לאשש ולאמת את הפרטים ולשמוע אותם בעצמם מפי הגבורה. אך טרם נבוא לסיפור עצמו נידרש למספר מילות רקע והקדמה.

ברחובות התגורר יהודי תלמיד חכם שריד לדור דעה מתלמידי מִרְן החפץ חיים בראד"ן רבי טוביה ויין שמו. הוא נמנה על רבני העיר והיה בקשרי משפחה עם רבי גרשון.

רבי טוביה שכאמור היה רחוק מלהימנות על עדת החסידים נהג מעת לעת לעשות את דרכו בימי שבת וחג כשפניו מועדות לעבר בית מדרשו של הרבי מקרעטשניף זצוק"ל כאשר באמצע השבוע אף נהג לפקוד את מעונו מעת לעת.

הסיפור שלפנינו אירע לפני למעלה מששים שנה בשנים בהם עשה רבי גרשון את צעדיו הראשונים בכהונתו כר"מ בישיבת פוניב'ו כאשר הרבנית ע"ה נפלה למשכב ומצבה היה לא ברור. הרב ויין שמע על הדאגה האופפת את המשפחה הצעירה והפציר בבן המשפחה לעשות את דרכו לרחובות עיר מגוריו שם יחיש פעמיו למעונו של הרבי מקרעטשניף ששמו הלך לפניו כמי שצדיק גזור והקב"ה מקיים ואשר בוודאי יהא שליח הגון לפני המקום להחיש רפואה לרבנית. אלא שרבי גרשון סירב בנימוס והסביר כי הוא פחות מאמין בברכה של אדם כזה או אחר, "מבחינתי, עם דף גמרא ניתן להועיל לא פחות", הסביר.

"מצבה הרפואי של הרבנית רק הלך והחמיר, היא סבלה מלחץ דם מאוד גבוה והרופאים חששו מדברים גרועים", כלשונו של ראש הישיבה. טובי הרופאים נדרשו לענין אך מזור לרפואתה טרם נמצא. הרב ויין הבין שמדובר במצב שמצדיק את ההגדרה פיקוח נפש בו נדרשים לעשות הכל

משל ונמשל

כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל וגו'

משל לסוחר גדול שנסע לקנות סחורה. בדרכו שמע כי במדינה פלונית נמצא רופא גדול אשר כולם משכימים לפתחו. חכך בדעתו אם לנסוע אליו או לא, כי הוא היה בריא בגופו ושלם באבריו, לאחר ישוב הדעת, החליט בכל זאת לנסוע אליו. בא אצל הרופא, נתיישב מרחוק ושתק, אמר לו הרופא מפני מה אתה שותק? אמר לו הסוחר משום שב"ה אין לי על מה להתלונן ואיני זקוק לתרופות. אמר לו הרופא ליהוי ידוע לך, כי אני נותן תרופות לא רק לחולים שיבריאו, אלא גם לבריאים שלא יחלו, ויש לי גם תרופות מיוחדות המצילות את האדם משודדים ולסטים. מצא הדבר חן בעיני הסוחר, ושילם לרופא שכר גדול. משחזר הסוחר ממסעיו לא אירע לו בדרכו כלום, הרהר חרטה בלבו על שנתן לרופא ממון רב והוא אינו זקוק לכך, כי הנה הוא כבר מתקרב לביתו ולא אירע לו כלום. עוד הוא מהרהר, ושודדים התנפלו עליו ובקשו לגזול את כל ממונו, מיד בלע את התרופה שנתן לו הרופא, והשודדים ברחו בחרדה. שמח הסוחר שמחה גדולה על שהגיע לביתו שלם בגופו ובממונו, ושלא נתן לרופא כסף בחינם.

הנמשל: הקדוש ברוך הוא נתן לנו תרופה שקסמים לא יזיקו לנו, כמו שנאמר "כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל", אלא שבשעה שישראל נמצאים בגלות, אין הם מכירים בתרופה זו, משום שאין העכו"ם צריכים לרדוף אחריהם כדי להזיקם, שהרי נמצאים תחתם, אולם בתום הגלות אם ירצה ה' והעכו"ם לא יוכלו להזיק את ישראל אלא על ע"י קסמים בלבד, רק אז ירגישו בני ישראל בתרופת הפלא שהעניק להם הקדוש ברוך הוא על ידי ברכתו כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל משום שה' אלוקיו עמו.

(הרה"ק רבי פינחס מדינוביץ זיע"א

תלמיד הרה"ק ה"אוהב ישראל" מאפטא)

החבר המלווה הפציר בשותפו למסע כי יואיל הוא ליטול על עצמו את נור האדמו"רות כפי אשר נהגו אבותיו ולהמשיך את שושלת זוהב אלא שזה מיאן מחמת שחשב כי הוא אינו נכון וראוי לשאת בעול זה. לאחר הפצרות רבות הציע בן האדמו"ר כי יפקדו את מעונו של האדמו"ר מהר"א בעלזא זי"ע וישאלו את עצתו, אלא שהחבר הצעיר לא הסכים. 'הבעלזער' רוב הוא בעצמו רבי, ולכן לא כדאי לשאול את פיו שכן הוא לבטח ישיב בשלילה, שמא כדאי ללכת ולהציע את הסוגיה מפני מרן החזון איש אשר יורנו בדרך יבחר. אלא שכאן היה זה תורו של החבר הנותר לפליטה לחשוש בהטעימו זכי מה אכפת יהיה לחזון איש להשיב 'כן' על השאלה...? ניכר היה שהמבוגר מהשניים חשש מהרגע בו את אשר יגור יבוא.

לאחר דין ודברים נמנו וגמרו השניים כי אכן ילכו להציע את השאלה בפני החזון איש אך יציגו עצמם בהיפוך היוצרות. המלווה הצעיר יציג את עצמו כבן האדמו"ר שמתחבט בשאלה האם להמשיך בדרך ההנהגה כפי שהורוהו אבותיו ואילו המבוגר יותר יציג עצמו כמלווהו של החבר. וזה לנו האות, סיכמו השניים, כי אם מרן החזון איש יורה גם לגדול מבניהם לעטות על עצמו את עול ההנהגה הרי שזה יהיה לאות משמים כי הוא אכן צריך להנהיג עדה בישראל".

הרבי מקרעטשניף ממשיך בדבריו, "איך שהגיעו השניים למעונו של החזון איש והחבר הצעיר סיים להציג את עצמו ולהציע את צדדי השאלה בהתאם למוסכם, הסתובב החזון איש לעבר החבר המבוגר יותר ופנה לעברו, 'ואבא שלך, לא היה רבי? אתה לא צריך לשאת בעול ההנהגה?'

המשיך מרן הראש ישיבה זצ"ל בתיאור המתרחש בקודש פנימה אצל הרבי מקרעטשניף: "הרבי סיים עם ה'משל' ואז הוא פונה אלי ומתחיל לספר איך שבמהלך מסע הרכבת לאושביץ האציל עליו מברכותיו בקרון המסע לעיני הנוכחים והטיל עליו את עול ההנהגה ובהבטיחו כי אף ישרוד את המלחמה. אני ראוי להנהגה? וכי יש לי ברירה? מה אני יכול לעשות? יש לי הוראה מהחזון איש, גם אני חשבתי שאיני ראוי!

עם סיום הדברים השתנתה האווירה במעונו של הרבי ושיתפתי אותו בעניין הרפואי של הרבנית הוא התעניין ושאל שאלות ואז אמר שזה כלום וציווה שהיא תיקח תרופה "אסיוול" והכל יעבור, ואכן כדבריו היא הבריאה לחלוטין והאריכה ימים ושנים.

במהלך שהותי במעונו של מרן ראש הישיבה הוא אף הוסיף וציין כי לאחר מכן הביקור עם הרב ויין שהותיר בו רושם עז הוא זכה לבקר במעונו של הרבי ברחובות עוד כמה וכמה פעמים כשהוא נועץ בו לצורך עניינים שונים.

"הרבי מקרעטשניף? הוא היה צדיק גדול, צדיק גדול. זכות אבות גדולה". אמר ראש הישיבה ולאחר מכן הפטיר, "הסטייפלר אמר עליו שהוא הרבה יותר מרפואה... עוד אמר, "אתה יודע מה החזון איש אמר עליו? הוא אחז ממנו. הוא אמר עליו דברים גדולים מאוד".

צִין אדם לחברו

אהבת האמת ושנאת השקר

פעם שמע הרה"ק ה"חזון איש" זיע"א, איך יהודי מבטיח לילדו הקטן מתנה, אם ימלא אחרי בקשתו. מיד נפנה אליו החזון"א והזהירו, שלא יוליך שולל את הילד, כשהוא מזכיר את דברי הגמרא שיש בהפרת הבטחה לילד איסור משום למדו לשונם דבר שקר, וגם נוסף לזה העיר, כי קטנים לאו בני מחילה נינהו.

איזה טובה אישית ביקש הצדיק

מידת טוב לבו של הרה"ק רבי חיים עזר גרודינסקי זיע"א היתה מופלגת ביותר. פעם אחת בתום אסיפה של ראשי הישיבות עם מנהל הגוינט, פנה מנהל הגוינט אל רבי חיים עזר ואמר לו, עד עכשיו ישבנו ודאגנו לצורכי הכלל, עתה חשקה נפשי להטיב עם מרן טובה אישית, יאמר לי מר מה חסר בביתו ואני אשתדל לטפל בדבר. השיב לו רבי חיים עזר ואמר, אכן זקוק אני לטובה אישית, (תשובת ר' חיים עזר צריכה ללמדנו כיצד מתנהג איש אמת לא כמתחסדים הצבועים שבתוך לבם אמנם רוצים שייטיבו עמם אך מעמידים פנים כאילו אין חסר להם מאומה ואומרים לא תודה אין צורך וכו') שמח מנהל הגוינט שהגאון ניאות להיעזר בו בענין אישי, ושאלו מיד במה יוכל לעזור? ענה לו ר' חיים עזר, לזוג יש עזרת בית, וכאן בוילנא קשה לה להשיג נעליים ההולמות אותה, לפי שמידות רגליה גדולות ובעירנו אין נעליים בגודל הדרוש לה, כיוון ששמעתי שכבודו עומד לנסוע מכאן לקובנא, ושם יש

בית חרושת לנעלים, יואיל נא לסור לשם כדי לקנות זוג נעליים לעזרתך ולשולחן בדואר.

אין הברכה מצויה בבית אלא בזכות האשה

מסופר: פעם שמע הרה"ק רבי יוסף חיים זונענפעלד זיע"א, על סכסוך שפרץ בין איש ואשתו בעניני פרנסת הבית, וכי הבעל מקמץ ידו ולא נותן לאשתו מספיק לכלכלת הבית. הזמין הרב את הבעל לביתו והרעיף עליו דברים על יחסו לאשתו אשר שקועה בעבודת הבית ובטיפול בילדים. הרב תיאר באזני הבעל בסבלנות ובנועם, איך היה נראה הבית אלמלא האשה, וכמה שווה בעיניו שילדיו החביבים מטופלים במסירות רבה, וכי יש יד הדואגת והנושאת את מחסורם וצרכיהם של בני הבית. והמשיך ושאל רבי יוסף חיים את הבעל: האם לדעתו יש סכום כסף בעולם שיכול לשלם על כל זה? ואם האשה מבקשת תוספת פרנסה, האם צרכי מותרות היא מבקשת? הלא עבור ילדיו היא מבקשת זאת, בעד אותו בית ששניהם שותפים בו שווה בשווה? ואם כן, מה מקום לויכוחים מיותרים, והלא אין הברכה מצויה בבית אלא בזכות האשה, ולכן יש למלא מבוקשה ולהשביע את רצונה, כדי שתהיה הברכה שרויה בשפע במעונם. כמוכן שלאחר דברי אמת אלה של רבה של ירושלים, שינה הבעל את התנהגותו מן הקצה אל הקצה. והחיל לראות את מעלותיה של זוגתו וחשיבותה.

תלולא דצדקיא

שבת קודש י"ב תמוז

רבי יעקב ב"ר אשר (בעל הטורים-ה"א-ק"ח)

יום ראשון י"ג תמוז

הרה"ק רבי מרדכי מקרעמניץ ב"ר יחיאל מיכל מולאטשוב (תקע"ז)

הרה"ר רבי מרדכי ב"ר פינחס מקאריץ (אב"ד קאריץ - תקע"ו)

יום שני י"ד תמוז

הרה"ק רבי פנחס שפירא מסלאוויטא ב"ר משה (תרל"ב)

יום שלישי ט"ו תמוז

הרה"ק רבי חיים ב"ר משה בן עטר ("אור החיים" הקדוש - תק"ג)

הרה"ק רבי דוד משה מקרעטשניף (תשכ"ט)

הרה"ק רבי אריה לייבוש הלברשטאם ב"ר שמחה (אבי ה"דברי חיים" - תקצ"א)

הרה"ק רבי יעקב משה מקאמאראנא ב"ר אליעזר צבי (תרפ"ט)

יום רביעי ט"ז תמוז

הרה"ק רבי דוד היילפרין אב"ד אוסטראה ב"ר ישראל (תלמיד הבעש"ט - תקכ"ה)

יום חמישי י"ז תמוז

יהודה בן אשר (בן הרא"ש - ה"א קנ"א)

יום שישי י"ח תמוז

הרה"ק רבי משה דוד אשכנזי מטאלטשאווא ב"ר אשר אנשיל (תולדות אדם - תרט"ו)

הרה"ק רבי יעקב אריה מראומין ב"ר שלמה (תרל"ד)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטובין שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" יסודות יסודות התורה על המצוות.

המפסיק ממשנתו (ט')

א) אמרו לו שנראה הקשת בחוץ, אין לו להפסיק מלימודו ולצאת החוצה. (מקור חיים, לבעל החוות יאיר, סימן רכ"ט)
ב) אפילו בשעה שהוא עוסק בתורה, צריך לעמוד מפני רבו. (שו"ע יור"ד סימן רמ"ד, סעיף י"א)
ג) צריך לעמוד לפני ספר תורה אפילו בשעה שעוסק בתורה. (פתחי תשובה, יור"ד, סימן רפ"ב, ס"ק ג')
ד) יזהר שלא יתנמנם באמצע לימודו, דמשכח תלמודו. (עיין סנהדרין, דף ע"א ע"א)
ה) אם מפסיק באמצע פסוק, עובר בשני איסורים. א. המפסיק ממשנתו. ב. שאין להפסיק באמצע פסוק, וכדאיתא בגמרא מגילה (דף כ"ב ע"א) כל פסוקא דלא פסקיה משה אנן לא פסקינן ליה.

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחטות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

לע"נ

הרה"ק רבי דוד משה מקרעטשניף
ב"ר אליעזר זאב זיע"א
נלב"ע ט"ו תמוז תנצב"ה

פני עין חמד

יזכא אאור ץ"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרֻשֶׁת בְּלָק - עֲבוּדָה עֲצֻמִית

"וַיֵּדַע דַּעַת עֲלִיּוֹן" (במדבר כ"ד, ט"ז)

ענווה. ענווה מביאה לידי יראת חטא וכו" עד לרוח הקודש ולתחיית המתים.

אדם שירצה להגיע לרוח הקודש ללא עבודה מצידו ובלי לעמוד בניסיונות, גם אם יהיה האדם החכם ביותר כמו בלעם שידע דעת עליון- לא יצליח.

בלעם נבחר מבין הגויים להיות להם לנביא משום שהיה כלי הראוי להגיע למדרגה זו. הוא היה חכם ונבון ויכל להגיע לכך.

מכיוון שלא היתה לו עבודה עצמית- לא עמדה לו חוכמתו ותבונתו והוא ירד לבאר שחת.

חכמי אומות העולם למרות חוכמתם וידיעתם בחוכמות העולם ובפילוסופיה, היו להם מידות מגונות ומושחתות.

מסופר על אריסטו שראו אותו עושה מעשה מכוער. שאלו אותו על מעשיו. הוא ענה ואמר: "כשאני מגיע לאיזו תאווה, בשעה זו אני לא אריסטו".

רבי פינחס בן יאיר מלמד אותנו: "הזהירות מביאה לידי זריזות וכו", דהיינו: כדי להגיע למדרגה הגבוהה יש לעבור מדרגה לדרגה כדי להגיע למדרגה הגבוהה ביותר של תחיית המתים.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א יו"ר עמותת כשרות בישראל

שְׁמַי לְבַת

ש"ק	כנסת לבת	זאת לבת	ויניח
י"ג	19: 14	20: 26	21: 21
ת"א	19: 32	20: 24	21: 18
מ"ב	19: 35	20: 27	21: 22
כ"ג	19: 32	20: 23	21: 18

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב נתנאל בן גינה

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי לאה בת תמר

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דזרי בן ימנה אילנה בת רחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בן אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה אושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה מיטל בת שושנה לימור בת פרידה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי אליאור בן פרידה סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נעימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קסנש בת דגטו רונית בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- ר"ש ובריאות איתנה לימור בת פרידה יניב בן פרידה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים אורן בן פרידה

יסוד מוצק בל ימוט ניתן ללמוד מפרשה זו. אנחנו רואים את ההבדל הגדול בין נביאי אומות העולם לנביאי ישראל.

נביאי ישראל גדלו והתעלו למעלות קדושות וטהורות וזכו לכל היעודים הגדולים. להבדיל בין האור ובין החושך ובין הטמא לטהור, אנחנו רואים את בלעם הרשע.

בלעם הרשע הגיע לשיא השחיתות! למרות נבואתו שהיתה במדרגה גבוהה מאוד. התורה הקדושה אומרת עליו: "וַיֵּדַע דַּעַת עֲלִיּוֹן" (במדבר כ"ד, ט"ז).

למרות כל זאת לא עמדה לו חכמתו ונבואתו והוא ירד לבאר שחת.

מה שנביאי ישראל וחכמיהם זכו למדרגתם רק בגלל שהם עבדו על עצמם. כל חייהם הם היו בעבודה מתמדת ובהתעלות מיום ליום ומדרגה לדרגה.

הם התמודדו ועמדו בניסיונות רבים ובזכותם עלו בסולם המעלות עד שהגיעו לשמי מרומים והרקיעו שחקים בגדולתם.

אנחנו צריכים ללמוד ולהפנים שלא ניתן להגיע להתעלות למדרגות גבוהות אלא אך ורק בעבודה תמידית ויום יומית.

אנחנו צריכים כל יום להתקדם ולהשתפר יותר מאתמול- הן בתפילה, הן בלימוד התורה, הן במידות והן במעשים.

כך גם כתוב בסוף מסכת סוטה: "רבי פנחס בן יאיר אומר: זהירות מביאה לידי זריזות. פרישות. פרישות מביאה לידי טהרה. טהרה מביאה לידי חסידות. חסידות מביאה לידי

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר ולידל אלחנן רפאל בן איריס ולידל אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה

העלון מוקדש לע"נ יצחק בן רבקה ז"ל

שואל ומשיב בהלכה – צום י"ז בתמוז

מה אירע בי"ז בתמוז ומהם דיני הצום?

שאלה:

תשובה:

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

שְׁבַע עָשָׂר בְּתַמוּז הוא אחד מארבעת ימי התענית שנקבעו ביהדות לזכר חורבן בתי המקדש. צום זה נקרא גם הצום הרביעי מכיוון שחודש תמוז הוא החודש הרביעי (הספירה מתחילה מחודש ניסן). הצום נמשך מעלות השחר ועד צאת הכוכבים. ביום זה מתחילים ימי בין המיצרים הנמשכים עד תשעה באב. בימים אלו נוהגים מנהגי אבלות ההולכים ומחמירים ככל שמתקרבים ליום תשעה באב.

חמישה דברים אירעו לאבותינו בשבעה עשר בתמוז לפי המשנה (תענית ד', ו), ואלו הם:

א. לוחות ראשונים נשברו- לאחר שבני ישראל עשו את העגל משה רבינו ראה זאת ושבר את הלוחות.
ב. בוטל התמיד - הפסיקו להקריב את קרבן התמיד בבוקר ובערב בגלל חוסר בכבשים בעיר הנצורה (או בגלל העובדה שהכהנים במקדש נקראו להילחם ולא נמצא כהן טהור שיקריב את התמיד).
ג. חומת העיר הובקעה.

ד. אפוסטמוס הרשע שרף את התורה- יש מספר השערות לגבי זהותו של אפוסטמוס.
ה. והעמיד צלם בהיכל- לפי ו' החיבור במילה 'והעמיד' כנראה הכוונה לאותו אפוסטמוס. לפי התלמוד הירושלמי (תענית ד', ה) הכוונה למנשה מלך יהודה שמוסר עליו ששם פסל של אִשֶׁרָה בבית-המקדש (מלכים ב' כ"ה, יז).

בחורבן בית ראשון הובקעה העיר בתשעה בתמוז, אבל מכיוון שאין להטריח את הציבור יותר מדי אין קובעים שני ימי צום סמוכים זה לזה. לכן קבעו אותו ביום י"ז בתמוז, מכיוון שחורבן בית שני חמור יותר.

אצל הספרדים ועדות המזרח (גם בחלק מקהילות איטליה) נוהגים להכריז על התענית בשבת שלפניה.

קוראים 'ויחל משה' בשחרית ובמנחה. בתפילת שמונה עשרה בלחש אומרים 'עננו' ב'שומע תפילה' בין בשחרית ובין במנחה - למנהג הספרדים. למנהג האשכנזים אומרים 'עננו' רק בתפילת מנחה בלבד אבל השליח-ציבור אומר גם בשחרית בין ברכת 'גאל ישראל' לברכת 'רפאנו'.

כל יחיד אומר 'עננו' במנחה, אפילו אם הוא לא צם עד הערב. אבל אם כבר אכל – הוא לא אומר 'עננו'. לא יעלה אדם שלא צם לתורה, מפני שהקריאה היא של התענית והוא לא מתענה. אבל אם נקרא לעלות, עולה מפני כבוד התורה.

הכל חייבים בתענית זו: גברים, נשים וילדים שהגיעו למצוות: בנים מגיל 13 ובנות מגיל 12.

רבותינו הקלו לגבי חולה או מי שתקפה אותו חולשה יתירה וכן לגבי זקן תשוש כוח, המצטער מהתענית, שפטורים מלהתענות. גם לגבי נשים מעוברות (מעוברת, שהוכר עוברת, דהיינו משלושה חודשים להריונה והלאה או מעוברת המקיאה או שחשה בחולשה רבה, אפילו אם לא מלאו שלושה חודשים להריונה) ומניקות (תוך 24 חודשים ללידתה, אפילו הפסיקה להניק. אבל אם מרגישה טוב ויכולה לצום, טוב שתצום). יולדת תוך 30 יום ללידתה, אינה רשאית להחמיר על עצמה לצום.

מכל מקום, גם הפטורים מלצום אסור להם להתענג ביום זה באכילה ושתייה במאכלים משובחים, רק יאכלו כפי הצריך להם. הקטנים שיש להם דעת להתאבל, אף על פי שפטורים מתענית, מכל מקום ראוי לחנכם שלא יאכלו רק כדי קיום הגוף מאכלים פשוטים, כדי שיתאבלו יחד עם הציבור.

יְהִי דָן כָּל הָאָדָם לְכַף זְכוּת

פעמים רבות אנחנו שומעים, ואפילו רואים דבר מה ודנים את הזולת לכף חובה. ייתכן שאם נחקור היטב ונדרוש, לעיתים נגלה כי היה עלינו לדון את האדם לכף זכות - ומה שראינו, לא שיקף באמת את המציאות שחשבנו. סיפור שהיה - כך היה: אוטובוס של נהג אגד היה בדרכו מת"א לאשדוד. לפתע נהג האוטובוס ראה שמכונית פרטית עוקפת אותו ומאותת לו לעצור. בהתחלה הוא התעלם, אבל נהג הרכב התעקש וניסה לחסום אותו. נהג האוטובוס עצר בצד הדרך.

נהג המכונית הפרטית יצא במהירות ורץ לעבר דלת האוטובוס, דפק בחוזקה וצעק לנהג שיפתח את הדלת. נהג האוטובוס פתח את הדלת ונהג הרכב רץ במהירות לעבר המושב האחורי, תפס את אחד הנוסעים והשכיב אותו על רצפת האוטובוס. התברר שנהג הרכב הפרטי הוא רופא בכיר בבית-הרפואה בלינסון. במהלך נסיעתו הבחין כי אחד מהנוסעים במושב האחורי עושה תנועות המוכיחות כי הוא נמצא בעיצומו של התקף לב. הוא הצליח בס"ד לבצע החייאה והציל את חיי הנוסע.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חייג במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

שאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - האדמו"ר הרב יצחק אייזיק רוזנבאום מזוטשקא זצ"ל

האדמו"ר הרב יצחק אייזיק רוזנבאום מזוטשקא זצ"ל - נולד ב-כ"א טבת ה'תרט"ו (1906) בעיר צ'רנוביץ. כאשר נולד, אביו הלך לבשר את דבר הבשורה לאביו, הרה"ק רבי מאיר מקרעטשניף זיע"א. באותו מעמד היה אירוע של הכנסת ספר תורה. הרבי מקרעטשניף כשראה את בנו, עוד לפני ששמע את הבשורה, אמר: "מזל טוב! נולד לך ספר תורה חי". רבינו העיד על עצמו כי בצעירותו היה לו ראש חלש מאוד ללא כישרונות. הוא התעקש ולמד בהתמדה עצומה יום ולילה בצימאון בלתי פוסק לדברי התורה הקדושה.

לאחר נישואיו הוא קבע את מקום מגוריו בזוטשקא (עיירה קטנה בפרברי צ'רנוביץ), עוד בחיי אביו שימש שם כרב העיר, על שמה נקרא האדמו"ר מזוטשקא. לאחר שנים ספורות עבר לכהן בעיר וואשקוביץ שם כיהן באדמו"רות עד פרוץ מלחמת העולם השנייה. בניסיון ניסים שרד את השואה. לאחר השואה היגר לארה"ב. בהתחלה ישב באיסט ניו-יורק ובקראון הייטס, ולאחר מכן בבורו-פארק. נודע במאבקו לסגירת חנויות בשבת ועל שמירת השבת. בשנת ה'תשל"ג (1973) נפטר אביו ורבינו התחיל למלא את מקומו בבית-מדרשו בשכונת 'יד אליהו' בתל אביב. בשנת ה'תשמ"א (1981) עבר לגור בבני ברק, שם ייסד בית מדרש.

יסד גם את מפעל שונה הלכות, שבמסגרתו מאות אברכים ובחורים נבחרים מדי חודש על שולחן ערוך ו'משנה ברורה' הלכות שבת. שקדנותו היתה מופלאה וכל תושבי השכונה ידעו כי ניתן למצוא את רבינו בכל שעות היום והלילה עוסק בתורה הקדושה. בלילות בקושי ישן שלוש שעות רצופות. פעל רבות למען הזולת ועשה שלום בית. העיד על עצמו כי מעולם לא קינא באף אדם. נפטר ב-י"ד תמוז ה'תש"ס (2000). חי כ-94 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים באוהל אדמו"רי נדבורנא. בנו ר' נתן דוד מילא את מקומו כאדמו"ר.

אביו: האדמו"ר ר' איתמר (האדמו"ר הראשון של חסידות זוטשקא). **אימו:** מרת מלכה רובין (בת ר' אשר ישעיה רובין מקולובוסוף). **אשתו:** מרת חנה (בת רבי נתן דוד הכהן הולנדר, רבה של אמסאנא שבגליציה). **בניו:** האדמו"ר ר' נתן דוד, האדמו"ר ר' מאיר (רב קהילת שומרי שבת בקראקס), האדמו"ר ר' ישראל מסטניסלב במונסי. **חתניו:** האדמו"ר ר' אשר ישעיה מנדבורנא חדרה, האדמו"ר ר' יוסף לייפר מנדבורנא ווערדיין. **מספרייו:** **ינחל יצחק** - על התורה • **הצניעות והישועה** • **המנורה הטהורה**.

הרבנית ע"ה סיפרה שפעם חזרה מהמרפאה בעיירה זוטשקא. שם נודע לה על צערה של אישה גלמודה שאחי בעלה ממאן בתוקף לתת לה 'חליצה'. האישה היה מפטיר לעומתה מתוך שנאה עזה: "כשאני אהיה בקבר, רק אז תינשאי. עד אז תשכחי מזה". רבנים ואדמו"רים מפורסמים כבר ניסו לדבר על ליבו בטובות וגם באיומים, אבל הוא היקשה את ליבו וסירב לחלוץ.

רבינו כששמע זאת, היה נסער כולו מצערה של בת ישראל. הוא מיד קם ממקומו, לבש את מעילו העליון ולקח את בנו האדמו"ר מקראקס ומיהר לביתו של אותו אדם. כאשר הלה פתח את דלת ביתו וראה לפניו רב נשוא פנים, הוא הבין מיד את מטרת בואו ומיהר לטרק את הדלת בפניו. רבינו הקדים אותו ותחב את רגלו בין המפתן לבין הדלת והתחנן לפניו: "הלא מדיבורים לא תפסיד מאומה, מדוע תסרב לשוחח עימי?". הלה נכנע לבסוף והכניס את רבינו לתוך ביתו.

הצדיק ישב ושכנע, דיבר ודיבר **במשך תשע שעות רצופות!** משבע בערב עד השעה ארבע לפנות בוקר! הרבנית לא ידעה את נפשה מרוב דאגה ופחד, ושלחה לברר מה קרה. דברי רבינו לא היו לריק, הלה השתכנע לבסוף והסכים לתת לה חליצה למחרת. כך רבינו הקריב את עצמו עבור בת ישראל שלא הכיר כלל.

רבינו היה קם בכל יום לכל המאוחר בשעה חמש לפנות בוקר. לא משנה בכלל מתי הלך לישון בלילה הקודם. בד"כ היה שוקד על לימודו ולא הלך לישון לפני השעה אחת או שתיים בלילה. בקושי היה ישן בלילה שלוש שעות. מיד כשהיה מתעורר משנתו, כבר לא המשיך לישון כלל והיה קם מיד. כשלפעמים היה מתעורר בשעה ארבע או אפילו בשעה שלוש לפנות בוקר, היה מתגבר כארי ממיטתו ונוטל ידיו, ומיד חוזר לסדרי לימודו שהפסיק כמה שעות קודם. כשהיה הולך לישון, לא היה סוגר את הגמרא אלא היה משאיר אותה פתוחה ומניח עליה מגבת כדי שמיד כשיקום ממיטתו, יוכל לחזור ללימודיו, היכן שפסק ללא השתהות יתרה.

כל דקה היתה מנוצלת על ידו ללימוד התורה הקדושה. המשב"ק הרה"ח ר' פסח גודשטיין סיפר: "פעם אחת נכנסתי לחדרו וראיתי שהקפה שהגשתי לו לפני כן התחיל להתקרר. אמרתי לו שכדאי שישתה את הקפה לפני שיתקרר לגמרי. רבינו נענה לי: "**כששותים את הקפה כשהוא חם, זה לוקח זמן מהלימוד, אך כשזה קר, הרי ששותים זאת במהירות וזה לא לוקח זמן מלימוד התורה הקדושה!**"

המשב"ק הרה"ח ר' שלמה לידר, מנאמני ביתו של רבינו זיע"א סיפר: כשהיה רבינו קרוב לגיל תשעים ערכו לו בדיקות בבית הרפואה לניאדו. הרופא התרגש מאוד מבדיקת הא.ק.ג. שמראה על פעילות הלב. הוא ניגש לרבינו ואמר לו: "כבוד הרב, הלב שלכם עובד כמו לב של תינוק. אני אף פעם לא ראיתי לב כל כך בריא כשלכם". רבינו ענה לו בפשטות: "אני יודע". הרופא הסתכל עליו בתמיהה, ורבינו המשיך לומר לו: "**מעולם לא קינאתי באף אדם, ולא היה לי מכך כאב לב. אם כן, הלב לא צריך לקבל הפרעות בתפקוד.**"

בשנה האחרונה לחייו רבינו היה צריך לעבור בדיקה קשה במיוחד והרופאים ביקשו להרדימו. רבינו סירב ואמר: "עדיף לי לסבול את הכאבים, מאשר להסיח את דעתי מה' יתברך, בעת שאהיה מורדם", בקיימו כך כהרגלו בקודש "שויתי ה' לנגדי תמיד". פעם אחת כשהובא לבית הרפואה, והיו לו יסורים גדולים, הרופאים התפלאו על שתיקתו. הם ראו כי היה ממלמל לעצמו באידיש. כשהקשיבו לנאמר ראו כי רבינו אומר "ריבוננו של עולם אני מקבל הכל באהבה". (מעובד מתוך שחרית- העיתון הדיגיטאלי היומי של הציבור החרדי).

השָׁגָה עֲלִיּוֹנָה

כספים עבור הוצאת כרך נוסף בסדרת הספרים.

העו"ד היה עדיין תחת הרושם העז מכל ההתרחשות והוא הודיע, כי הוא **מוכן לשאת בכל עלויות ההדפסה וההוצאה לאור של הכרך המדובר!** סגרנו עסקה שהוא רוכש את זכות ההנצחה על הכרך הנוכחי, שעומד לצאת לאור. הספר ייקרא על שמו "מהדורת...". כך זכיתי והרווחתי את כל עלויות ההוצאה לאור של ספרי בזכות שמירת העיניים!

מאז חלפו עברו להם שלוש שנים. במשך זמן זה הצלחתי להוציא לאור עוד חלק מסדרת הספרים. יום אחד נודע לי על מכון מסוים המוציא לאור ספרים רבים. הם מתעתדים להפיק יריד גדול של כל הספרים שבהוצאתם. בהודעה שבה הם מכריזים על קיום היריד הם רוצים לפרסם תמונה של הספר שלי.

התברר לי כי הספר אשר הולך להיות מוצג על המודעות של המכון, הוא לא אחר מאשר אותו ספר שיצא לאור לפני שנים אחדות, בתרומתו האדיבה של העורך דין.

צלצלתי למכון והודעתי להם כי כבר יצא ספר נוסף אחרי הספר אותו הם חפצים להציג במודעות היריד. לכן מתאים יותר להציג במודעה את הכרך החדש.

כמה ימים לאחר מכן ראיתי את המודעות הגדולות שהם פרסמו. נוכחתי לראות כי הם לא החליפו את התמונה. הם השאירו את תמונת הספר הישן יותר.

לא הבנתי מדוע הם לא החליפו את התמונה. אך אם בכל זאת תמונת הספר ההוא מתנוססת בראש מודעות הענק, החלטתי לפחות להודיע לעורך הדין כי תמונת הספר שהוא שילם את עלויות ההדפסה שלו, מתנוססת בראש כל חצות.

העורך דין הופתע מאוד לשמוע על כך ואמר שהוא מאוד רוצה לבוא אלי לראות את המודעות. אמר ועשה. הוא הגיע לביתי. התחלנו לדבר והשיחה התגלגלה אודות כרך נוסף בסדרת הספרים אותו אני עומד להוציא לאור. **עורך הדין שוב קפץ על ההזדמנות ובו במקום לקח על עצמו גם את עלויות ההדפסה של הספר הזה.**

היתה זו השגחה פרטית שהפקיד במכון לא שמע לעצתי מסיבה לא מובנת בעליל. בשל כך הגיע עורך הדין אל ביתי לראות את הפרסומות הענקיות של ספרו, על הדרך גם שילם את עלויות ההדפסה וההוצאה לאור של ספר נוסף.

כל השרשרת הזאת של השגחה פרטית התחילה מכך שלא רציתי בשום אופן ללכת במקומות לא ראויים כדי לשמור את העיניים שלי מכל משמר!

להלן סיפור מופלא המעובד מתוך גיליון 'אוצר שמירת העיניים'. יש בו כדי ללמדנו, כי אדם שנזהר לשמור את עיניו זוכה לדברים מופלאים. להלן הסיפור מפי בעל המעשה, ר' ח.ש.:

אני גר בעיר בני ברק ומשמש כמגיד שיעור לבחורים בישיבה. יום אחד בדרכי ברחוב נתקלתי במכשול במדרכה. נפלתי, נפצעתי ונזקקתי לטיפול רפואי ולתקופת מנוחה ושיקום.

כעבור זמן נודע לי כי אני זכאי להגיש תביעה נגד השלטון המקומי על המכשול הקיים ברשות הרבים אשר ממנו נגרם לי נזק. השגתי את המספר של עורך דין שומר תורה ומצוות שיש לו ניסיון רב במקרים מעין אלו. התקשרתי אליו לשמוע האם ואיך ניתן להתקדם בנידון.

אחרי שקיבל את כל המידע העו"ד אמר לי, כי כדי שיוכל להמשיך לעסוק בעניין, עלי לבוא אליו למשרד ולחתום על מסמכים בהם אני מצהיר כי אני נותן לו הרשאה שינהל את כל התיק.

"היכן המשרד נמצא?", שאלתי. "ברחוב ז'בוטינסקי ברמת גן", ענה לי. "תסלחו לי", אמרתי, "אבל אני לא יכול לבוא לשם". הוא שאל: "מדוע אינך יכול להגיע למשרד?".

הבהרתי לו שאני מקפיד מאוד לשמור את עיני, לכן אני לא הולך למקומות כאלו. לכן למרות דחיפות העניין אני לא יכול להגיע למשרד. "כדי שאוכל להגיש את המסמכים אתם חייבים לחתום", העורך הדין אמר.

"אם אתם רוצים לקבל פיצוי- זו הדרך היחידה בשבילכם", אמר. הבהרתי לו כי גם אם לא אוכל לקבל בגלל זה את הכסף, לא אשנה את עמדותי. בכך סיימנו את השיחה וגם את הפרשה כולה, כך לפחות חשבתי.

יום אחד הטלפון מצלצל בכיסי. מעבר לקו היה העו"ד. "הערב אני אמור להגיע לבני ברק לחתונה בבית האדמו"ר מפרמישלאן. אם תרצה אוכל לעלות לביתכם להחתים אתכם על כל הנדרש".

התברר כי עורך הדין הוא יהודי ירא שמיים. הוא התפעל עד כמה אני שומר על העיניים שלי. הוא החליט כי יחרוג ממנהגו ויבוא אלי להחתים אותי על הניירות. כמובן שהסכמתי. ראיתי את ההשגחה העליונה, שלא אפסיד מתוקף זהירותי בשמירת העיניים.

כשהגיע אל ביתי, העורך הדין הביע התפעלות, מכך שהייתי מוכן לוותר על כספים המגיעים לי - ובלבד שלא אצטרך ללכת במקומות שניתן להיכשל בהם.

שוחחנו על הנושא. במהלך השיחה נודע לעורך דין שאני המחבר של סדרת ספרים. אני נמצא בעיצומו של איסוף

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שמואל בן שמחה דרוזי זצ"ל וולד יחיא בן יוסף ז"ל פואד אברהם בן רגינה ז"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל יצחק בן ברקו דב ז"ל יצחק יצחק בן רחל ז"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה מאירה בת יפה ע"ה אברהם בן יונה ז"ל מרים בן דבורה ז"ל אביגדור בן ג'ולי ז"ל סעידה בת תופחה ע"ה ר' שאול בן סילביה זצ"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל מזל בת שמעון ע"ה שני בת אסתר ע"ה דוד בר חסיבה ע"ה יוסף בן מרים נוסרת ז"ל מסודי בת חביבה ע"ה יעקב בן אסתר ז"ל יעקב בן אסתר ע"ה יוסף בר סעדה ז"ל חווה בת יעקב צבי ע"ה יעקב בן אסתר ז"ל יעקב בן נעמי ע"ה מרים בן פרחיה ז"ל אריה בן מרים ז"ל יעקב בן נעמי ע"ה מרים בן פרחיה ז"ל ארון בן סעדה ז"ל דוד יצחק בן פרחיה ע"ה אביבה לויש ע"ה גורג'יה בת נעימה ע"ה שרה בת נרקיס ע"ה אילנה (מחרוזת) בת שרה ע"ה רחמה בת מסעודה ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל רחמים בן רחל ז"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאיל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה חי זידי בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זורה ע"ה מסעוד בן יקוט ז"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל שמואל בן רבקה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל דב בן יצחק ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה סלים בן פרוחה ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה יהודה בן סעידה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה

תנצב"ה

גליון
באר
הכרשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

בלק

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
ובן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימייל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2023

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד ההלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת בלק

- ב..... כי רב הוא - כוחה של אמונה לשבר כל אויבים ומצירים.....
- ו..... אשר עשה ישראל לאמורי - כוחם במאמר פיהם זו התפילה.....
- ז..... גדר מזה וגדר מזה - עשיית גדרים וסייגים ובפרט בשמירת עיניים.....
- ט..... וקרא לך גודר גדר - שכר המוסיף גדרים והמתרחק מן העבירה.....
- יא..... כי עצום הוא - חשיבות העבודה בדור אחרון וחביבותה הגדולה אצל השי"ת.....
- יב..... לא ראה עמל - עבודת ה' מתוך הרגשת תענוג ואושר.....

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד

shwrtz@bezeqint.net

פרשת בלק

עצה ממדין, כיון שראו את ישראל נוצחים שלא כמנהג העולם' וכו', ר"ל שראו שבני ישראל מנצחים שלא כדרך הטבע, והבינו בלק ומואב 'סוד' כוחם של בני ישראל, שהוא כאמור למעלה (בסוף הפרשה הקודמת, פרשת חוקת כא לא-לב) 'וישב ישראל בארץ האמורי, וישלח משה לרגל את יעזר וילכדו בנותיה ויורש את האמורי אשר שם', ואיתא במדרש (במ"ד יט לא) בזה"ל, אותן מרגלים זריוס היו, אמרו בטוחין אנו בתפילתנו של משה, וכבר שלח מרגלים והביאו תקלה, אנו לא נעשה כן אלא בהקב"ה נאמין ונעשה מלחמה, עשו כך והרגו את האמורי אשר בה, עכ"ל, והרי שכוחם של בני ישראל לנצח את האויבים הוא על ידי ש'בהקב"ה נאמין ונעשה מלחמה', כלומר, כאשר אנו מאמינים ויודעים שישווא תשועת אדם, ואין ביד אנוש שום כח וגבורה משלו, אלא ה' איש מלחמה, אז הקב"ה מגן ומושיע ומפיל את כל האויבים¹, וידבר עמים תחתינו ולאומים תחת רגלינו², ומחיש את הנצחון והישועה³.

ובזה יתיישב היטב מה הביא לויגר מואב, שכאשר ראו שהם מנצחים מעל דרך הטבע ושלא כמנהגו

כי רב הוא - כוחה של אמונה לשבר כל אויבים ומצירים בפרשתן (כב ב), 'וירא בלק בן צפור את כל אשר עשה ישראל לאמורי, ופירש רש"י, 'אמר, אלו שני מלכים [סיחון ועוג] שהיינו בטוחים עליהם לא עמדו בפניהם, אנו על אחת כמה וכמה, לפיכך ויגר מואב', הקשה הרה"ק ה'תפארת שמואל' מאלכסנדר זי"ע, שהרי מקרא מלא דיבר הכתוב (פסוק ג) 'ויגר מואב מפני העם מאד כי רב הוא', והרי מפורש להדיא שסיבת פחדם של מואב היה כי רב הוא, ומדוע פירש רש"י שהם נתייראו משום שראו שניצחו את סיחון ועוג, כמו"כ קשה לאידך גיסא, אם אכן חששו מואב מפני העם בראותם אותם מנצחים אותם מלכים שהיו בטוחים עליהם, א"כ יש להם סיבה הוגנת להתיירא מבני ישראל אף אם הם מועטים, ומדוע תלה הכתוב את האימה והפחד בכך ש'כי רב הוא', שמשמע שאם היו מעט אנשים אזי לא היו מפחדים.

ומבאר ה'תפארת שמואל' על פי מה שכתב רש"י (בהמשך הדברים, פסוק ד) 'ומה ראה מואב ליטול

א. ומביא ה'תפארת שמואל' שכן פירש אביו הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר זי"ע בהא דאיתא בגמ' (רה כט) על הפסוק (שמות יז א) 'והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וגו', ואמרו חז"ל, 'וכי ידיו של משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה, אלא לומר לך, כל זמן שהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים היו מתגברים וכו', שהכוונה בזה, כל זמן שהיו מסתכלים כלפי מעלה, שהסתכלו בעין השכל והשימו אל ליבם שכל הכוחות שבהם עם כל החושים הכל מגיע מ'למעלה', אז היו מתגברים. וזהו שאמר הכתוב (תהילים טז ח) 'שויתי ה' לנגדי תמיד' - להאמין בלב שלם שכל החיות שיש באדם הכל הוא ממה שהקב"ה נופח בו רוח חיים בכל עת ובכל רגע, ומה כתיב בתריה 'כי מימיני כל אמוט', שאם האדם משים את ה' לנגדו תמיד אזי לא ימוטו רגליו...

ב. כיוצא בדבר אמר הגה"ק המהרי"ץ דושינסקי זי"ע (ובעוד ספרים) במה שאמרו בגמ' (סוטה מב) לפרש מה שנאמר ב'פרשת המלחמה' (דברים כ ב-ג) 'והיה כקרבכם אל המלחמה ונגש הכהן ודיבר אל העם, ואמר אליהם שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על אויביכם אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם', ולכאורה צריך ביאור מדוע נקט הכתוב בלשון 'שמע ישראל' דייקא, ו'אמר רבי יוחנן משום רשב"י, אמר להן הקב"ה לישראל אפילו לא קיימתם אלא קריאת שמע שחרית וערבית אי אתם נמסרין בידם', ועדיין יש לבאר מדוע דייקא זכות זו של קריאת שמע היא המגינה על ישראל, אלא כי קריאת שמע היא יסוד האמונה שה' אלוקינו תקיף ובעל היכולת ובעל הכוחות כולם ה' אחד, וה'כלי זיין' של ישראל הוא האמונה הטהורה שהקב"ה הוא בעל הכוחות והוא עושה את המלחמה.

ג. ובאמת זה כלל גדול בכל ענייניו של אדם, המאמין שתולה הצלחתו רק ברצונו של הקב"ה ובסייעתא דשמיא, כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל - זוכה לראות ברכה והצלחה בכל מעשי ידיו, לעומתו המדמה בעצמו שהכל

באר הפרשה - פרשת בלק

של עולם מפני שהמה נוצחים בכה אמונתם - נפל עליהם אימתה ופחדה, וזהו שאמר הכתוב ויגר מואב

תלוי במעשיו ובחכמתו וכשרונותיו הרי הוא נועל ח"ו על עצמו את שערי הסייעתא דשמיא. ובה ביארו מה דאיתא בגמ' (ברכות ח.) 'במערבא (בארץ ישראל), כי נסיב אינש אתתא (כאשר אדם נושא אשה) אמרי ליה הכי, מצא או מוצא, מצא דכתיב (משלי יח כב) מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה', מוצא דכתיב (קהלת ז כו) ומוצא אני מר ממות את האשה, ובפשטות הכוונה ששאלו אותו אודות האשה אשר לקח האם טובה היא או רעה. ורבו התמיהות בדברי הגמ', א. מניין לו לחתן לידע תיכף נישואיו בטיב 'מקחו', ואיזה פנים יש לדבר הזה, לשאול את החתן כבר במשתה נישואיו או באמצע ימי ה'שבע ברכות', חתן לעבן, האם יש לך 'שלום בית'... ב. לפי דקדוק הלשון היה צריך לומר במערבא שאלו, מלשון 'שאלה' ולא במערבא אמרי. ג. בעיקר יש לתמוה לאיזה צורך שאלו אותו 'שאלה' דחופה ונחוצה כזאת... ומה נפקא מינה יש להם, ומפני מה נקבע מעשה זה לדורות בתוך דברי הגמ' הקדושה [ועיין עוד ב'חפץ חיים' (כלל א סק"ג) מה שדן בדברי הגמ' מצד איסור לשון הרע].

אלא כך ביאור הדברים, שאכן לא באו לשאלו כלל אלא אמרו לו עצה טובה וכהדרכה ישרה לכל ימי חייו, שהאומר 'מוצא אני' - כלומר, אני מצאתי את השידוך כי פניתי לשדכנים וידעתי כיצד לחפש... וכיו"ב, גם בחכמתי אבנה בית נאמן אזי סופו של דבר שמן השמים אין מסייעים בידו עד של"ע נהפכת היא למר ממות... לעומתו האומר 'מצא בלא להוסיף אני', אלא יודע שמהשמים זימנו לו 'מציאה' כשירה, מובטח לו כי מצא טוב ויבנה ביתו בטוב ובנעימים ויפק רצון מה'.

מעשה היה בראש כולל חשוב אשר החזיק מאה אברכים בכולל, וכשהגיע עת משבר ונתמעטו התרומות לא ידע מהיכן יוכל לשלם לאברכים, ונכנס לאחד מגדולי הדור, וסח בפניו את המצב הקשה אליו נקלע הכולל ואמר שנראה לו כי מוכרח הוא לסגור את שערי ביהמ"ד. השיב לו, אדרבה הכנס עוד עשרים אברכים, וזכות זו של החזקת תורה תעמוד לך להיושע, שמע לעצתו ואכן נפתחו בפניו שערי הרווחה והרחבה, ומצא נדיבי עם שהסכימו להחזיק את הכולל, וכל כך התרבה ה'שפע' עד שהכניס עוד ועוד אברכים והגיע מניין הלומדים שם לפי שניים - כמאתיים תלמידי חכמים. לימים נכנס שוב לאותו 'גדול' וסיפר לו כי ב"ה התרבו ספסלי דבי מדרשא, וכהיום לומדים מאתיים אברכים, ושאל האם יקבל עוד. השיבו כי חלילה לו מלעשות כזאת כי גם ה'מאתיים' הקיימים עומדים בסכנה פן לא תשיג ידו. נחרד ראש הכולל ושאל את הרב, ילמדנו רבינו 'מה נשתנה', מדוע לפני כשהייתי במצב קשה הורה לי הרב להכניס עוד, ואילו עתה כשב"ה המצב יציב וקיים אזי הינכם אומרים שאף הם ב'סכנה'. השיב לו, פעם קודמת הרגשת בעצמך כי אין בידך להחזיק את הכולל וידעת כי רק הקב"ה הוא עוזר ומושיע ומגן, וא"כ ידעתי כי קרובה ישועתך לבוא, והינך יכול לקבל אברכים בשופי, אבל עתה שזרחה עליך שמש ההצלחה כבר נכנס בך הרגש וההכרה שהינך 'מוצלח'... וכוחי ועוצם ידי עשו לי את החיל הזה... וא"כ כל הכולל בסכנת קיום...

ד. והיו דבריו תואמים לאותם דברים ערבים ומתוקים שכתב ה'משך חכמה' על הפסוק (שמות ד כב) 'בני בכורי ישראל', בזה"ל, שבן בכור נוטל פי שנים משום שהוא עשה אותו לאב, כן ישראל עשו כביכול להשי"ת לאב להעולם שהם הכירו השגחתו ויחודו בתבל, ופשוט, עכ"ל, והיינו שבני ישראל נחשבים כ'בן בכור' ליטול פי שניים כלפי שאר אומות העולם, מפני שהם מאמינים בהשגחתו העליונה וביחודו הגמור, והמה עשו את הקב"ה כביכול ל'אב' על העולם על ידי אמונתם השלימה.

ה. שמא תאמר, אם 'גילה' בלק את ה'סוד' וידע כוחם של ישראל על ידי תוקף אמונתם, אם כן מה ראה לקרוא לבלעם שיקלל את ישראל... אכן זו דרכו של לב טיפש ונשחץ, גם כאשר רואה את ההשגחה העליונה בעליל עדיין הוא 'מאמין ואינו מאמין'... ובאמת, בטרם נלעג על בלק, 'בואו חשבון - בואו ונחשב חשבוננו של עולם' האם אנו נוהגים אחרת...

שמעו נא רבותי למעשה שלא היה ולא נברא, באחת המדינות פרצה מחלוקת, מכל צד במחלוקת יצאה קבוצת אנשים להילחם ביריביהם, עד שמאחת הקבוצות עמד איש והרג ברציחה את אחד הנלחמים, ותרב בבית היריבים תאניה ואניה, מיהרו הללו וקראו את הרוצח למשפט, בהגיע היום המיועד עמדו התובעים והנתבע גם סנגור וקטגור בבית המשפט, ראשונה שאל השופט את התובע - מה בפיק, ויען איש זה פלוני בן פלוני רצח אחד מחברנו, והקטגור הוסיף כי בידו הוכחות ברורות לכך, א. כי הלה ברח מהמקום מיד כשפרחה נשמת הנרצח. ב. כי אלו השנים עדי ראיה שהוא רצחו נפש. ויפן השופט אל הסנגור, מה תענה לנוכח הוכחות ברורות אלו, ענה הסנגור,

גאר הפרשה - פרשת בלק

מפני העם כי רב הוא - 'הוא' היינו אמונה, כי רב ובך פירש הרה"ק ה'ייטב לב' זי"ע את הכתוב בפרשתו ועצום בוחה של האמונה לבלות כל מסטין ומקטרנ'. (כג כג) 'כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל

אכן, ראיות ברורות יש בידם, אבל זאת אומר למע"כ כשהוא מראה על אחד משערי האולם, בעוד כחמש דקות יכנס דרך שער זה הרוצח האמיתי... והיו עיני כל הקהל נשואות אל השער - גם עיני השופט והעדים וכו' כולם עמדו והביטו בכליון עיניים לצד השער, אלא שכבר עברו חמש דק' גם שש ושבע אף עשר דק' ולא עבר איש את מפתן השער... מכיוון שכן, ענה השופט, מדוע תדבר סרה בעדים, סתם משטה הייתה בנו, ובוודאי אלו העדים העידו נכונה וזה האיש הרוצח... ענה הסנגור ואמר, הנה הוכחה בידי שהעדים אינם עידי אמת, והראיה שבשעה שכל הקהל עמדו נכוחים והביטו על השער לראות מי האיש אשר יכנס בו כעבור חמש דק' אזי גם העדים היו בכלל ואף הם הביטו והתבוננו בנעשה בשער, הגידה נא לי, אם היו אלו העדים בטוחים בתכלית שזה העומד לפניהם הוא הרוצח וכי היו מביטים על השער... וכי היו מנידים עפעפיהם לצד השער... אלא ע"כ, שאף הם מסופקים... אמר לו השופט, מיניה וביה, כי הרוצח עצמו לא הביט אפילו פעם אחת לצד השער כי הוא יודע ובטוח שהוא הוא הרוצח. אף אנו נאמר, עומד לו היהודי וזועק בתפילתו ה' אלוקינו ה' אחד, ולא עוד אלא שהוא מאריך ב'אחד', והנה אך גמר תפילתו יצא אדם לפעלו ומביט הנה והנה לארבעה רוחות השמים לדעת מאין תבוא פרנסתו - מה לך כי תביט, הרי זעקת ה' אחד ורק אליו תשא נפשך, אלא וודאי כי אינך בטוח דיך... מה לך כי תביט הנה והנה מי הזיק אותך, ומי דיבר עליך וכו' כיו"ב, אם הנך בטוח בכל לב ונפש שה' אחד, לא תביט על איש רק על הקב"ה בכל עת ובכל שעה.

כיוצא בדבר מסופר מעשה ב'עני ואביון', שנפלה עליו הוצאה בסכום של אלף דאלער (דולר), ולרש אין כל, התיישב בדעתו וכתב מכתב לבורא עולם, וכה כתב, אבי שבשמים, ראה עניי ועמלי, הצילני מחרפת רעב, שלח לי אלף דאלער, וחתם בסופו, מנאי בנך פלוני בן פלוני, עטף את המכתב בנייר נוסף מבחוץ, וכתב עליו 'לכבוד מלך מלכי המלכים, מאת פלוני...', ושלחו על ידי ה'בי דואר', כבוא אחד מ'אנשי הדואר' להעביר מכתב מכתב למעונו, וראה את דבר מכתב זה בין שאר המכתבים, מאחר שלא הורגל בכגון דא, וגם לא ידע איה מקום כבודו, פתח את המכתב ויקראהו, בראותו את הנכתב, נכמרו רחמיו על עני זה, וגמר אומר בנפשו ל'תרום' עבורו חמש מאות דאלער, וממחשבה למעשה, עטף המעות בנייר, וכתב עליו מבחוץ, באותו 'מטבע לשון' - לכבוד פלוני, מאת מלך מלכי המלכים... כעבור כמה חדשים שוב הוצרך העני לסכום כזה, התיישב וכתב שוב מכתב להשי"ת, וכתב כדרך העולם, לכבוד אבי שבשמים, תרומתך בחודש פלוני נתקבלה בברכה, אבקשם לשלוח לי בשנית אלף דאלער, כי ההוצאות למעלה ראש, אין הקומץ משביע את הארי, אמנם זאת אוסיף לבקשם, כי בפעם הזאת לא תחזירו לי המכתב על ידי ה'בי דואר' מאחר ובפעם הקודמת לקחו לעצמם מחצית מהסכום, וחתם בשמו... הנה עני זה 'מאמין ואינו מאמין' היה, כי האמין שהקב"ה שלח לו את המעות, אבל עדיין סבור היה שפלוני ופלוני נטלו משלו לעצמם... הבה נא נפשפש במעשינו האם שונים אנו מאותו העני, האם בבואנו 'למעשה' נשכיל ונבין שאין ביד אדם אחר להפריש לעצמו מקצת מחלקנו הנשלח לנו מן השמים, ונפסיק להתלונן ולבכות יום ולילה על כי פלוני הזיק אותנו ופלוני הפסיד אותנו...

ועתה מעשה שהיה... באחד שהוכיח את רעהו המשמש לפרנסתו כ'מזמר ומשורר' בשמחות, מדוע הינך מחזיק ברשותך מה'כלים האסורים', השיב לו הלה, איני עושה זאת רק לצרכי פרנסה... חזר האיש ואמר לו, דע לך כי עומד אני בעז"ה להשיא בקרוב את בני החתן וחשבתי לשכור אותך להנעים את השמחה, אבל 'לא יעשה כן במקומנו' להזמין מי שברשותו כלי כזה, ועוד רבים אחרים נוהגים כמוני, ונמצאת מפסיד הרבה, ואם כן, מצד 'פרנסה' עדיף לך לעזוב כלי זה, השיב לו ה'משורר', נו, פרנסה מן השמים היא... ראה באיזה 'סתירה' ואיזו 'חוכא ואיטולא' חי האיש, מצד אחד פורץ גדר לצורך פרנסה ובפיו מכריז כי מאמין הוא שהכל מן השמים... והרבה יש לנו להיזהר שלא להידמות לו, כל אחד בעניינו שלו.

ו. ואין הדברים אמורים דווקא כלפי אויבים מאומות העולם, אלא גם כלפי צר ומסטין של מעלה, ולבטל כל קטרוגים רעים ודינים קשים רח"ל, וכאותה סגולה נפלאה ומחוללת פלאות שהובאה בספר 'אור התורה' (פרשת בא עמו' קמא) להרה"ק רבי שלום תאומים זי"ע (בן אחיו של הפרי מגדים, ומתלמידי הדגל מחנה אפרים, הרה"ק רבי ברוך ממע'בוז ועוד), וז"ל. שמעתי מפי צדיק וקדוש עליון שציוה לאחד ממקורביו, כאשר יתרמי (ימצא) לו ח"ו איזה צער בשום דבר בעולם - יהיה

מקרי העת, לא יאמרו איש לאחיו ראה מה עולל לי פלוני ומה עשה לי אלמוני, אלא ייאמר ליעקב - יאמרו איש לאחיו, ראה מה פעל א-ל, ראה נא בזה כי מעשי ה' המה, ולא פלוני ואלמוני עשה מאומה.

והוא יסוד ידוע המובא ב'נפש החיים' (שער ג פ"ב) על דברי הגמרא (סנהדרין סז: וכן בחולין ז: בשינוי קצת) אין עוד מלבדו - אמר רבי חנינא אפילו לדבר בשפים, ופירש"י אף לבשפים אין כל כח להלוך נגד גזירת הבורא, שהרי אין כח בעולם מלבד הבורא. והסמיכו שם מעשה באשה מכשפת שבאה להוציא עפר מתחת רגליו של רבי חנינא (לעשות בו כישופים). אמר לה ר"ה, לא תצליחי בכישופיך, ובטוח היה שלא תצליחי בכישופיה שהרי אין עוד מלבדו כתיב. והקשו בגמרא, והאמר רבי יוחנן למה נקרא שמן מכשפים - שמכחישין פמליא של מעלה (פירש"י, כשפים, ראשי תיבות כחש פמליא של מעלה, והיינו שאף אם נגזר על אדם לחיות בכוחם להמיתו), ותירצו ששונה רבי חנינא שזכותו מרובה. (וברש"י, ומסרי נפשיה משמיא להצילו).

והרואה יתמה, וכי בטח רבי חנינא בזכויותיו עד שאמר שלא יצליחו עליו הכישופים. וביאר ב'נפש החיים', וודאי שלא היה סבור ר"ח שזכויותיו מרובין עד שראוי הוא להנצל עבורן, אלא שידע שכל כוחן של המזיקים בא להם מאת הבורא יתב"ש, ומבלעדי כוחו הם אפס ותהוהו, ומכיוון שידע שאמונה זאת קבועה ותקועה בלבו כיתד שלא תימוט, והרביק עצמו במחשבות אמונה הללו, ממילא היה לבו סמוך ובטוח שאין לו כלל מה לפחד מהם. ומסיים הנפש החיים, ובאמת הוא ענין גדול וסגולה נפלאה, להסיר ולבטל

כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל א-ל, שלפעמים רואה אדם שהצרות והיסורים מקיפין אותו מכל עבר, ואינו יודע לשית עצות בנפשו, אין לו אלא עצה אחת - עצתו אמונה, כי על ידי האמונה שאין דבר הנעשה מעצמו וכל צער הבא לאדם בא עליו ברצון הבורא יתב"ש לטוב לו בזה ובבא, בזאת האמונה יקל עליו לקבל הכל באהבה וברצון, ולא עוד אלא שע"ז יתהפך הכל לטובה ולברכה.

ומציין הייטב לב' שם, למאמרו של הבעש"ט הק' ז"ע על הפסוק (תהלים צב י) 'כי הנה אויבך ה' כי הנה אויבך יאבדו' שבשעה שהאדם מכיר שאויבך היינו כל הייסורים דערו עליה, כולם באים מה', אזי מיד הנה אויבך יאבדו, כל ההסתרות וההעלמות יתבטלו מאתו.

ואף בייסורים רוחניים ייאמר כן. בבוא עליו כל מיני נסיונות והסתרות - להסיתו ולהדחיו לרחק אותו מה' האלוקים, אם יתבונן שכל הקושי אינו אלא נסיון שמנסהו הקב"ה לראות אם יעמוד איתן על משמרתו, כי גם היצר הוא שליחו של הקב"ה... וכל זה בכדי להגדיל שכרו ואהבת ה' אליו כשיתגבר ולא יחטא, מחשבות אלו עצמם יתנו בו כוח לעמוד איתן כראוי.

ובזה מבאר הייטב לב', כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל, כיצד אין שליטה ל'נחש וקסם' על בני ישראל, תשובתו בהמשך דברי הכתוב 'כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל א-ל' - כלומר, שבני יעקב וישראל עצמם אינם תולים את אשר יארע להם רק בהקב"ה ולא בנחש וקסם. ואף בבוא על אחד מהם עת צרה - כשפלוני ביזהו או הויקו וכיו"ב מכל מיני

ממה שיהיה, בממון או בענינים אחרים ר"ל, צוה לו שיאמר בלשון לע"ז בזה הלשון, רבונו של עולם, זו האסט מיך באשאפין, זו געבסט מיר חיות, איך האלט מיך נאר אין דיר אליין, און ווייטער האט צו מיר קיינער ניט (רבוש"ע, אתה בראתני, וכל חיותי אינה אלא ממך, מחזיק אני עצמי רק בך, כי לך לבד עיינו תלויות, ואין לאיש זולתך איזה שליטה או כח עלי), ואמר שבוודאי יועיל לו מכל צער ונזק והוא בדוק, עכ"ל.

ז. סיפר הרה"ק רמ"ח סלאנים ז"ע על יהודי שנתדרדר מצבו הרוחני עד שחשקה נפשו ללמוד ולעסוק בחכמת הכישוף, והלך לאחד מגויי הארצות הנודע בחכמתו ובבקיאותו בכל סודות ורזי הכישוף ללמוד ממנו. המכשף החל להתעסק בכישופיו ועשה מה שעשה, עד שראה היהודי לנגד עיניו חיות אש, ופנה אליו המכשף ואמר לו עתה עליך לגמור בדעתך ולהיות מוכן לוותר על כל משפחתך ובני ביתך, לנתק כל קשר ושייכות עמהם, שמע היהודי לקולו, ומשהחליט כן חזר המכשף ללחוש את שמות הטומאה וללהט בכישופיו עד שנגלו כנגד היהודי חיות אש גדולות ונוראות המטילות אימה ופחד רק מעצם ראייתם בלבד והמה חורצות לשון כנגדו ורוצות לקרעו ולשסעו לגזרים, ציוה עליו המכשף עתה עליך לכפור באמונתך רח"ל, ואם לא... אך אותו היהודי לא אבה לשמוע אליו, וזעק בקול גדול 'שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד', באותו רגע נעלמו והלכו להם כל החיות כלא היו, אין כאן חיות

באר הפרשה - פרשת בלק

אשר עשה ישראל לאמורי - כוחם במאמר פיהם זו התפילה בפרשתן (כב ב), 'וירא בלק בן ציפור את כל אשר עשה ישראל לאמורי', פירש הרמב"ק הרבי רבי אלימלך מליז'ענסק זי"ע (ריש פרשתן ד"ה א"י), וירא בלק, שבלק נתיירא מבני ישראל אחר שראה והבין שבכוחם לפעול בדיבורם (תפילה) את כל אשר ברצונם, כמו שאמרו (תענית כג). צדיק גוזר והקב"ה מקיים. וזהו וירא - לשון הבנה, שהבין שכל מה שעשה ישראל היה על ידי אמורי, כלומר בזכות הדיבור

מעליו כל הדינים ורצונות אחרים - שלא יוכלו לשלוט בו, ולא יעשו שום רושם כלל, כשהאדם קובע בלבו לאמר הלא ה' הוא האלוקים האמיתי ואין עוד מלבדו יתברך שום כוח בעולם וכל העולמות כלל, והכל מלא רק אחדותו הפשוט ית"ש, ומבטל בלבו ביטול גמור, ואינו משגיח כלל על שום כוח ורצון שבעולם, ומשעבד ומדבק שוהר מחשבתו רק לאדון יחיד ברוך הוא, בן יספיק הוא יתברך בידו, שממילא יתבטלו מעליו כל הכוחות והרצונות שבעולם, שלא יוכלו לפעול לו שום דבר כלל.

ולא שאר מזיקים. אזי אמר לו 'החכם הגדול', איני יודע מדוע באת ללמוד ממני, והלא יודע אתה בחכמה זו יותר ממני ומשאר המכשפים...

כי זוהי כוחה של אמונה טהורה בה' אלוקיני בה' אלוקיני ה' אחד לסלק מעל המאמין כל מזיק ופגע רע ולבטל מעליו כל הדינים, ואין הדברים אמורים רק בצדיק גדול וקדוש, אלא כל אחד באשר הוא ואפילו אם נמצא הוא באותה דיוטא כמו אותו שרצה ללמוד חכמת הכישוף... אם יתחזק באמונה פשוטה ותמימה לא יאונה לו כל רע.

ח. ג' עובדות סיפר הגאון רבי משולם דוד סאלאווייצ'יק זצ"ל אודות קיום עצת ה'נפש החיים', האחד שהתרחש עם אבי זקנו ה'בית הלוי', השני בזקנו הגר"ח והשלישי עם אביו הגרי"ז, (הובא ב'יגדיל תורה' ח"א עמ' שכ"א), וזה דבר המעשה. רחוב צר היה הרחוב החנויות של יהודי 'בריסק', משני צדדיו היו שערים שניתנו להיפתח ולהיסגר בכל עת, פעם הגיעו אנשי השלטון וסגרו את שערי הרחוב מב' הצדדים, בכדי לבדוק את היהודים ואת 'מעלימי המס' אשר ביניהם, והחלו בודקים לפי סדר הרחוב חנות אחר חנות, אין צריך לומר ש'חיל ורעדה יאחזון' בקרב כל העם, כי אוי לו למי שנתפס תחת יד שונאי ישראל הללו, ברם, פחדם של אלו לא היה 'משל' לפחדו של אחד מאחינו בני ישראל שעסק בממכר צעפים ולא שילם עליהם מס כלל... היהודי החיש פעמיו אל הגה"ק ה'בית הלוי' זי"ע בבכי ובדמעה, כדת מה לעשות להעביר את רעת הגזירה הקשה, ויכנס עמו ה'בית הלוי' החדרה ויסגור הדלת בעדם, פתח את הספר 'נפש החיים' ולמד עמו בהתמדה רבה את הדיבורים הללו פעם אחר פעם, עד שבאו להודיעם שניצל היהודי מהם כי יצאו אנשי המכס מהרחוב מבלי להיכנס לחנותו... למעשה היה שם הנס מלובש בדרך הטבע, כי בבואם אל חנותו של יהודי זה הגיעה עת אכילתם, ופסקו הרשעים מעבודתם, ועשו 'סימן' על חנותו כדי שידעו מהיכן להמשיך בבדיקתם, אמנם בסיימם את הסעודה טעו וחשבו שכוונת הסימן - לומר שחנות זו היא האחרונה שבדקוה ועליהם להמשיך לבדוק מהבא אחריו...

המעשה הב' - בהגיע העת שנקרא הגה"ק רבי חיים זי"ע להתייצב לפני עדת הרופאים של צבא 'רוסלאנד' (רוסיה), כי בא זמנו לשרת כחייל בצבא הרוסי, ותרב בבית יהודה תאניה ואניה כי ידועה ומפורסמת היתה הסכנה הגדולה (בפרט ברוחניות) לשמש כחייל בצבאם, ביום המיועד נסע לשם הגר"ח בלוויית אביו ה'בית הלוי', ובכל משך נסיעתם למדו יחדיו את דברי 'נפש החיים', בהגיעם לשם הזהירו אביו שלא יסיח דעתו לרגע מ'אין עוד מלבדו', ואכן תיכף ומיד בצאתו מבדיקת הרופא, הודיעו לו הערלים שהוא משוחרר, ללא כל עילה וסיבה.

והשלישית, בימי האימים, כשנכנס צורר היהודים ימש"ו לפולין, ברח מיד הגרי"ז לווארשא, ועל ידי פאספארט (דרכון) מזוייף יצא משם בניסי ניסים, משהתקרב אל עבר הגבול הרוסי, פנה לעברו חייל נאצי, ובשאגות איומות זעק לעבר הגרי"ז ופמלייתו 'תנו את הכסף'... תוך כדי שאגותיו הבחין הנאצי כי חיילים רוסיים מתקרבים וינס על נפשו, ושבה השלווה לשרור במחנם, ועברו בשלום את הגבול. לאחר מכן פנה הגרי"ז אל בני לווייתו והסביר להם פשרן של דברים, כי במשך כל הדרך עד כאן, היתה כל מחשבתו נתונה אך ורק ב'אין עוד מלבדו', ואכן הועילה לנו סגולת 'נפש החיים' לעבור את כל הדרך בתוככי פולין, אך משהגיענו אל הגבול הרוסי נרגעה סערת נפשי כי נראה היה שכבר חלפה הסכנה, הסחתי דעתי לרגע מה'אין עוד מלבדו', ובו ברגע צץ לנגדנו הנאצי ימ"ש... חזרתי מיד להתעמק במחשבת 'אין עוד מלבדו', ותיכף באה הישועה...

ט. מספר הגאון הגדול רבי יצחק שכטר דומ"ץ בקרית צאנז נתניה מה ששמע מהרה"ק ה'שפע חיים' זי"ע, כי בראשית דרכו של 'כולל ש"ס', בו למדו אברכים מופלגים, בעלי מח ובעלי השגה, כעבור תקופה קצרה התלוננו

באר הפרשה - פרשת בלק

ז

חלק בעוה"ב מ"מ נמנה בין בני ישראל בתורתו הנצחית. כי גדול כוחה של תפילה אפילו מפי רשע טמא כזה, שהיא חייבת לפעול עכ"פ איזה פעולה טובה, ומזה ישא אדם ק"ו בנפשו עד כמה גדולה כחה של תפילה של כל איש ישראל ועד כמה הוא יכול לפעול בהבל פיו.

גדר מזה וגדר מזה - עשיית גדרים וסייגים ובפרט בשמירת עיניים

בפרשתן (כה א), 'וישב ישראל בשיטים' וגו', נוראות מצינו בדברי ה'אור החיים' הק' זי"ע, וזל"ק, צריך לדעת מה צורך בהודעת מאמר זה... ונראה לפרש שהכתוב יעיד סיבת הזנות, שהייתה - לפי שיצאו העם לטייל חוץ למחנה ישראל וכו' ושם נכשלו, והוא אומרו וישב ישראל בשטים פירושו במקום שהיו מטיילים בו חוץ למחניהם, ושטים הוא לשון טיולים. כדרך אומרו

והיינו שאין כוחן אלא בפיהם, ומזה נתייראו' - ויגר מואב מפני העם"א.

צא ולמד על כוחה של תפילה ואפילו של גוי, והנה איתא במשנה (סנהדרין י): 'ארבעה הדיוטות אין להם חלק לעולם הבא ואלו הם, בלעם הואג אחיתופל וניחוי', ולכאורה צריך ביאור, מה לרשעי עכו"ם - בלעם הרשע, בין רשעי בני ישראל, האף אמנם שגם אלו רשעים היו, מכל מקום עדיין הפרש והבדל יש ביניהם. וכמו שאמרו (סנהדרין מד.) 'ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא', ואילו הוא טמא גמור כטומאתו של נכרי.

ומבאר הרה"ק רבי צדוק הכהן זי"ע (פרי צדיק בפרשתן אות ה) דמכיוון שהתפלל וביקש 'תמות נפשי מות ישרים' (כג י), זכה שלאחר מיתתו אף שאין לו

לפניו כי הספק הלימודים והבחינות קשה מידי... משהגיעו הדברים לפני הרבי, נענה ואמר, אכן, הנני דורש מעט יותר מכפי הנראה לאדם שיש בו היכולת ללמוד, כדי שיבינו שהם חייבים להתפלל על ההצלחה בתורה לפני אדון כל, וכשיתפללו על כך כבר יראו שיכולים הרבה יותר.

י. כיוצא בדבר מצינו בהא דכתיב (לעיל כא א) 'וישמע הכנעני מלך ערד יושב הנגב' וגו', ופירש רש"י, 'זה עמלק וכו'', ושינה את לשונו לדבר בלשון כנען - כדי שיהיו ישראל מתפללים להקב"ה לתת כנענים בידם והם אינם כנענים', והרי שהכירו העמלקים בכוח הגדול של תפילתם של ישראל, על כן שינו לשונם שלא ידעו שהם 'עמלק' אלא יחשבו שהם כנענים. וכן מצינו במדרש (איכ"ר ה ה) עה"פ 'יגענו ולא הונח לנו' (שם), שנבוכדנאצר הרשע ציווה לנבוזראדן כשהגלה את בני ישראל על נהרות בבל, אלוקיהם של אלו מקבל בעלי תשובה וידו פשוטה לקבל שבים, ובאם יצעקו אליו מיד ישמע אליהם ויצילם מידיך, על כן שמור עליהם שלא יעמדו מהילוכם אפילו רגע אחד, כדי שלא יוכלו להשים על לב ולזעוק אל ה'.

אמור מעתה, אם רשעי אומות העולם כמו בלק ועמלק ונבוכדנאצר ידעו והכירו בכח התפילה של בני ישראל אזי קל וחומר בן בנו של קל וחומר עד כמה אנו צריכים לדעת על הכח הגדול שמסר הקב"ה בידינו, ולדפוק ולזעוק על שערי רחמים עד שיחננו...

יא. ואל יאמר האדם, אין תפילתי חשובה כי אינני מכוון כראוי וכדו' משאר טענות, ויתבונן בפירוש הרה"ק המגיד מטריסק זי"ע (מגן אברהם בפרשתן) 'וירא בלק' - שבלק היה ירא וחרד, 'את כל אשר עשה ישראל לאמורי' - ממה שישאל עושים ופועלים במאמר פיהם בתורה ותפילה. 'ויגר מואב מפני העם', עם הוא מלשון קרירות - גחלים עוממות, שיראו ופחדו מאד גם מתפילה שהיא 'עמומה' (כשהוא מנסה להתפלל בחמימות כראוי ולא עולה בידו), כי כל תפילה חשובה לפני המקום (כשהאדם עושה ככל אשר ביכולתו). וכמו שאמר אבא מארי בשם הבעש"ט שגם זה האיש המוטרד כל היום בעסקיו כל היום בשווקים וברחובות וכמעט ששוכח שיש בורא עולם, רק בעת שמגיע זמן תפילת מנחה עולה על זכרונו שהגיע זמן תפילה וגונח ונאנח בלבו בהתבוננות היאך שפנה כל היום בהבלי עולם, והוא רץ לסימטא אחת מן הצד ומתפלל מנחה, הגם שאינו יודע כלל מה הוא מדבר, עם כל זה גם זה חשוב ויקר מאד לפני הבורא ב"ה, והאנחה שלו בוקעת רקיעים, ולכן יראו בלק ומואב גם מאנשים האלו, כי רב כוחם מאד (ופשיטא שעל האדם לסדר עצמו בכל עת שיוכל להתפלל כראוי, אלא כאן מדובר כשפשוט שכח מכל מציאותו, מה יעשה וכבר הוא עומד במצב 'דיעבד' כזה).

מעין הדברים פירש הרה"ק רבי שאול ידידה ממאדו"ץ זי"ע (בישא ברכה בפרשתן) את האמור בפרשתן (כג י) 'מי מנה עפר יעקב', ופירש רש"י, אין חשבון במצוות שהם מקיימין בעפר, ונרמז בזה לאותם המצוות שנעשות כאשר הוא שרוי 'בעפר', בטרדות עוה"ז וכיו"ב, והוא מתגבר ומפנה עצמו מכל עסקי העולם לעשות רצון קונו, שאין ערוך וחשיבות למצוות אלו.

באר הפרשה - פרשת בלק

האווה"ח הק' עד כמה יש לו לאדם לשמור עצמו לשהות במקומות השמורים מכל כיעור, ולא יהלך במקומות המסוכנים לעיניים ולקדושת היהודי¹.

בפרשתן (כב ה), 'הנה עם יצא ממצרים הנה כסה את עין הארץ'. וביאר הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע (ר"ה וכסה) כי הנה כל מדרגותיו של האדם ועליותיו וירידותיו תלויים במידה שהוא שומר את עיניו ממראות אסורות², כי כל העוצם עיניו מראות ברע מתקדש ומתעלה מעלה מעלה, ועל דרך שנאמר (בראשית לח

יא ח) 'שמו העם' ופירש"י שם, 'אין שייט אלא לשון טיול', וזה סיבת ויחל העם לזנות, עכ"ל.

למדנו מדבריו הק', כי 'סיבת' החטא ותחילת הנפילה היתה ממה שיצאו מחוץ למחנה, שלא נוהרו לשמור על עצמם להיות ב'גבולות' הקודש, ומאחר שיצאו, הגיעו לאן שהגיעו רח"ל... וללמד בא על חובת עשיית גדרים וסייגים המרחיקים את האדם מן העבירה, כי בלא גדר קרוב הוא ליפול ולהיכשל ח"ו³, וקל וחומר אם הוא 'פורץ גדר' ח"ו... עוד למדנו מדברי

יב. נוראות אמר הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל ראש ישיבת מיר, שהנה מבואר בגמ' (סנהדרין קו.) כיצד היה החטא בשיטים האמור בסוף פרשתן, שהעמידו למכור כלי פשתן, וכשנכנס ישראל לתוך האוהל הציעו לו יין של עמונים, ומובא בגמ' 'ועדיין לא נאסר יין של נכרים', ולאחר ששתה בער בו יצר הרע, ולא לחינם נזכר בגמ' שבאותה שעה עדיין לא נאסר 'סתם יינם', אלא ללמדנו, כי אם היה כבר נוהג דין זה לא היו שותים ולא היו נופלים לאן שנפלו... וכל חטאם בא להם רק ע"י שלא העמידו גדר לאיסור.

ובזה פי' מה שאמר בלעם 'לכה ארה לי יעקב' שהוא מלשון 'אורה בתאנים' (הוא מלשון לקיטת פירות, כמו בוצר בענבים ומוסק בזיתים), והנה מצינו בתאנים (פאה א ד, שבת סח.) 'שאין לקיטתם כאחת' אלא כאו"א בזמנו, וזה שרמזו בלעם בלבק, הנך רוצה לעקור ולנתק את בני ישראל משורש קדושתם, תדע לך שאין לקיטתו כאחת - לא תוכל לנתקו כאחד, בפעם אחת, אלא תתחיל להורידו מגדר קדושה כאן, ומסייג פלוני לאחמ"כ, ומשם תורידנו מדרגה אחר מדרגה עד לשאול תחתית.

וכבר אמר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע בלשון הכתוב שבהפטרה (מיכה ו ה) 'מן השטים עד הגלגל', שטים לשון 'שטות', והיינו שמשטות קטנה התגלגלו עד להיכן שנפלו כי עבירה גוררת עבירה.

יג. מעשה בבחור אשר נכנס אל הרה"ק ה'לב שמחה' זי"ע והתאונן בפניו שקשה עליו ההליכה ברחוב וביקש עצה והדרכה, נענה לו ה'לב שמחה' מיניה וביה, אם קשה ללכת אזי באמת אין הולכים... כמי שאומר שאם אינך יכול לשמור על עצמך אסור לו להכניס עצמך למקום סכנה. ושתק זמן מה והוסיף לאמור שאם בדרך הילוכו מהרהר הוא בלימוד אזי הראייה אינה ראייה, שמאחר שמוחו 'תפוס' במחשבת הלימוד הרי אין 'רואה' דברים אחרים ולא נקלטים במוחו, ובפרט שמאחר שעסוק בתורה אזי אין ערך אצלו לדברים מאוסים, וכמו שאין יודע כמה 'חתולים' מסתובבים ברחוב, שאינו מביט עליהם כלל כי אין להם שום חשיבות וערך.

שמעתי מספרים שהגה"ח רבי נטע ציינווירט היה נוהג בכל עת שהוצרך לצאת לרחובה של עיר היה לומד 2 הלכות בשו"ע הרב כדי שיוכל לעיין בהם בלכתו בדרך.

עוד אמר הרה"ק, דאייתא מהקדמונים שמי שנכשל רח"ל בראיות אסורות, עצתו ותיקונו, להרהר מיד בדבר הלכה, ובזה יתקן אשר פגם. ובזה פירש מה שכתב רש"י בסוף פרשתן (כה ז) על מה שנאמר 'וירא פנחס - ראה מעשה ונזכר הלכה', שמאחר שראה מעשה של זמרי וחסא ישראל בשיטים על כן נזכר הלכה בכדי לתקן את אשר עיוות. פעם נתן הרה"ק ה'שפע חיים' זי"ע עצה לבחור ששאל כיצד יוכל לשמור עיניו בהילוכו ברחוב, אמר לו הרבי, לפני צאתך לרחוב תדמה בנפשך כמו שאבדת מטבע של זהב באותה הדרך - מביתך עד מחוז חפצך, וממילא יתורו עיניך כל הדרך אחר המטבע, וכמי שמחפש אחר מטבע שאפילו בטעות לא יגביה עיניו, ותנצל נפשך.

יד. בספר 'מחזה עיניים' (דף ו. טור ב) רמז כן בלשון חז"ל (תענית כד.) 'כלה שענייה יפות אין כל גופה צריכה בדיקה', ומרמז לכל אדם, אם עיניו יפות כלומר, שמורות כהוגן, הרי זה מורה שכל קומתו שלימה ובכל גופו הנו שמור, ולא יהא צריך בדיקה אחריו.

כתב בספר 'חושב מחשבות' (מבעל משנת חסידים) לפרש בלשון הכתוב (דברים כח לד) 'והיית משוגע ממראה עיניך', כי הרי 'אין אדם חוטא אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות' (סוטה ג), וזהו והיית 'משוגע' שתבוא לידי חטא ממראה עיניך ע"י שאינו שומר את עיניו, ורואה מה שאינו צריך לראות.

וקרא לך וגדר גדר - שכר המוסיף גדרים והמתרחק מן העבירה בפרשתן (כב כד), 'ויעמוד מלאך ה' במשעול הכרמים גדר מזה וגדר מזה', ופירש בספר 'חומת אריאל' שתיבת 'במשעול' ראשי תיבות ש'כר מ'צווה ב'האי ע'למא ל'יכא (קידושין לט:), ורומז בזה, שבלעם רצה לקלל את בני ישראל, אך מאחר שידע שלא יוכל להפסידם מ'עולם הבא', על כן בא במענה שאין לתת להם שכר בעולם הזה כיוון ש'שכר מצווה בהאי עלמא ליכא'. הוסיף על זה ב'ערוגת הבושם' (ד"ה ויעמוד) שעל כן העמידו מן השמים את המלאך בין 'גדרות', לתת בזה תשובה על טענת בלעם, כי אף ששכר מצווה בהאי עלמא ליכא, מ"מ עשיית גדרים וסיונים משתלם שכרם בעולם הזה, ומאחר שמדרכם של בני ישראל לעשות תמיד 'גדר מזה וגדר מזה', על כן בדין הוא שלא יוכל לקללם כי ברוך הוא.

בפרשתן (כג י), 'מי מנה עפר יעקב', איתא במדרש (תנרבי"א, ילק"ש וכן בבבל הטורים) שתיבת עפר מרמזת על בחורי ישראל, מלשון 'עופר האיילים' (שה"ש ה יד) שהוא אייל בחור. הוסיף ע"ז ה'ערוך' (ערוך עפר) בשם מדרש ילמדנו, שבא הכתוב לשבח את בחורי ישראל העומדים במבחר ימיהם בתוקף יצרם ואעפ"כ הינם שומרים את עצמם מן החטא¹¹, מתוך 'יראת

כא) 'איה הקדשה היא בעיניי', 'הקדשה' מלשון קדושה והיא בעיניי 'כי עיקר הקדושה של האדם בשמירת העיניים', ולעומת זאת, המפקיר את עיניו רח"ל יורד עד התהום, ו'היוק ראיה שמים היוק' (מלשון הנמ' ב"ב ג.) וכמו שנאמר בבלעם 'נופל וגלוי עינים' (כד ה), 'ר"ל זאת הנפילה שלו כי היה גלוי עינים שלא שמר בחי' הראות שלו'. וכאשר ראה בלק את בני ישראל 'והנה כסה את עין הארץ' - שמכסים הם את עיניהם מכך התיירא עד מאוד, כי אין ערוך לקדושתם.

וכן פירש הרה"ק ה'לב שמחה' זי"ע במה דכתיב בפרשתן (כד ה) 'נאם שומע אמרי א-ל אשר מחזה ש-ד-י יחזה נופל וגלוי עינים', אפילו אדם גדול ש'שומע אמרי א-ל', ורואה 'מחזה ש-ד-י', אעפ"כ יהא נופל מכל מדריגותיו אם ח"ו יהיה גלוי עיניים - שלא ישמור על עיניו¹⁰.

וזכר מצינו כזאת בדברי חז"ל (ויק"ר כד ו) על מה שאמרה האשה השונמית על אלישע 'הנה נא ידעתי כי איש אלוקים קדוש הוא' (מלכים ב' ד כו), ומנין ידעה שהוא קדוש, 'רבי אַיבון אמר מלמד שלא הביט בה מימיו', ומכאן אמרו 'כל מי שנודר עצמו מן הערווה נקרא קדוש¹⁰', הרי לך, שהכל תלוי בשמירת העיניים, שאם שומר על עיניו נקרא קדוש¹⁰, ואם לאו...

טו. וכדרך שנופל מכל מדרגותיו הרוחניים כך מפסיד ו'נופל' בעניינים גשמיים שהיו עתידים לבוא עליו. פעם נכנס בחור להרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע וקבל בפניו ש'מקובל' פלוני אמר לו שיש עליו הרבה 'עין הרע', אמר לו הרבי, שמע בני לאשר אפרש לך, איתא בגמרא (בי"מ קז:) 'תשעים ותשעה מתים בעין הרע ואחד בדרך כל הארץ', פירוש, תשעים ותשעה (מתוך מאה) מתו על דבר אשר לא שמרו על העיניים כראוי...

פעם נכנס חסיד אחד אל הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע בפורים, ושאלו הרבי מה מלאכתו, השיב הלה שהוא מלמד את מלאכת הכתיבה לתינוקות של בית רבן, נענה הרה"ק דכתיב במגילת אסתר (ח ה) 'כתבו על היהודים כטוב בעיניכם', כלומר, תלמדו את הילדים שהעיניים יהיו טובות ושמורות...

טז. וכבר אמרו לפרש בדברי בלעם 'אלוקיהם של אלו שונא זימה' (סנהדרין קו.), שלכאורה הוא יתור לשון, והיה לו לומר 'אלוקיהם שונא זימה', מדוע האריך ואמר 'של אלו'. אלא, ביאור הדברים - הרי הוא אלוקיהם, של אלו השונאים את הזימה, כי מי ששונא את התיעוב, אומר הקב"ה אני הוא אלוקיו, וכמו שאיתא ב'ירושלמי' (ברכות א ה) אמר הקב"ה - אם אתה נותן לי את לבך ועיניך, הריני יודע שאתה שלי, ומי פתי לא ירצה להיות נמנה על 'אנשיו' של הבורא...

יז. כה רימז הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (כללי דאורייתא) בלישנא דקרא (שמואל א' טז ז) האדם יראה לעינים וה' יראה ללבב, כי הנה 'לבב' ר"ת לחם בגד בית, הן הן כל צרכיו של אדם, ור"ל אם האדם יראה לשמור על העינים אזי ה' יראה וידאג לו לכל צרכיו, ו'אין מחסור ליראיו'...

יח. בדרך הרמז פירש הרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע ('מאורן של ישראל' פורים אות א) בהא דאיתא בגמ' (מגילה טז.) שכאשר הגיע המן להרכיב את מרדכי היהודי ברחוב העיר ראה אותו כשהוא מלמד הלכות קמיצה, אמר המן 'אתא מלי קומצי קמחא דיכחו ודחי עשרה אלפי ככרי כספא דידי', כי מרדכי חשש שנגמר דינו למיתה על ידי המן, לכן

באר הפרשה - פרשת בלק

שמים' שבלבבם, וכל הנהגתם בקדושה וטהרה^ט. זאת של עפר יעקב של בחורי ישראל הכובשים את יצרם מי מנה - מי יוכל למנות חשיבותם וגדולתם (ושכרם) ומתגברים על תאוות ליבם^כ.

מיהר להנחיל לבני ישראל לדורות עולם את יסוד היהדות, ומה לימד אותם, הלכות קמיצה, שעניינה הוא שהכהן מכניס את כף ידו לתוך הכלי המלא סולת וקומץ משם מלוא קומצו, והוא העולה לזכרון לפני ה', ללמדנו כי מה שאדם 'קומץ' ואינו נראה מבחוץ הוא עיקר הנחת רוח לפני המקום, וזה כלל גדול בכל עבודת השי"ת, כי כשאדם קומץ ועוצם עיניו מראות ברע, ואין איש יודע אלא רק הקב"ה לבדו, או כשקומץ וסוגר את פיו מלדבר ברע ורק השי"ת הוא היודע ועד כמה 'מסירות נפש' השקיע וכמה נתייגע לכבוש את יצרו, באותה שעה עולה 'הקומץ' לנחת רוח לפניו שאמר ונעשה רצונו. ועל כך אמר המן מלי קומצי דיכדו דחי עשרה אלפי ככרי כספא דידי, כי שבירת היצר בדברים שנפשו של אדם מחמדתם היא זוחה כל שאר קטרוגי היצר.

יט. סיפר הרה"ח רבי חונה אדמקר זצ"ל שפעם טייל בעיר תל אביב יחד עם רבו הרה"ק ה'אמרי חיים' מוויז'ניץ זי"ע, לפתע עצר ה'אמרי חיים' ודפק במקלו על איזה בית, ואמר לו, לך נא ראה מי הוא הדר בבית זה, הלך רבי חונה לראות, בדרך חזירתו סיפר כי הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע דר שם. נענה ה'אמרי חיים' ואמר 'מה טובו אהלך יעקב' שני פירושים יש לה לתיבת אהל, מלשון אהל ודירה, עוד אפשר לבארו מלשון מור ואהלות - בשמים שיש בהם ריח טוב, וכלשון הכתוב (שם ו) 'כאהלים נטע ה', וכלומר שבית שהוא קדוש הרי עולה ממנו ריח קדושה.

סיפר הגה"ח רבי אליהו ראטה ז"ל, כי באחד מנדודיו של ה'אור החיים' הק' הגיע לעיירה שלא היו לו בה מכרים, משאל אודות 'אכסניה' עבורו שלחוהו בני העיר לבית פלוני אשר תושביו אנשים פשוטים אלא שהם מצוינים בהכנסת אורחים, ויהי בהיותו באותו בית, הכיר ה'אור החיים' שקדושה מיוחדת שורה על בני הבית, ואפילו קורות הבית נסוכים בחן מיוחד (אף שלא היה בהם לא פאר ולא הדר). חשב ה'אור החיים' שמא צדיקים נסתרים לפניו, אך משתהה על קנקנם ראה שאין כאן לא 'צדיק' ולא 'נסתר', מכיוון שכן, גברה פליאתו 'קדושה' זו על שום מה היא, החל ה'אור החיים' לחקור אותם האם הם זהירים באחת ממצות התורה באופן מיוחד, או שמא נסיון גדול בא לידם ועמדו בו בגבורה, ולא העלה מאומה בידו.

עד ששמע מהם כ'מסיחים לפי תומם' עובדא הקשורה ב'הכנסת אורחים' שלהם, כי פעם אחת נודמן לביתם אדם זקן וכבדוהו מאוד כפי הראוי, ומאז היה בא לביתם מזמן לזמן להיות 'אורחם', הלה היה נוהג בהם בכבוד ומעניק מתנות לכל המשפחה. באחת הפעמים, פנה הזקן ואמר להם, רואה אנכי שהנכם מקפידים לברך ברכת המזון בקול רם, לדעתי לא טוב הדבר אשר אתם עושים, שהרי הקב"ה 'עונה לחש' ולשם מה עליכם לזעוק ולצעוק את ברכותיכם, זאת ועוד, מי יודע אם אין האורחים מתביישים בראותם שאינם 'מחמירים' כמותכם, בני המשפחה נבוכו מתוכחתו, סברו וקיבלו. משראה הזקן שהם שומעים בקולו, הוציא מאמתחתו מתנות נוספות וחילק להם.

לאחר זמן מה הופיע הזקן, כדרכו מפקידה לפקידה, ואף הפעם הביא עמו מתנות. בליל שבת קודש כששבו מבית הכנסת והחלו לזמר 'שלום עליכם' בקול רם, גער בהם הזקן והזכיר להם את 'שיטתו' מפעם הקודמת, שהקב"ה שומע אף אם לא יזעקו בקול רעש גדול כל כך... והם שתקו וקיבלו את דבריו.

בפעם הבאה בא הזקן בערב פסח, וכששמח בעל הבית לקראתו והזמינו להיות אורחו התנה הזקן ואמר, אבוא לביתך בתנאי שאת 'ההגדה' יאמרו בהשקט ולא ברעש גדול, א"ל בעה"ב, לזה לא אסכים עד שאשאל את בני ביתי. נכנס ונמלך בדעתה, והיא השיבה לו, שתקתי כשעקר הלה 'ברכת המזון' מפיהם של ילדינו, מחלתי כשהשתיק את זמרת 'שלום עליכם' ממעוננו. אבל את הלילה הקדוש הזה לא אתן לו בשום אופן... ואעפ"י שאנחנו מהדרים אחר אורחים, מ"מ את הגבול הזה לא נעבור. מששמע הזקן את דבריה כעס וגער בהם - לחינם הענקתי לכם כל ה'מתנות' שנתתי לכם עד הלום, בראותי כעת שאינכם שומעים בקולי. נבהל האיש, כי היו אלו מתנות יקרות וכעת חשש שהזקן יבקש שיחזירם לו. אך היא אמרה לבעלה, מהר קח את כל מתנותיו והחזירם לו בטרם יתקדש החג. אין לי כל חפץ בהן, כשם שאין לי חפץ בו ובתוכחתו הפסולה. נענה ה'אור החיים' ואמר בהתרגשות, עתה ידעתי מהי ה'קדושה' החופפת עליכם ועל ביתכם, כי היה זה הס"מ שביקש לצנן את האמבטי... ולעקור את התמימות מבייתכם... כ. ואין כל מלאך ובריה יכולים לשער גודל השכר שיקבל האדם על כל 'מסירת נפש' בהתגברו על רצונותיו ותאוותיו, וכפי שאמר ה'בית אברהם' זי"ע בשם ה'ספר חרדים' על הפסוק בפרשתן (כג כג) 'כעת יאמר ליעקב ולישראל מה

אלא מבאר ה'שפתי צדיק', כי אדרבה, כהיום הננו במדרגה גבוהה יותר, כי דייקא עתה מתקבל לנחת רוח כל נדנוד עבודת קודש ביתר שאת משהיה בזמן שביהמ"ק קיים. ולא עוד אלא שכל כוונת המשכן היה שיעלה לנו בנקל לזכות לבחינת ישראל, ואם כן כהיום שרבו הנסיונות וכל מעט עבודת ה' עולה בקושי רב - הרי אנו בבחינת ישראל ע"י ההתגברות, ואדרבה אותה העבודה שבזמן בית המקדש היא בדרגא פחותה יותר ובבחי' יעקב לעומת חשיבות העבודה בדורות האחרונים^{כא}.

בפרשתן (כה ג), 'ויצמד ישראל לבעל פעור', ובכתבי הקודש נאמר (יהושע כב יז) 'עוון פעור אשר

כי עצום הוא - חשיבות העבודה בדור אחרון וחשיבותה הגדולה אצל השי"ת

בפרשתן (כד ה), 'מה טובו אוהליך יעקב משכנותיך ישראל', וברש"י, מה טובו אוהליך יעקב בזמן שבית המקדש היה קיים, ומשכנותיך ישראל היינו לאחר החורבן. הקשה הרה"ק ה'שפתי צדיק' זי"ע (אות מו) דלכאורה היה לו לומר להיפך, שהרי השם 'ישראל' מורה שהם עומדים במדרגה גבוהה, ואילו 'יעקב' מורה על דרגה פחותה יותר, ואם כן היה לו לומר 'אוהליך ישראל', כי בזמן 'אהלך' כלומר כשביהמ"ק קיים נקראים בשם ישראל, ואילו ב'משכנותיך' היה לו לומר 'יעקב', כי אחר החורבן הרי אנו בשפל המצב בסתר המדריוגה.

פעל א-ל' שהם מתפלאים איך ברגעא חדא מצליח בשר ודם בעוה"ז להעפיל ולהגיע עד לכסא הכבוד, אך הקב"ה עונה להם - 'א-ל', סוד הוא ביני ובין בני ישראל, כי רק הוא יתב"ש יודע צפונות לב האדם ונסיונותיו, וכמה יגיעה עלה לו להתגבר על טבעו.

ואין הדברים אמורים דייקא בעניין השכר הצפון לעולם הבא, אלא גם בעולם הזה הקב"ה משלם שכר טוב ליראיו. ומפורש כן בדברי הגר"א (משלי יג יט) בכתוב 'תַאֲוָה נְהִיָה תַעֲרַב לְנַפְשׁוֹ, וז"ל. נהיה הוא לשון נשבר והוא מלשון 'הָהָה עַל הָהָה' וגו' (יחזקאל ז כו), כלומר התאווה כאשר היא נשברת אח"כ היא תערב לנפש אף שבשעה שהייתה תאוותו מתגברת עליו והוא שובר אותה הוא מצטער מ"מ אח"כ היא תערב לנפש ונהנה מזה מאוד. ואמר לשון 'נהיה' כי כאשר האדם שובר תאוותו ורצונו מפני כבוד ה' בכדי לעשות רצונו הקב"ה עושה רצונו, כמו שאמרו (אבות ב ד) בטל רצונך מפני רצונך וכו', ולכן כתיב נהיה כלומר כאשר ישבר תאוותו 'תאוותו נהיה' - שהקב"ה יעשה רצונו. והדברים מפורשים במהרש"א (קידושין מ. וז"ל, אבל פירוש הכתוב, שהצדיקים הם עושי דברו של הקב"ה, על ידי כוחם וכבישת יצרם ואז הקב"ה גוזר לשמוע לו בקול דברו, כינוי דברו על הצדיק, דהיינו לשמוע תפילתו ולעשות לו נס להצילו מהמזיקים וכו', ולהצילו משאר כל דבר צרה. עכ"ל.

כא. נוראות כתב הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (ידי ישראל, חוקת), על הפסוק בריש פרשת חוקת, זאת חוקת התורה, וברש"י 'לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל לומר מה המצווה הזאת ומה טעם יש בה לפיכך כתב בה חוקה. והנה, חק הוא לשון מזוני, כמו שנאמר (משלי ל ח) 'הטריפני לחם חוקי', ואמרו חז"ל (זוהר חדש ח"ג ז): 'ישראל מפרנסין לאביהן שבשמים', ומזונו של הקב"ה כביכול - הוא התורה והמצוות והיינו כשהוא בא להם בקושי, בטרדות ונסיונות, וזהו לפי שהשטן ואוה"ע מונין את ישראל - שהשטן מביא עליהם טרדות ונסיונות שונים ומשונים - חדשים לבקרים עם רעיונות חדשים שלא שערום אבותינו, ובנ"י מתגברין עליו ועל נסיונותיו ועובדים את ה' בכל לב ונפש, זהו כביכול מזונותיו של הקב"ה - 'לפיכך כתב בה חוקה'.

הוסיף על זה ב'הגהות' שם (מתוך הגהות דבר"י פר' קדושים) בשם זקיני הרה"ק מקאזמיר זי"ע כי כלל זה שהזכרנו - 'ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים' הוא עד עצם היום הזה אף בדור שפל כמונו, ומי שאומר שהיום אינו כן חס ושלוש - הוא שוטה, כי צריך לידע שאנו קיום ה'חנות' של השי"ת, ובימים הקדמונים היה לו חנות גדול, והיה סוחר גדול, והיה לו פרנסה בריווח כביכול (והיינו בזמן שביהמ"ק היה קיים, והיה כהן בעבודתו ולוי בדוכנו, ואף לאחמ"כ עדיין היה העולם מלא בצדיקים), אבל גם היום אנחנו נותנים לו פרנסה, כי אם לא כן ממי הוא מתפרנס, וכי מבני ישמעאל ובני עשיו. רק העיקר לידע אז מען גיט איהם היינט גאר ווינציג צו לייזען (פי', שכהיום נותנים לו 'רווחים' קטנים מאד), אבל באמת גם היום אנו נותנים לו פרנסה - כי בשמים שוקלין לפי ערך הנשמה, לפי ערך הגלות, ולפי ערך הטרדה. אמור מעתה, כשנבוא לחשב באיזה גלות וטרדה אנו שרויים בה אז נבין עד כמה עולה חשיבותנו למעלה לאין ערוך כלל וכלל, שכאשר ה'רווחים' מועטים הרי יש לכל פרוטה ופרוטה חיבה עזה ויתירה, כי הם מחיים את נפשו, וכך כביכול פרנסתו של הקב"ה היא רק מאותם 'פרוטות' שלנו...

באר הפרשה - פרשת בלק

לעלות אל ראש הפסגה, ומוזה 'לא המהרנו עד היום הזה', מאפיקורסות הלז עדיין לא הטהרנו^{כב}.

אלא זה כלל ראשון בעבודת האדם, שיחשיב את עצמו, וידע כי כביכול הקב"ה יושב ומצפה שיעבוד אותו^{כג}, ואז יהא בכוחו להתגבר על כל הנסיונות. ואין מקום ל'ענוה' כלל, אלא יתחזק בגאוה דקדושה, וכמו שכתב היעב"ץ (בהקדמה לסידורו, סולם בית א-ל חווק ב עין א) וז"ל, ומאחר שכל תכלית האדם ללכת בדרכי ה' ולדבקה בו גם בזה ידמה לעליון, מה הוא הבורא ית' גאה גאות לבש וכו' כך אנו עם היותו שוכני בתי חומר יש לנו לילך אחר מידותיו ית' וכו'.

לא ראה עמל - עבודת ה' מתוך הרגשת תענוג ואושר
בפרשתן (כג כא), 'ולא ראה עמל בישראל', ופירש האור החיים הק' זי"ע^{כד} בהאי לישנא קדישא, גם נתכוון לומר, שהצדיקים הגם שעושים מצות וכל עסקם בתורה אינם מרגישים שיש להם עמל, על דרך

לא המהרנו עד היום הזה, ומבאר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (פנחס, ד"ה ענין פעור) כי דרך עבודתה הייתה להראות לאדם פחיתותו (כמבואר סנהדרין סד), ועי"ז להוריד את ערכו בעיניו עד לעפר, שיחשוב שאינו מן הראוי שפחות כמותו יעבוד את ה' הגדול והנורא, ודבר זה הינו המפריע הגדול ביותר לאדם בעבודת ה', כי על ידי שאינו מכיר ברום ערך חשיבות נשמתו הקדושה, ומחשב שאינו שווה כלום, עי"ז הוא נופל לתהום^{כז}.

ולבן אצל העבודה זרה המאוסה הזאת כתוב (תהלים קו כח) 'זיצמדו לבעל פעור' שבני ישראל נצמדו אליה בקירבה גדולה ועצומה, אך לענין קירבתם אל אבינו שבשמים אין כתוב כי אם 'ואתם הדבקים בה' אלוקיכם' (דברים ד), ודביקות היא קירבה פחותה מ'הצמדות' (סנהדרין סד. עיי"ש), כי המונע מבני ישראל ומרפה את קרבתם אל א-ל אלוקי הרוחות הוא מה שהם נצמדים לבעל פעור דהיינו שסוברים שאין ערכם שווה כל כך, והיא היא העי"ז הגרועה והמאוסה ביותר המונעת מהאדם

כב. וכך פירש הרה"ק המגיד מקאז'ניץ זי"ע (עבודת ישראל אבות א ט"ז) במה שאמרו 'עשה לך רב', שהוא מלשון גדולה כמו 'רב לכם בני לוי' (טז ז), שצריך האדם להגדיל את עצמו בענין זה, ולהחשיב את עצמו בעבודתו.

כג. בפרשתן (כד א), 'וירא בלעם כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל וגו' וישת אל המדבר פניו, וברש"י, 'אזכיר עוונותיהם והקללה תחול על הזכרת עוונותיהם', על כן השים פניו כנגד המדבר להזכיר החטא שעשו במדבר. וכן מצינו בכל הפרשה שניסה להיתלות בחטא זה או אחר, אלא שלא עלתה בידו כי 'לא הביט און ביעקב'. אמור מעתה, שאם ח"ו הייתה נקודת רע בישראל היה בידי הקללה כח לחול עליהם, מכאן נלמד שאם יש באדם 'נקודה טובה' בוודאי תחול עליה הברכה, וממנה יכול יהודי להתחדש כנשר נעוריו, שהרי מידה טובה מרובה, ומכאן ההוראה למעשה לכל אחד למצוא בעצמו חלק טוב, ומכוחו ישוב לצמוח מחדש.

מעין הדברים אמר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע בלשון הכתוב שבהפטרה (מיכה ו ה) 'מן השטים עד הגלגל', שטים לשון 'שטות', והיינו שמשטות קטנה התגלגלו עד להיכן שנפלו כי עבירה גוררת עבירה, ומעתה קל וחומר שמפעולה טובה אחת ומעשיית מצוה ניתן להתחזק ולעלות מעלות רמות כי מצוה גוררת מצוה.

כד. אף אם 'תכבד עליו העבודה', יזכור ממה ששנו חכמים (אבות ה ו) שעשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות ואחד מהם הוא 'פי האתון', שכל תכליתו היתה למנוע מבלעם לילך לקלל את ישראל, ומכאן למדנו שכבר מששת ימי בראשית הוכן סיוע ועזר אלוקי בכדי שיוכל לעמוד כנגד יצרו הרע, ואם לבלעם הרשע כן, קל וחומר בן בנו של קל וחומר כמה דרכי עזרה והצלה מוכנים עבור כל יהודי ויהודי.

ואל תאמר חלוש אנכי ואין בי כח להתחזק, אלא הט אזנך למה שאמר הרה"ק ה'חווה מלובלין' זי"ע (זאת זכרון) בשם הרה"ק המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע לפרש בלשון הכתוב בפרשתן (כג כד) 'הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא', שהנה גבורת ה'ארי' שהוא זכר יתירה היא מגבורת ה'לביא', ומעתה יש לומר כי זה שאינו חזק כ"כ ואעפ"כ קם ומתחזק כ'לביא' אזי מן השמים יוסיפו לו כוחות הרבה עד שיתנשא כ'ארי', שהבא לטהר מסייעין לו.

כה. אגב דאדכרינן שמיה קדישא של האור החיים הק' זי"ע נביא כאן מילין יקירין בסגולת הלימוד בספר האוה"ח הק' לרגל יומא דהילולא קדישא דיליה שיחול ביום שלישי ט"ו תמוז, וכנודע מאז ומקדם שהוא מועיל לכל הענינים, ברוחניות ובגשמיות, בבני חיי ומזוני רויחי, וכן יהי רצון שזכותו הגדולה תעמוד לכל בית ישראל להיושע בכל מילי דמיטב.

באר הפרשה - פרשת בלק

ג.

ברוח - כשהזכירו בפני הרה"ק רבי יעקב יוסף מסקווירא זי"ע בחור שהחל לרדת מדרך הישר ל"ע, היה מורה ללמוד עמו בספר ה'אור החיים' (כל קטע בספר הקדוש, ולא דווקא בענייני מוסר).

מי לנו גדול מהגאון רבי מאיר אריק זצוק"ל שקבע בכל שבוע ללמוד את פירושו של ה'אור החיים' על הפרשה מרישא ועד גמירא, והעיד על עצמו שבפעם הראשונה שגמר ללמוד את דברי ה'אור החיים' מידי שבוע בשבוע הרגיש שנהפך ל'איש אחר' (הובא בהמאיר לעולם עמוד נג).

ב'בני' - סיפר הגה"צ רבי בנימין מנדלזון זצ"ל רבה של קוממיות, שבהלוותו של הגה"צ רבי דוד שפארבער מבראשוב זצ"ל בעל ה'אפרקסתא דעניא', התלווה אל הרה"ק ה'לב שמחה' זי"ע, ובדרך הילוכו סיפר לרבי, שהמנוח לא היו לו רבות בשנים זרע של קיימא, ובצר לו פנה אל רבו הרה"ק ה'אמרי יוסף' מספינקא זי"ע, ויורה הרה"ק ללמוד איזה קטע מסויים בספה"ק אור החיים כסגולה לזרע של קיימא, ואכן במשך זמן קיים את אשר נצטווה עד שנושע, ובערוב ימיו נאבד מזכרונו איזה קטע ציווה ה'אמרי יוסף' ללמוד, ואינו מצליח להיזכר. נענה הלב שמחה ואמר, באמת, כל קטע וקטע בספר קדוש זה מסוגל לבנים, אחר של'אור החיים' בעצמו לא היו צאצאים והכניס את כל כח המוליד שלו בספרו זה, על כן מסוגל הספר לפעול בנים עוסקים בתורה ובמצוות (וכע"ז איתא באמרי פנחס מהרה"ק מקאריץ זי"ע).

הגה"צ רבי הלל שלעזינגער זצ"ל ל"ע לא נתברך בפרי בטן זמן רב אחר נישואיו, והלך לדרוש ברופא גדול ומלומד ביותר. אמר לו הרופא, רבי יהודי, כאשר יצמחו עשבים על כף ידי יהיו לך ילדים, כאומר לו התייאש נא, וחבל על הכוחות שהינכם משקיעים בזה, כי תמו כל הסיכויים, רבי הלל לא התמהמה ושם פעמיו מיד אל ציונו של ה'אור החיים' הקדוש אשר בשיפולי הר הזיתים, ושם קיבל על עצמו בדמעות שלישי ללמוד בכל שבוע מספרו הבהיר, וראה זה פלא - כעבור שנה חבק בין זרועותיו את בתו הבכורה, וזכה להקים דור ישרים מבורך בחתנין רבנן, אחד מהם היה הגה"צ רבי משה הלבערשטאם זצ"ל חבר ה'בד"ץ העדה החרדית בעיר הקודש, וכן הגאון הגדול ר' סנדר פריינד זצ"ל והגאון הגדול ר' משה נחום שפירא זצ"ל.

בהיות בתו הרבנית הלבערשטאם כבת תשע פשטה אז בעיה"ק ירושלים מחלת ה'דיפטעריא', מחלה זו רבים חללים הפילה, ובכיתתה עצמה הלכו אז לעולמם ג' מחברותיה, ויהי היום וביקרה הילדה אצל הרופא מסיבת הצטננות, ובבדיקת הרופא הבחין בה סימני ה'דיפטעריא' ל"ע, וגמר בנפשו בלא אומר ודברים להכניסה כך - ללא שום הכנה, אל חדר הניתוח ע"מ לנתחה ולנסות להצילה מלהבה של מגיפה זו. באותו זמן רץ אביה ר' הלל לשיבתו של המהרי"ץ דושינסקיא זצוק"ל להזכירה לפניו לטובה ולברכה (והמהרי"ץ שהיה באמצע מסירת שיעור לתלמידים הפסיק השיעור ואמר תהילים עם תלמידיו - דבר אשר לא עשה מעולם, ורק כאן יצא מגדרו לגודל סכנת חייה ופיקוח נפשה). כן הבטיח ר' הלל שכשיעזור ה' ותקום ממיטת חוליה ותתהלך בחוץ שלא על משענתה, יביא את בתו להדליק נר בביהכ"ס של ה'אור החיים' הק' אשר ניצב ב'עיר העתיקה' (ענין זה של הדלקת הנר בביהכ"ס של ה'אור החיים' הק' היה ידוע בירושלים כסגולה נפלאה לכל הישועות), וכמו כן ידליק הוא בעצמו נר בכל עש"ק קודם כניסת השבת לטובת נשמת ה'אור החיים' הק'. ואכן, אחר הניתוח קמה הבת ושבה לבריאותה ואיתנה הראשון. פשיטא ואין צריך לומר שקיימו את ההבטחה הנ"ל.

ב'חיי' - ידוע מה שנכתב ב'אמרי פנחס' (שער התורה קל"ג) פעם אחת חלה בנו של הרב ז"ל, וקיבל על עצמו ללמוד בכל יום דף מ'אור החיים' בחומשים הגדולים דק' שקלאב.

וכה אמר הרה"ק רבי אברהם אלימלך מקארלין שהלימוד בספר אור החיים הק' הוא סגולה להנצל ממחלות זמננו (ומי יאמר שסגולה זו אינה נצרכת...)

מעשה שהיה בשנת תשע"ג, בראש ישיבה חשוב בארץ הקודש, שאיבד את ראייתו, משפנה אל חכמי הרפואה אמרו לו שמאור עיניו כבר לא ישוב אליו לעולמים, ביום ההילולא של האור החיים הקדוש, ביקש מתלמידיו שיעלוהו על הציון הקדוש, ואכן עשה את כל הדרך הקשה מאד (למי שחשכו עיניו בהר הזיתים) עדי הגיעו לציון הקדוש, שם קיבל על עצמו ללמוד בכל יום ויום מהספר הקדוש, ויהי לאחר כמה ימים שב להיבדק בבית החולים, וראה זה פלא, הרופא ראה במוחו שהחלק שבמוח הממונה על הראיה חזר לפעול כראוי, וממילא כדאי לערוך לו ניתוח להחזיר ראייתו, וכך הוה - הלה רואה היום בעיניו... זהו סיפור אחד מני אלפי אלפים.

שמעו נא רבותי למעשה נורא המראה לנו כוחה של 'קבלה' טובה, ובייחוד בזכות שיעור יומי בספר 'אור החיים' הקדוש, כפי ששמענו מבעל המעשה, מה שאירע לפני כמה שנים עם אחיו, אברך חשוב משכמו ומעלה מתמיד מופלא, בחודש תמוז שנת תשע"ט נחלשה ראייתו ל"ע בשתי עיניו באופן נורא מאד, עד שבעת הלימוד בכולל

באר הפרשה - פרשת בלק

אומרו (תהלים עג טז) 'עמל היא בעיני', אלא אדרבא חידוש נפלא כתב הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע (לך באדם המרויח ובאדם המשתעשע בשעשועים לרוב לך ד"ה ויאמר ה') במה שאמר בלעם 'מה טובו חשקם בתורה, עב"ל'. אהליך יעקב משכנותיך ישראל' (כר ה), ונודע שהיה

הוצרך לשבת כשהגמרא צמודה לעיניו, (לאחר זמן גרע מצבו וכבר הוכרח ללמוד עם מגדלת אלקטרונית מיוחדת - עלעקטרישע פארגרעסערונג גלאז, ובשבת בלית ברירה אמר רק תהילים). והחל להתרוצץ מרופא לרופא, הללו גילו שיש לו קטרקט (cataract) בשתי עיניו, אבל חששו מלטפל בזה, כי היה לו גם בצקת (swelling), ולטענתם הוצרך לחקור בבדיקות מקיפות לדעת מה זה ומה מקורו. בני המשפחה כולה הזעיקו את כל ה'עסקנים' ואת כל בתי החולים, הן כאן בארה"ק וגם בחו"ל, וכולם 'פה אחד' - האברך חלה במחלה נדירה שאין להם כל דרך לתקן ח"ו, רק זאת יש בידם לפעול שעכ"פ לא יתקלקל יותר, ע"י דיאטות וויטמינים (vitamins) שונים.

ויהי מקץ שנתיים ימים, ביום ט"ו לחודש תמוז תשפ"א יומא דהילולא של ה'אור החיים' הקדוש, ישב אחיו - 'מספר העובדא' בסעודת הילולא לכבוד האור החיים, ונזכר שהיום יום הולדתו של אחיו הנ"ל (אשר גם נקרא בשם 'חיים' כבעל הילולא), וחשב שבוודאי יהיה לו האור החיים למליץ יושר לרפואה, על כן קיבל על עצמו ללמוד בכל יום בספר אור החיים הקדוש, אבל היצר הערים עליו קשיים, ולא קיים ממש את הקבלה, בהגיע ארבעים יום לפני ר"ה (כ' מנ"א) החליט למסור 'שיעור' יומי בספר אור החיים בקו טלפון של בני המשפחה, וכך עמד היטב בקיום הקבלה (כי אם שכח ביום אחד למסור השיעור הזכירוהו כל בני המשפחה אודות השיעור).

הלה ממשיך לספר, כמובן שהיצר הרע התערב לקראת סוף הארבעים יום, הקו התחיל לעשות בעיות משונות (לדוגמא, שאי אפשר היה לדבר או לשמוע יותר מחצי דקה וכו'), אבל הוא החליט להלחם אתו ופתח קו חדש מיוחד ללימוד אור החיים, והחליט להמשיך בלימוד השיעור יותר מארבעים יום ללא קצבת זמן.

וכאן הוא בא לפרט מהותו של נס, כי באמצע אלול (לקראת סוף מ' יום הראשונים) החלו לראות קצת שינויים לטובה בבדיקות הדם, כמו"כ בסוף חודש תשרי בחסדי ד' הוחלט ע"י מנהל מחלקת עיניים ביה"ח לעשות הניתוח קטרקט מתוך תקווה שאולי תחול הטבה במצב הראיה, הגם שבמשך שנתיים לא רצו להחליט על צעד כזה,

ביום י"ד כסלו תשפ"ב (- יומיים אחר יומא דהילולא של הרה"ק ה'ב' עין' זי"ע שבו נתנו 'תיקון' וערכו סעודת הילולא לרפואתו) ישבו עסקני המשפחה עם המנתח בטרם הניתוח, והלה הראה להם 2 צילומים, א. הצילום מלפני חודש וחצי (סוף תשרי כנ"ל), ב. הצילום שערך עכשיו, בה נראה שהבצקת נעלמה כמעט לגמרי, ויהי לפלא... ואף הרופא הגדול אמר שאינו יכול להסביר פשר הדבר, והראה באצבעו כלפי מעלה...

ואכן בנר ג' דחנוכה ערכו את הניתוח להסיר את הקטרקט, ולמחרת הורידו לו את התחבושת, ונתקיים בו בחוש 'ברוך פוקח עיוורים', אם עד אותו היום לא הועילו לו 'בתי עיניים' (משקפיים) הרי מעכשיו אינו צריך להם...

וראו בעיניהם, איך ש'כל' הרופאים והפרופסורים בארץ הקודש ובחוץ לארץ אומרים פה אחד אין מה לעשות ובמה לעזור לו, לעומתם יש 'אחד יחיד ומיוחד' אשר לו הכח והממשלה בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצונו. וגם כשהמצב נראה לאחרי יאוש הרי אב לנו בשמים ממעל...

ולסימנא מילתא, בדקו ומצאו שהגיעו למניין 130 שיעורים בספר הק' אור החיים (מארבעים יום קודם ר"ה), והוא גימטריא עין, ולכן קיבלו על עצמם ללמוד עוד 130 ימים להודות ולהלל ולזכות לישועת ה' בשלמות גם בעין השנייה. אכן בחודש אדר א', ביום השיעור מספר 212 כמנין 'רואה' (וכמנין 'אורה') הזמינו אותו לניתוח על העין השנייה ובחסדי ד' ליהודים היתה אורה ושמחה, והוא מהלך היום כאחד האדם.

ו'במזוני' - כה היה מעשה שהייתי עד לו, שנסעו קבוצת אברכים על ציונו הקדוש ביום מן הימים, ושם דיברו אודות הסגולה לקבל ע"ע להגות בספרו הקדוש, שע"ז ניתן לפעול ישועות גדולות ונצורות עד אין חקר, למחרת היום התקשר אחד האברכים שהיה שם, וסיפר שהוא 'מוכר ספרים', ולאחרונה נשאר בידו מאות ספרים שלא מצא להם קונים ונגרם לו הפסד ממון רב, ובין הספרים היו גם מאתיים וחמישים ספרי 'אור החיים הקדוש', אתמול בלילה קיבל הלה על עצמו ללמוד בקביעות בספר הקדוש, והיום בבוקרו של יום פנה אליו סוחר ספרים שצריך הוא לספרים רבים, וראשונה הוא נצרך לכמאתיים וחמישים ספרי אור החיים הקדוש הנ"ל.

כו. נודע בשערים מה שאמר המגיד מדובנא לבאר מה שנאמר (ישעיה מג כב) 'ולא אותי קראת יעקב כי יגעת בי ישראל', במשל למה הדבר דומה, לעשיר שהגיע לעיר הגדולה לצורך עסקיו, בדרכו נשא עמו חבילה אחת בה

לפי דעתו השפלה אין לך קללה גדולה מזו, אך ויהפוך ה' לך את הקללה לברכה, שהקב"ה שינה טבעם של בני ישראל מטבע אומות העולם, אשר להם חומר גם ועבור והינם רודפים אחר הנאות פחותות ומאוסות, אכן בני ישראל טבעם נוטה לטוב, והטובה הגדולה ביותר ואושר החיים הוא להיות מיושבי בית המדרש, ולעשות רצונו יתברך בלבב שלם^{כז}, ואהליך יעקב הינם מה טובו ולא להיפך ח"ו^{כח}...

ברעתו של בלעם לקללם אלא ש'ויהפוך ה' אלוקיך לך את הקללה לברכה' (דברים נג ו), וכמו שאמרו חז"ל (סנהדרין קה:): מברכתו של אותו רשע אתה למד מה היה בלבבו, וכפשוטו אמרו חז"ל שם 'ביקש לומר שלא יהו להם בתי כנסיות ובתי מדרשות', והפך הקב"ה שיאמר 'מה טובו' וגו', אכן ה'תפארת שלמה' מבאר עוד, שבלעם רצה לקללם שישבו באהלי תורה, בבתי כנסיות ובבתי מדרשות... ולא ישיגו תאוות עוה"ז, כי

הניח את כספו ושאר כליו, כאשר הגיע למחוז חפצו פנה לעבר האכסניא והשאיר חבילתו בידי נער משרת שישאנה ויביאנה לחדרו, שהרי אין זה לפי כבודו לטרוח בנשיאת משאות, אחר כמה דקות הקיש ה'סבל' על הדלת והכניס את החבילה כשפניו אדומות ונוטף נהרות נהרות זיעה לגודל הטרחה ונשיאת המשא. מיד החל העשיר לזעוק לא את חבילתי הבאת הנה - מדוע החלפת וגנבת את חבילתי... אמר לו הנער כשהוא פגוע קשות, וכי לא די שאינך מכיר לי טובה על עבודתי הקשה עוד תוסיף להעליל עלי עלילות שווא שגנב אנוכי, והלא עדיין לא פתחת את החבילה ולא ראית מה נעשה בה. השיב לו הגביר, אדרבה היא הנותנת, בראותי את גודל הטרחה שהנך מתאמץ מיד הבנתי שאין בידיך את החבילה הנכונה, שהרי באמתחתי היו כסף וזהב ויהלומים, ששווים מרובה ומשאם קל... כיו"ב הוכיח הקב"ה את ישראל 'ולא אותי קראת יעקב כי יגעת בי ישראל', שהתורה והמצוות אינם מכבידים על המקיימים אותם, ואם יגעת בי ישראל - שקשה עליכם העבודה וקיום המצוות שמע מינה שלא אותי קראת יעקב, שאין כוונתכם לעשות נחת רוח לפני, שאם כן לא הייתם יגעים וחסרי כח (ידוע שהרה"ק מקצק זי"ע קילס מאוד פירוש זה, ואמר שהוא נאמר ברוח הקודש).

כז. פעם כינס הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע כמה עשירים ובעלי ממון והתרימם עבור ישיבתו הקדושה בראדין, והאריך בפניהם בגודל הזכות שיש לעולם הבא לתומכי התורה. לאחר שיחתו ניגש אליו אחד מהגבירים שהייתה עשירותו מרובה מחכמתו ואמר לו, אם כה גדולה היא זכות החזקת לומדי התורה, אולי יצטרף מע"כ עמי בעסקי כסף וזהב ויתעשר, וכך יזכה אף מע"כ לקחת חלק בהחזקת תורה. נענה החפץ חיים זי"ע ואמר לו, דע לך שזה התומך תורה הרי הוא נהנה אך ורק לעולם הבא. אך הלומד תורה הרי הוא נהנה הנאה מרובה אף בעולם הזה, הנאה שאין לה אח ורע, ואינני מוכן לוותר על הנאה זאת.

עפ"י אלו הדברים ביאר לו החפץ חיים את מאמרם של חז"ל עה"פ (דברים לג יח) 'שמח זבולון בצאתך ויששכר באהלך' שמח זבולון בצאתך מן העולם (הובא באלשיך, ובעוד). ולכאורה נראה להיפך, כי זבולון אשר לחוף ימים ישכון הוא הוא הנהנה מן העולם הזה מלא חפניו, ואילו יששכר נהנה רק בצאתו מן העולם. עפ"י האמור יתיישב היטב, שאכן ליששכר היושב באהלי התורה יש גם הנאת עולם הזה, והרי הוא שרוי במנוחת הנפש וקורת רוח שאין להשיגה בשכל הגשמי. ואילו 'זבולון' היינו התומך תורה, הוא הנהנה רק ביציאתו מן העולם בעולם הבא. כי איתא שבעולם העליון מלמדים את התומך תורה את כל מה שה'יששכר' שותפו למד בהיותו בזה העולם. נמצא שכל הנאתו בעולם הבא היא הנאתו של התלמיד חכם בהאי עלמא כי החכם נהנה כבר בזה העולם כבגן עדן.

אחד מעשירי עולם מאחינו בני ישראל אמר לי פעם, בימי בחרותי כשלמדתי בישיבה לא הייתי מגדולי המתמידים, מפעם לפעם היה ה'משגיח' מטיפני מוסר ואומר, דע בני, כתיב במשנה (אבות ו ד) 'כך היא דרכה של תורה... ובתורה אתה עמל אשריך בעולם הזה', אם רצונך לחיות 'חיים טובים' בעולם הזה - עסוק בתורה בהתמדה גדולה, בכל עת שמעי דברים אלו מפיו הייתי ממלא פי שחוק - וחשבתי לעצמי בשלמא אם היה מעורר אותי שכשאלמד אזכה ל'חיים טובים' בעולם הבא ניחא, אך מה קשר העניינים בין לימוד התורה ל'עולם הזה'... כהיום הזה - משעברו שנים רבות מני אז, וכבר נעשיתי לאחד מעשירי תבל, מאומה אינני חסר מבית ומחוץ, הוני נאמד באלפי ריבי רבבות, ואף הקמתי דור ישרים מבורך אשר כולם יראים ושלמים, דייקא כעת הנני רואה כמה צדקו דברי ה'משגיח', ש'חיים טובים' בהאי עלמא קשורים ומצומדים ללימוד התורה, כי אני שאינני 'בן תורה' - הרי בקומי ובשכבי, בלכתי ושובי, איני רואה מאומה לנגד עיני זולתי 'דאלער' (דולה), אפילו כשמביט אנכי על צאצאי הרי ה'דאלער' חוצץ ביני

באר הפרשה - פרשת בלק

ולזה האיש המתלונן שאינו מוצא טעם ותענוג בעשיית המצוות ולימוד התורה, הרי העצה היעוצה היא, מלבד ריבוי התפילות לבורא עולם 'והערב נא את דברי תורתך בפנינו', 'ונשמח בדברי תלמוד תורתך ובמצוותיך לעולם ועד', אזי יתבונן בגודל הזכות שיש לו לבשר ודם קרוין מחומר לעשות נחת רוח לבורא

עולם מלך מלכי המלכים, וידועה זו ודאי תביא לו גיל ורנן ושמחה עצומה על שהוא זוכה להניח כתר לראש המלך, ותענוג עצום בעצם עשיית רצונו ית' כ"ט.

ויהי"ר שנזכה לעשות נח"ר לבורא יתב"ש בעבודתנו, ויריק עלינו ממעל שפע ברכות טוב לאויש"מ, בביאת גואל צדק'.

ובינם, כל היום 'דאלער, דאלער', ואף כל הכבוד שמכבדים אותי בכל מקום יודע אני שתחת כל זה מסתתר לו ה'דאלער', ולאידך, בכל עת אשר אנכי נכנס ובא לבית המדרש ורואה צורבים העמלים בתורה, עם כל החיות והשמחה, והינם מלאים מתיקות ושמחת חיים, מתמלא אני בקנאה גדולה, ותדע עד היכן הדברים מגיעים, מוכן אני לתת 'חצי המלכות' - מחצית מרכושי הרב, לכל מי שיתן לי את ההנאה הרבה שהנני רואה על פניהם של האברכים בעת לימודם.

כח. הנה איתא במסכת מנחות (כ"ט): ומפני מה נברא העולם הזה בה"י מפני שדומה לאכסדרה שכל הרוצה לצאת יצא. ופירש"י שם הרוצה לצאת לתרבות רעה יוצא. הקשה הגר"ח קרייזווירט זצ"ל הלא תרבות רעה היא היא החיים בעוה"ז על כל שלל תענוגותיו הנאותיו, ואיך אמרו על זה שהוא נחשב כיציאה מהעולם הזה - והרי זה ה'כניסה' לעוה"ז... אלא ביאורו, שהיוצא לתרבות רעה לא רק את העוה"ב איבד, אלא שגם מהעוה"ז יצא, כי גם בו אין לו כלום... וכלשון קדשו של הגר"א זיע"א באגרתו 'עלים לתרופה', והעולם דומה לשותה מים מלוחים ידמה לו שמרוה וצמא יותר.

כט. ועלינו לדעת כי המקיים את המצוות מתוך צער והרגשה תמידית שהוא 'מפסיד' הרי יקשה עליו לעמוד בנסיונות החיים, וקרוב הדבר להפסד, ואילו זה שמרגיש רווח ותענוג בכל עת ששומע ליוצרו ואינו הולך בעצת יצרו הרע - יקל מעליו קושי העבודה.

סיפר יהודי אחד שקרובו היה מאושפז בבית החולים בארה"ב והיה עמו לעזור לו, וחשב לעצמו, אם הביאה אותי ההשגחה עד הנה מוטב שאוסיף לקיים מצוות ביקור חולים עם עוד מאחינו בני ישראל הנמצאים כאן, וחיפש האם יש שם עוד יהודים, ואכן ראה יהודי מבוגר המוטל במיטה ומחובר ל'צינורות' בפניו וכל גופו רח"ל... ואמר לו הלה, יודע אני היטב את מצבי שהנני עומד לעזוב את עלמא הדין ל"ע, אך איני מתיירא כלל לעלות לעולם העליון ולהתייצב בפני ב"ד של מעלה, וסיפר לו כי עבר את מאורעות המלחמה ומשם נתגלגל לארה"ב, ובנה ביתו ואף נולדו לו ילדים, אלא שלדאבון ליבו כל בני המשפחה 'ירדו' וחדלו מלשמור תורה ומצוות ואף השאירוהו בודד בעולם, ומאחר שהיה 'רווק הדר בכרך של רומי' נקל לשער את הנסיונות שעברו עליו... יום אחד התבונן לעצמו בגודל מעלת העמידה בנסיונות, וכיצד יקבל שכר טוב על כל התגברות והתגברות, ובכדי להמחיש לעצמו היטב צייר במוחו כיצד מקבל חמש דולר על שעבר ברחוב פלוני ונזהר על עיניו, לעומת זאת אם ישמור עיניו ברחוב גדול יותר אזי יקבל עשר דולר, ואם יתגבר כארי בלכתו ברחוב הראשי הרי 'הרוויח' עשרים דולר, הכל כפי הקושי... וכך חי ברגשות קודש אלו במשך תקופה, כשבכל לילה בשכבו על משכבו היה מחשב 'חשבונו של עולם' כמה הרוויח היום... כך וכך... וכן מתקופה לתקופה חישב כמה הרווחתי בתקופה האחרונה, כך וכך כבר שווה רכושי, כשהוא 'משתכר' ומרוויח אלפי דולרים המצטברים לחשבונו... לא עברו ימים רבים והחל להרגיש טעם נפלא בעשיית המצוות וקיום רצון ה' וכולו מתמלא ביראת שמים טהורה, עד שעתה 'לעת מצוא' - זו מיתה מרגיש שעוזב את העולם נקי בלא חטא...

כיוצא בדבר סיפר אחד שהסיע תלמיד חכם חשוב וירא שמים מרבים, ובאמצע הנסיעה הוצרך הלה לירד במקום שיש בו נסיונות לרוב... והלך ברוגע מבלי הביט ימין ושמאל... כשחזר אל הרכב לא התאפק הנהג ושאלו, ילמדנו רבינו כיצד הצלחת לשמור עיניך במקום מסוכן זה, השיב לו, כי הנה מטבע הבריות בהגיעם לידי נסיון שמירת עיניים הם חושבים 'מי יודע מה הפסדת'... אלא שיודעים שצריך 'להקריב' למען שמו ית', אך דא עקא, שפעמים נקל לו להקריב ופעמים שקשה לו... אני לעומת זאת הולך ברחוב כשעיניי מושפלות למטה, ובכל העת אני חושב לעצמי ב"ה הרווחתי עכשיו, עוד פסיעה - עוד רווח, ובכל הזמן הנני אוגר וצובר רווחים בלי סוף... על כן נקל לי לשמור עיניי, כי מי פתי ולא ירצה להרוויח...

[פשיטא ואין צריך לומר, כי הדרך המובחרת ביותר היא שלא לילך כלל באותם מקומות מסוכנים, וכדאיתא בגמ' (ב"ב נז:) שההולך ברחוב ושומר את עיניו אך היה יכול לילך בדרך אחרת שאין בה נסיון כזה - נקרא רשע, אך הדברים אמורים במקום שאין ברירה ומוכרח ללכת, שישים אל ליבו כמה הוא מרוויח ברוחניות ובגשמיות בכל פעם שעושה רצון ה', ואל יחשוב ש'מפסיד', כי באמת אינו מפסיד כלום...]

זאת ועוד, כבר כתב ה'מנורת המאור' (פ"ה) שהדרך הנכונה לחנך את בניו שילכו בדרכי התורה והמצוות הוא על ידי שיעשה אותם בשמחה ובחשק, שעי"ז גם הבנים ירצו להדמות לאביהם, לעומת זאת אם עושה את המצוות בהכרח אזי לא יהיה לבניו שום חשק ורצון לנהוג כמותו 'ולסבול' אף הם. ובזה מפרש מה שנאמר (תהילים קיט קיא) 'נחלתי עדותיך לעולם כי ששון ליבי המה', שהרוצה להנחיל עדות ה' לבניו אחריו הרי זה דווקא באופן ש'ששון ליבי המה', שששון הוא על אמרות ה' ועושה אותם בנועם וברצון.

כעי"ז ביארו במאמר חז"ל (חגיגה טו:) 'אם הרב דומה למלאך ה' צבא-ות יבקשו תורה מפיהו' כי הדמיון למלאך ה' הוא בכך שהמלאכים אומרים שירה והם מלאים בשמחה וגיל, והרב המלמד תורה צריך להדמות בענין זה למלאכים, להיות תמיד בשמחה, כי ע"י השמחה והתלהבות יכנסו הדברים ללב התלמידים והבנים.

סיפר הגאון רבי יונתן אָבֶר שליט"א חתנו של המשגיח הגה"צ רבי דוב יפה זצ"ל, אשר לפני שנים רבות, בהיותו אברך צעיר אחר נישואיו, התפלל פעם אחת את 'פסוקי דזמרה' של יום השב"ק בחדר קטן בצידי היכל ביהכ"נ, בעודו שווה שם נכנסו לחדר שני ילדים בני חמש - שש שנים, הוציאו גמרות מארון הספרים, פתחו הספרים והחלו 'ללמוד' בצוותא, והגם שמחמת גילם הקטן עדיין לא ידעו צורת אות וכל שכן לקרוא לשון ארמי שבגמ', אך עשו עצמם כאילו קוראים בפנים, ושמע כיצד אחד אומר לחברו בניגון של גמרא אסור אסור אסור... 'השיב' השני, אסור אסור אסור... חזר הילד הראשון ו'שאל' בניגון, אבל אסור אסור אסור... ו'תירץ' השני שוב, אסור אסור אסור... אחר התפילה הלך לסעוד סעודת שבת בבית חותנו 'המשגיח' וסיפר לו כל אותו 'משא ומתן'... נחרד רבי דוב עד עמקי נשמתו, ואמר לו בסערה, הגידה לי מי הם הילדים, ותיכף ומיד - עוד בטרם אקדש על הכוס - אלך לדבר עם ההורים, ניסו בני הבית להרגיעו ולא עלתה בידם, עד שאמרה לו הרבנית, שאם ילך עתה יגדיל בזה את הבהלה... ולבסוף נעתר להמתין מלדבר עם ההורים עד לזמן מאחר יותר בו ביום. אחר הסעודה שאל את חותנו, על מה הרעש הגדול הזה ומדוע יצא כה מגדרו, השיב לו רבי דוב, ילד ששומע וקולט מבית הוריו כי כל דברי התורה אינם אלא אסור אסור אסור מובטח שיצא לתרבות רעה... אלא צריך להטעים אותם מנועם מתיקות התורה והמצוות שהם נחמדים מזהב ומפז רב, להחדיר בהם את ה'אשרינו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו ומה יפה ירושתנו', את האושר הגדול בעשיית רצון השי"ת, עד שמעצמם יצמיחו השתוקקות ומשיכה לזכות לקיים את מצוות ה', וחלילה לנו מלתת להם את ההרגשה עד כמה קשה להיות שומר תורה ומצוות, ומסיים בעל המעשה את סיפורו, כי סופו של דבר, האב לא אבה שמוע את מה שמדברים אליו, ולבסוף אכן לדאבון לב אותם ילדים אכן פרקו מעליהם עול תורה ומצוות לאחר שגדלו...

ובאמת מצוי הדבר דווקא לגודל יראת ה' והחרדה שבווערת בהם שמא יעשו דבר אשר לא ציווה ה', אך אינם משכילים להראות את גודל שמחתם בקיום כל מצווה ומצווה, ואת התענוג הנפלא אשר המה מרגישים כשהם יושבים בבית ה' ושקועים בלימוד התורה המתוקה מדבש ונופת צופים.

ל. הנה אחד מעיקרי האמונה הוא 'אני מאמין באמונה שלימה בביאת המשיח, ואעפ"י שיתמהמה עכ"ז אחכה לו', וביאר הרה"ק ה'שפע חיים' זי"ע במשל למי שיש לו דרך ארוכה להלך, ויצא על אם הדרך, וכבר הלך עשרות ומאות פרסאות, שבוודאי אינו מתייאש מהגיע למחוז חפצו, כי אדרבה, לפי ריבוי הדרך שכבר הלך בה, יודע הוא שקרוב הוא יותר למחוז חפצו ותכלית דרכו, כך גם כאן, כפי רוב שהתמהמה המשיח מלבוא, וכפי ריבוי הדרך שכבר הננו מהלכים בגלות הארוכה, עם כל זה - עם כל הדרך הארוכה הזאת יודעים אנו שקרובים אנו להגיע למחוז חפצנו.

במשך שעה ארוכה היינו אנחנו, ההורים, מטפלים לו מוסר על חוסר הזהירות שלו, וללא ספק שהיינו מביאים לכך 'ראיות' רבות מהעבר, ומזכירים לו עונות ראשונים, ודואגים שייזכר שגם בשבוע שעבר, וגם לפני שבועיים ושלשה, הוא לא גילה זהירות מספקת, ולכן קרה כך וכך.

סביר להניח שדבר זה היה מתרחש כמעט בכל בית, והצעות על הבן הקטן היו בלתי נמנעות. לא כך?

ויבוא השואל וישאל: כיצד אנחנו יכולים לתבוע מילדנו זה, את מה שאין אנחנו תובעים מעצמנו?! האם הילד הקטן צריך להיות יותר זהיר מאמא שלו, שנתקלה בעגלה ושברה את הכלים?! מה ההגיון בכך שאנחנו מוכנים לצעוק על הבן, ולגבינו - מסתפקים ב'כפרת עוונות'?! האין זו עוולה הזועקת לשמי שמים!?

אין זאת אלא שאנחנו דורשים מילדינו דברים שאין בכוחם לעשות! כל אבא ואמא רוצים שהילד שלהם יגלם את דמות ה'פרפקט' (מושלמות), וכל עוד הוא אינו ממלא רצוננו זה, 'מותר' לנו לצעוק עליו, ולכלות בו את זעמנו, גם אם כאשר אנחנו נכשל בדבר ההוא, לא תהייה לנו שום טענות על עצמנו!

נזק חינוכי

לא פעם קורה שביליל שבת שולחת האמא את בנה מהסלון למטבח, עם שתי צלחות ריקות. הבן נתקל בדבר מה, מועד ונופל, ויחד עימו את הצלחות, הנשברות לרסיסים.

גם כאן האמא תפתח את פיה בצעקות נגד הבן, ותאשים אותו בחוסר הזהירות מוחלט, וכו' וכו', בעוד שאם היא עצמה תיתקל באותו דבר, ותשבור את הצלחות, יעבור האירוע בשתיקה, ואף אחד לא יעשה מה עסק, כי הרי 'זה קורה לכל אחד'.

יתירה מזאת. אם הילד שנפל ושבר את שתי הצלחות לא היה הבן שלנו, אלא בנו של אחד מאורחיו שהגיעו להתאכסן בביתנו, הרי ברור שגם במקרה זה לא נצעק עליו ולא נגער בו ולו במילה אחת, אלא ננסה לנחם אותו במלים 'לא נורא, זה קורה לכל אחד'...

ורק כאשר הילד שלנו הוא זה ששבר את הכלים, נצא גם אנחנו מכלינו, ונצעק עליו, על לא עוול בכפו.

הדרישה שלנו למושלמות, המתייחסת רק אל הילדים, עלולה לגרום לנזק חינוכי רב, שכן הילדים עצמם רואים שהטענות שאנחנו משמיעים כלפיהם, אינן רלוונטיות כלפינו עצמנו.

(ברכי נפשי)

הדרישה שלנו למושלמות, המתייחסת רק אל הילדים, עלולה לגרום לנזק חינוכי רב, שכן הילדים עצמם רואים שהטענות שאנחנו משמיעים כלפיהם, אינן רלוונטיות כלפינו עצמנו.

"אמר רבה בר רב הונא אמר רב הונא, ואמרי לה אמר רב הונא א"ר אלעזר, מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים - בדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו. מן התורה, דכתיב לא תלך עמהם, וכתיב קום לך אתם. מן הנביאים, דכתיב אני ה' אלקיך מלמד להועיל מדרכך בדרך (זו) תלך; מן הכתובים דכתיב אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן" (מסכת מכות דף י')

"בדרך שאדם רוצה לילך מוליכים אותו" נדרש מן התורה, מן הנביאים ומן הכתובים, ומבלעם. המדרש בפרשת שמיני על הפסוק "ויין ושכר אל תשת" מביא סיפור (ובאסתר רבה פ"ה):

שיכור אחד אהב לשנות יין, כל כך היה תאב לייין עד כי מכר את החפצים בבית, כדי שיהיה לו כסף לשתות יין. הילדים שלו כעסו מאד. למה, מדוע? הם חששו שהוא יותיר אותם ללא ירושה... (הבנים אוהבים את אבא שלהם, אבל את עצמם אוהבים יותר) טוב, הם ראו כי אין עם מי לדבר, אבא מוכר את עצמו וחפציו למען היין, מה עשו? בשעה שישן נטלו אותו במיטתו, כך עם המיטה - הניחוהו בבית קברות. "שישאר שם". אולי עשו כך מסיבה נוספת - אם יראה את בית הקברות, יתבונן קצת במצבו העגום "יזכיר לו יום המיתה".

הוא לא ידע מהחיים שלו כלום, כן בית קברות, לא בית קברות, העיקר כוס יין. למחרת בבוקר, הגיעו לכיוון העיר סוחרים בגדים, אוכל, משקאות, הם הביאו את סחורתם למכירה בעיר. לפני הכניסה לעיר יצאו תושבים והזהירו אותם "חייילי המכס מסתובבים בעיר, מה שנתפס לא כחוק מחרימים בשביל המלך" הם נבהלו כיון שהיתה להם "סחורה חשורה" היכן יברחו? להיכן ילכו? החליטו הסוחרים להניח את הסחורה בבית העלמין עד יעבור זעם (יכנסו לעיר יבחנו את האפשרויות העומדים לרשותם, ישו בו ויטלו את הסחורה) בין הסוחרים היה רוכל אחד שנשא שתי חביות גדולות, הוא מיהר בבהלה והניח את החביות בצידו בית העלמין. במקרה, ליד מיטתו של הזקן.

הזקן התעורר הרים את ראשו וראה חבית יין גדולה וברז גדול בצידה. שכב בחזרה על המיטה, פתח את הברז ופתח את פיו, והיין נכנס - היישר לפיו. שתה ונרדם. התעורר. שתה עוד ויש עוד. - תענוג! מעשה מובא במדרש.

חלפו שלושה ימים הסוחר עדיין לא שב לקחת את החביות, הן נחו שם ליד השיכור, ומאידך גיסא, הילדים של השותה אמרו לעצמם "בואו נראה מה קורה עם אבא שלנו". נכנסו לבית העלמין, התקרבו בהססנות והנה ראו את אבא שוכר וברז יין ממש ליד פיו... אמרו לו "אבא, עד כדי כך ה' לא עוזב אותך, נוחים אנו להביא כי מהשמים מסייעים למלא את רצונותיך, א"כ גם אנו לא נמנע ממך", מיד החליטו לקבוע תורניות ימים - כל יום אחד הילדים היה קונה לו יין ובא להשקותו. כך קיבל את היין בלי לאבד נכסים ובדרך כבוד מילדי.

וכי חז"ל מספרים לנו סתם סיפור!?

הם באים להדגים לנו עד היכן מגיע "בדרך שאדם רוצה לילך מוליכים אותו" רוצה יין - קח, רוצה יין שרף קח לך, כמה שאתה רוצה. נכון, כי גם כאשר נותנים לו, הרי מתקופה לתקופה מנסים לעוררו שולחים מהשמים "אדום" כלומר תמרו: "עצור" לאן אתה הולך? מה איתך? מאותיתם לו בתקוה אולי יחשוב כי לא כדאי להמשיך עם היין ושאר מטעמים, אך אם אינו מבין, ממשיכים "להוליך אותו" כן, לתת לו כתאוות לבו - עוד יין.

ש"תום העין - עינו נקורה ומוצאת לחוץ... ורבותינו אמרו לפי שאמר ומספר את רובע ישראל, שהקב"ה יושב ומנה רביעיותיהן של ישראל מתי תבא טפה שנולד הצדיק ממנה, אמר בלבו מי שהוא קדוש ומשרתו קדושים יסתכל

בדר"כ, אף אחד לא היה מסכים לעבוד בשכר מינימום "שכר מינימום! אני מינימום 30 ₪ לשעה!"

הרב בויאר ממש התפלל: "בלי ויכוחים! ככה ישר הוא מקבל את התפקיד!?", הלך לברר את הענין ...

אמרו לו: "כבוד הרב, מה אתה מתפלל? אתה חושב שאנחנו חיים משכר מינימום? אנחנו עולים למעלה, אם בנו קצת יותר מידי - מבקשים 'אגרה' כדי לא להגיש תלונה ויש לנו משכורת!

מספר לי הרב בויאר, שכאשר הוא נבחר לראש עיר, הגיע אליו אברך אחד: "כבוד הרב, תעזור לי!!!"

"מה קרה???"

"כבוד הרב, אתה יודע ... מותר לבנות על הגג רק 40 מטר ... מה אני יכל לעשות שלמשאתי מלט נשפך 'בטעות' עוד 30 מטר מלט? אתה יודע, אי אפשר להחזיר את המלט בחזרה למשאית ... לא חבל? זה כל תשחית - אז כבר המשכתי עם המרפסת" ☺

"נו, אז מה אתה רוצה?"

לתשמע, אתמול הגיע הפקח . אמרו לי תתן לו מעטפה עם 400\$ - הוא ירד חזרה למטה ולא יבדוק אותך. אתמול הוא הגיע, פתח את המעטפה, ואמר לי "אדוני, המחיר על ל - 1000\$! , כבוד הרב - דבר איתו שיעשה הנחה, אני אברך!" ☺

כותב הספר מעיין האמונה {חלק ב, ע' תקע"ד} - למה אדם הולך לעבוד בתור מוכס? הרי לא מרוויחים משכורת גבוהה מזה. עיקר הכסף זה מהמעטפות שנותנים להם בדרך ☺.

אם ככה, מה יש למוכסים?! הרבה כבוד - כולם רועדים מהם!

כשרואים שוטר, מכבדים אותו?! אתה אומר לעצמך "הלוואי שילך כבר", אבל כל עוד שהוא בשטח, אתה נותן לו כבוד מדומה.

כמו השוטר - מגיע מוכס, שגם עליו אתה אומר "הלוואי שילך כבר", אבל בכל זאת, נותנים לו כבוד מדומה - הוא חושב שמכבדים אותו, אבל זה לא באמת שמכבדים אותו, אלא יראים ממנו ולכן מכבדים אותו.

אדם שנעשה מוכס ונהנה מכבוד שקר, גם לאחר מותו יקבל כבוד שקר - עומדים אלפי אנשים ואומרים: "אחח, איזה תלמיד חכם הוא היה!"

יוצא, אם אדם נהנה מכבוד מדומה בחייו, הוא יהנה מכבוד מדומה גם לאחר מותו.

רבנותי, זה לא רק זה:

בשעה שחמד אחאב מלך ישראל את כרם נבות, ביקש לקנות אותו מידו: "אתן לך מיליון דולר!"

"לא מעוניין!"

"אתן לך שלש מיליון דולר!"

"בשום פנים ואופן לא" - "מ"א כא, ג} ויאמר נבות אל אחאב חלילה לי מה' מתתי את נחלת אבותי לך .

אמרה לו איזבל אשתו: "מה אתה מנהל איתו משא ומתן, הרי אתה מלך! שכור שני עדי שקר שיעידו שקילל את הקב"ה, ותחסל אותו!"

מספר הנביא:

"מ"א כא, יג} ויבאו שני האנשים בני בליעל וישבו נגדו ויעדהו אנשי הבליעל את נבות נגד העם לאמר בך נבות אלהים ומלך ויצאהו מחוץ לעיר ויסקלהו באבנים וימת: {יד} וישלחו אל איזבל לאמר סקל נבות וימת: {טו} ויהי כשמע איזבל כי סקל נבות וימת ותאמר איזבל אל אחאב קום רש את כרם נבות היזרעאלי אשר מאן לתת לך בכסף כי אין נבות חי כי מת: {טז} ויהי כשמע אחאב כי מת נבות ויקם אחאב לרדת אל כרם נבות היזרעאלי לרשתו: {יז} ויהי דבר ה' אל אליהו התשי לאמר: {יח} קום רד לקראת אחאב מלך ישראל אשר בשמרון הנה בכרם נבות אשר ירד שם לרשתו: {יט} ודברת אליו לאמר כה אמר ה' הרצחת וגם ירשת ודברת אליו לאמר כה אמר ה' במקום אשר לקקו הכלבים את דם נבות ילקו הכלבים את דמך גם אתה.

נבות כבר נמצא בעולם האמת - נהנה מזיו השכינה. הגיע הזמן להעניש את אחאב - הוא רוצה לצאת למלחמה, אבל אומר לו הנביא: "אתה היחיד שתיפול במלחמה"

אמר אחאב: "הנביא הזה שונא אותי" - חיפש נביא שקר, שיאמר לו שיצליח במלחמה.

{כב, כ} ויאמר ה' מי יתנה את אחאב ... {כא} ויצא הרוח ויעמד לפני ה' ויאמר אני אפתנו ויאמר ה' אליו במה: {כב} ויאמר אצא והייתי רוח שקר בפי כל נביאיו ויאמר תפתה וגם תוכל צא ועשה כן.

אומרת הגמרא {מסכת סנהדרין פט, א} - אמר רב יהודה מאי מהי הכוונה במלה צא שאמר ה' לרוח? צא ממחיצתי. מאי ומהו ה"רוח"? שנזכר בכתוב: אמר רבי יוחנן: רוחו של נבות היזרעאלי ...

נשאלת השאלה - נבות נמצא בגן עדן - נהנה מזיו השכינה, מה זה צריך לעניין אותו איך יענישו את אחאב?!

אומרים רבותינו - יצר הנקמה, נמצא גם לאחר המוות.

הוא כבר נמצא בעולם האמת, יש נקמה?! הוא מוכן ללכת!

אם הוא מוכן לשקר עבור הנקמה - זה סימן שהוא היה גם שקרן במהלך חייו. כי מי שהיה שקרן בחייו, ממשיך להיות שקרן גם לאחר מותו.

אם אלו הם פני הדברים, הגענו אל הראיה שכותב הרב זייטשיק בספרו, ומכאן יש לנו הסבר נפלא:

כותב הרמח"ל {אוצרות הרמח"ל, איוב} - כי פעל אדם ישלם לו וכארח איש ימצאינו {לד, יא}. כי בדרך שאדם הולך בעולם הזה, בה הולך לאחר מיתנו. ואותו העון שעשה בעוה"ז בבחירתו, ואז הוא לו לעונג. אותו העון עצמו ממתיך ועושה בגיהנום, אבל בעל כרחו שלא בטובתו. וזה הוא הצער היותר גדול שיכול להיות לו. ולפי ששמעון הלך אחר עיניו, היה ראוי שיעשה כן גם אחר מיתו בעל כרחו. והקב"ה ריחם עליו ונתן לו העונש הזה בעוה"ז, כדי לתת לו מנוחה לעוה"ב. והוא מה שארז"ל: "ויהי טוחן בבית האסורים". מלמד שכל אחד ואחד הביא לו אשתו לבית האסורים כדי שתתעבר ממנו. וענין זה אומר הפסוק בהדיא: {איוב כד, יט} "ציה גם חום יגזלו מימי שלג שאול חטאו". כי מי שגונב וגזל בחייו גם במוותו יגזול, אלא שבחייו גזל מעות או מגזל להנאתו, ושם יגזול, אם בגיהנום של אש - יגזול אש. ואם בגיהנום של שלג - יגזול שלג. וזה אלילי לצער גדול ולכפרת עונותיו.

כותב הרב זייטשיק - ובמסכת גיהנום אמרו ז"ל: בכל ערב שבת מוליכין אותם לב' הרי שלג ומניחים אותם, ובמוצאי שבת מחזירים אותם למקומם בגיהנום, ומנהן נוטלים שלג ונותנין תחת בית שחיייתם כדי לצנן אותם בששת ימי החול, והקב"ה אומר להם: רשעים, אוי לכם שאף בגיהנום אתם גוזלים, שנאמר {איוב כד, יט} ציה גם חום יגזלו מימי שלג שאול חטאו {כלומר, אף בשאול חטאו}. ולכאורה, מה שייכת גזילה בעולם הבא, איך יכולים בכלל לגזול שם? מילא בעולם הזה קיימת בחירה ונותנים את האדם לבחור לו, אבל בעולם הבא הלא כבר ניטלה הבחירה מיד האדם ואין בידו לעשות הרע, מה איפוא אפשר לגזול? ועוד, כלום גם שם קיימים יצר ונטיה לרע, ואם לא איך הם גוזלים?

אלא כפי רעיונו, שהורגלו אותם הרשעים לגזול בעולם הזה, כטבע נעשה להם הדבר, הנטיה הזו חדורה כ"כ בנפשם ודבוקה בכל חושיהם ועצמותיהם, עד שאפילו בגיהנום, מקום הדין והמשפט על הרע, מקום הזיכור וההיטהרות מכל עוון ותיעוב, הרי ההרגל עוד עושה את שלו, אפילו מבלי ידיעה והרגשה כבר עושים את הרע, שולחים את ידיהם לגזול, כי כל דמם וכל חושיהם טבועים ברעל הגזילה, היד נשלפת מעצמה, עוד כטרם באה ההכרה ומוחה על זה, כי אם הרע נתיבך בכפותיהם בעולם הזה - ההתדבקות הזו באה עמם גם כשהם מגיעים לעולם הבא, גם שם הם גוזלים.

והקב"ה גוער בהם ומבכה עליהם ברחמנותו: "אוי לכם רשעים", שאף בגיהנום, מקום הטהרה, מקום הפרדה בין הרע והנפש, גם שם אתם גוזלים, עדיין לא נטרתם, עדיין עומדים אתם תחת השפעת ההרגל הרע שנתרגלתם בעולם השפל, עולם השקר, עדיין בתוך כתמייהם וגילוליהם אתם רובצים, לא הספיקו לכם עוד יסורי הגיהנום כדי לשרוף את הפגמים הדבוקים בכם, הכתמים שרצשתם לעצמכם בחייכם בעולם השקר, כמ"ש: כל העובר עבירה אחת בעולם הזה העבירה מלפנתו, ור"א אומר: קשורה בו ככלב.

והר"ר יונתן מפרג ז"ל כתב בספרו יערות דבש: שבמחלוקת במסכת ברכות פרק מ' שמתו: אם המתים יודעים מה שנעשה בעולם הזה אם לא, אומר שאלו ואלו דברי אלקים חיים. כי אלה שנשאר אחרי מותם במדרגת עוה"ז יודעים ומתעניינים בו, משא"כ אלו שהיו בעלי מדרגה רוחנית בעוה"ז אינם יודעים מאומה מעוה"ז כי שוב אינם מתעניינים מהנעשה בו בעוה"ז. כי בהיותם בעוה"ז היו פורשים ורחוקים מכל הוויות שבה.

עד כאן דבריו הנפלאים של הרב זייטשיק.

רבנותי, בואו נעבור עכשיו לזכות ולא לשלילה:

מספרת הגמרא {מסכת כתובות עז, ב} - יוב"ל מיכר בהו ועסיק בתורה היה מתדבק בהם ועוסק בתורה. וכך אמר: הפסוק קורא לתורה {משלי ה-יט} אילת אהבים ויעלת חן. אם חן היא מעלה על לומדיה {ויעלת חן} אגוני לא מגנא - וכי לא תגן עליו גם מהמחלה? כי הוה שכיב כשהגיע זמנו של רבי יהושע בן לוי להיפטר מן העולם אמרו ליה: למלאך המות: זיל עביד ליה רעותי לך תעשה לו כל מה שהוא רוצה - תמלא את רצונו אזל איתחזי ליה הלך מלאך המות ונתראה לו א"ל רבי יהושע בן לוי: הביאני לגן עדן ואחזי לי דוכתאי והראה לי את מקומי שם, אמר ליה המלאך: לחיי {בסדר}. א"ל ריב"ל למלאך המות: הב לי סכינך תן לי את סכינך שבו אתה הורג אנשים דלמא מבעתת לי באורחא אני חושש שמא תפחיד אותי בדרך, יהבה ניהליה ונתן לו מלאך המות את הסכין. כי מטא להתם כשהגיע ריב"ל לשם דלייה הרימו מלאך המות על גבי הקיר קא מחזי ליה והראה לו את מקומו בגן עדן שוור נפל לההוא גיסא קפץ ריב"ל לצד השני, כלומר לתוך גן עדן. נקטיה בקרנא דגלימייה אך מלאך המות אחז בו בפיתת כסותו. א"ל ריב"ל: בשבועתא דלא אתינא שבועה שלא אחזור! ובכן, נוצרה בעיה חמורה: מלאך המות רצה להחזיר את רבי יהושע בן לוי, אך הוא נשבע שלא יחזור! אמר קודשא בריך הוא אמר הקב"ה בישוב הבעיה: אי איתשיל אשבועתא ניהדר אם נשבע ריב"ל בשבועה מעולם ונשאל עליה להתייר, עליו לחזור: אי לא לא ניהדר אך אם לא, אינו צריך לחזור. מכיון שלא נשאל ריב"ל להתיר שבועה מעולם, הותר לו להישאר בגן עדן. אמר ליה מלאך המות לריב"ל: הב לי סכינתי תן לי את סכיני בחזרה. לא הוה קא יהיב ליה סרב ריב"ל להחזיר ולא נתן לו, כי פחד שמא ישתמש בה נגדו. נפקא בת קלא יצאה בת קול ואמרה ליה {לו} לריב"ל: הב ליה ניהליה דמייתבעא לברייתא תן לו {למלאך המות את סכיניו} כי הוא נצרך לה לבריות אחרות. הוא לא ישתמש בו נגדך, אלא נצרך הוא לו לייסור נשמתם של אנשים אחרים. כששמע זאת ריב"ל - החזיר לו את הסכין. הגמרא מתארת כיצד נתקבל ריב"ל בגן עדן: מכריז אליהו קמיה הכריז אליהו הנביא לפניו: פנו מקום לבר ליואי פנו מקום לבר ליואי {לבן לוי}, אזל אשכחיה לר' שמעון בן יוחאי הלך ריב"ל ומצא את רשב"י דהוה יתיב על תלת עשר תכטי פיזא שהיה יושב על שלש עשרה כסאות מזהב טהור. אמר ליה רשב"י לריב"ל: את הוא בר ליואי? אמר ליה הן, שאלו רשב"י: האם נראתה קשת בימיך? אמר ליה הן. אם כן אי אתה בר ליואי.

ולא היא ובאמת לא כך היה הדבר דלא הואי מידי שכלל לא היתה נראית הקשת בימינו, אלא סבר ריב"ל: לא אחזיק טיבותא לנפשאי "לא אתגאה בעצמי" – היה ענוותן!

מכאן אנו למדים – מי שהיה ענוותן בעולם הזה, ממשיך להיות כך גם בעולם הבא!

אם אלה הם פני הדברים, נוכל לעמוד על נקודה אחת :

בלעם הרשע אומר לאונקלוס: "אל תגיייר - לא תדרוש שלומם וטובתם כל הימים"

נשאלת השאלה – למה?!

עפ"י מה שלמדנו, התשובה פשוטה מאוד – אם בחיי היתה לו שנאה לעם ישראל, הוא ממשיך לשנוא אותם גם לאחר מותו – זה לא ניגמר!

אברהם אבינו שבחיינו ניסה להציל את סדום, גם לאחר מותו ממשיך לעשות חסד:

אומרת הגמרא (מסכת עירובין ט, א) – אם אין אש של גיהינום שולטת ברשעי ישראל, איך תפרש את הכתוב: "עוברי בעמק הבכא" שנתפרש קודם לכן, כלומר: העוברים על רצונו של מקום מעמיקים להם גיהינום והם בוכים, הרי שפושעי ישראל אכן נידונים בגיהינום! ההוא אותו פסוק, פירושו רק דמחיבי היא שעתא בגיהנם שהם נידונים לפי לגיהינום לפי שעה ואתי ובא אברהם אבינו ומסיק להו ומקבל להו ומעלה ומקבל אותם; בר מישאל חוץ מיהודי שבא על בת עובד כוכבים דמשכה ערלתו מפני שערלתו נמשכת ומכסה את המילה שלו ולא מבשקר ליה ואין אברהם אבינו מכירו כיהודי.

אני רוצה לעמוד על נקודה אחת, שראיתי בספר מעיין המועד על חג הסוכות (ע"מ שני"ז), שמביא סיפור נורא ואיום, שימחיש לנו על מה אנחנו מדברים :

בספר הספר מעיין המועד – הגאון הצדיק רבי חיים פרידלנדר זצ"ל, המשגיח גייסית פוניבז', חש בשיניו. פנה לרופא שערך צילום, והבהילו לבית החולים. גידול ממאיר בלסת, רחמנא ליצלו, עבר ניתוח בארה"ב ושב לארץ לסידרת הקרנות. בו בזמן המשגיח בשיגרת שיחותיו בישיבה, ובישיבת הנגב ובישיבת "לב אליהו" בקריית ישמח משה, ובחוגי המחשבה שהעביר בביתו לקבוצת אברכים. מי שמכיר את השפעתן המדכדכת והמחלישה של הקרנות, לא יוכל אלא להשתאות.

אבל המחלה הלכה והתפשטה, והקרנות הלכו והתישו, וכאן מגיעים אנו לסיפורנו. תלמיד הישיבה ביקש להוועץ ברבו, מרן הגרא"מ שך זצ"ל. ידע שהדלת תמיד פתוחה. נכנס לזירה, אבל הדלת היתה סגורה; בחדר התקיימה ישיבת הנהלה בראשות ראש הישיבה. המתין לסיומה.

עודו ממתין, והדלת החיצונית נפתחה. המשגיח, רבי חיים פרידלנדר, נכנס, "מה אתה עושה כאן", שאל את הבחור, אמצע ה"סדר" עתה.

"אני מבקש להוועץ בראש הישיבה".

"ומדוע אינך נכנס?"

"כי מתקיימת ישיבת הנהלה"

אם זו ישיבת הנהלה, יכל המשגיח להיכנס. פתח את הדלת. הבחור ראה כיצד כולם קמים, כאיש אחד. פסע פנימה, ולא היה בו כח לסגור הדלת אחריו. ראה הבחור כיצד הוא פונה לראש הישיבה ושואל דבר מה. לא שמע את השאלה, אבל ראה שהכל דומעים. ראש הישיבה ענה, רבי חיים פנה לצאת, וראש הישיבה ליווהו. בפתח ראה את הבחור, שאל לרצונו, וענהו.

הבחור עלה לבית המדרש, אכול סקרנות. מה שאל המשגיח, מדוע כולם בכזו בצורה פגש באחד הר"מים, ושאלו בחכמה: "ראיתי שהמשגיח נכנס ושאל משהו את ראש הישיבה. ראיתי שכולם בוכים, וראש הישיבה ענה. אם זה דבר שאיני ראוי לדעתו, כאילו לא שאלתי. אבל אם רשאי אני לדעת, מבקש אני לדעת".

ענה הר"מ: "אספר לך, בתנאי שלא תגלה זאת בחודש הקרוב".

וסיפר שהמשגיח גילה, שהוא מגיע היישר מהרופא, הרופא הודיע שנכשל בעצירת המחלה. אין עוד טעם בהקרנות, והן יופסקו. ייתנתו רק תרופות לשיכון הכאבים.

"וכמה זמן נותר לי לחיות, להערכתכם", שאל המשגיח.

"שבועיים שלושה", ענה הרופא.

שמע המשגיח, ובא סיפר זאת, ואין פלא שכולם בכזו. אך לא לשם כך הגיע. הוא בא לשאול: אדם שנותר לו שבועיים לחיות, מה עליו לעשות.

לערוך חשבון נפש, לשוב בתשובה יותר עמוקה, לחזור על תלמודו: "אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו (פסחים נ, א)

להכין ספריו לדפוס, להעניק זמן איכות לילדיו?

וראש הישיבה ענה: "אדם שנותר לו פרק זמן קצר לחיות, ינצלו כדי לעבוד ולעמוד על שיפור המידות".

מי שהכיר את המשגיח ומידותיו האצילות, את שליטתו העצמית המוחלטת, ידע שבשבועיים הספיקו לו לליטוש אחרון, לברק סופי. אנו, זקוקים להרבה יותר. אבל התשובה כה תמוהה. רגילים אנו להתייחס למידות כאל יצרניות של מעשים. אבל המשגיח עמד בפני תקופת התנתקות ממעשים. לשם מה עליו לשפר מידותיו?

והתשובה, שכאשר מגיע האדם למרום נשקלים מעשיו, נקבע שכרו, אבל בראש ובראשונה שואלים מי בא, מי הגיע, מי אתה.

עד כאן.

כשקראתי את זה, אמרתי לעצמי: "ר' חיים פרידלנדר צריך לעבוד על המידות שלו?!"

כותב הגאון מוילנה {אבן שלמה, פרק א} – עיקר חיות האדם, הוא להתחזק

תמיד בשבירת המידות, ואם לאו למה לו חיים.

אם ככה יוצא, שעבודת המידות היא העיקר.

אומרת המשנה {מסכת אבות ה, יט} – כל מי שיש בידו שלשה דברים הללו, מתלמידיו של אברהם אבינו. ושלשה דברים אחרים, מתלמידיו של בלעם הרשע. עין טובה, ורוח נמוכה, ונפש שפלה, מתלמידיו של אברהם אבינו. עין רעה, ורוח גבוהה, ונפש רחבה, מתלמידיו של בלעם הרשע.

באים חז"ל ואומרים לנו – דע לך, בפרשה הזו אין שום מצוה. אבל יש בה את התשתית לבנות בן אדם!

אם אתה רוצה לדעת איך נבנה אברהם אבינו, בבקשה – מ - עין טובה, ורוח נמוכה, ונפש שפלה!

אתה רוצה לדעת איך נהיה בלעם הרשע? חי עם אתון, מחפש לקלל את ישראל וגם לאחר מותו, ששואלים אותו מה לעשות עם ישראל, הוא אומר: "לא תדרוש שלומם וטובתם כל הימים" – איך זה נוצר?! זה נוצר מ - עין רעה, ורוח גבוהה, ונפש רחבה!

בהמשך, שואלת המשנה – "מה בין תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם הרשע?"

נשאלת השאלה – מה זאת אומרת 'מה בין תלמידיו'?!

תלמידיו של אברהם אבינו, הולכים ב"ה עם חליפה ארוכה ועם כובע עגול. אבל תלמידיו של בלעם הרשע, הולכים עם ג"נס מחורר וחולצה שכתוב עליה מספר '10'. יש להם "ב עגילים באזנים כנגד י"ב שבטים ועוד עגיל בעין כנגד 'עין טובה'!

☺ - מה זאת אומרת מה ההבדל? יש הבדלים עצומים!

המשנה לא מביאה את ההבדלים האלה, אלא מה היא אומרת?!

"מה בין תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם הרשע" – יכולים לשבת באותה ישיבה שני בחורים, עם אותו כובע ואותה חליפה – אחד יהיה תלמידו של אברהם אבינו, והשני יהיה מתלמידיו של בלעם הרשע!

למה???

אם אין לו 'עין טובה' :

אחד רק יצא לבניה של מרפסת – "הלו, תבואו מהר, מישוהו התחיל לבנות כאן משהו!"

מה אכפת לך? הוא יגנוב לך את השמש? מה קרה???

'עין רעה' – הוא לא יכל לראות את השני מצליח!

חז"ל לא אמרו לנו שהוא שונה – הוא נראה אותו הדבר!

מלמדת אותו הפרשה, עד כמה האדם צריך לתקן את מידותיו.

(ברוך שאמר)

בדרך הדרוש

דאית מלאכין מושוטטין בכל העולם ורואין מעשה בני אדם, וכשבית דין העליין דן את האדם, המה יעידון ויגידון מעשה בני אדם, ונמצא דיש עדות על מעשה בני אדם. ואיתא בגמרא ("ב"ק עה, א) מודה בקנס ואחר כך באו עדים רב אמר פטור ושמואל אמר חייב. נמצא ההיודי מועיל לדעת רב, ואפילו אם האדם חטא כשמתוודה הוא כקטן שנולד דמי בלי חטא, אבל לדעת שמואל דאמר מודה בקנס ואחר כך באו עדים חייב, אינו מועיל לו היודי, וחייב מיתה אם חטא. וזהו שאמר בלעם "אוי מי יהיה משמואל", בשלמא לדעת רב יש תקוה ביהודי אף על פי שחטא אבל לשמואל אינו מועיל, ואדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, אם כן מי יוכל לחיות בלי חטא. (פניני הרמ"ע מפאנו)

אוי מי יהיה משמואל. (כד, כג)

אוי מי יהיה משמואל. (כד, כג)

אוי מי יהיה משמואל. (כד, כג)

איתא בכתבי האר"י ז"ל על הפסוק הזה שאמר בלעם, שציער את עצמו מה שראה שקרח יבוא לתיקון מאחר דיצא ממנו שמואל הרמתי, אבל על עצמו לא ראה תיקון, לכן ציער את עצמו. הרי לך דנרמזו שמואל בשתי תיבות "משמואל". ומאחר דהאיר לנו בהקדמותיו נלך באורחותיו. אף אנו נאמר בו מה דקאמר בלעם "אוי מי יהיה משמואל" דמשמע לדעת שמואל ציער עצמו, ודבר זה צריך ביאור.

ונקדים מה דאיתא בעשרה מאמרות והוא ידוע לכל בי רב, דעיקר התשובה הוא היודי, וכתב העשרה מאמרות (חיקור דין א ג) הטעם שהוא מודה בקנס, ומודה בקנס הוא פטור. וזה אין לאוקמי אלא אליבא דרב, אבל אליבא דשמואל אינו מועיל היודי מטעם דמודה בקנס. דאיתא בזהר על פסוק עיני ה' המה מושוטטים בכל הארץ,

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבו עי מביית 'בני אמונים'

פרשת בלק תשפ"ג שנה ט | גליון מס' 490

בניני תפלה בפרשה

בניני תפלה בפרשה

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

משפמיים לענינת אמן

בפרשת השבוע קוראים אנו את הפסוק (במדבר כג כד): "הן עם פלביא יקום וכארי יתנשא". אותם דברי נבואה שנושעו מפי בלעם בשבח בני ישראל, מתפרשים בפרוש רש"י על אתר: "כשהן עומדים משנתם שחרית, הן מתגברים פלביא וכארי לחטף את המצוות; ללבש טלית, לקרא את שמע ולהניח תפלין".

מעודי תמהתי מה פשר הלשון "לחטף את המצוות", וכלפי מה נאמרה לשון זו?

זה מכבר אמר לי אחד ממבשרי, כי בספר 'תולדות יעקב' שחבר אחד מחכמי איטליה לפני פארבע מאות שנים, מפנה המחבר את תשומת הלב לעבדה שבסופי התבות "הן עם פלביא" רמזה תבת הקדש 'אמן', ואלו המלה "יקום" היא אותיות 'ק' יום' - רמז למאה ברכות שמקפידים ישראל לברך מדי יום. המחבר ממשיך ומסביר שרמז זה בא ללמדנו שפיון שראה בלעם שחרף כל נסיונותיו לקלל את ישראל, הם עדין מתנשאים פארי מולו, עמד והודה בפני בלק שכל מאמציו עלו בתהו, וזאת לפי שאמירת מאה ברכות בכל יום וענינת אמן אחר הברכות מגנות על ישראל מפגיעתו הרעה.

ואם באמן עסקינו, הרי מובן היטב הבטוי 'לחטף את המצוות', שכן מטל עלינו החיוב להשכים בכל בקר לבית הנקטת שעה קלה לפני התפלה, בזמן שברכות לרב עדין 'מתגלגלות' מפהים של המתפללים, ובכך לזכות 'לחטף' עוד ועוד אמינים... בדיק פפי שהאריה משכים בבקר כדי לחטף את הטרף למזונו.

כן! במצות ענינת אמן זוכה רק מי שעומד על המשמר, בבחינת 'שמר אמינים', בצפייה דרוכה לשמיעת ברכות המברכה.

ונקדה לציין: גם כאן, כמו במקומות רבים נוספים, מקדים הכותב את הרמז על ענינת אמן לפני הזכרת הברכות, בהתאם לדברי חכמים (ברכות נג א): "גדול העונה אמן יותר מן המברכה".

נשנו ונזכר כי בהתגברות קלה להשכים לבית המדרש דקות ספורות לפני התפלה, ביכלתנו לזכות בקלות יחסית באוצרות של אמינים, שגיגנו עלינו מפני מבקשי רעתנו וישפיעו עלינו נהרות של טוב ואשר כל הימים. אמן.

בקריאת "הן עם פלביא יקום",
שבת שלום,

יצחק אייזיק'ל

(טז)

בבאור הפתוב: "ידע דעת עליון" הביא רש"י את דברי הגמרא (ברכות ז א) שבלעם ידע לכוון את הרגע שבו הקדוש ברוך הוא כועס, ובתקניתו היה לקללם באותו רגע, בידעו שאם יכוון לאותה שעה תחול קללתו, אלא שהקדוש ברוך הוא בחסדו הפר מזמתו, בכך שבכל אותם ימים לא פגע.

בגמרא שם מבאר שארכו של 'רגע' זה הוא 'כמימרה', כלומר כזמן אמירת תבת 'רגע'. ואכן תמהו התוספות (שם ד"ה שאלמלי) וכי איזו קללה יכול היה בלעם לומר בפרק זמן קצר שכזה? ובארו שיקול היה לומר: "פלוס" עוד תרצו, כי מאחר שהיה מתחיל לקלל באותו רגע, אף להמשך דבריו היה כח להזיק.

רבי אריה צבי פרומר מקו"ז יגלוב כתב, שעל פי תרומת השני של תוספות למד היהודי הקדוש מפשיסחא זכות על המתחילים להתפלל סמוך לסוף זמן תפלה, שאף שהמשך תפלתם נאמר לאחר סיום זמן תפלה, נחשב להם כאלו התפללו את קלה בזמן תפלה. שאם לגבי קללה אמרו חכמים שהיה די בכך שבלעם היה מתחיל בה בזמן פעסו של הקדוש ברוך הוא, על אחת כמה וכמה בתפלה, שהרי "מדה טובה מרבה מפרדת פרענות" (סוטה יא א).

אמנם יש לציין שמדברי המגן אברהם (ק"א, וראה פמ"ג שם א"א א) עולה שתפלה בזמנה היא רק כזו שהסתימה קלה קדם זמן תפלה. וכן פסקו השולחן ערוך הרב והמשנה ברורה (שם א). ואף הרב מקו"ז יגלוב לא הביא את דברי היהודי הקדוש אלא כלמוד זכות על המאחרים, וכפי שהתבטא בעצמו: "למה לנו להכניס עצמנו בפרצה דחוקה כזו, הלא טוב יותר לקיים כל המצוה בזמנה" (אריך צב"ח ס"א ס"א).

'יתגבר כארי' - כנגד הטבע

"הן עם פלביא יקום וכארי יתנשא לא ישכב עד יאכל טרף ודם חללים וישתה" (כג כד)

רבי יעקב בעל הטורים פותח את חבורו 'ארבעה טורים' בדבריו הידועים של התנא יהודה בן תימא (אבות ה כ): "הוי עז פומר וקל פנשר רץ כצבי וגבור כארי לעשות רצון אביה שבשמים" ומורה בעקבות פה: "לכו צריה האדם להתגבר כארי לעמד בבקר לעבודת בוראו".

תמה ה'חדושי הרי"מ': מדוע בחר הטור להביא פסוק ההוראתו זו את דברי התנא ולא את לשון הפסוק שלפנינו: "הן עם פלביא יקום וכארי יתנשא"; בפרט שהתנא לא יחד את דבריו ביחס להשפמת הבקר אלא אמרם באפן כללי: "לעשות רצון אביה שבשמים", בעוד הפסוק שלפנינו נדרש במיוחד על השפמת הבקר (תנחומא יד, הובא ברש"י)?

ובאר: הפסוק "הן עם פלביא יקום וכארי יתנשא" לא נאמר כהוראה, אלא כנבואה שהתנבא בלעם על המדה הטבועה בנפשם של ישראל, להתגבר כארי להשכים לעבודת ה', ברם, כיון שמדה זו נותרת טבועה רק בנפשם של הצדיקים, שמתוה שאינם נכשלים בחטא ויראת ה' נותרת בקרבם בטירתה, לבס חזק כלב הארי כנגד פתווי היצר, הורה יהודה בן תימא לאלו שפאטת חטאם אבדו טבע זה, שלמרות זאת לא יפגעו ליצרם, אלא יתגברו כארי להשכים בבקר לעבודת הבורא. לפיכך בסס הטור את הוראתו להתגבר כארי בהשפמת הבקר על דברי התנא - ולא על הפסוק שנאמר כלפי צדיקים, שמדה זו טבועה בהם ואינם זקוקים להוראה זו (ספר הזכות או"ח א א).

התפלה נדונה לפי זמן תחלתה

נאם שמע אמרי איל וידע דעת עליון" (כד)

אור גדול בבית גדול

אשתי היתה זו שהתעשתה ראשונה. בראותה כיצד ילדינו מתחילים לאבד את החשק והחמימות שהיו להם עד כה לתפלה וללמוד, ובמקומם משתלטת עליהם קרירות ואדישות, עד כדי קלות ראש - היא לא יכלה לחכות.

אף שגם לי היה ברור בסתר לבי מיהו האחראי למצב המדרדר, כאשר דרשה ממני זוגתי בלשון נחרצת שאינה משתמעת לשני פנים, שלא אאפשר עוד לזקן הרע לדרוך על מפתן דלתנו, התקשיתי לשמע בקולה. התקשיתי לחשב על הרעיון שכל הטוב הזה יפסק באחת.

אלא שאזגתי דחקה בי, בנעימות אך בנחישות, לסים את הקשר הרע הזה. היא הסבירה לי בדברים המתושבים על הלב ובהוכחות ברורות כי מטרתו של זקן זה אחת היא - לדרוך את ביתנו, צעד אחר צעד, עד לאבוד האמונה חלילה, וכי יתכן מאד שהוא שלוחו של השטן שהתקנא בדרך שעליה השתתנו את ביתנו וחנונו ילדינו.

לא לחנם בחר האיש להסיתנו דוקא בנושא הברכות, טענה אשתי, אלמלא הבין שכל עוד נמשיך בהנהגתנו זו לא תהיה לו היכלת להשפיע עלינו, מחמת יראת השמים השורה עלינו ועל צאצאינו מכח הברכות הנאמרות בו בקול ובכונה.

אט אט השתכנעתי. למרות הקשי העצום והידיעה הברורה כי הצעד שאני עומד לעשות יגרם לנו לחזור למצב הכלכלי הקשה שכבר הספקנו לשכח ממנו, החלטתי למסור נפש למען עתיד צאצאינו.

ביום שלמחרת, כאשר הופיע הזקן בפתחנו, כפי שנהג לעשות מדי יום בתקופה האחרונה, הודעתי לו בלשון תקיפה שאינה משתמעת לשני פנים, שאין לו מה לעשות שוב בביתנו, וכי מכאן ואילך דלתנו תהיה נעולה בפניו.

בתחלה הוא נסה להסביר, אחר כך לאים, ולבסוף הוא נטל מאתנו את כל שהשקיע בנו וברח על נפשו בטריקת דלת.

מאז ועד היום נותרנו עניים בגשם, אך עשירים ברוח.

למען תקוון המענות קבלנו על עצמנו להתחזק ביתר שאת במנהגנו הטוב להקפיד לומר את הברכות בקול רם ובכונה. וכיום, שנים רבות לאחר אותו מקרה, בחסדי שמים זוכים אנו לרוות נחת מצאצאינו ההולכים כולם בדרך התורה המסורה.

מי יודע, אולי מסירות נפש זו היא שעמדה לנו לזכות באור הגדול שרבונו אומר שראה בביתנו" - סכס הזקן, כשהאור החיים' הקדוש מהנהו בראשו בהסכמה.

איש חסיד היה עמי שמח

"מאז ומקדם", הקדים בעל הבית, "מקפידים אנו בביתנו לומר את הברכות בקול רם, בחיות ובנעימות. הנהגה זו השפיעה לטובה על ביתנו, וכך, אף שהמצב הכלכלי מעולם לא האיר לנו פנים, לא השפיע הדבר על מצב רוחם ושמתח החיים של ילדינו, וזכינו לראותם גדלים בתורה וביראה כשאפתנו.

אף שהיינו שמחים בחלקנו, שמחנו עוד יותר כאשר ביום מן הימים הדפק פתאום על דלתנו אורח מפתיע. יהודי בעל חזות מרשימה אשר זקן לבו ארך מעשר את פניו הנאות, וכל הליכותיו מפיקות טוב לב ורצון לעור.

האיש נכנס לביתנו וכאשר נוכח בדלות שבה חיינו מהר בנדיבות לפתח את ארנקו ולהציע את עזרתו. מאותו יום ואילך הוא היה לנו כמלאך מושיע. לא הצלחנו להבין מה הוא מצא בנו, אך קבלנו בשמחה את כל הטוב והחסד שהוא הרעיף עלינו.

הוא דאג למלא את מזונו בשפע של מזון טרי ואיכותי, החליף לנו את הרהוט הדל והמתפרק ברהוט חדש ואיכותי ואף העניק לנו סכום הגון לרכישת מלבושים חדשים ומחממים עבור ילדינו, שעד כה התכסו בלבוש דל ובלתי מספק.

בחדשים הבאים השתנו חיינו בהדרגה - מדלות זועקת לעשירות נוצצת. לזמן קצר חשנו כאלו זכינו להארה שמימית מיחדת. האיש קנה את אמונו המלא, אלא שבשלב מסוים התחלנו לחשד בטוהרת כוונותיו.

היה זה כאשר ביום מן הימים החל האיש, תחלה בעדינות, ולאחר מכן בתקיפות, להטיף לנו מוסר ולהרצות בפנינו את משנתו הרוחנית המעונתת, כאשר באפן לא מפתיע, בראש ובראשונה הוא נסה להחליש את הקפדתנו על ענין הברכות; הוא טען כי אין זה מנהג נימוסין ודרך ארץ לברך בקול.

'הקדוש ברוך הוא שומע אתכם גם בקול נמוך...' אמר האיש, 'אין צורך לצעק'.

אף על פי שהדבר החשיד אותנו, כפי הנראה כבר הסתברנו מהשפע שהאיש הרעיף עלינו, וכך, בזכות חזונו שגראית היתה כשל תלמיד חכם יודע ספר, ודבריו שנאמרו בשפת חלקלקות, החלו דבריו לקנות שביטה בלבנו. בתחלה נסינו להתנפח, אולם כאשר הבנו שהאיש תולה את עזרתו לנו בשמיעת דבריו, נכנענו.

עצמנו עינים מראות כיצד ביתנו מתחיל לפשט את צורתו הרוחנית, וככל שמצבנו הגשמי משתפר, כך מצבנו הרוחני מדרדר.

הספור שלפנינו ספר על ידי המשפיע הנודע הרה"צ רבי אליהו ראטה זצ"ל, נאמן ביתו של הרה"ק רבי שלומקה מזועהיל ז"ע, באחת מהשיחות הרבות שרגיל היה להשמיע בפני שומעי לקחו על אודות חשיבות אמירת הברכות בכונה פראוי.

באחת השנים הזדמן לרבנו האור החיים' הקדוש להתארח בליל הסדר בביתם של זוג

ביום שלמחרת, כאשר הופיע הזקן בפתחנו כפי שנהג לעשות מדי יום בתקופה האחרונה, הודעתי לו בלשון תקיפה שאינה משתמעת לשני פנים, שאין לו מה לעשות שוב בביתנו, וכי מכאן ואילך דלתנו תהיה נעולה בפניו.

ציון בעל האור החיים' הקדוש בהר הזיתים בירושלים

יהודים באים בימים, אנשים פשוטים ותמימי דרו. במשך הזמן שבו הסב לצדם, לא יכול היה האור החיים' שלא לשים לב ולהתפעל מהאור המיוחד שזרח מפניהם, אור יוקד ומבהיק שכמותו לא נתן בדרך כלל לראות על פניהם של אנשים מן השורה.

לרב קדשתו הבין האור החיים' כי יש דברים בגו, ובטרם יצא מביתם בקש מבעל הבית שיסביר לו כיצד זכו הוא ואשתו במעלה כה מיוחדת.

בעל הבית הרהר מעט ואחר נזכר בספור שלדבריו יתכן שיש בו כדי להסביר את הדבר:

פונת אמן

חובת הפונה

אין לענות אמן ללא פונה. על כן לא יסיח אדם דעתו בשעת אמירת ברכה או קדיש, כדי שיוכל לכוון פראוי בעניית אמן אחריהם.

מקורות ובאורים:

במסכת ברכות (מז א) שנינו: "אין עונין לא אמן חטופה... ולא יזרק ברכה מפיו, ופרש רש"י: "ולא יזרק ברכה מפיו במהירות שדומה עליו כמשא, [ואינו מברך] אלא [מפני] שחוק קבוע הוא לו". אמנם מהטור (או"ח קכד) משמע שפרש שפונת הבריתא לאסור זריקת אמן מפיו, "שלא ימהר לאמרה שלא בכונה", וכן פשוט ה'מטה משה' (סי' קע) והמהר"ל ('נתיבות עולם', נתיב העבודה פרק יא). עוד יש לציין כאן לדברי ריש לקיש (שבת קט ב): "כל העונה אמן בכל כחו פותחים לו שערי גן עדן", ולפי באורו של רש"י (שם ד"ה בכל) "בכל כחו" הינו בכל פונתו.

הזהר הק' (וילף רפה ב) מפליג מאד בחמרת עיון עניית אמן שלא בכונה, וכתב ש"כל השומע ברכה מן המברך ואינו מכוון בעניית אמן, עליו נאמר (שמואל א' ב ל): "ובזי יקלו", והאריך שם בגדל עניו. הרמ"ז בפרושו זההר (שם) מבאר את הסבה לכך שמי שאינו מכוון באמן נכלל בכלל מבזי ה' ונענש בחמרה כה רבה: "מפני שדבר קל הוא [ה'אמן] להבינו ולכוון בו, דהינו הפשוט שבסודות, שמלת 'אמן' עולה [בגימטריה] הוי"ה אדנ"י". הרמ"ז מוסיף ומבאר כי על פי דברי הזהר הק' שהפסוק 'ובזי יקלו' נאמר על מי שאינו מכוון בעניית אמן, מתבארת פונת האר"י שאמר ('פרי עץ חיים' שער פונת אמן) שמהאזניות שבסופי תבות הפתוב (תהלים פג ז): "מלא פניהם קלון", נתן לצרף את המלה 'אמן'. בספר 'סוד ושרש העבודה' (שער הקרבן פרק ו) כתב שכל הרואה את דברי הזהר הללו: 'פלגי מים תרד עיני, על לא שמו עניית אמן פראוי, יומם לא ישכב ולילה לא ינוח, מפחד לבבו אשר יפחד, וממראה עיניו אשר יראה'. בהקשר לכך מעיד על עצמו ה'סוד ושרש העבודה' בצואתו (סי' טו): "הייתי נזהר מאד בעניית אמן אחר כל המברך, בפונה שכתבתי בחבורי, הינו שפונתי באמן השבח מעין הברכה, ולא זרקתי מפי תבת אמן בלא פונה, ותהרו בזה מאד ומאד".

אף השל"ה (מסכת תמיד אות פ) האריך בגדל מעלת ההקשבה לברכה ולתפלה כדי לענות אחריהם אמן בכונה, ואלו דבריו:

"ומי שמכוון לכל ברכה וברכה היוצאת מפי המברך ועונה אמן בכונה כדינו, גורם למעלה קדשה הרבה מאד, ומשפיע שפע רב טוב לכל העולמות, כי הוא פותח המקור העליון מקור מים חיים, כמו שפוחת המעין להשקות לכל הצריכים השקאה..."

המהר"ל (שם) סובר שענין הפונה בעניית אמן הוא ממש לעכובא, "ואם עונה אמן בלא פונה אין זו אמן כלל". זאת משום שענין עניית אמן היא הצהרת אמונה בדברי המברך (ראה רבנו בחיי, שמות יד לא), ו"דבר שהוא בלא הבנה אין נקרא זה אמונה".

בשם רבי חיים מולוז'ין מובא ששל אמירת אמן בלי פונה - לא מצא שום למוד זכות (כתר ראש אות כה). בספר 'מנחיל אמונה' (דף ב ע"ב) מפרש שהסבה לכך היא לפי שעניית אמן היא מצוה שנתן לקימה בקלות (וכדברי הרמ"ז שהובאו לעיל). עוד מבאר בספר 'נפש שמשון' (תפלה, עמ' רמב) שמכיון שאין למלה אמן כשלעצמה באור ומשמעות, וכל ענינה הוא אשור דברי המברך, לכך אם אין מכוון בענייתה, הרי זה כאלו לא אמר כלום. בשם הגר"י מבריסק מובא שבאר פ' ('כתר מלוכה' עמ' רפו): עניית אמן מן השפה ולחוץ ללא פונה היא "כגוף בלא נשמה", ולכך העונה אמן בלא פונה כאלו לא אמר כלום. שלא כמו בתפלה שנתקנה כנגד הקרבנות, שאף אם לא כוון, יש לדמות תפלתו לקרבן המנחה הבאה מן הדומם שאין בו נפש (פמבאר ב'פתי ראש' אות כב). וראה ב'נעם מגדים' (פרשת משפטים) שכתב שאמן הנענית בלא פונה, מכנה 'אמן אלמנה' לפי שהיא "כגוף בלא נשמה", והנשמה משולה לבעל לפי שהיא המשפיעה חיות לגוף.

ואולם בעל ה'פלא יועץ' כתב ('חסד לאלפים' נו א) שאף לעניית אמן ללא פונה יש חשיבות וערך, ואלו דבריו: "והנה אף על פי שעניית קדיש ואמן בלי פונה, גרע טובא מעניה בכונה, מכל מקום אפלו אם אינו יודע לכוון לא יפחת מלענות, דהא פשיטא שהדברים עתיקים ועושים רשם למעלה". וכן הורה בעל 'שבט הלוי' שיוצאים די חובת עניית אמן גם כאשר היא נאמרת בלא פונה. ולכן במקום שעונים כמה אמנים בסמיכות זו לזו, כמו ב'זכרנו ה' אלקינו בו לטובה... שבתפלת 'עלה ויבוא, עדיף להקפיד ולענות את כל האמנים על פני עניית חלקן בכונה (מבית לוי, קבץ יב עמ' סא).

לשמע היטב ולענות אמן

נאם שמע אמרי אל אשר מחזה שדי יחזה" (כד ד)

דרש האדמו"ר רבי יעקב משה מקאמרינא:

"נאם" - אותיות 'אמן'; רמז הפתוב ששל האדם לענות אמן בכל עת שהוא "שמע אמרי אל", הינו את שבח ה' הנאמר בברכה [ראה רש"י על תהלים (צד ד) שבתבת 'אמרי' יש גם משמעות של שבח]. ומה שכרו של האוכה לכך? "מחזה שדי יחזה" - זכה לחזות בקריעת גזר דינו (ראה שבת קט ב; תיקו"ז מ א), אשר שם שדי רומז לה, וכפי שאמרו חכמים (תנחומא מקץ י) שיעקב "היה מתפלל ב'אל שדי' ואומר: מי שאמר [בבריאית העולם] לשמים וארץ די, יאמר ליסורי די" (שלשלת קאמרינא עמ' שעד).

בספר 'דורות ישירים' נדרש רמז נוסף מפסוק זה: המבקש לענות אמן ["נאם"] בכונה, עליו להקפיד להיות "שמע אמרי אל" - הינו להקשיב היטב לברכה בלא הסח הדעת, כי רק כך יוכל לכוון פראוי בעניית אמן (ראה שו"ע או"ח קכד ו).

איצרות אמונים

מעלת עגנית אמן

מגיהנום לגן עדן בזכות אמן

דברים נוראים על גדל פחה של עגנית אמן כותב רבי משה בן מכיר בספרו 'סדר היום' (פנות ברכו): "העונה אמן מגדיל וממשיך כח הקדשה והטהרה ומחליש ומשבר כח הטמאה. לפיכך תקנו לומר קדיש על המתים משום שבבעגנית אמן בכל כחו ממשיך כח הטהרה ומצננים גיהנום שעה וחצי (ראה זה נח סב ב) ומבריח כח הטמאה שלא ישלט באביו או באמו באותו זמן, אלא אדרבה מביאין אותו לגן עדן".

העונה אמן מנגלה את אור האמונה

את מאמר חכמים (ברכות נג ב) "גדול העונה אמן יותר מן המברך" מסביר המגיד ממזריטש כך:

כאשר אדם אומר דבר מה ואחד השומעים מטיל ספק בדבריו, ובא אדם שלישי ומאמת את דברי האומר, הרי הוא גורם בכך שיתקבלו דברי האומר. ענין זה מתקיים בכל עת שנאמרת ברכה; המברך מבקש לגלות את מלכות ה' בעולמו, ואולם לעמתו הטבע הגשמי מסתיר ומטשטש הכרזה זו. בעגנית אמן מאמת העונה את דברי המברך וגורם בכך שיתגלה אור האמונה בעולם.

משום כך אף המשילו חכמים (שם) את המברך לחיל פשוט שאין בכחו לנצח במלחמה, ואלו את העונה אמן לגבור המנצח במלחמה. שכן, כאמור, המברך נאבק בטבע הגשמי המבקש להסתיר את גלוי מלכות ה' בעולמו, ורק העונה אמן הוא שמכריע את הכף ומנגלה את אור האמונה בעולם. ומוסיף המגיד ואומר שבגלותו את אור האמונה ממשיך העונה אמן שפע וברכה לעולם (מגיד דבריו ליעקב מהד' קורץ תקמ"א דף מג ע"א).

אגרת אמונים

מכתב מקורא נאמן

כבוד מערכת גליון 'וכל מאמינים' והעומד בראש הרב יעקב דב מרמורשטיין שליט"א.

ידוע הספור המובא במדרש בפרשת מצרע (ויק"ר טז ב) על הרוכל שסובב בעירות הסמוכות לצפורי והציע לכל המעגנו "סם חיים". שמעו רבי ינאי והתענגו על אודות אותו סם. הוציא הרוכל ספר תהלים והראה לו את הפסוקים (לד יג-יד): "מי האיש החפץ חיים אהב ימים לראות טוב; נצר לשונך מרע ושפתיה מדבר מרמה". שמע זאת רבי ינאי ואמר: "כל ימי הייתי קורא הפסוק הזה ולא הייתי יודע היכן הוא פשוט, עד שבא רוכל זה". וידועה השאלה: מה חדש הרוכל לרבי ינאי? ומפרשים שרבי ינאי התפעל מאמונתו הפשוטה של הרוכל בדברי הפסוק, ללא ספקות וללא פלפולים. כה חזקה הייתה אמונתו, עד שהציע את הדברים כסחורה העוברת לסוחר לכל דורש, בהכריו בקול: החפץ בחיים ינצר לשונו - כך כתוב וכו' יהיה!

דומני כי מאמר זה משקף את פעילותכם. כאותו רוכל מסובבים אתם בכל פנות ומחנות ומכרזים: "מאן בעי סם חיים? אתם מזפירים לכל כי חז"ל (ברכות מז א; שבת קיט ב) הבטיחו למקפיד על עגנית אמן פדת וכהלכה הבטחות לרב: אריכות ימים; פתיחת שערים; קריעת גזר דין. וכפי שכתוב כך יהיה, שהרי דבר אחד מדברי חז"ל לא ישוב ריקם! ההכרזה המתמדת שיוצאת מכס ללא הרף, הן בדמות העלונים הנכבדים שמלבד התכונ העשיר הם משדרים אמונה שלמה בכחה של עגנית אמן, והן בפעילויות השונות שכל מטרתן להחדיר בצבור את חשיבות עגנית אמן, כל אלו חוזרים עמק ללבבות.

הרמח"ל בפתיחת הקדמתו לספרו 'מסלת ישרים' כותב: "החבור הזה לא חברתי ללמד לבני האדם את אשר לא ידעו, אלא להזכירם את הידוע להם כבר ומפרסם אצלם פרסום גדול, כי לא תמצא ברב דברי אלא דברים שרב בני האדם יודעים אותם ולא מסתפקים בהם כלל, אלא שכפי רב פרסומם וכנגד מה שאמתתם גלויה לכל, כך ההעלם מהם מצוי מאד והשכחה רבה". גם אתם לא באתם לחדש וללמד דברים חדשים, כי אם להזכיר הנשכחות, וכפי שהבאתם בעלוונכם הנכבד לחג הפסח בשנה זו בשם מרן הרב ואזנר שהגדיר שמצוה זו הייתה בנדר "שכחום וחזרו ויסדום".

לכו בכחכם זה, המשיכו להגדיל תורת עגנית אמן ולהאדירה בקרב בית ישראל, עד כי "ימלא כבודו את כל הארץ אמן ואמן".

בכבוד ובהערצה,

יום טוב פרידמן

נתן לשלח מכתבים לפקס שמוספרו 08-9746102 או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

מעלת עגנית אמן במשנת בעל ההלולא

שערי גן עדן

רבנו יעקב בעל הטורים י"ב בתמוז ה"א ק"ג

רבי יעקב, בנו השלישי של הרא"ש, נולד בגרמניה בשנת ה' אלפים כ"ט בערך. למד תורה מפי אביו הגדול שאותו הוא מרבה להזכיר בספריו. יחד עם אביו נדד לברצלונה שבספרד ובהמשך קבע את מושבו בעיר טולדו.

רבי יעקב התפרסם כ'בעל הטורים' על שם ספר היסוד ההלכתי שכתב, המתחלק לארבעה 'טורים': ארץ חיים, יורה דעה, חשן משפט ואבן העזר. כמו כן חבר פרוש על התורה, כשהוא מקדים לכל פרשה פרפראות וגימטריות. מדפיסי החמשים הדפיסו רק את הפרפראות והגימטריות תחת

מצבת זכרון לרבי יעקב בעל הטורים, שהנחה על ידי אגדת 'אהלי צדיקים' בבית הקברות היהודי באי כיוס

השם 'בעל הטורים'.

למרות גדולתו סרב לשמש ברבנות וחי חיי דחק, כפי שהוא מעיד על עצמו בספרו (טור או"ח רמב). על מצבתו נחקק: "כל ימיו היו מכאובים וסבל! טורים בחבה".

על מקום פטירתו וקבורתו חלוקות הדעות, יש הסוברים כי הוא נפטר ונקבר בטולדו. ואכן, ידוע כי בבית הקברות היהודי בטולדו עמדה מצבה ששמו של רבנו היה חרוט עליה, ואולם החיד"א כותב (שם הגדולים, מערכת 'אות רח) כותב שרבי יעקב נפטר בדרכו לארץ ישראל ונקבר באי הגני כיוס.

זהירות! אמן קצרה

אמרו חכמים (ברכות מז א): "כל המאריך באמן - מאריכים לו ימיו ושנותיו". הטור (או"ח קכד) הוסיף והביא גרסת רבים מן הראשונים בנקרא שם: "העונה אמן קצרה - יתקצרו ימיו". לפיכך יזהר האדם לבל יהגה אמן במהירות, אלא ימשך בהגייתה כשעור זמן אמירת 'איל מלך נאמן' (בית יוסף שם).

איטש לרענהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש יב תמוז תשפג: הדלקת נרות: ירושלים: 7:13 תל-אביב: 7:29 חיפה: 7:22 מוצאי שבת: ירושלים: 8:31 תל-אביב: 8:34 חיפה: 8:35 ר"ת: 9:05

פרשת בלק

לימוד זכות על ישראל

לדון וללמד זכות על כל אדם מישראל!

נלמד, בדרך דרש ורמוז, מהפסוק: "לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלוקיו עמו" ... (פרק כג-כא)

ופירש כ"ק האדמו"ר, גאב"ד אונגוואר הגאון רבי מנשה קליין זצ"ל (בספרו משנה הלכות מ"מ עה"ת) את הפסוק כך: "לא הביט און ביעקב" ... כלומר: אדם שלא רואה כל עוול וחסרון בעם ישראל. אינו מביט על עוונם וחובותם, אלא מלמד עליהם רק זכות. רואה הוא רק את מעלתם. אדם כזה יזכה ש"ה" אלוקיו יהיה עמו" – שהשכינה תהא מתייחדת עמו, "ותרועת מלך בו" – שהקב"ה נעשה לו כ"רע"

לאור האמור, המשיך גאב"ד אונגוואר עפ"י דרכו והטעים לדניא, הואיל ותקיעת שופר בראש השנה נועדה להפחיד את השטן שלא יקטרג וילמד חובה על בני ישראל ח"ו, לכן מי שמלמד חובה על ישראל אינו ראוי להיות תוקע בראש השנה, שהרי "אין קטיגור נעשה סניגור". ולכן מן הראוי ש"בעל-תוקע" יהיה דוקא אדם כשר, המלמד זכות על ישראל!

גם זה נרמז יפה בפסוק "לא הביט און ביעקב" ... צדיק כזה שלא מביט בעוון ישראל – "תרועת מלך בו" – הוא שראוי לתקוע "תרועה" בשופר של מלך העולם ולהבעית את השטן לבל ישטיננו. [ובעניינינו זכינו לראות עד כמה נכוחים הדברים ונתקיימו בדורינו, בראש ישיבת פוניבז' הגאון רבי גרשון אדלשטיין זצ"ל, שהיה ידוע עד כמה לימוד תמיד זכות על ישראל, והיה "בעל-תוקע" מובהק בישיבתו במשך שמונים שנה רצופות! גם בהגיעו לגיל מאה! הוא שהיה ראוי לתקוע "תרועה" לפני מלכו של עולם].

במשאו של הגאון רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל, בעת הלווייתו של החפץ חיים, מסר את הביאור ששמע מהח"ח, כיצד משה רבינו המליץ זכות על ישראל, וכך אמר בשם החפץ חיים:

"משה רבינו ע"ה אמר קודם פטירתו: תיקנתי עבור הכל, אבל עבור הרוצח נפש בשגגה עוד לא דאגתי כלום! על כן ביקש על זה מהש"ת ונענה שיעשה עבורם ערי מקלט. וקיים זאת תיכף ומיד בשמחה. ואחר שתיקן משה רבינו את ערי המקלט אמר לעצמו: אמת שתיקנתי עבור השוגג, אבל עבור המזיד לא תיקנתי כלום!

הח"ח שאמר דבריו בשבוע פרשת שלח המשיך ואמר: נאמר בפרשה "ונסלח לכל עדת בני ישראל, ולגר הגר בתוכם כי לכל העם בשגגה". על כך אמרו חז"ל: "כשם שאתה סולח לגר כך תסלח לכל בני ישראל". והיינו, כמו הגר שאתמול היה נכרי ולא ידע כלום מתורה ועכשיו נעשה יהודי, אם יעבור על אחת ממצוות התורה, וכי תהיה טענה עליו? הרי לא ידע כלום! כי עד עכשיו היה בין הגוים...

כך הדבר עם העובר עבירה. שאם היה יודע באמת את גודל קדושת התורה וגודל מתן שכרן של מצוות, אזי לא היתה מצוה אחת שהיו עוברים עליה. נמצא שמה שאנשים עוברים על מצוות, זה כמו הגר, מפני שאינם מבינים ואינם יודעים מאומה. זה שאמר משה רבינו: "כשם שאתה סולח לגר, כי הוא שוגג, כך תסלח לכל עדת בני ישראל!"

מן הראוי להשלים את הענין בדבריו המאלפים של הגאון רבי זלמן סורצקין זצ"ל (באזנים לתורה): "והנה רבו המתחסדים המראים עצמם אוהבי ישראל ואומרים שאסור ללמד חובה על ישראל ותולים עצמם ברבי לוי יצחק מברדיטשוב זצ"ל שלימד זכות על ישראל (וראה מסגרת) עד שמבטלים מצות תוכחה.

אך האמת שכשרואים אדם שעובר על דת, חייבים למחות בידו כדי שישוב להש"ת וה"לימוד חוב" הזה, זו זכות לישראל, אך כ"ז כשהמוכיה מדבר אל האדם, אך כשמתפלל להקב"ה, עליו ללמד זכות על ישראל ולדבר אך טוב לפני הקב"ה. עכ"ד.

להתעקש ולמצוא זכות...

פעם צעד לתומו הצדיק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זצ"ל ברחובה של עיר והיה זה בצום תשעה באב. והנה רואה יהודי יושב ואוכל סעודתו. פנה אליו והעיר לו: "בנג, ודאי נשכח מלבך ש'תשעה באב' היום". השיב הלה: "לא רבינו. זוכר אני!"

שאלו שוב: "שמא אינך יודע שתשעה באב הוא יום צום?" "יודע אני" – השיב הלה בעזות מצח. ניסה רבי לוי יצחק למצוא לו זכות: "א"כ בוודאי חלש אתה והרופאים אסרו עליך לצום". "ח"ו" – חייך הלה – "בריא ושלם אני!"

נשא רבי לוי יצחק עיניו למרום וקרא: רבונו של עולם! ראה עד היכן מדת האמת של יהודי זה מגעת. נוח לו לשים עצמו רשע, ובלבד שלא להוציא דבר שקר מפיו!"

"ועמך כולם צדיקים..."

פעם הגיע לביתו של כ"ק האדמו"ר רבי שלומק'ה מזוועיהל זצ"ל גובה מסוים, יהודי 'מוסר', ובא להכעיס בעיצומו של יום השבת! פנה אליו הרבי ושאל כדרכו "מה מבקש הצדיק?" הביעו הנוכחים פליאתם: "וכי גם מומר חצוף זה בשם 'צדיק' יקרא!"

נענה הרבי ואמר: "יודע אני פסוק: 'ועמך כולם צדיקים' (ישעיה ס-כא). אלא מאי, יש לפנינו קושיה מיהודי זה. מוטב שיקשה על היהודי, ולא יקשה על הפסוק!"
ציט"ע – באהלי צדיקים

עלון השבוע פרשת בלק הוקדש לעילוי נשמות

ר' יצחק בן ר' מנחם וייל ז"ל

בתוך שנת פטירתו
ת.נ.צ.ב.ה.

בני הישיבות העוסקים בתורה, מקיימים את עם ישראל ומצילים אותו מאויביו, וזוהי הברכה הטובה ביותר לעם ולארץ!

נלמד מהפסוק: "מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל" (פרק כד-ה)

ואמרו חז"ל (סנהדרין קה:): א"ר יוחנן, מברכתו של אותו רשע אתה למד מה היה בלבו. ביקש לומר שלא יהו להם בתי כנסיות ובתי מדרשות "מה טובו אהליך יעקב"... אמר רבי אבא בר כהנא כולם חזרו לקללה [כל הברכות של בלעם חזרו לקללה כמו שהיתה כוונתו מתחילה. רש"י]. חוץ מבתי כנסיות ומבתי מדרשות שנאמר "ויהפוך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה כי אהבך ה' אלקיך" - קללה ולא קללות.

וצריך להבין ולבאר מה שלכאורה תמוה מאוד: (א) מדוע רצה בלעם לקלל את עם ישראל דוקא בקללה כזו שלא יהיו להם בתי כנסיות ובתי מדרשות? מדוע ייחס בלעם כזו חשיבות "אסטרטגית" לעובדה הזו שיש בתי כנסיות ובתי מדרשות בישראל?

(ב) הרי לכאורה היה הרבה יותר פשוט ו"אפקטיבי" להשגת המטרה אם היה בלעם מקלל קללות גרועות וחמורות יותר, כמו למשל שלא תהיה להם פרנסה ויעלה יוקר המחיה ושיעורער המצב הבטחוני ואנשי הצבא יכריזו על מרד... ושי"אנרכיסטים" ישבשו כליל את חיי העם וישביתו את המשק, ועוד כהנה וכהנה...

(ג) אחרי שכל הברכות של בלעם חזרו - עקב החטאים - לקללה, כפי שרצה בלעם מתחילה, מדוע נשארה רק ברכה זו של בתי כנסיות ובתי מדרשות מכל שאר הברכות, וזאת מהסיבה "כי אהבך ה' אלוהיך". וזה פלא: מה המיוחד בברכה זו של "מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל" שנצרך לה אהבת ה' מיוחדת כדי להותיר רק אותה?!

בלי התורה אין קיום לעם ולא לעולם

אלא התשובה היא, שבלעם שהיה גדול נביאי האומות ידע את האמת הגדולה הזו, אותה אמת שכל ילד הלומד ב'חידר' יודע, כי אין כח בעולם שיכול להגן להציל ולנצח כמו הכח העצום של לימוד התורה והתפלה. כפי שהאריכו חז"ל בהרבה מקומות. [כגון: במדרש (קדושים): "אמר הקב"ה לישראל: בני עסקו בתורה ואין אתם מתיראין משום אומה". וכן בגמרא (מכות י): מי גרם לרגלינו שיעמדו במלחמה - שערי ירושלים שהיו עוסקים בתורה, וכן במדרש (דברים א-יט) על הפסוק "פנו לכם צפונה" עיי"ש ועוד הרבה כיו"ב, ואכה"מ].

ומכיון שידע בלעם על הכח העצום הזה שיש ללומדי התורה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, שבשעה שמתפללים בהם או עוסקים בהם בתורה אין כל צר ואויב יכול נגדם. בכוח תורתם ותפילתם מנצחים את האויב ואין שום קללה בעולם שתוכל להזיק להם, על כן רצה בלעם לקלל דוקא בענין זה, כי ידע, כאמור, שאין דרך לנצחם אלא רק ע"י פגיעה בבתי המדרש ובישיבות שלהם, שאם ברצונו לאבד את העם, רח"ל, הרי שאין "חיסול ממוקד" טוב מזה. כי כשאין בתי כנסיות ובתי מדרשות לתורה ולתפלה, אזי אין קיום לעם ישראל והם נכחדים מאליהם רח"ל.

ומפורש כן במדרש רבה (תולדות): נתכנסו כל האומות אצל בלעם אמרו לו: האם אנו יכולים לנצח אומה זו? אמר: לכו וחזרו על בתי כנסיות ובתי מדרשות שלהן, ואם מצאתם שם תינוקות מצפצפין בקולן, אין אתם יכולים להם, שכך הבטיחן אביהם "הקול קול יעקב" בזמן שקולו של יעקב מצוי בבתי מדרשות, אין ידי עשיו שולטות וכו' [וכך גם רמזו להמן (במגילת אסתר) כשאמרו לו חכמיו: "אם מזרע היהודים מרדכי"... כלומר: אם כוחו נובע "מזרע היהודים" - מקולן של תשב"ר - "לא תוכל לו כי נפול תיפול לפניו"].

מעתה מובן היטב, מדוע מאהבתו הגדולה של השי"ת את עמו נותרה הברכה הזו "מה טובו אהליך יעקב" ולא נהפכה לקללה. משום, שכאמור, בלי בתי המדרש והיכלי התורה אי אפשר לשרוד אפילו יום אחד! זהו ענין חיוני וקיומי ממדרגה ראשונה! בלי התורה אין קיום לעם ולא קיום לעולם! "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת". לכן מאהבתו יתברך ומחסדיו ורחמיו המרובים, לפחות זה נותר לנו!

זו הסיבה למה שאמרו חז"ל (יומא כח:): "מעולם לא פסקה ישיבה מאבותינו". וגם כשנאלצו יעקב ובניו לרדת למצרים, שלח יעקב את יהודה "להורות לפניו" - לתקן לו בית תלמוד! כי על כן, אי אפשר להשאר אפילו יום אחד ללא מקום שלומדים בו תורה!

מנהלי "המדינה היהודית" אינם יודעים מאומה מיהדות...

למען האמת, הדברים הללו שכתבנו, יודע כל ילד ב'תלמוד תורה' ובוודאי כל בן תורה! אך למרבה הבושה והחרפה, אנשי הממשל במדינה אינם יודעים את האמת הזו, ובוודאי לא לבלרי וליצני התקשורת החילונית - "מהנדסי"

"דבר שקיום העולם תלוי בו..."

בתקופת מלחמת העולם הראשונה יצא צו תקיף משלטונות הצבא האדום שכל איש מגיל שמונה עשרה שלא יתייצב לגיוס, אחת דתו להמית. הפחד היה נורא.

למרות זאת ישבו מאות בחורים בישיבת נובהרדוק שוקדים על התורה ללא פחד ומורא, עד שמאוחר יותר הודבקו מודעות ברחובות בהם צו חמור יותר שכולם מחוייבים להתייצב. קמה אז תסיסה כלשהי בישיבה.

או-אז נכנס **הסבא מנובהרדוק - הגה"צ רבי יוסף יוזל הורביץ** זצ"ל בסערה וזעק: "מי קורא כאן מודעות? שידביקו להם מודעות כרצונם ואנחנו נשאר בשלנו בלימוד התורה ביתר תוקף ועוז!" שאלוהו: והרי זה ענין של פיקוח נפש ואין סומכין על הנס?!

השיב הסבא מנובהרדוק: "אין סומכין על הנס" שייך רק בדבר שאין קיום העולם תלוי בו, אבל בדבר שקיום העולם תלוי בו, כגון קיום הישיבות לא שייך לומר "אין סומכין על הנס" שהרי אמר הכתוב "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת".

חכמת אליהו

גזירת ה"גיוס" על מי?

שח הגאון **רבי חזקיהו מישקובסקי** שליט"א: סיפר לי תלמיד חכם שגר בבחרות בשוויץ, שהוא וחברו נקראו לשרת בצבא המדינה. החבר היה בן עשרים והוריו הצליחו להשיג אישורים שיפטרוהו מהגיוס, בעוד שהוא היה בן למשפחה דלת אמצעים ונבצר ממנו להשיג אישורים כאלו. הוא היה מאוד מודאג.

בדיק באותו זמן, הגיע **הגרי"ז סולובייצ'יק** זצ"ל לשוויץ לצרכי מנוחה. שני החברים מיהרו להכנס אליו כדי להתברך בהצלחה מגזירת הגיוס. שאל אותם הגרי"ז: מה הם מתכוונים לעשות לאחר שישתחררו מעול הגיוס? הבחור בן העניים השיב שהוא מתכוון לעלות לארץ ישראל כדי ללמוד תורה בישיבה קדושה. ואילו החבר בן העשירים אמר שהוא נשאר בשוויץ כדי להתערות בעסקי אביו.

אמר להם הגרי"ז: כתוב במשנה "המקבל עליו עול תורה פורקים מעליו עול דרך ארץ, והפורק מעליו עול תורה נותנים עליו עול דרך ארץ". הוסיף הגרי"ז והסביר: התנא לא אומר שמי שפורק עול תורה "אין פורקים" מעליו עול דרך ארץ, אלא "נותנים" עליו. ללמדינו, שמי שמקבל עליו עול תורה, גם אם כבר נגזרה עליו הגזירה, פורקים אותה ממנו. ולהיפך, מי שפורק מעליו עול תורה, גם אם כבר סרה מעליו הגזירה "נותנים עליו" - הגזירה תתחדש עליו! סיים הגרי"ז דבריו ופטרם לשלום.

כשיצאו החוצה אמר הבחור בן העשירים לחברו: אולי לך יעזור הדרש הזה, לי הרי יש כבר "פטור" ביד. אך ראה זה פלא: - מספר אותו ת"ח - "זכיתי אני להשתחרר מעול הגיוס באורח פלא ועליתי לארץ ללמוד תורה. ואילו חברי בן העשירים שכבר היה לו "ביד" את הפטור, נאלץ בסופו של דבר להתגייס לצבא..."

הלמות עמלים

המשך – "מה טובו אוהליך יעקב"

ומעצבי דעת המון העם, המנהלים זה עשרות שנים את אנשי השילטון במדינה, ואת מערכת המשפט. על פיהם וכתבם ישק כל דבר. לצערינו, קיים אצלם בורות מזעזעת בכל מה שנוגע למושגים בסיסיים ביהדות.

[וכאותו מפגין חילוני בעיר בני ברק. אדם מבוגר ורציני, שעצר, ברחובה של עיר, ילד חרדי מ"החיידר" ושאל אותו בהתרסה: "אמור לי, האם אתם לומדים אנגלית ומתמטיקה?..."] הילד המופתע השיב בשאלה: "האם אתה יודע מי הם אבותינו? האם למדת משהו על האבות הקדושים של עם ישראל? האם אתה יודע משהו על אברהם אבינו וכבשן האש, על עקידת יצחק, על יעקב והשבטים, על יוסף הצדיק במצרים, על משה רבינו ואהרן הכהן, על שמואל הנביא ודוד המלך...?!"

החילוני ההמום והנבוך, נאלם דום והביט פעור-פה בילד, כתרגוול בבני אדם... ואז המשיך הילד לשאול בתום לב: "במחילה מכבודך, איך זה שאתה לא יודע דברים כל כך יסודיים המפורשים בתנ"ך שהוא ספר הספרים של העם היהודי מה שכל ילד קטן אצלנו יודע... אולי תכנס לחיידר שלנו ותתחיל ללמוד... עוד לא מאוחר"... ולא נותר לו לאותו "נאור" חילוני אלא למהר ולהסתלק מהמקום בבושת פנים.]

ואכן, אוי לאותה בושה אוי לאותה כלימה. הרי כל אלו שהפגינו לפני כמה שבועות ברחובות וצעקו בכל מקום "בושה, בושה" הלא היו צריכים הם לעמוד, כל אחד בביתו, מול הראי, ואז לצעוק כל אחד לעצמו בצדק: "בושה, בושה!" למראה זה שנשקף בראי ומרמה את עצמו שהוא "מלומד ונאור", ואינו יודע אפס קצהו ממה שיודע ילד קטן חרדי מלימודיו בחיידר על תורת ישראל ועל מדות טובות המנחות לדרך הישרה.

ואמנם הבעיה הגדולה היא, שישנה קבוצה בשמאל הישראלי (אלו שאוהבים לדבר תמיד בשם העם ומידי פעם מסיתים נגד הציבור החרדי בנימה אנטטישמית) שאינם מסוגלים לקלוט ולהבין משהו מכל האמור. אין עם מי לדבר ואין למי להסביר! עד כדי כך יש באכילת נבילות וטריפות כדי לטמטם את הלב, עד שנעשה אטום, סגור וחתום בפני כל הידברות הגיונית, וכפי שהגדיר פעם הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי שליט"א (ראש ישיבת עטרת ישראל) את הקבוצה הזו בדברים הבאים:

"אם אשאל אדם כמה הם שתיים ועוד שתיים והוא ישיב לי "שש", לא אתיידאש ממנו. אמת, הוא לא מתמטיקאי דגול, אך אנסה ללמד אותו ויש תקוה קלושה שהוא יצליח ללמוד. אני בפניו שורה של גפרורים על השולחן, אספור אותם יחד איתו ואחר כך אלמד אותו כיצד מחשבנים שתיים ועוד שתיים, יתכן כי אצליח.

"אך אם אשאל אדם כמה זה שתיים ועוד שתיים והוא ישיב לי "פלורוסנט"! מאדם כזה אתיידאש באופן מייד! משום שאיננו ניצבים כלל על אותו מרקע. ישנה קבוצה שאיננו נצבים עמה כלל על אותה פלטפורמה! אין לה כל שיח ושיג בשפה שלנו. אם הם לא מסוגלים לקלוט ולהכיר בכך שהתורה בשבילנו היא כמו אוויר לנשימה, אות הוא שאיננו נמצאים כלל על אותו מרקע. וממילא כל ההסברים והפרשנויות לא יועילו. עכ"ד.

כשבועטים בלומדי התורה עלול לבוא חורבן רח"ל

עד כמה גדול האסון ועד כמה עצום החורבן ועד כמה נוראה הטרגדיה, כאשר לא מכירים בערכם הנשגב של לימוד התורה והתפילה שרק בכוחם לחזק ולקיים את עם ישראל, להגן ולהציל מכל סוגי האויבים ומכל מיני מרעין בישין. למדנו זאת מהמעשה הנורא שמספרים חז"ל בגמרא (ירושלמי תענית פ"ד) על גבורתו המופלאה של בר כוכבא [לימים בן כוזיבא] עד שרבי עקיבא נטה לחשוב שהוא משיח ודרש עליו את הפסוק "דרך כוכב מיעקב"

ומספרים חז"ל: שלוש שנים ומחצה צר אדריינוס קיסר על ביתר ולא יכל לה, כי רבי אלעזר המודעי היה יושב בשק ואפר ומתפלל בכל יום: "רבון העולמים אל תשב בדן היום"... וכח תורתו ותפלתו הגנה על העיר. ביקש אדריינוס לעזוב כי ראה שאינו מצליח לנצחם, ניגש כותי אחד אל אדריינוס ואמר לו: אל תתיאש, אני אסדר לך את הנצחון.

מה עשה? הוא נכנס לעיר בסתר [דרך הביב של שופכין] ניגש לרבי אלעזר המודעי שהיה עסוק בתפלתו ועשה עצמו כלוחש דבר-מה באזנו. אנשים שראו זאת הביאוהו מיד לבר כוזיבא ואמרו לו: זה הכותי לחש משהו באזני דודך [רבי אלעזר היה דודו של בר כוזיבא], שאל אותו בר כוזיבא: מה אמרת לו ומה אמר לך? שיקר הכותי וסיפר שרבי אלעזר אמר לו שרוצה למסור את העיר לאדריינוס.

שאל בר כוזיבא את רבי אלעזר המודעי: מה אמר לך הכותי? השיב לו: לא אמר לי כלום. כעס בר כוזיבא ובעט ברבי אלעזר והרגו. מיד יצאה בת קול ואמרה: הרגת את רבי אלעזר המודעי זכותן של ישראל ועין ימינם [שהיה מעמידן בתפלתו ובאור תורתו (קרנן העידה)]. לפיכך זרועו של אותו האיש תיבש ועין ימינו תכהה. מיד נלכדה ביתר ונהרג בר כוזיבא! והביאו את ראשו לאדריינוס. שאל אדריינוס: מי הרגו? וראו נחש כרוך על צווארו. ואמר אדריינוס: אילולא שאלוקי הרגו מי יכול לו, וקרא עליו הפסוק (דברים לב) "אם לא כי צורם מכרם וה' הסגירם."

הנה כי כן, זו היתה טעותו הנוראה והטראגית של בר כוזיבא שהתעלם מהכח האמיתי שהגן על העיר - כוח תורתו ותפלתו של רבי אלעזר המודעי, והוא כמו ידיו הרס את הכח הזה והביא על עצמו ועל ביתר את ההרג והחורבן הנורא. עלינו להפנים את הלקח הכאוב הזה וללמוד ממנו לדורות עולם. לשמור תמיד על כוח תורתם ותפלתם של מתפללי ולומדי היכלי התורה והישיבות!

"לחדש הלימוד בחיידרים והאחריות עלי..."

בעת מלחמת המפרץ רבתה המתיוחות. אזעקות נשמעו, טילים נפלו. נפוצו שמעות על ראשי חץ כימיים וביולגים. אנשים התסגרו בחדרים אטומים ולא יצאו לרחוב ללא ערכת מסיכות. באווירת החרדה הושבתו הלימידים בתלמודי תורה, שכן לא היו בהם חדרים אטומים להמוני הנערים."

קרא רבינו הגרא"מ שך זצ"ל לאחד ממרביצי התורה בבני ברק והביע בפיו את חרדתו: "הלא זקוקים אנו כל כך לרחמים, ובמו ידינו מאבדים אנו זכויות כה רבות! הרי אין העולם מתקיים אלא בזכות הבל פיהם של תינוקות של בית רבן בימי גזירת המן כינסם מרדכי ללימוד תורה וכאן משכחים את לימודם?!"

"וכי יש ברירה" - ענה מרביץ התורה - "הסכנה כה רבה, ומי יקח על עצמו את האחריות לשלום של הנערים?" נענה לו הרב שך ומניה וביה: "אמור להם לחדש את הלימודים, ואני מקבל על עצמי את האחריות לשלום התלמידים..."

קנין תורה

"כשהילדים לומדים תורה הם במקום המוגן ביותר..."

באותם ימי אימה וחרדה של מלחמת המפרץ, באו מנהלי וראשי תלמוד תורה "סוכת דוד" בירושלים לשאול את הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל: "האם זו סכנה להוציא את הילדים לעת כזאת מרשות הוריהם ולטלטלם לת"ת. ואמנם הורו גדולי ישראל במפורש שלא לבטל תשב"ר מלימודיהם, אבל מי יקח על עצמו אחריות כה כבידה?"

השיב הרב צדקה נחרצות: "אני לוקח על עצמי את האחריות!" והוסיף: "עליכם לדעת, כשהילדים לומדים תורה, הם נמצאים במקום הבטוח והמוגן ביותר! אין לכם בכלל מה לפחד!"

וזאת ליהודה

"המשניות החזירו אותך..."

בתקופת מלחמת העולם השנייה, כאשר גוייסו יהודי הונגריה למחנה כפיה, בא אברך לפני רבו הרה"צ רבי נפתלי מבילקא זצ"ל, וביקש לקבל ממנו בהשאלה ספרי משניות זעיר, כדי שיוכל ללמוד בו בעת הפנאי.

כעבור זמן לא רב שוחרר האברך. בא הלה לרבו ואמר בשמחה: "הנה, מחזיר אני את המשניות"... נענה הרבי ואמר לו "לא כן, אלא המשניות הן שהחזירו אותך..."

שושלת ספינקא

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

הקמב"ץ / סיפור שישי למבצע הסיפורים

לפני כשלושים שנה כיהנתי כרב צבאי באזור הערבה, דרומית לים המלח לכיוון אילת.

כידוע, כביש הערבה בחורף – מסוכן מאוד. לפעמים הערבה יבשה. הנהג בטוח שהכביש נקי ובטוח ושום סכנה לא נשקפת. אך לפתע, ללא הודעה מוקדמת, מגיע שטף מים מכיוון מערב. המים זורמים בשטף, וגורפים אחריהם הכל בכל.

יום אחד היה הכביש מוצף מים. נהג רכב שהגיע למקום בחן את גובה המים, ומהירות זרימתם, והגיע למסקנה שהוא יוכל לצלוח אותם בשלום. בשלב כלשהו הרכב נתקע. מה שהנהג שכח לקחת בחשבון זו העובדה שהמים גולשים לכביש עם סחף של אבנים, בוץ ועצים. במקרה הנוכחי היה זה גזע עץ שתקע את הרכב ולא נתן לו לעבור.

הקפיצו כוחות ו צוות חילוץ יצא מהבסיס שלנו. בראש הצוות עמד קמב"ץ (קצין מבצעים) שומר תורה ומצוות, מגודל זקן ומקפיד על קלה כבחמורה. הם הגיעו למקום, נכנסו למים, והקמב"ץ עצמו התכופף כדי לסלק את גזע העץ.

באותו רגע איבד את היציבות ונסחף עם זרם המים נעלם.

* * *

החיפושים אחריו לא העלו דבר.

רק כעבור ארבעה ימים צפה גופתו על פני מאגר המים של מושב "עין יהב". עצוב.

במקרה כזה, חלה על פי "פקודת הצבא" חובה על היחידה בה שירת החייל, להעביר בצורה מסודרת את כל החפצים שלו לגוף שנקרא "הנצחת החייל". והם, בהמשך, מעבירים לבני המשפחה באופן מכובד את כל הדברים.

שְׁלִישׁ היחידה (שאחראי לאסוף את חפצי החייל המנוח) היה במקרה הזה חבר טוב של הקמב"ץ (הם אפילו ישנו יחד באותו חדר). במהלך איסוף החפצים מצא בין השאר סליל פילים בתיק של המנוח (בתקופה ההיא לא היו המצלמות 'דיגיטליות'. את התמונות הייתה המצלמה שומרת על גבי סליל פילים, ולאחר שהסליל התמלא הלכו לחנות צילום כדי לפתח את התמונות. לפני הפיתוח לא יכלו לראות ולדעת באלו תמונות מדובר).

עלה בדעתו של השליש לעשות משהו נחמד לטובת המשפחה העצובה. הוא יִפְתַּח את התמונות ויגיש להן אותן בתוך ימי ה"שבעה". מה יותר מרגש מלקבל את "התמונות האחרונות" של

המנוח: חתיכת מזכרת!

מיהר לִפְתַּח את התמונות ונתע לגלות שמדובר בתמונות לא ראויות. הבין מיד שלא שייך להעביר דבר כזה למשפחה אדוקה, לא בימי השבעה – וגם לא לאחר מכן. מצד שני מדובר ברכוש לא שלו. אבל להעביר למשפחה לא שייך, אז מה עושים? (וגם אוי ואבוי אם הצבא יגלה שהוא עשה דין לעצמו...)

אני, כרב הבסיס, התאכזבתי מאוד מהקצין המנוח ז"ל. הכרתי אותו כשומר תורה ומצוות אדוק, אז מה הוא שומר בתיק האישי שלו פילים לא ראויים?

* * *

שער היחידה.

השומר מופתע לגלות אנשים בלבוש אזרחי מגיעים. מגישים לו פתק עם שם של קצין ומבקשים לקרוא לו.

השם שהיה רשום בפתק היה של הקצין המנוח – -

מיהר השומר לקרוא בְּקֶשֶׁר לְשִׁישׁ היחידה. מסתבר שהאורחים היו תיירים מגרמניה. עם האנגלית הרצוצה שבפי השְׁלִישׁ הצליח להבין מהם כך: לפני שבוע הם טיילו מסביב לבסיס ועשו תמונות. הקמב"ץ הבחין בהם וחשד שהם מצלמים אתרים סודיים (ככלל, הרי כל אתר צבאי משמעותי אסור בצילום). הוא החרים את הפילים והודיע להם "אני אפתח את התמונות. תבואו הנה בעוד שבוע. אם אין בעיה בתמונות – תקבלו אותן".

חלף שבוע והתיירים הגיעו לקבל את התמונות.

לא עלה על דעתם שהקמב"ץ כבר איננו בין החיים. בוודאי שלא עלה על דעתם של הגויים הללו, שהביקור שלהם הסיר מעל המנוח ז"ל עננה של חשד שווא.

* * *

שמחנו מאוד ברגע שגילינו שלקמב"ץ ז"ל לא היה אפילו שמץ של מושג מה יש בפילים שנשא בתיק שלו.

ישבתי עם עצמי וחשבתי: אוי ואבוי אלו זכרונות היו נשארים לי בראש, אם חלילה היו התיירים מתייאשים מהתמונות, וחוזרים לגרמניה מבלי לעבור דרכינו. **האם הייתי מצליח לדון אותו לכף-זכות** או שכל ימי חיי היה זכרונו נרדף במוחי עם אותו מקרה?

קיבלתי שיעור עוצמתי עד כמה יש לדון כל אדם לכף זכות!!

הזוכה השבוע: **החפץ בעילום שמו, מעיר בני-ברק, אשר תורם את הפרס לשם הארכת המבצע בעוד שבוע(!)**

הזוכה השישי: חפץ בעילום שמו – בני ברק

הזוכה הוא הזוכה השישי במבצע פרסים לעידוד וטיפוח מדות טובות. כל שעליכם לעשות: לכתוב סיפור מעניין ולא שיגרתני על מדות טובות שאירע אצלכם או אצל מכרכם, בתנאי שהסיפור עדיין לא פורסם בספר או בכתבי עת, ולשולחו לפי כתובת המכון: "מכון אהבת אמת" רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242410 או פקס: 077-7671812 או אימייל: haemesemes@gmail.com

חמש עשרה סיפורים נוספים שיבחרו, יפורסמו במדור זה ויזכו את שולחיהם בסך 100 ש"ח(!)

הסיפורים שיתקבלו יטופלו רק בתנאים הבאים:

1) אורך הסיפור בין 200-500 מילים (בעברית), בכתב יד ברור וקריא. (עדיף מודפס במחשב).

2) על השולח לרשום שמו, כתובתו המדויקת ומס' טלפון.

3) למכון שמורה הזכות, לפרסם את כל הסיפורים שישלחו, והרי הם רכוש המכון, (מלבד בהוראה אחרת מהשולח) ורק 20 סיפורים יזכו לפרס.

4) למכון אהבת אמת שמורה הזכות, לערוך ולעבד את הסיפור לפי מדת הצורך.

5) למותר לציין כי על שולח סיפור האחריות לבדוק שהסיפור לא פורסם בספר או בכתב עת ואין עליו "זכויות יוצרים".

בע"ה בשבועות הקרובים נמשיך לפרסם את הסיפורים והזוכים הבאים.

מה שנוא עליך אל תעשה לחברך – וגם חייך אליו

{ אז נדברו }

פרשת בלק תשפ"ג | לסדר: "מה טובו אהליך יעקב" | גליון מספר: 608

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

**ניתן לקבל את הגיליון בפקס
באמצעות שיחת טלפון:**

079-5319191

הודעה: כמידי שנה ניתן לקנות את החוברת 'אלה מסעי' הממוקדת לבחורי שיעור ג' בשיבה קטנה העוסקים בימים אלו בבחינות והיערכות לקראת ישיבה גדולה.

ניתן להשיג (לעת עתה רק) בב"ב

רחוב קיבוץ גלויות 9

רחוב חזו"א 34 פינת דסלר (ודייפוס)

ניתן לקבל גם במייל.

נודה להשתתפותכם

בהוצאות הגדולות!!

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא

(ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת

להחזר מס (ס' 46)

באשראי: "נדריים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למה מגיע לבלעם כזו התייחסות?? אני לא מפרגן לו...

כל שנה מחדש כשמגיע פרשת בלק זה מעצבן אותי... במה זכה בלעם הרשע שהוא מקבל כזו תשומת לב מיוחדת? התורה מקדישה לו פרשה שלימה... ולא סתם... אלא הוא מתנבא והנבואה שלו נחשבת מאוד!! אנחנו פותחים את התפילה עם ה-'מה טובו' של בלעם... ו'לא הביט און ביעקב' זה אחד מג' פסוקים שבתורה שיש בהם מלכות ואנחנו מזכירים אותם במוסף דר"ה... מה תגיד שחז"ל כמעט רצו לתקן שהפרשה השלישית של ק"ש תהיה פרשת בלעם... בקיצור: התורה מעניקה חשיבות עצומה לכל דבר שיוצא מפי של בלעם... ועל מה?? הוא היה כזה טמא ורשע... עין רעה, רוח גבוהה, נפש רחבה... למה מגיע לו כזה כבוד??

והתשובה היא ככה:

כשהייתי בחידר... אף פעם לא ידעתי שאבא שלי אוהב אותי בכל מצב... ולמה?? כי הרבה התלונן שאני לא מתנהג יפה ואבא שלי גיבה אותנו!! הרבה העניש אותי ואבא שלי גיבה אותנו ב-100%... הרבה הרביץ לי וגם בזה אבא שלי הסכים לגמרי... ציפיתי מאבא שלי שיכאב איתי... שגיבה אותי... אבל ממש לא!!! לא זכיתי לקבל כתף התומכת בעת 'צרה...' (בניגוד לחבר שלי שאבא שלו הגיע יום אחד לחידר והתחיל לצרוח על הרבה מול הילד שלו... ממש גאון... ירה לחינוך של הילד שלו ברגלים... אבל עזוב... סו"ס כל מקרה לגופו...) ואז!!! יום אחד הגיע לבנין שלנו שכן חילוני בן בליעל... והוא התחיל לצעוק עלי... (יש לציין שצעקות דווקא לא היו חדשות לי... הכרתי אותם כבר מהרבי בחידר... אבל הפעם זה לא היה המחנך שלי אלא סתם רשע אחד שונא חרדים) **ושם היכתה לי הפתעה!!!** פתאום לא היכרתי את אבא שלי... אבא שלי הסתובב בבית סהרורי הלך חזר... השכן הזה... זה היום האחרון שלו כאן... אני לא אוותר לו... הוא לא יצעק על הילד לי... בקיצור: מצאתי את שאהבה נפשי... סו"ס אבא שלי עומד לצידו... מגבה אותי!!! עומד מאחורי!!!

השכן הרשע הזה עשה עבודה נפלאה!!! טוב מאוד שהוא היה שכן שלנו!!! באותה חצי שנה קצרה ובלתי נסבלת שהוא היה שכן שלנו... זה היה בשבילי הזדמנות קריטית לגלות את האהבה והדאגה והאיכפתיות האמיתית שיש לאבא שלי... שבחידר אבא שלי לא יכל לבטא אותה... כי בחידר אבא שלי רוצה שאני אתחנך!!! ולכן אבא שלי תמיד יעמוד לצדי המחנך... אבל השכן הבלתי נסבל הזה... הוציא מאבא שלי משפטים עוצמתיים שהיה שווה כל שקל!!!

תשמע: אתה לא תגיד לילד שלי כאלו דברים... אתה לא תגיד לו שהוא ילד רע כי הוא ילד טוב... הוא ילד שלי... אתה לא תגיד לו שהוא ילך מפה כי אתה!! אתה תלך מפה...

אוי... כמה שהמשפטים האלו ליוו אותי... למחרת פתאום היה לי יותר קל לקבל צעקות מהרבה... תמיד זכרתי שגם כשאבא שלי מסכים עם הרבה... אבל עדיין... עדיין צפה לי השיחה הקולנית בחדר המדרגות עם ההד... זה הילד שלי!!!!

עד כאן הסיפור... וכעת לנמשל:

משה רבינו הוא המחנך של עם ישראל... משה רבינו נוזף ומוכיח ומעניש את כלל ישראל והקב"ה מגבה אותו במאת האחוזים... יש פה אינטרס שווה... הילד של ה' צריך לגדול... צריך לדעת איך להתנהג... משה רבינו מבהיר לכל יהודי... ה' אוהב אותך... **אבל לא בכל מחיר...** אם תעשה עבירות... השמד תשמדך... ואבדתם מהרה... אין חכמות... צריך להתנהג יפה...

ואז מגיע השכן המזעזע... בלעם!!! בלעם גם מתחיל להוכיח את עם ישראל... להבדיל ממש כמו משה רבינו... יש לו כל מיני הערות על ההתנהגות שלנו... מה זה צריך להיות... ופה פתאום אבא שבשמים מתפרץ עליו... תשתוק!!! אתה לא תדבר על הילדים שלי... גם אם אתה צודק... **לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלוקיו עמו...** אני אבא שלהם והם הילדים שלי ואני אוהב אותם בכל מצב ואל תעזי לדבר לא יפה לילדים שלי... עם ישראל נפעמים... איזה משפטים!!! איזה גילויי אהבה!! מול בלעם הקב"ה חושף לפתע סוד איסטרגטי שבחייים לא שמענו אותו ממש... הקב"ה אומר לבלעם: שתדע לך... מה שהילדים שלי יעשו ומה שלא... גם אם יהיו בלתי נסבלים לחלוטין זה הילדים שלי... ואבא שלהם מחכה להם בבית בכל מצב... שמעת פעם כאלו משפטים ממש רבינו?? לא!!! למה לא??

כי משה רבינו צריך לעשות מאיתנו בני אדם... משה צריך להוציא מאיתנו את המירב והמיטב... אוי ואבוי אם הוא יגלה לנו שבסופו של יום אבא יקבל אותנו בכל מצב... פה צריך את בלעם!!! רק הדמות הלא אידיאלית הזו שנכנסת לתמונה... דווקא השכן הלא סימפטי ששומע מהקומה העליונה את אבא צועק ונוזף ביענקי... והוא יורד ומצטרף לנזיפה... כן... אבא שלך צודק... אתה באמת איום ונורא ותלך מפה... פה בבת אחת אבא 'שוכח' במי הוא נזף... והנזיפה עוברת לשכן האומלל... אתה לא תגיד לילד שלי ללכת מפה כי הוא ישאר פה ואתה תלך מפה... גילוי האהבה והנאמנות ללא תנאים שיש לאבא שבשמים כלפי היהודי זה משהו שיכול להתגלות דווקא דרך בלעם!!! דווקא דרך האורח הבלתי רצוי הזה...

בלעם, ממש בלי כוונה, מוציא וסוחט ממך העולם את המקום שלו כאבא שבשמים!!!

וזה ההההנושא של הפרשה שלנו... זו הההנקודה... ועם כל הכבוד לכל הוורטים היפים לפרשה... ששום וורט לא יסיט אותנו מללמוד את היסוד הקריטי שפרשת בלק נועדה ללמד אותנו, שבסופו של יום הקב"ה הוא אבא שבשמים!!! ומה שיהיה ומה שלא יהיה הוא מחכה לך ללא תנאים... אחרי כל המימרות והעונשים והדברים החמורים שנאמרו על זה וזה ואין כפרה וכו'... הההלו... בסוף יש פה אבא שתמיד יחכה לך!! מסר קריטי עדכני ועכשוי לכל אחד מאיתנו...

מה זה שילוב קטלני... ומה זה שילוב מנצח??

בלעם ובלק היו שילוב קטלני!!! שילוב מאוד מאוד מסוכן ומנצח!! המדרש מסביר: שלבלעם היה כח עצום בפה... הפה שלו היה כמו מטוס קרבי שיכול לירות פצצות אלטילריות לכל עבר... אבל בלעם עצמו היה כמו עיוור... הוא לא ידע לאן!!! לא היה לו היכרות בשטח... לעומת זאת לבלק דווקא לא היה כח... אבל היה לו היכרות... הוא יכל למקד את בלעם...

המדרש ממשיך את בלק לרופא שבקי בגוף האדם... הוא יודע לאבחן את הבעיה... אבל אין לו את המיכשור הרפואי... ואילו לבלעם היה את המיכשור הכי משוכלל... אבל הוא לא רופא... יש לו את המיכשור אבל הוא לא ידע מה עושים איתו... וכאן השילוב המנצח ביניהם היה אסון... בלעם מגיע מצידו עם הפצצה הגרעינית שיש לו בפה... ואילו בלק לוקח אותו וממקד אותו ומעמיד אותו לשיגור... הנה... כאן תקלל... על זה תשגר... ועל זה מתנבא לנו הנביא: עמי זכר **מה יעץ בלק** מלך מואב **ומה ענה אותו בלעם** בן בעור למען דעת צדקות ה'... היה פס נס גדול!!! כי השילוב של היעוץ הממוקד והכירווגי של בלק בשילוב המנצח עם הנשק הקטלני והגרעיני של בלעם זה... זה ה' ישמור... למען דעת צדקות ה'... ראו כמה צדקות עשיתי עמכם שנטרלתי את מידת הכעס באותם ימים...

עכ"פ אם במידת פורענות זה כך... אז אפשר לקחת מזה יסוד כללי גם למידה טובה מרובה: לדעת ולהבין שהשילוב הכי אידיאלי בעולם זה השילוב בין בעל המאה!! לבעל הדעה!!! דא עקא שבדרך כלל בעל המאה מתעקש להיות הוא הוא בעל הדעה... הוא גם מבין... הוא גם יודע מה נכון... וחבל... כולם מפסידים מזה... גם בעל המאה וגם בעל הדעה... זה כמו שאומרים שר' ישראל סלנטר ומשה מונטיפיורי היו באותו דור... לר' ישראל סלנטר היה בעל הדעה!! הוא ידע מה רצון ה'... הוא ידע להצביע איפה הכי חשוב להשקיע... לעומת זאת למשה מונטיפיורי היו את היכולות הכלכליות ואת המשאבים הבלתי נדלים... ואם היה ביניהם שיתוף פעולה הדדי... שמשה מונטיפיורי היה מגיע עם הדולרים ור' ישראל היה ממקד אותו איפה נכון להשקיע את הדולרים... אם ככה זה היה המשיח בטוח היה מגיע... רק מה נעשה?? שר' ישראל ידע מה אבל לא היה לו איך!!! ומשה מונטיפיורי ידע איך אבל לא תמיד ידע מה ואיפה... (אגב: זה סתם פתגם שאני לא יודע מה המקור שלה... סו"ס משה מונטיפיורי עשה דברים נפלאים... אבל כנראה שהיה אפשר לעשות דברים עוד יותר נפלאים...)

אבל עזוב... לא צריך להגיע לר' ישראל סלנטר ולמשה מונטיפיורי... כי ככה זה גם היום בכל דבר ועניין... הנה... אלא שלי ע"ה... היא נמצאת בעולם האמת והיא כבר יודעת מה!!! היא יודעת מה אפשר לפעול בדקה אחת של עסק התורה ובחיוזק בצניעות... שם בשמים היא יודעת מה!! אבל כבר אין לה איך!!! כי היא נפטרה... אבל שאבד לחיים ארוכים- אני, לי יש איך!!! אני נמצא כאן... וכאן אפשר לחטוף אבל אני לא לגמרי קולט מה!! עד כמה אפשר לפעול גדולות ונצורות בכל מילה תורה... אם אני הייתי יודע מה שהיא יודעת לא היה פוסק פומי מגירסא... ובאותה מידה אם היו נתנים לאמא שלי רשות לרדת לכמה דקות לעו"ז שפאן יש לה איך!! איך לקיים מצוות היא הייתה חוטפת מצוות כמו בלמוס...

נו... אז מה חסר לנו?? חסר סיכרון נתונים!!! כל מה שצריך זה השילוב המנצח!!!
אמא שלי עם המידע!!! ואני עם היכולות!!! הכדור אצלי... כל מה שנוטר לי זה פשוט לחיות את האמת הזו ולהפנים את הנתונים והמידע שמקובל לנו מחז"ל שיפה שעה אחת של תשובה ומעשים טובים מכל חיי העולם הבא... ו... ולדורה עם זה קדימה...

מותר לנו ללמוד מבלק ובלעם שידועים לעבוד בשיתוף פעולה הדדי... זה נותן את המידע וזה יורה את הנתונים... להאמין לדברי חז"ל שמעדינים אותנו בנתונים היבשים מה אפשר לפעול בכל מצווה ובכל חיזוק ובכל עמידה בניסיון וללכת על זה... לרוץ על זה...

ואיפה הכי פוגשים את השילוב המנצח הזה?? בשילוב שבין הדור המבוגר לדור הצעיר!!
לדור המבוגר יש את המידע!!! לדור המבוגר יש את הניסיון ואת ההתפכחות והם בדרך כלל יודעים מה נכון... ואילו לדור הצעיר יש את היכולות... דא עקא: שאין ביניהם תיאום!!!
הדור המבוגר יודע מה... אבל כבר אין לו איך!!! ואילו לדור הצעיר יש איך! אבל הוא לא ממושמע... הוא תמיד מבין יותר... והוא מפסיד שנים יקרות כי הוא לא יודע מה נכון...

יש תיאור מרטיט שהמשיג ר' שלום שבדרון זצ"ל היה צעיר והוא עמד מול המשגיח הישיש ר' אליהו לופייאן זצ"ל וכנראה הוא שאל משה... למה ככה וככה... ואז ר' אליהו לופיאן ליטף את הזקן של ר' שלום שבדרון ואמר לו בבכי: אילו היה לי את הזקן השחור שלך... אילו... אילו... כלומר: הזקן השחור עם היכולות שלך בשילוב הזקן הלבן שיועד מה נכון לעשות שלי... השילוב של שניהם הוא נפלא!!! רק מה קורה?? בדרך כשהזקן שחור יש הרבה יכולות אבל דווקא אז עושים טעויות על ימין ועל שמאל... ואילו כשמגיע סו"ס הזקן הלבן... אז אתה כבר יודע מה נכון ומה לא נכון... אבל אז כבר אין את הכוחות...

נו... מה נעשה??? בא נשאל את בלק ובלעם... הם למדו אותנו... הם יסבירו לנו שאם אתה מאוד מאוד שונא את עם ישראל... ומאוד חשוב לך להצליח לקלל אותם... אז אפשר תמיד להתעלות מעל השיקולים הצרים ולהצליח לשלב כישורים מנוגדים ולהגיע איתם לתוצאות... ואם בלק ובלעם מצליחים לשלב את הכישורים השונים ביניהם אז גם אני יכול!!! אם רק איכפת לי ואני נחוש בדעתי לעלות ולהתעלות בעבודת ה'... להתעלות מעל הראש הקטן וכן להתעקש לשמוע בקול הגדולים וטובים ממני למרות שזה קצת פחות פופולרי... ללמוד מהם את הדרך הנכונה ולהבין שאם אני אתעקש שאני מבין יותר מהם... הרי יום אחד אני אודה שהם צדקו... דא עקא!! שזה יהיה כבר מאוחר... שהיכולות כבר לא יהיו בידי... לא חבל?? לא חבל על חוסר שילוב מנצח...

אני יכול להודות בפה מלא... ש-לי באופן אישי, יש לי ניסיון יומיומי עם זה... לי יש את השופר בס"ד... אני כותב עלון ואני מצדי יורה לכל הכיוונים!! אני מצדי כותב מאמר... אבל לאן?? בעד מה? נגד מי?? (תאר לעצמך שגיליון אז נדברו ויתקו כולו על הנושא של... עזוב... כל אחד ידמיין מה שהוא רוצה... נתפוס איהו נישא בעבודת ה' ונדבור עם זה עד הסוף...) אז לי יש את השופר... ולתלמידי חכמים שמעלי יש את המיקוד!!! הם יודעים מה חשוב... ועל מה צריך לשים את הדגש... לבחורי ישיבות יש את החיצים ביד גיבור... ואילו לגדולי עולם יש את המיקוד לאן לירות... כל מה שנדרש מאיתנו זה להיות מסונכרנים!! להיות מתואמים... שיכולות יהיו מתואמות עם המידע המדויק... עם לעשות רצונך אלוקי חפצתי... ודו"ק.

כמידי שנה, בבא ימי הקיץ מתעורר הצורך בלרענן את התחזוקה הקבועה לשמור על עיניים טהורות וקדושות, אשר על כן יצאנו שוב במכירת הספר

"וימאן"

הנכתב היישר מתוך חזית הקרב, והעוסק בעוצמות השליטה והחוסן הנדרשים לבן ישיבה' בדורנו הרדוד והנסחף,

ספר זה בין הייתר משמש כמנת דחף לגיבור הכח' של דורנו שמגלה מנהיגות ללא חת, והמהלך בגב זקוף וראש מורם מעל הכתפיים, למול הישע אדם וישפל איש' שמצוי גם במחוזותינו, להניף את דגל הגאווה וימאן, ודע מה שתשיב מול הנלעגים לך בעבודת ה',

על כך בספר זה!!!

הודות לתרומה נקודתית, ניתן עדיין לקנות ספר זה במחיר מיוחד,
15 ₪ בלבד (כריכה רכה)

מוקדי המכירה ברחבי הארץ:

ירושלים:

רח' נחמיה 10 קומה ג'

גבעת שאול, רח' בן עזיאל - 054-8491554

בית וגן - משפחת נוישטט רח' הרב פראנק 29

רוממה - המ"ג 29 - 052-7682281

רמות ד' - רובין 47 - 054-8419684

אופקים - משפחת שפירא: 053-4112035

אהיסמך - שרגל 052-7171721 שבת אשר 9

שלב ב': 0534162979

אלעד - 03-9073067

אשדוד - הרב צור - 050-4120311

באר שבע - משפחת חיון 0533162445

ביתר עילית - אזור רמי לוי - 054-8450998

בית שמש - נהר הירדן 9 ר"ב 058-3294147

בני ברק - קיבוץ גליוות 9 - 055-6728458

חזו"א 34 052-7117271

אזור רח' הרב קוק - 0527603814

חיפה: פולק, גאולה 15, 052-7683095

טבריה - 054-8441354

מודיעין עילית: קצות החושן 14, 052-7174781

הפז חיים 14 - משפחת דרבקין - 089742750

גרין פארק 0527644795

נתיבות - הר' גרשונוביץ 42 089934274

עפולה - 052-7686876

פתח תקוה - (מרכז העיר) 0504124235

צפת - 052-7181828

רהובות - 0533185792

רכסים - 054-8415410

תל ציון - 052-7150166

תפרה - לימן - 055-6705003

האם יש ניסיונות

גם באידיש???

סוף סוף בשעה טובה... לאחר שנה וחצי של עבודה מאומצת והוצאות כספיות גדולות... אנחנו כעת לקראת הוצאה של הספר "וימאן" ב... ב... תן ניוחש?? **בשפת האידיש!!!** בשבילי זו תחושה מעניינת!!!

למה?? כי... כי אני לא יודע מילה אחת באידיש... אני יודע רק קללות באידיש... (ועוד כמה משפטים קבועים שאבא ואמא שלי דיברו עלי תוך כדי... שלוגים נישט וכו'...) הכל התחיל מיהודי יקר ממונסי שלקח על עצמו את העול להוציא את הספר הזה בתרגום לאידיש... יום אחד בהיר הוא התקשר אלי ואמר לי שהוא רוצה להוציא את הספר וימאן בתרגום לאידיש...

האמת היא שבשבילי... עצם הרעיון... זו הייתה הפתעה גדולה!!

התחלתי לתחקר אותו שתי וערב... רגע... אתה הרי מגיע מארה"ב... אז למה אתה רוצה **אידיש??** אם כבר... תתרגם את זה לאנגלית...

הוא ענה לי: לא!! אנחנו אנשים שלא יודעים **לא** עברית **ולא** אנגלית... רק... רק אידיש... אמרתי לו: רגע... משהו פה מוזר לי... אם אתם באמת לא יודעים **לא** עברית **ולא** אנגלית רק אידיש... אז בשביל מה אתם צריכים בכלל את הספר וימאן?? אל תשכח שספר וימאן מדבר על ההתמודדויות בקדושה... בין הייתר הוא מדבר גם על הפיתויים מול האינטרנט... אז איך כל זה קשור לדוברי אידיש?? **אמרתי לו: סליחה על השאלה**... אבל רח"ל בן אדם פותח את גוגל וקעת הוא רוצה לעשות חיפוש... הוא מחפש כעת לשה"ר... עבירות... רכילות... איך אומרים 'עבירות' באידיש?? מה... גפילטע פיש...? קארטופל... חרעמזאלאך...??

הבן אדם התפוצץ מצחוק מעבר לטלפון... ואמר לי...

הוא אדון אז נדברו... יש לך שאלות כ"כ טובות!!!! הכל בסייידר... תהיה רגוע... אפשר לעשות את כל כל העבירות שבתורה... גם עם האידיש הכי עסיסית שיש... אז כן... בשבילי זה היה חידוש גדול: אני הייתי בטוח שבאידיש אין ניסיונות!! גם אם יש... אז זה מצלמות כאלו ישנות... שחור לבן כזה... אבל מתברר שכנראה גם באידיש אפשר לדבר מה שרוצים... (איך אמר לי יהודי אחד זקן ממאה שערים? היצר הרע לא מתיביש להגיע לצדיק הכי קדוש בשעה הכי קדושה וביום הכי קדוש עם מחשבה הכי מטופנת... ועוד באידיש...)

לי באופן אישי... זה מה שאני למדתי מספר וימאן כשהוא כתוב באידיש!! כי תבין: סו"ס אני לא מבין מילה ממה כתוב שם... לכן כשאני כבר יושב מול הספר ומנסה לשבור את השיניים מול הספר וימאן באידיש... הדבר היחיד שאני מבין ממה שכתוב זה שהספר וימאן רלוונטי גם לאידיש!!!

כיום הניסיונות וההתמודדויות לא מחכות לך אי שם במחוזות אפלים... עץ הדעת נמצא לך בתוך בית המדרש!! בתוך הגן עדן!! ויש לך שם אתרים חרדים שאתה יכול להוציא משם את כל התכנים הכי קדושים...

ולכן מה?? מה המסקנה?? ש... שמה??

שהגיע הזמן שנפסיק לדמיין שקיימת פינה נקיה בעולם שאין בה ניסיונות!! כי גם אם אתה חושב שקיים איזה גן עדן עם מלאכים צחורים... או יותר נכון: אתה טוען שהקהילה שלך זה הגן עדן הסטרילי והמרום ביותר שאדם מיסב ומלאכים צולין לו בשר... **אז זהו!! שבפעם האחרונה שהיה קיים כזה גן עדן... אז בדיוק שם!!!** בדיוק שם חיכה לאדם הראשון עץ הדעת טוב ורע שאליה התנקז כל זוהמת הנחש באופן מרוכז... ותדע לך שיש כאלו שמתקשים להודות בזה... זה לא נאה להם... מה... גם בקהילה שלנו יש ניסיונות... אבל זה לא בושא להודות בקיומו של עץ הדעת!! הניסיונות הם לא שלנו... האינטרנט הוא לא מחדל שלנו... ה' ברא את עץ הדעת והוא רוצה אותנו מולו!!! וגם בתוככי בית המדרש שמדברים שם רק אידיש... גם שם יש ניסיונות!!

נו... תכל'ס... כעת כלפי מה הדברים אמורים?? למאי נפקא מינה??

שהגיע הזמן שנפסיק לנקז לגמרי לגמרי את כככל האנרגיות סביב הקהילה והסביבה והאווירה ומערכת האכיפה והמוסדות...

כמובן שצריך את זה!!! אבל אם לפני עשרים שנה על זה שמנו את כל כל כובד המשקל!! היום צריך לדעת שעיקר כובד המשקל עבר לזירה אחרת! לזירה שנקראת **אתה!!!** אתה פה הסיפור!! אתה ולא אף אחד אחר!! תפסיק כל היום להתלונן על טוהר המחנה... תפסיק כל היום לוודא ולשלול עד כמה הקהילה שלך שמורה או לא... עזוב את זה... **כיום לא זה הנושא!!** כי לא יעזור לך שתהיה בגן עדן כי גם שם אתה תפגוש את עץ הדעת היפה למראה וטוב למאכל ואתה תצטרך תעצומות נפש וכח של **מנהיגות אישית** להחליט אני לא נוגע בזה... זו תהיה החלטה **שלך!!** גבורת נפש עילאית **שלך!!**

די להצביע כל היום על המערכת ועל הממסד... די ליפול עליהם... הגיע הזמן שאני ואתה... כל אחד מאיתנו יבין שבדור שלנו ה' רוצה אותי!! אותי!! אותך!! לבד לבד... ושוב: זה לא סתירה שצריך לבחור את המערכת הכי סטרילית ועד כמה שאפשר לאכוף ולשלול ולחסום עדיף... **אבל במקביל לפתח תעצומות נפש פנימיות!!!** תמיד צריך להיות מוכן וערוך נפשית לרגע שבו אבא שבשמים מעמיד אותי מול פרשת דרכים ושואל אותי: יענקי שלי... **אתה אייתי או... אולא??** אתה נאמן אלי או לא?? יום אחד הקב"ה מעמיד אותי מול עץ הדעת ורוצה ממני מפגן נאמנות ואני אעמוד בזה ולא אתקרב אליו!! למה? לא רק בגלל שחסמו לי... אלא בגלל שאני נאמן לאבא שבשמים... יהי רצון שאף פעם זה לא יקרה... אבל אני חייב להיות מוכן לזה... אגב: ממש במאמר

אז אני מציג את התבונה הזו בתמימות מעושה כאילו... כאילו לא ידעתי את זה... אבל תדע לך שזה נכון!! כמה שנדמה לנו שאנחנו יודעים ומבינים שניסיונות יש בכל מקום... אנחנו עדיין לא לגמרי מפנימים עד כמה שלאחרונה זה לגמרי לגמרי ככה... סו"ס אל תשכח שאני הצעיר, אני עדיין שייך לדור שדיברו איתנו בישיבה שאסור ללכת לקניון... כלומר: יש ישיבה שהיא קודש הקדשים!! ויש קניון שזה מקום טמא... וזהו... כאן נגמר הסיפור... והההלו... להבין ולקלוט שבחמש עשרה שנה האחרונות משהו התהפך!!! ברמת העקרון אין כמעט שום הבדל בין מאה שערים לקינג ג'ורג'... שמעת?? אין הבדל!! אתה מסוגל להפנים את זה?? אתה מסוגל לבלוע את זה? אני מכיר משפחה בהרצליה שאין להם מחשב בבית... ואני מכיר יהודי ממאה שערים שיש לו סמארטפון... ואתה מבין לבד שהבית השמור ברחביה הוא המאה שערים!! והבית במאה שערים זה מ"ט שערי טומאה... מצידי נוסעים שם בשבת ואוכלים נבלות וטרפות... ו... ובא נראה אותך קולט את זה!! אנחנו לא קולטים את זה!! והראיה שלא... שעדיין!! עדיין אנחנו עושים יותר מידי עסק מהבדלי מקומות... עדיין אנחנו חושבים שיש מקומות יותר שמורים ופחות שמורים... עדיין בחור מתווכח איתי האם יש ישיבה טובה יותר או ישיבה טובה פחות... (ואמנם זה לא לגמרי לגמרי לא נכון... אבל בערבון מוגבל) ההלו... **תקלוט שזה לא הנושא!!** זה אמנם היה נכון... מעודכן לזמן שאני הייתי בחור... והיום נגמר הסיפור הזה... **היום הסיפור מתחיל ונגמר ברך!!!** אתה תחליט אם אתה שמור או לא... אם אתה לא שמור אני מבטיח לך שאפשר לעשות את כל העבירות שבתורה עם כתונת פסים... ואם אתה כן שמור... אז גם כשויפשיטו את כתונת הפסים אשר עליו ויוסף הולך למצרים... גם שם יוסף זוכה להיות צדיק יסוד עולם... **(נגמר הסיפור הזה שהלבוש החיצוני שמור עלינו!)** פעם הלבוש החיצוני היה גורם לחרדי להתבייש להופיע בקולנוע... היום איפה... איזה קולנוע בראש שלך... היום אדרבה ואדרבה... הלבוש החיצוני רק מקל עליך להמשיך להיות אישיות כפולה ולעשות מה שבא לך במחשכים ולמחרת אשר יחדיו נמתיק סוד, בבית אלוקים נהלך ברגש...)

היום הקב"ה מעמיד אותנו באותו מקום שאדם הראשון היה לפני החטא... אדם הראשון מתהלך בגן עדן!!! אויר הכי צח וטהור... פגוש מלאכים... מדבר עם הרבש"ע... **ו... ו... ושם!!! בתוך הגן עדן!!!** הוא פוגש לפתע איזה עץ!! והעץ הזה משתלב מצוין בנוף של הגן עדן... משתלב עם כל הצחצחות והאורות הקדושים של הגן עדן... וה' אומר לאדם הראשון: סטופ!! אל תגע בזה... אל תתקרב לעץ הזה... אתה לוחץ על הכפתור של עץ הדעת ונדבקת בך זוהמת הנחש... ואדם הראשון מתקשה להאמין... מה... מה כבר יכול להיות... כולם פה צדיקים... מתפללים... מלאכים... אני חחחייב לראות מה רואים שם בעץ הדעת... ומה אתה חושב... בינינו... מה כבר אדם הראשון רצה לראות בעץ הדעת? הוא בסה"כ רצה לראות שוב את ההסרקות הנדירות מהחתונה הגדולה"כשמחן יצירן בגן עדן מקדם" כן... החתונה הסתיימה רק לפני רבע שעה... ואנחנו עדיין תחת הרושם הנפלא מהמצווה טאנץ שהקב"ה בכבודו ובעצמו נעשה שושבין לאדם... ואני בסה"כ רוצה להוציא מהיטוים את התינוק... ושם הכל קרה... **אז הנה!!! כאן אנחנו נמצאים!!!**

אבל **עזוב אותנו!!!** בא נדבר כעת **עליך...** איפה אתה פה בסיפור??

אתה הוא זה שחסמת!!! **אתה** הוא זה שהחלטת לא ליפול! אתה הוא זה שגם אחרי נפילה... קמת והתאמצת לחסום ולהתחזק! הוכחת שיש לך כח עקבי לרצות להיות חזק (גם אם באמצע היו כמה נפילות) אז בא... בא נחזק **אותך!!!** את הכח שלך **אפשר להעצים!!!** האם את החסימות אפשר לחזק?? בא נקווה שכן... עובדים על זה... אנחנו מצידנו ניקח את החסימה הכי טובה... אבל אל תשכח שהיא פה לא הסיפור! **אתה הסיפור!!!** אתה החוסם! אתה המתגבר! וכעת שים לב למשפט הבא! אם במשך חודשיים אתה מחזיק מעמד זה לא בגלל שהחסימה חזקה אלא בגלל שאתה חזק!!! תשנן את המשפט הזה... (מי כמוך יודע מה עושה מי שפּתאום החליט שהוא לא מעוניין בחסימה... ומשום מה לא עשית את זה... אז מי פה הסיפור? החסימה או אתה?? מה יש פה להבין...)

זו מטרתו של ספר וימאן! או כל ספר אחר שעוסק בתכנים מהסוג הזה

לחזק **אותך!!!** להעצים **אותך!!!** ו**אתך** זה **אתה** בגודל טבעי... גם איפה שכולם זזו לפינה ואתה נשארת לבד לבד מול הנחש ועץ הדעת... ואנא, אליכם בעלי השופרות וכל יהודי באשר הוא... בואו נצא ונחזק אחד את השני בנקודה הזו!! להתמקד בחוזק! אתה פה החזק!!

כי ברוך ה' יש כבר את המערכת והועדות שהם דואגים לחסימות ואכיפות וכו' ואנחנו חחחחחיים אותם וחבים להם הכרת הטוב... **אבל זה לא נגמר בזה!!!** לא מספיק להשקיע בהכרה בחולשה! חייבים במקביל גם להשקיע בחוזק! לא מספיק לדעת איסור יחוד... צריך גם להכין 'ערכה' של התגברות ועמידה בניסיונות על כל צרה שלא תבא...

אז בעזרה"ש בשבועות הקרובים יצא הספר וימאן באידיש וישר כח לכל השותפים... עצם הרעיון גרר אחריו קנאת סופרים וחושבים כעת על חזון לתרגם את זה גם לציבור הנשים... (מי שרוצה להשתתף בעלויות הרבות פינה ל...!) ועזוב!! אתה תתרגם את זה בעיקר לבית שלך... לילדים שלך... לשומעי לקחך... זה שפראך שאנחנו חייבים אותו!! אנחנו זקוקים גם לחוזק!! (ולא רק בהכרה בחולשה!!) אסיים בנימה אישית... היהודי ממונסי שלקח ע"ע את ההוצאה של הספר... סבא שלו היה שכן שלי... הערלעכער ייד מהדור של פעם... והוא היה אוסף אותנו מידי ליל שבת לשיר יחד זמירות שבת לפי נוסח ויזניץ הכוסף וההומה... וזה עשה עלינו רושם עצום... היינו שרים כל שבת אז הפיוט אודה לקל... שימו לב אל הנשמה... ואז היינו מגיעים לבית "ימצאה מקושטת בטלית וטוטפת כמו כלה מקושטת" ואני כמובן רציתי להרגיז (אם אפשר למה לא...) והייתי בכוונה שר את אותו בית במילים של יום חול! ימצאה מטונפת בעוונות ותוספת כמו שפחה נחרפת... וימים יגידו... והנכד שלו וכולנו בכוחות משותפים משתוקקים יחד שימצאה מקושטת כמו כלה מקושטת... ואילו את השפחה נחרפת והמטונפת... נמשיך לפגוש רק בדף היומי השבוע...

ואת הידיים... ולצערנו האפשרויות מתגלגלות לנו בין הרגלים בכל פינה... בקיצור: בא נדבר עברית (לא אידיש...) סו"ס אל תשכח שהחסימה **בעצמה!!!** היא **בעצמה** בחירה אישית של הבן אדם **בעצמו...** וממילא מי שיש לו חסימה והוא בכל זאת מנסה לפרוץ אותה זה כמו בן אדם שיש לו מפתחות של הבית ביד... וביד ימין הוא החליט לנעול את הדלת... וביד שמאל הוא פורץ את המנעול... (ושלא תבין לא נכון... אי אפשר לזלזל לרגע בעצם ההרחקה הזו... כי כידוע... עצם ההרחקה הזו שאין גישה ישירה... זה כל התרגיל... זה כל הסיפור...) אבל אתה מבין לבד שבכל רגע נתון הוא יכול לבחור בדרך 'המלך' ולפתוח את החסימה דרך הכניסה הראשית ללא כל מאמץ... ולא דרך החלון... ואז הוא עושה מה שבבבא לו.

נו... אז למה הוא באמת לא עושה את זה?? אה... מעניין מאוד למה??

כי... כי... כי יש פה מישהו **מבפנים!!!** המישהו הזה מבפנים... זה **אני!!!** ואני פה הסיפור האמיתי!!! אני הוא זה ש"כל הכבוד לי..." אני הוא זה שגם ברגעים הכי קשים מבין שזה לא מתאים לי... **אני הוא זה** שרציתי חסימה! **אני** בחרתי והזמנתי את החסימה!! ואני הוא זה שכעת נמצא ברגעים של חולשה והיצר הרע מנצל את זה להצעת אי אימון ולבצע מחטף של פריצה... ולכן בא נחשוב רגע... את מי אנחנו כעת צריכים לחזק?? את מי להעצים?? האם את החסימה או-- אותי??

למעיישה התשובה היא: את שניהם!!! גם את החסימה וגם אותי!!!

אבל עדיין!!! את מי יותר??

מי פה הסיפור **האמיתי??** מי פה המילה האחרונה??

אתה!!! הלב שלך!!! פה מבפנים!!! אתה פה הסיפור!!!

אתה הוא הגדול מהחיים' שבחרת לחסום... אתה הוא זה שבעזרה"ש תחזק את החסימה... ואתה הוא זה שבסופו של יום צריך המון המון כח ותעצומות להמשיך להתגבר... עם כל הכבוד לחסימה... אבל היא לא לא הסיפור העיקרי פה!! ה-**מי!!!** מי שבחר את החסימה הזו... הוא הסיפור פה... **ובנינו... מישהו זוכר אותו/אותי ברגעים הקשים???**

אתה מבין מה אמרתי?? למרבה האבסורד... ישנה תחושה שאנחנו משקיעים את כככל האנרגיות במסביב... בחסימות... במערכת אכיפה... בקהילה... בוועדות הרבנים וכו'... ותכל'ס אנחנו שוכחים מי פה האיש האמיתי שהוא המילה האחרונה!!! אותו צריך לחזק בעיקר!!

מידי פעם מגיע אלי מישהו ומתחיל לספר לי השתלשלות תלאותיו... עשיתי חסימה, ואז זה נפרץ... ואז חסמתי... ואז קניתי חדש ושבתי... ושוב חסמתי ואז פתאום זה נפרץ... אמרתי לו: אתה שם לב מה קורה פה?? אתה מדבר איתי כל היום **עליו!!!** על איזה "מישהו" אחד... שהוא יום אחד חסום... ויום אחד נפרץ... יום אחד נשבר... ויום אחד מגיע חדש... המישהו הזה הוא מתעתע... באמת אי אפשר לגמרי לסמוך עליו...

המוסגר... **תשמע עצה נפלאה:** כשהנחש בא לפתות את אדם וחווה לאכול מעץ הדעת... הפיתוי שלו היה: **והייתם כאלוקים!!!** כלומר: כאן כתוב על מה יושב הדחף של החשיפה לרשת... מי שיוודע כל מה שקורה בעולם זה נותן לו תחושה של "והייתם כאלוקים..." אני שולט במצב... אני מעודכן... אני כמו אלוהים... **ותכל'ס הנחש לא שיקר!!!** הוא צדק שבאמצעות עץ הדעת אפשר להגיע לתחושה העוצמתית של והייתם כאלוקים!! רק שקר אחד גדול היה כאן!! אם תהיה נאמן ותשמע בקול ה' **ולא!!! לא תאכל** מעץ הדעת... אז ה' יבחר בך להיות הבן זוג שלו... אז תזכה לוהייתם כאלוקים כמו שכתוב "המכסה אני מאברהם אשר אני עושה"?? הקב"ה לא מסתיר שום דבר מהבן זוג הנאמן שלו- אברהם. ואילו הנחש הפך את הקערה על פיה... אלוהים מסתיר פה מידע!!! אם תפרצו ותקחו ממנו את המידע בלי רשות... אז תגיעו והייתם כאלוקים... הבנת?

כאן כתוב עצה טובה לרגע של ניסיון... כשבא לי להרים את העיניים או ללחוץ על הכפתור הלא נכון... אני מכניס לעצמי לראש... רגע... יש לי דחף כעת לוהייתם כאלוקים' בלי רשות?? לקחת מידע בלי רשות??

עזוב... אני אהיה נאמן לה'!! ואז ה' יבחר בי להיות כאלוקים... כלשון שיר השירים אחותי רעייתי יונתי תמתי... אחויה לי... אחת איתי...

אבל זה במאמר המוסגר... ונחזור לעניינינו...

פעם לא הצלחתי להבין... למה עושים עסק מגזירת הגיוס?? מה כבר יכול לקרות?? שח"ו יגייסו בחור ישיבה בכח... וכירחו אותו להיות חילונו?? הרי על כל בן ישיבה אחד שקשרו אותו באזיקים וגררו אותו לצבא בכח על כל אחד כזה... יש עוד עשרה צעירים עליזים אחרים שפרצו מרצונם האישי את התואם כשר שלהם והגיעו לשאול תחתית בלי שום איומים... אף אחד לא גייס אותם בכח ולא איים עליהם במחבוש...

אם ככה: מה יותר מסוכן? **על מה צריך יותר לצעוק גיוואלד???** האם גיוואלד על גזירת הגיוס או להילחם על הרפורמה של שר התקשורת??

ברור שהסכנה של הרשת היא הרבה יותר מאיימת מגזירת הגיוס!! **אתה לא מסכים איתי??** עד כאן מסקנה א'...

ואז במחשבה שניה פתאום שוב תפסתי את עצמי: רגע רגע... **בא נתקדם עוד צעד אחד קדימה...** הרי באותה מידה!!! גם אחרי שנלחמנו ונצחנו וכעת הרשת חסומה ואי אפשר לפרוץ... על כל חרדי ירא שמים שיש לו חסימה וברגע של פיתוי הוא מגלה עקשנות מפתיעה ופטיש 'עשר קילו' כדי לפרוץ את החסימה של הנטפרי... או לשבש את החסימה של נדרים... על כל ירא שמים אחד כזה יש עוד שלושים פרצופים אחרים שכשהם רוצים לעקוף את החסימה הם לא טורחים ולא עובדים קשה... רק מה הם עושים?? אני לא צריך להגיד לך מה הם עושים... הדלת תמיד פתוחה... מי שרוצה אינטרנט בכל מחיר אף אחד לא קושר לו, לא את הרגלים

גיליון מס' 523 פרשת בלק

תשפ"ג שנה אחת עשרה

לזכות ולרפואת
ר' אלתר צבי אריה
בן חנה חיה
לרפ"ש בתושחו"י

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

אבעלי אסופות "בעניני עין הרע" (חלק א')

מגילה לא נאמר זה ממש על עין הרע, אפשר לומר את לחש הזה גם על עין הרע (כל משאלותיך עמוד קע"ו).

מוסר גורם לענוה ומציל מעין הרע

אמר רבינו זצ"ל לאברך שהגיע עם בנו 'ילד פלא' היודע ג' סדרים מהש"ס ועדין לגדולות ונצורות כי צריך ללמוד עמו מוסר כל יום ואז לא יזיק לו עין רעה, ונשאל מה ענין מוסר לעין רעה, והשיב, כשאדם מחזיק עצמו בגאווה אנשים נותנים בו עין רעה, ולא כן כשמחזיק עצמו לעניו (דרך שיחה ח"א פ' וירא עמוד ע"ו).

ונשאל שבחז"א (ב"ב ליקוטים סי' כ"א ד"ה יהבו) כתב שעין רעה הוא דבר שממילא ולא משום כוונה רעה אלא ההתפעלות עצמה גורמת לעין רעה, והשיב, נכון, יש ב' סוגים, יש כמו זה שכתב החז"א, ויש עין רעה שבני אדם יכולים להזיק, ושמעתי מהג"ר אלעזר צדוק טורצין זצ"ל ששמע מהחז"א כי בבני ברק אין עין הרע שולטת ומסתמא זה שייך על ב' סוגי עין רעה, אבל בענין הילד הנ"ל וכי אינו יוצא מן העיר... (שם)

עין טובה נגד עין הרע ופסוקי נגע צרעת

אמר רבינו זצ"ל, כי נגד עין הרע יש עצה לנהוג תמיד בעין טובה, עין טובה זה סברא שזה מועיל, ואינו נזכר כרגע דמוי לזה בחז"ל ועי' חז"א (ח"מ סי' כ"א). ולגבי מה שי"א פסוקי צרעת נגד עי"ה"ר כמדומה שזה מובא בסדור ר"י עמדין. (כל משאלותיך עמוד קע"ו)

תשובה מבטל עין הרע

שאלו שבגמ' ברכות (ה' ב') א"ל אם רואה אדם שיסורין באין עליו וכו' למה לא אמרו שיתלה בעין הרע, והשיב רבינו זצ"ל, בלא ביטול תורה עין לא תשלוט עליו ועל ידי שיעשה תשובה יבטל גם את העין הרע. (כל משאלותיך עמוד קע"ה). ובס' חז"א ח"מ (עמוד ר"ה לקוטים ב"ב סימן כ"א) כתב שבשעה שבני אדם מתפעלים על מציאות מוצלחה, מעמידים את מציאות זו בסכנה, ומ"מ הכל בידי שמים וכל שלא נגזר עלי' בדין שמים לאבדן הדבר ניצל, אבל כשנגזר הדבר לאבד, מתגלגל הדבר לפעמים ע"י שימת עין תמהון על הדבר, ומבואר שעין הרע אינו מחמת כוונה להזיק אלא ההתפעלות וההתפעלות זה מזיק, ומצינו עין הרע שפועלת לטובה במס' נדה (ס"ו א') ובתוס' (שם ד"ה כ) שעל ידי עין הרע יפסק הדם ע"ש (דרך שיחה ח"ב כ"ו).

במקום זיכוי הרבים

בענין סיום הש"ס ברבים אמר רבינו זצ"ל שאין לחוש לעי"ה"ר, ואדרבה ממנו ילמדו אחרים וכע"ז מבוואר ברמ"א לענין צדקה, ושומר מצוה לא ידע רע, ואמרו בגמ' ערובין (ס"ד א') גבי מחזיק בנכסי הגר דתוהי בה אינשי שיעשה בהן דבר מצוה וינצל מעי"ה"ר, (ס' דברי שיח עמוד תקמ"ז). שאלו לרבינו אם יש לדאוג מפני עין הרע על אחד שהוא בחור צעיר וכבר עושה סיום הש"ס ויקנאו בו אמר רבינו שיבחנו ויראו שאין מה לקנא בו (מנחת תורה פי"ג קל"ב). חתן לפני חתונתו שאל שברצונו להדפיס לקראת נישואיו קונטרס חידושי תורה אלא שחושש מעין הרע, וביטל רבינו זצ"ל את דבריו ואמר על הדפסת חידו"ת לא שייך כיום כלל עי"ה"ר והלואי שהיו אנשים מקנאים באלו שמחדשים חידו"ת וירצו ג"כ לחדש חידו"ת. (תא שמע ח"ח עמוד קכ"ב). ולא' שזכה ללמוד עם בנו בשבע השנים לפני בר מצוה שלו ש"ס, ובכל פעם שסיימו מסכת מגיל חמש וחצי הקליט אותו עונה על שאלות רבות על המסכת שנלמדה, ושאל מרבינו האם כדאי להראות חלקים מההקלטות האלה במסיבת הבר מצוה שלו, שמצד אחד זה יכול לגרום לחיזוק גדול לבני ולמשפחות אחרות ומאיך אולי יש לחשוש לקנאה עין הרע ואולי גאווה שתיכנס ללבו של בנו, וכתב לו רבינו זצ"ל תתפלל שלא יזיק, (ס' פותח את ידך עמוד תר"ג).

(המשך המאמר א"ה בשבוע הבא)

אם צריך לחשוש מעין הרע

נשאל רבינו זצ"ל האם צריך לחשוש לעין הרע, והשיב כי בכ"ד בחז"ל חששו מעי"ה"ר (ברכות נ"ה ב' סוטה ל"ו ב' ב"מ פ"ד א'), והחז"א ח"מ (עמוד ר"ה לקוטים ב"ב סימן כ"א) כתב וז"ל, יהבו ביה רבנן עינייהו ונח נפשיה, מסודות הבריאה כי האדם במחשבתו הוא מניע גורמים נסתרים בעולם המעשה ומחשבתו הקלה תוכל לשמש גורם להרס ולחרבן של גשמים מוצקים וכדאמר (פסחים נ' ב') כיון דנפיש אפחזייהו שלטא בהו עינא, ובב"מ (פ"ד א') לא מסתפי מר מעינא בישא, ושם (נ' ב') פרידה אחת יש לי ביניכם, ושם (ק"ז א') לא תזבין ארעא דסמיכתא למתא, ע"ש. ורואים שיש לחוש בדבר (כל משאלותיך עמוד קע"ו).

ואבא היה אומר לחש נגד עין הרע, והחזון איש היה שולח אליו, ואבא אמר לי שאין בלחש זה השבעות ושמות כלל רק תפלה ולא רצה לגלות מהו, כי אמר שמי שמסר לו את הלחש אמר שאם יגלה לאחריים לא יועיל, (שם עמוד קע"ה), אמנם בשנותיו האחרונות היה הקה"י נמנע מכן, וספר רבינו שבהיותו ילד בקש מאביו הקה"י שילמדו את הלחש כנגד עין הרע ואמר לו אביו אם יגלה לו שוב לא יועיל והוסיף הקה"י שאותו לימד יהודי זקן מביאליסטוק ואמר לו היהודי שכבר לא זקוק ללחש הזה ויכול לגלות לו. (ארחות רבינו ח"ג עמוד ק"ג אות ט'). ובחיוך הוסיף, טוב שלא סיפר לי אחרת היו באים אלי אלף איש ביום, (מנחת תודה פכ"ט עמוד רצ"ב).

והביא רבינו זצ"ל, הגמ' במס' ב"ב (ק"ח ב') עצה טובה קמ"ל דאיבעי ליה לאינשי לאיזהורי מעינא בישא, והיינו דקאמר להו יהושע דכתיב ויאמר אליהם יהושע אם עם רב אתה עלה לך היערה אמר להו לכו והחבאו עצמם בערים שלא תשלוט בכם עין רע, ע"כ. ומבואר שצריך לחשוש מעין הרע, (דולה ומשקה עמוד ת"כ). ובאבות (פ"ב מט"ז) דעין הרע מוציא את האדם מן העולם, ואף בבני יוסף שאין שולט עין סבר יהושע דלמיחש מבעי (דעת נוטה ויחי סי' קמ"ח).

סגולות נגד עין הרע

נשאל רבינו זצ"ל, האם יש סגולה נגד עין הרע ומה יעשה המפחד מעין הרע, והביא הגמ' במס' ברכות (נ"ב ב') האי מאן דעייל למתא ודחיל מעינא בישא לנקוט זקפא דידא דימינא, (פירש"י, זקפא גודל) בידא דשמאליה, וזקפא דידא דשמאליה בידא דימיניה, ולימא הכי אנא פלוני בר פלוני מזרעא דיוסף קאתינא דלא שלטא ביה עינא בישא שנאמר בן פורת יוסף בן פורת עליו עין אל תקרי עלי עין אלא עולי עין ר' יוסי ב"ר חנינא אמר מהכא וידגו לרוב בקרב הארץ מה דגים שבים מים מכסים עליהם ואין עין רעה שולטת בהן אף זרעו של יוסף אין עין רעה שולטת בהם, ע"כ. וא"כ מצינו בגמ' עצה להנצל מעין הרע, (דולה ומשקה שם) ואמר רבינו זצ"ל שכל אחד לומר אני מזרע יוסף שכל ישראל נקראו זרעו שנא' בני יעקב ויוסף (תהלים ע"ז) שכלכלם ברעב כדאי' בסנהדרין (י"ט ב') וי"א דזה צורת הלחש עי' מהרש"א (שם), בשעה שאומרים הכהנים שלום תיקן תפילה לעצמו בזה"ל 'ויהי רצון שיהיו כל חלומותי עלי לטובה ושלא ישלטו בי עין הרע כי מזרעא דיוסף קאתינא', (כל משאלותיך פ' וישב עמוד קנ"ט)

נשאל רבינו זצ"ל, אדם אחד מצליח מאד וחושש מעין הרע מה יעשה והשיב במסכת ברכות (נ"ה ב') אמרו כי מי שחושש לעין רעה של עצמו לחזי אטרפא דנחיריה בשמאליה דופן השמאלי של חוטמו, ופעם אחת ראו את הגה"צ רבי אליהו דושינצר זצ"ל בשמחה סוגר עין אחת כל הזמן וכששאלוהו על כך השיב כי ממולו יש וילון יפה וחושש שיתן בו עין רעה ולכן סוגר עין הימנית כדי שיראה צד האף השמאלי של יתן עין רעה, ושם בגמרא אמרו כי מי שחושש מעין הרע של אחרים לנקוט בוהן ימין בוהן שמאל ולימא וכו' ויעשה כן (דרך שיחה עמוד ע"ו). בענין חתן שחשש מעין הרע, אמר לו רבינו זצ"ל, שיאמר מהגמרא מגילה (ג' א') 'עוזא דבי טבחי שמינא מינאי', וכן היה מורה רבינו להרבה לומר זה אם חוששים מעין הרע (מנחת תודה עמוד ס"ה), ואע"פ שבש"ס

מדור זה נכתב לעילוי נשמת אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ד יעקב ישעיהו ויסברג זצ"ל ואמי מורתי מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אנגל זצ"ל הנצב"ה

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com **ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושו"ת מרבינו.**

שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלֵי הַדּוֹרוֹת

עובדות חדשות ונדירות מפני רבינו מרן זצוק"ל!

מדור שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת - לשבועות הבאים בעזה"י

פרשת פנחס - רבינו אלחנן בונם וסרמן הי"ד בעל 'קובץ שיעורים' (י"א תמוז תש"א)

פרשת מטות מסעי - חמיו של רבינו מרן הגרי"ש אלישיב זי"ע (כ"ח תמוז תשע"ב)

פרשת דברים ובין הזמנים - רשכבה"ג רבי חיים עוזר גרודיז'נסקי (ה' אב ת"ש)

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

הרה"ג ר' צבי כגן זצ"ל (ה' תמוז תשמ"ט)

בוטנים ל'שהיינו'

כאשר עלה ארי מבבל, מרן הסטייפלר עלה ממדינת רוסיה לארץ בחודש ניסן תרצ"ד, קיבלו את פניו מספר בחורים שלמדו בישיבת 'בית יוסף' בבני ברק בראשות ראש הישיבה הגאון רבי מתתיהו שציגל, (שהוא זה שסידר את האישורים הנצרכים לעלייתו של מרן הסטייפלר לארץ ישראל. ועל פי התוכנית הסטייפלר היה מעותד לומר את השיעור בישיבת בית יוסף, כפי שאכן היה שנים רבות).

אחד מאותם בחורים היה צעיר נמרץ בשם רבי צבי כגן, שופע טוב לב ושמחה תמידית שקיבל את פניהם בכבוד ובחדוה. מאז התיידדו מאוד מרן הסטייפלר ושאר בני משפחתו עם רבי צבי. לימים סיפר רבי צבי כיצד הרשים אותו המפגש הראשון עם רבינו, שהיה אז ילד כבן שש.

"כאשר הסטייפלר ורעייתו הרבנית יצאו מבטן האוניה עם שלושת ילדיהם, המתנתי להם על שפת הים, והכנתי לילדים 'בוטנים' כדי להמתיק להם את בואם".

"והנה חיימקה' הקטן נטל ממני בשמחה את הבוטנים, אך במקום להכניס לפה ולאכול, הוא תיכף הכניס אותם לכיסו, תוך כדי שהוא מכריז להוריו "הנה, יש לנו שהיינו לחג הפסח".

"התברר, שהילד שלא הכיר כלל את מין הקטניות הלז, היה סבור לתומו שזה סוג פרי הגדל בארץ ישראל, ואם כך כבר יהיה על מה לברך 'שהיינו' לכבוד יום טוב. ולא ידע כלל שמנהג האשכנזים לא לאכול דבר זה בפסח..."

פרסום ראשון ובלעדי:

רבינו (מימין) רוקד בשמחת נישואיו של רבי נתן מלינובסקי, כשבאמצע נראה רבי צבי כגן ז"ל שמח ומשמח - שנת תשל"ג

כבר נהיים סבא

עברו שנים רבות, רבינו גדל ונהיה לאיש, ובהגיע יומו הגדול הוא נשא אשה והקים בית, וכעבור תקופה נולדה לו בת, ובהמשך גדלה ורבינו זכה להשיא את בתו הגדולה. והנה בשנת תשל"ב נולדה

הנכדה הראשונה לרבינו, הוא פגש ברבי צבי וסיפר לו בשמחה שהנה בשעה טובה נולד לו נכדה.

נענה לו רבי צבי בצחות: אהה, אינגלאך יען זיידעס (הילדים נהיו כבר סבא...).

מתי נולדת

כשבנו של רבי צבי היה נכנס לרבנו הוא נשאל על ידו בבדיחות: האם נולדת בפורים או בשמחת תורה?... (כי רבי צבי פעם אמר לרבינו שילדיו נולדו בזמנים שמחים, ואכן בנו אחד נולד בשמחת תורה והשני בתחילת סוכות).

ופעם הוסיף רבינו: "זכורני שבאותה 'שמחת תורה' היתה חסרה מעט השמחה לעומת כל השנים, כיון שבהעדר ר' צבי כגן - לא היה מי שישמח וישמח"

רבי צבי כגן, רבי זלמן סורוצקין, האדמור מאו'רוב בעל 'אש דת'

"זה תשאל את רבי חיים..."

סיפר בנו רבי אברהם כגן: בבית הכנסת שהיה בבית החזון איש היה פרוכת שהיה מצויר עליה אריה מצד אחד, ונשר מצד שני, כמו הציורים שהיה על גבי היריעות במשכן (עין רש"י שמות כ"ו א'), ופעם רבי צבי שאל את החזון איש באיזה צד היה האריה ובאיזה צד היה הנשר.

והחזון איש ענה לו: גיא צו חיימקה (זה תשאל את חיים, כשכוונתו היה לרבינו)

רבי צבי כגן (מימין) זמן קצר לפני הסתלקותו, במחיצת רבינו

זי"ע (משמאל)

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשידי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה-4310